

T.C
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 1-5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ
METİNLERİN TÜR, TEMA VE İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Canan KORKMAZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Muammer YILMAZ

Hatay-2013

ONAY

CANAN KORKMAZ tarafından hazırlanan “ **İLKÖĞRETİM 1-5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN TÜR, TEMA VE İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ** ” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü eğitim - öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip **İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

03.04.2013

Jüri Üyeleri	İmza
Yrd. Doç. Dr. Muammer YILMAZ (Tez Danışmanı - Başkan)	
Yrd. Doç. Dr. Kemal Zeki ZORBAZ (Üye)	
Yrd. Doç. Dr. Zafer GÜRLER (Üye)	

Canan KORKMAZ tarafından hazırlanan “ **İlköğretim 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tür, Tema ve İçerik Açısından İncelenmesi** ” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

ÖNSÖZ

Eğitim, öğrenciyi yaşadığı topluma adapte etme, öğrencide olması istenen davranış ve tutumları aktarma işidir. Eğitim öğrencideki bilgi - beceri açlığını gidermek için öğretmen ve gerekli materyaller eşliğinde bireylere sunulur. Bir bilginin ya da değerin aktarılmasında en önemli görev öğretmenlere düşse de, öğretmenin vermek istediklerini düzenli ve planlı bir şekilde vermesini sağlayan ders kitaplarıdır. Eğitimde bu kadar önemli olan ders kitapları donanım açısından eksiksiz olmalıdır.

Kitabın herhangi bir bölümünde öğrenci düzeyine uymayan bir metin ya da kavram kullanıldığında bu durum, öğrenciyeye kazandırılmak istenenin eksik veya yanlış olmasına neden olabilir. Eğitim-öğretimdeki bu gibi sorunları ortadan kaldırmanın yolu ilk olarak kitapları düzenlemekten geçmektedir. Çünkü kitaplar hem öğretmenlere kılavuzluk etmekte hem de genel ve özel amaçların gerçekleştirilmesinde büyük rol oynamaktadır. Bu hususta yayınevlerine önemli bir görev düşmektedir.

Bir ders kitabı hazırlarken yayınevlerinin dikkat etmesi gereken, metinleri hem içerik hem de görsel açıdan sınıf düzeyine uygun bir şekilde hazırlamaktır. Ancak bu şekilde sunulan metin her açıdan sağlam olur. Ayrıca bu sayede öğrencideki anlama ve kalıcılık da artar. Araştırmada metinler tür, tema ve içerik açısından incelenmiş olup, görsel açıdan incelemeye yer verilmemiş, görsellerin düzenlenmesi yayınevine bırakılmıştır. Araştırma bu anlamda yayınevlerine yol gösterecek ve eksikliklerini görmelerini sağlayacaktır. Gerekli düzenlemeler yapıldığında, eğitimde istenen amaca daha kolay ulaşılabacaktır.

Saygılarımla...

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında bilgi ve birikimlerini bana aktaran, kütüphanesinden yararlanmamı sağlayan ve bu araştırmanın ortaya çıkmasında büyük katkısı olan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Muammer YILMAZ'a,

Yüksek lisans süresince bilgi, öneri ve deneyimlerinden yararlandığım bütün hocalarıma,

Manevi desteğini ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen yüksek lisans arkadaşlarıma,

Her zaman yanımda olan ve uzun süren öğrencilik hayatım boyunca sabır, sevgi ve desteklerini benden esirgemeyen aileme ve eşime en içten teşekkürlerimi sunarım.

Canan KORKMAZ
HATAY, 2013

İLKÖĞRETİM 1-5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN TÜR, TEMA VE İÇERİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Canan KORKMAZ

Yüksek Lisans, İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Muammer YILMAZ

Nisan 2013

ÖZET

Metinler, hedef ve davranışların öğrenciye kazandırılmasında bir araç konumundadır. Araştırmanın amacı 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür, tema ve içerik açısından incelemektir. Araştırma, betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmanın örneklemini 11 yayınevine ait 15 Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada; 1. sınıflarda E, L ve O yayınevleri, 2. sınıflarda E, V ve D yayınevleri, 3. sınıflarda E, T ve K yayınevleri, 4. sınıflarda E, A ve M yayınevleri ve 5. sınıflarda E, V ve R yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki 492 metin kullanılmıştır. 15 ders kitabında bulunan metinlerden 131'i bilgilendirici, 213'ü öyküleyici türde ve 148'i şiir türündedir. Ders kitaplarında 15 farklı temaya yer verilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda 1. sınıf E, O ve L yayınevindeki tüm temalarda, 2. sınıf V yayınevine ait 2 temada, 3. sınıf E yayınevine ait 5 temada, 3. sınıf K yayınevine ait 3 temada, 4. sınıf M yayınevine ait 2 temada ve 5. sınıf E yayınevine ait 2 temada bilgilendirici metine, 5. sınıf E yayınevine ait 3 temada, V yayınevine ait 1 temada ve

R yayınevine ait 2 temada öyküleyici metine yer verilmemiştir. Bu yayınevleri dışındaki ders kitaplarında, türlerin dağılımında istenen kritere uyulmuştur. 15 Türkçe ders kitabı temalar açısından incelendiğinde ise, ders kitaplarının zorunlu ve seçmeli temalara uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada yer alan metinlerin sınıf düzeylerine göre yazı puntolarının uygunluğu ile ilgili 2. ve 5. sınıflara ait V yayınevinde bulunan birer metin kısmen uygun bulunmuştur. Bunların dışındaki diğer metinlerin istenen amaca hizmet ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Metinlerin başlıkla uyumunun araştırması sonucunda 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin çoğunluğu başlıkla uyumlu bulunmuştur. Başlıkla uyum yüzdesi en yüksek 4. sınıf E (% 96,88) ve M (% 96,88) yayınevine ait iken, başlıkla uyum yüzdesi en düşük 1. sınıf E (% 68,75) yayınevine aittir.

1. sınıf E ve L yayınevlerine ait metinlerin çoğunluğunda ana fikir yok ya da kısmen var iken; bu yayınevleri dışındaki diğer yayınevlerine ait metinlerin çoğunluğunda ana fikir olduğu tespit edilmiştir. Ana fikri olan en çok metin % 90,63 oranıyla 5. sınıf E yayınevine ait olduğu görülürken, ana fikri en düşük olan metin % 37,5 ile 1. sınıf E yayınevine ait olduğu belirlenmiştir.

1. sınıf L, 5. sınıf E yayınevine ait metinlerin çoğunluğu metindeki kelime sayısı kriterine dikkat edilerek hazırlanırken, diğer yayınevlerine ait metinlerde bu kriterin dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Metinde olması gereken kelime sayısı kriterine en uygun olan yayınevi % 60 ile 1. sınıf L yayınevinin olduğu belirlenmiştir. Uygunluk yüzdesinin en düşük olan yayınevinin ise, % 25 ile 2. sınıf E ve D yayınevi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ders kitaplarını oluşturan metinlere cümledeki kelime sayısına uygunluğu açısından bakıldığında istenen kritere uygun olarak metinlerini hazırlayan yayınevinin olmadığı söylenebilir. Araştırmaya konu olan 15 ders kitabının sınıf düzeyine göre cümlelerde bulunması gereken kelime sayısı açısından eksikliklerinin olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tür, tema, içerik, 5. sınıf Türkçe ders kitapları, ders kitabı inceleme ölçeği, metinler.

**THE EXAMINATION OF THE TEXTS OF THE TURKISH COURSE
BOOKS IN TERMS OF KIND, THEME AND CONTENT AT PRIMARY
SCHOOL AT 1-5 GRADE**

Canan KORKMAZ

The department of Primary Education

Thesis Advisor : Asst. Doc. Dr Muamber YILMAZ

April 2013

ABSTRACT

Texts are tools to in teaching students targets and behaviors. The aim of the study is to explore the texts in 1-5. grade Turkish course books in perspectives of type, theme and content. This study has a descriptive attribution. The sample of this study is formed by 15 Turkish textbooks from 11 publishers. As a data collection tool; 492 texts in Turkish course books are used which were published by E, L and O publishing for the first grades; E, V and D publishing for the second grades; E, T and K Publishing for the third grades; E, A and M publishing for the fourth grades and E, V and R publishing for the fifth grades 131 of the texts in 15 course books are informative type, 213 are narrative type and 148 are poem type. 15 different themes are included in course books. For the analysis of the data; frequency, percentage and arithmetic mean was used.

As a result of the research in none of the themes of O, L and E publishing for the first grades; in 2 themes of V publishing for the second grades, in 3 themes of K publishing for the third grades, in 2 themes of M publishing for the fourth grades and in 2 themes of E publishing for the fifth grades informative text was not used. Also in 3 themes of E, in 2 themes of K Publishing and in 2 themes of R publishing narrative text was not used.

In course books except these publishers, the distribution of the types has been complied with the required criteria. When the Turkish course book is examined in

perspective of themes, it is reached to a conclusion that course books were prepared in accordance with obligatory and selected themes.

According to the grade levels of the texts;about appropriatenessof the writing font size one text each has been approved partially in the V publishing for the second and fifth classes. It is concluded that any other texts was not in the desired purpose.

As a result of research compatibility of the texts with the title it is approved that most of the texts in 1-5. grades Turkish course book are compatible with the title. E publishing (96,88 %) and M publishing (96,88 %) for the fourth grades have the highest compatibility with the title while E publishing for the first grades has the lowest (68,75 %).

Most of the texts in E publishing and L publishing for the first grades have not or partially have the main idea while the rest of the texts which were prepared by the other publishing houses have. We see that E publishing for the fifth grades has the highest main idea rate of 90,63 % while the E publishingfor the first grades has the lowest rate of 37,5 %.

Most of the texts of L publishing for the first grades and E publishing for the fifth grades were prepared according to word quantity criteria while the texts of the other publishing houses were not. According to the criteria of word quantity which has to be in a text,the most appropriate publishing house was L publishing for the first grades with rate of 60 % and the least appropriate publishing houses were E publishing and D publishing with the rate of 25 %.

When we check the texts which form course books according to word quantity in sentences appropriation we can say that there are no publishing houses which prepare the texts with desired criteria. We see that all 15 course books we examined in this study have deficiency of word quantity which must be in sentences according to grade level.

Key Words: Theme, kind, content, Turkish course books for the fifth grades, course book analysis scale, texts.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	xix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Problem Cümlesi.....	4
1.4.1. Alt Problemler.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Tanımlar.....	5
1.7. Kısaltmalar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Kuramsal Temeller.....	6
-----------------------------	---

2.1.1. Türkçe (1-5) Öğretim Programı'nın Genel Amaçları.....	6
2.1.2. Ders Kitapları.....	6
2.1.2.1. Ders Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler.....	9
2.1.2.2. İlköğretim 1-5 Türkçe Ders Kitaplarının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	10
2.1.2.3. Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretimdeki Yeri ve Önemi.....	11
2.1.3. Metinler.....	12
2.1.4. Temalar.....	13
2.1.5. Metin Türleri.....	15
2.1.6. İçerik.....	16
2.1.6.1. Metin-Başlık Uyumu.....	17
2.1.6.2. Ana Fikir.....	17
2.1.7. Metnin Şekil Özellikleri.....	18
2.1.7.1. Yazı Büyüklüğü (Punto).....	18
2.1.7.2. Kelime Sayısı.....	19
2.1.7.3. Cümle Uzunlukları.....	19
2.2. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	28
3.2. Evren - Örneklem.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi.....	28
3.3.1. Metin Türü Ölçeği.....	29
3.3.2. Tema Ölçeği.....	30
3.3.3. Metinlerin Yazı Büyüklüğü Ölçeği.....	31
3.3.4. Metin – Başlık Uyumu Ölçeği.....	32
3.3.5. Ana Fikir Bulma Ölçeği.....	37
3.3.6. Metinlerin Kelime Sayısı Ölçeği.....	44

3.3.7. Metinlerin Cümle Uzunluğu Ölçeği.....	45
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	47
4.1.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	48
4.1.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	49
4.1.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	51
4.1.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	52
4.1.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	54
4.2. Üçüncü ve Dördüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	55
4.3. Beşinci Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	57
4.3.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	57
4.3.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	58
4.3.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	58
4.3.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	58
4.3.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	58
4.4. Altıncı Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	59
4.4.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	59
4.4.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	62
4.4.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	66
4.4.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	69
4.4.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	71
4.5. Yedinci Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	75
4.5.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	76

4.5.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	81
4.5.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	90
4.5.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	94
4.5.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	101
4.6. Sekizinci Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	105
4.6.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	106
4.6.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	110
4.6.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	121
4.6.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	131
4.6.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	142
4.7. Dokuzuncu Alt Probleme Dayalı Bulgular.....	152
4.7.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	153
4.7.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	162
4.7.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	185
4.7.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	208
4.7.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarıyla İlgili Bulgular.....	232

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	259
5.1.1. Birinci ve İkinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	259
5.1.2. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	261
5.1.3. Beşinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	261
5.1.4. Altıncı Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	262
5.1.5. Yedinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	263
5.1.6. Sekizinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	265

5.1.7. Dokuzuncu Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar.....	266
5.2. Öneriler.....	267
KAYNAKÇA.....	270
EKLER (CD 'de verilmiştir.).....	274
EK-1: SÜTÜN YOLCULUĞU.....	275
EK-2: UZAY TELESKOBU VE EDWİN POWELL HUBBLE.....	279
EK-3: KAMP ARKADAŞLARI.....	282
EK-4: KIRMIZININ SEVİNCİ.....	286
EK-5: ŞEMSIYE.....	290
EK-6: OYNUYORUM.....	291
EK-7: KİTAP SEVGİSİ.....	292
EK-8: REKLAMLARIN ETKİSİ.....	296
EK-9: SPORUN ÖNEMİ.....	298
EK-10: BESİNLER.....	301
EK-11: MAVİ DENİZ.....	302
EK-12: SEL SULARI.....	307
EK-13: BAYRAM SEVİNCİ.....	311
EK-14: ÇOCUK VE OYUN	315
EK-15: SİHİRLİ PASTA.....	316
EK-16: ANLAYIŞLI OLMALI.....	320
EK-17: DOKTOR ŞEKERİ.....	325
EK-18: BÜYÜK NEDİR? KÜÇÜK NEDİR?.....	330
EK-19: APARTMANLAR ARASINDA.....	334

EK-20: KALEMİN DİLEĞİ.....	336
EK-21: KÜTÜPHANEDE DOĞAN HİKÂYE.....	338
EK-22: AYÇA MUTFAKTA.....	341
EK-23: BEBEK TAKIMI.....	346
EK-24: KUYRUKLU YILDIZ.....	349
EK-25: AĞAÇLAR KONUŞUYOR.....	351
EK-26: KÜÇÜK FUTBOLCU.....	355
EK-27: KUTUP YILDIZI İLE DENİZYILDIZI.....	360
EK-28: SAĞLIKLI YAŞAMA.....	365
EK-29: HACİVAT'IN ÖĞÜTÜ.....	369
EK-30: PEMBE YEL DEĞİRMENİ.....	373
EK-31: ALİCAN'IN DIŞLERİ.....	378
EK-32: CENGİZ'İN YENİ ARKADAŞLARI.....	380
EK-33: BEN DAHA KÜÇÜĞÜM.....	384
EK-34: DEDEM ATATÜRK'Ü ANLATIYOR.....	387
EK-35: BANA BİR RÜYA VER.....	392
EK-36: VÜCUDUMUZU TANIYALIM.....	396
EK-37: APARTMANLAR ARASINDA.....	397
EK-38: EKİN'İN HEYECANI.....	399
EK-39: DÜNYA VE KUYRUKLU YILDIZ.....	402
EK-40: GECE.....	407
EK-41: SİHİRLİ PASTA.....	411
EK-42: UÇTU UÇTU HAMDİ UÇTU.....	414

EK-43: ŞAH VE PAT.....	418
EK-44: HAPŞUUI.....	422
EK-45: DİLLERDE İSTİKLAL MARŞI.....	426
EK-46: KAYBOLAN ÇOCUKLAR.....	428
EK-47: ‘ZEYTİN’İN ÇOCUĞU’ ZEYTİNYAĞI.....	434
EK-48: ATATÜRK ÇOCUK OLMUŞ.....	436
EK-49: ÇAĞDAŞ YAŞANTI.....	437
EK-50: DOST IRMAK.....	441
EK-51: BAŞARILI OLMAK.....	444
EK-52: DÜŞ KURMAK.....	449
EK-53: DAĞIN TEPESİNDEKİ BULUTLAR.....	453
EK-54: ÇÖP EV.....	459
EK-55: GÜNEŞ’İN DOĞDUĞU HER YER.....	463
EK-56: ERZURUM HALKININ HALLERİ.....	466
EK-57: HER DERDE DEVA.....	470
EK-58: TİYATRO’NUN DEĞERİ.....	474
EK-59: HAYATIMIZIN İŞİYAN YANI.....	478
EK-60: GÜNEŞ NEREYE GİDİYOR.....	482
EK-61: AYLA’NIN BULUTLA OYUNU.....	486
EK-62: FUTBOLCU FİL.....	490
EK-63: BORANIN TELEFONU.....	495
EK-64: DENİZKIZI OKULDA.....	499
EK-65: PALYAÇO.....	503

EK-66: İKİ ARKADAŞ.....	504
EK-67: EBE EBE GEL BİZE.....	505
EK-68: GÜREŞ.....	508
EK-69: DEDEMİN BAHÇESİ.....	510
EK-70: MESLEĞİMİZ.....	513
EK-71: MELEK GİBİ.....	517
EK-72: ÜÇ ÇOCUK.....	518
EK-73: GÖKKUŞAĞI.....	521
EK-74: AYDEDE.....	523
EK-75: NİNE VE SEPETLERİ.....	524
EK-76: GÖKYÜZÜ.....	527
EK-77: KÜÇÜK YÜZÜCÜ.....	531
EK-78: MAÇIN YILDIZI.....	536
EK-79: AĞABEYİM VE BEN.....	540
EK-80: BABAMLA PAZARA GİTTİK.....	544
EK-81: KİTAP PERİSİ.....	559
EK-82: BİR TATİL GEZİSİ.....	554
EK-83: MESLEKLER.....	560
EK-84: KEDİ.....	562
EK-85: MEVSİMLER.....	564
EK-86: KALEM.....	565
EK-87: OKURYAZARLIK.....	567
EK-88: ESKİ AYAKKABILAR.....	572

EK-89: KUTU KUTU PENSE.....	577
EK-90: KİTAP PERİSİ.....	580
EK-91: KIR GEZİSİ.....	585
EK-92: ATATÜRK DOKTOR GETİRMİŞ.....	591
EK-93: TAVŞAN İLE KAPLUMBAĞA.....	594
EK-94: RENKLER ÜLKESİ.....	598
EK-95: MASAL AĞACI.....	602
EK-96: KIR ŞARKISI.....	604
EK-97: SABUN HİKÂYESİ.....	606
EK-98: MERHABA VATANIM.....	611
EK-99: AKILLI KEÇİLER.....	614
EK-100: UZAY GEMİMİZ DÜNYA.....	616
EK-101: RÜZGÂR VE ÇOCUK.....	618
EK-102: GECELERİN KUŞU: BAYKUŞ.....	623
EK-103: GÖKKUŞAĞIYLA YOLCULUK.....	627
EK-104: RÜYAM.....	633
EK-105: PERİ PADİŞAHININ ÜÇ MİSAFİRİ.....	634
EK-106: UÇURTMA NASIL UÇAR?.....	637
EK-107: EL EL ÜSTÜNDE KİMİN ELİ?.....	639
EK-108: ÇİFTEK.....	641
EK-109: GECE İLE GÜNDÜZ.....	645
EK-110: DENİZKIZI.....	646
EK-111: DÜŞ MACUNU.....	650

EK-112: KISKANÇ GELİNCİK.....	655
EK-113: SAKA MUSTAFA.....	659
EK-114: ZEYNEP'İN RÜYASI.....	664
EK-115: GECE GÖKYÜZÜ.....	669
EK-116: KÜÇÜK BEYAZ BULUT.....	671
EK-117: CANSU'NUN GÜNLÜĞÜ.....	674
EK-118: ARICAN.....	678
EK-119: KARAGÖZ İLE HACİVAT.....	683
EK-120: UZAYDAN GELEN DOSTLAR.....	687
EK-121: FUTBOL.....	692
EK-122: TOP.....	698
EK-123: SARI MANTO.....	702
EK-124: SAĞIM SOLUM SOBE.....	706
EK-125: MOR ÜLKENİN KUŞLARI.....	708
EK-126: KARDAN ADAM.....	711
EK-127: AĞUSTOS BÖCEĞİ İLE KARINCA.....	715
EK-128: KENDİNE HAYRAN OLAN GEYİK.....	718
EK-129: RESİM.....	722
EK-130: BİR HABER.....	727
EK-131: KOKU.....	730
EK-132: TİYATRO.....	736
EK-133: MAÇI BİZ KAZANDIK.....	739
EK-134: MUCİT DEDEMİN MÜTHİŞ İCATLARI.....	743

EK-135: MERAKLI GEZGİN KAPLUMBAĞA RİZE'DE.....	747
EK-136: BİR EFSANEDİR AMASYA.....	749
EK-137: BEYAZ KIZIN KOLYESİ.....	752
EK-138: SORU BALONLARI.....	753
EK-139: SAFRANBOLU EVLERİ.....	757
EK-140: BİR KİTABIN HİKÂYESİ.....	760
EK-141: OKULA GİDEN ROBOT.....	764
EK-142: AYŞEGÜL.....	768
EK-143: DUMANLI BACA.....	772
EK-144: HAYDİ SÜNGERE.....	774
EK-145: FIRTINANIN ETTİKLERİ.....	780
EK-146: PİNOKYO.....	784
EK-147: BOĞA İLE KURBAĞA.....	788
EK-148: ANI ÇİÇEKLERİ.....	790
EK-149: SÖĞÜTLÜ ALİ.....	794
EK-150: NASRETTİN HOCA'NIN KÖYÜNDE.....	798
EK-151: FORSA.....	802
EK-152: YAĞMUR GÖZLÜ ÇOCUK.....	808
EK-153: BALON.....	812
EK-154: MUCİT ÇOCUK.....	816
EK-155: NASRETTİN HOCA'NIN GÜNEŞ GÖZLÜĞÜ.....	821
EK-156: UÇURTMA.....	825
EK-157: SEMENDER TOPLANTISI.....	829

EK-158: AYDA BİR KÜÇÜK SERÇE.....	835
EK-159: GÜZEL BULUT.....	839
EK-160: ŞEKER DEDE.....	841
EK-161: KÜÇÜK EBRU USTASI.....	846
EK-162: EVİN HANGİ HALİ.....	848
EK-163: İMECE.....	852
EK-164: BAHSİ SEN KAZANDIN.....	856
EK-165: BÜYÜK BAŞARI.....	859
EK-166: ROBOT VE MASAL.....	861
EK-167: ROBOT KARINCALAR.....	863
EK-168: YİYECEKLER KONUŞUYOR.....	868
EK-169: YAŞLI MEŞE AĞACI.....	872
EK-170: BİR KUM TANECİĞİ.....	877
EK-171: TOP TAVŞAN.....	881
EK-172: MİKRO HÜSEYİN.....	886
EK-173: YARAMAZ PIRPIR.....	893
EK-174: BİKTİM ŞU KURALLARDAN.....	898
EK-175: ÖDÜL.....	904
EK-176: SİZ DE BULUŞ YAPABİLİRSİNİZ.....	909
EK-177: DİLİM DİLİM GÜZEL DİLİM.....	914

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: Zorunlu Temalar.....	14
Tablo 2: Seçmeli Temalar.....	14
Tablo 3: Temalara Göre Metin Türlerinin Dağılımı.....	29
Tablo 4: Tema Ölçeği.....	30
Tablo 5: Metin Puntosu Ölçeği.....	31
Tablo 6: Metnin Başlıkla Uyumu Ölçeği.....	36
Tablo 7: Metnin Başlıkla Uyum Derecesi Ölçeği.....	36
Tablo 8: Metinlerin Ana Fikri Ölçeği.....	37
Tablo 9: Metinlerin Kelime Sayısı Ölçeği.....	44
Tablo 10: Cümlelerin Kelime Sayısı Ölçeği.....	45
Tablo 11: 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri.....	48
Tablo 12: 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri.....	49
Tablo 13: 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri.....	51
Tablo 14: 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri.....	52
Tablo 15: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri.....	54
Tablo 16: Metinlerin Zorunlu ve Seçmeli Temalara Uygunluk Dağılımı.....	55

Tablo 17: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Sınıf Düzeyi Puntosuna Uygunluğu.....	57
Tablo 18: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Başlıkla Uyumu.....	59
Tablo 19: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Başlıkla Uyum Derecesi.....	74
Tablo 20: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Ana Fikre Uygunluğunun Frekans ve Yüzde Değerleri.....	75
Tablo 21: Metinlerdeki Kelime Sayılarının Sınıflara Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri.....	105
Tablo 22: Türkçe Ders Kitaplarındaki Cümle Kelime Sayılarının Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	152

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, problem cümlesine, alt problemlere, sınırlılıklara, tanımlara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, bireylerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme sürecidir (TDK Sözlüğü, 1994: 262). Eğitimin tanımı, eğitimin hedefi ve etkilediği grup üzerine kuruludur. Eğitim, yeni yetişen kuşakların, toplumsal yaşama hazırlanırken gerekli bilgiyi, beceriyi ve kişiliği kazanmalarını sağlarken toplumun kurallarını nesillere aktarmakta ve çocukların olgunlaşmasını ve özgürleşmesini sağlamaktadır (Şişman, 2006: 6). Bu, eğitimin amacının bireydeki davranış değişikliğini sağlamak olduğunu göstermektedir. Eğitimin davranış değişikliği oluşturmak isteşinin temel sebebi ise, toplumla uyumlu, çağa ayak uyduran, kendi kültürüne katkı sağlayabilen bireyler yetiştirmektir. Eğitim bu amacını, özellikle birinci kademedeki öğrenciye sunduğu metinlerle sağlayabilir. Çünkü metinler olması gerektiği gibi verildiği takdirde, bireyde doğru tutum, davranış ve becerinin gelişmesini sağlar. Çocuğun kişilik özelliklerini kazandırmada kitaplar, özellikle de ders kitapları temel araçlardır. Ders kitapları, öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir (Çiftçi ve Çeçen, 2007: 39). Ders kitapları, hem eğitim hem de öğretim amacıyla kullanılan temel kaynaklardır. Tanımda da vurgulandığı gibi ders kitaplarının, öğretim programının hedef ve ilkelerine göre uygun biçimde hazırlanmış olması kazandırılacak davranışlar açısından oldukça önemlidir.

Eğitim-öğretimde birçok materyal yer alsa da, ders kitapları eğitim-öğretimdeki en önemli kaynaklardır. Bu yönüyle eğitim-öğretimde amaçların, kazanımların gerçekleştirilmesinde en büyük görev ders kitaplarına düşmektedir.

Türkçe dersinin amaçları ile öğrenme alanları ve sınıflara göre kazanımların gerçekleştirilmesinde Türkçe ders kitapları büyük bir görev üstlenmektedir. Ders kitabının büyük çoğunluğu metinler veya okuma parçalarından oluşmaktadır. Bu anlamda çocuğun zihin ve sosyal gelişimine uygun hazırlanmış metinler veya metin türleri oldukça önemlidir (Mert, 2012: 75). Türkiye’de 2005 yılından itibaren ilköğretim okullarında 1–5. sınıf Türkçe programı uygulanmaktadır. Bu program çerçevesinde ders kitapları da değişmiş ve yeni programla uyumlu ders kitapları hazırlanmıştır. 2005 öğretim programında tematik yaklaşım gereği 1–5. sınıf Türkçe dersinde bir eğitim- öğretim yılı içerisinde ele alınacak tema sayısı sekiz olarak belirlenip, bu temaların dört tanesi zorunlu dört tanesi seçmeli olarak tespit edilmiştir. Her temada üç farklı türden; öyküleyici metin, bilgilendirici metin ve şiir olmak üzere beş metin işlenmesi ve bu metinlerden dördü ders kitabında, birisi de dinleme metni olarak öğretmen kılavuzunda yer alması gerektiği ifade edilmektedir (MEB, 2005: 180). Bir temada, o temada olması gereken metin türüne yer verildiğinde, o tür ile ilgili kazandırılmak istenen beceriler öğrenciye sunulmuş olur.

Sadece birinci sınıf ilk-okuma yazma öğretimi sürecinde, ilk dört tema dinleme metinleri aracılığı ile ele alınması gerektiği ve ilk dört tema içerisinde, her temada dört dinleme metni olmak üzere; toplam on altı dinleme metni yer alması gerektiği açıklanmaktadır. Ayrıca programda temalar her sınıf düzeyinde farklı içerikte ele alınmalıdır. Bir ders kitabında dört tane zorunlu, dört tane de seçmeli temaya yer verilmelidir. (MEB, 2005: 180). Zorunlu temalar bütün bireyde olması istenen davranışları kapsadığı için, zorunlu temalara uyularak ders kitapları hazırlanmalıdır. Böylece o temada öğrenciye kazandırılması istenen tutum ve davranışlar bireye sunulmuş olunur. Ders kitaplarda kullanılan metinler öğrencilerin gelişim özellikleri açısından çok önemlidir. Çünkü bu metinlerde öğrencilere kazandırılmak istenen, öğrencilerde görmek istediğimiz davranış ve tutumlar yer almaktadır. Bu yüzden ders kitaplarda verilen metinler büyük bir titizlikle hazırlanmalıdır. İlköğretim birinci kademe sınıflarında kullanılan Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinlerin tür, tema ve içerik bakımından farklı olup- olmadığı, aynı içeriği verip vermediği, harf puntolarının sınıf düzeyine ne derece uygun olduğu gibi konular araştırmaya değer konulardandır.

Araştırmanın önemi de burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü yapılan bu araştırma sayesinde Türkçe ders kitapları incelenmiş, her sınıf için üç farklı yayınevine ait toplam on beş Türkçe ders kitabı incelenip, karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylece yayınevlerine ders kitabı hazırlamada yardımcı olacak bilgilere ulaşma amacı güdülmüştür.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, İlköğretim 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri tür, tema ve içerik açısından incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Metinler, hedef ve davranışların öğrenciye kazandırılmasında bir araç konumundadır. Bu yüzden öğrenciye kazandırılacak hedef ve davranışlar doğrultusunda metinler hazırlanmalıdır. Yetiştirilecek öğrencilerde bulunması istenilen davranışlar metinler vasıtasıyla öğrencilere kazandırılmaktadır. Bu bakımdan metinlerin seçimine önem vermek gerekmektedir. Mevcut durumda özellikle Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde ciddi denebilecek problemlerin olduğu tahmin edilmektedir. Örneğin metin herhangi bir ana fikir içermemekte, başlıkla uyum göstermemekte, metnin yazı puntosunun öğrencinin seviyesine uygun olmaması gibi. Araştırmada Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür, tema ve içerik açısından incelenmesi sonucu eksiklikler tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ile yayınevlerinin ders kitaplarını tekrar gözden geçirmelerine imkân sağlanmıştır. Bundan sonra yazılacak ders kitaplarında tespit edilen eksikliklerin dikkate alınarak yazılmasına önem gösterilmesi düşünülmektedir. Bu yönüyle bu çalışmanın ilköğretim 1-5. sınıf öğrencilerine kazandırılacak davranışların öğrenciye doğru bir şekilde kazandırılmasına hizmet etmesi planlanmaktadır.

1.4. Problem Cümlesi

2005 yılı Türkçe öğretim programına göre hazırlanan 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür, tema ve içerik açısından durumu nedir?

1.4.1. Alt Problemler

1. 2005 yılı Türkçe öğretim programlarına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması zorunlu metin türlerinin dağılımı nasıldır?
2. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin kitaplarındaki kullanım sıklığı nedir?
3. 2005 yılı Türkçe öğretim programına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken temaların dağılımı nasıldır?
4. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temaların ders kitaplarındaki dağılımı nasıldır?

1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan:

5. Metinlerin yazı büyüklüğü, sınıf düzeyine göre uygun mudur?
6. Metin, başlıkla ne derece uyumludur?
7. Metinler, verilmek istenen ana fikri açıkça yansıtıyor mu?
8. Metinlerin kelime sayısı sınıf seviyesine göre standartlara ne derece uygundur?
9. Metindeki cümle uzunlukları sınıf düzeyine uygun mudur?

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları:

İlköğretim birinci kademe Türkçe dersi için 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen 1. sınıflarda E, L ve O yayınevleri, 2. sınıflarda E, V ve D yayınevleri 3. sınıflarda E, T ve K yayınevleri, 4. sınıflarda E, A ve M yayınevleri ve 5. sınıflarda E, V ve R yayınevleri tarafından hazırlanan 15 yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki 492 metnin tür, tema ve içerik açısından incelemesiyle sınırlıdır. Metinlerin cümle uzunluklarının incelenmesinde Güneş'in (2000: 244) McCullough'den aktardığı ölçüt, kelime sayısının belirlenmesinde Akyol'un (2008: 89) ölçütü kullanılmıştır.

1.6. Tanımlar:

Eğitim: Bireyin kendini gerçekleştirmesi yolunda bir araç ve kültürlenme sürecidir (Keskinılıç ve Keskinılıç, 2007: 4).

Ölçek: Birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabileceği kadar ölçü (TDK, 1994: 574).

Tema: Bir metindeki olaylardan, çatışmalardan veya konuşmadaki ifadelerden çıkarılabilecek kavram, duygu. Bir metindeki sonucun en kısa ifadesi (MEB, 2005: 287).

Tür: Cinslerin ayrıldığı bölümler, bir yazıyı bir diğer yazıdan ayıran yazı çeşididir (Türkçe Sözlüğü, 2010: 416)

Metin: Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan anlamlı yapıya denir (TDK, 1994: 524).

1.7. Kısaltmalar

f: Frekans

$\bar{X}$: Aritmetik Ortalama

%: Yüzde

Akt: Aktaran

Vd: Ve Diğerleri

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Kuramsal Temeller

2.1.1. Türkçe (1-5) Öğretim Programı'nın Genel Amaçları:

Yetkin ve Daşcan'a (2008: 76) göre Türkçe öğretiminin amacı, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

1. Dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu dil becerilerini geliştirmek,
2. Türkçe'yi sevmelerini, doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
3. Zihinsel gelişimlerine uygun olarak anlama, sınıflama, sıralama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek,
4. Metinler arası düşünme becerilerini geliştirerek söz varlığını zenginleştirmek,
5. Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek,
6. Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerini geliştirmek,
7. Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek,
8. Bilgi teknolojilerini kullanarak okuma, metinler arası anlam kurma ve öğrenme becerilerini geliştirmek,
9. Kitle iletişim araçlarıyla verilen mesajları sorgulama becerilerini geliştirmek,
10. Kişisel, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yönlerden gelişmelerinin sağlamak,
11. Milli, manevi, ahlaki, tarihi, kültürel, sosyal, estetik ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; milli duygu ve düşüncelerini güçlendirmek,
12. Yazılı ve sözlü ürünlerle Türk ve dünya kültürünü tanımalarını sağlamak,
13. Okuma ve yazma sevgisi ile alışkanlığını kazanmalarını sağlamaktır.

2.1.2. Ders Kitapları

Ders kitapları hem eğitim hem de öğretim amacıyla kullanılan materyal ya da kaynak kitaplardır. Öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 39). Ders kitapları programı en güzel şekilde yansıtan ders materyalleridir. Bu nedenle programda yer verilen ve öğrenciye kazandırılmak istenen her şeye ders kitaplarında yer verilir.

Ders kitaplarındaki konuların öğretim programlarında yer alan içeriği tamamen kapsamı ve programda yer verilen hedefleri gerçekleştirici nitelikte olması gerekir. Ancak bu şekilde amaca ulaşılır. Ders kitabı, eğitim ve öğretimde kullanılan araçlar içerisinde en önemli olanıdır. Çünkü iyi ve doğru hazırlanmış bir ders kitabı, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yarar sağlar. Hatta diğer araç gereçler olmadığında bile öğretmene yol gösterip istenen sonuca ulaşılmasına

yardımcı olur. Yani eğitim ve öğretim sürecindeki etkinliklere kılavuzluk edip öğretmeni ve öğrenciyi amaçlar doğrultusunda yönlendirir.

Eğitim-öğretimin bir parçası olan ders araç-gereçlerinin başında ders kitapları gelmektedir. Hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ortak materyal olarak kullandıkları ders kitapları öğrencilere davranış kazandırmada etkili bir güce sahiptir. Özellikle Türkçe ders kitapları içinde barındırdıkları metinler ile bu rolü en iyi üstlenebilecek materyallerdir. Bu materyallerin bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırmada nasıl bir güce sahip oldukları, öğrencilerin metinlere olan ilgisi, seçilen metinlerin niteliğinin hangi kriterlere göre belirlendiği birtakım gerçeklere dayandırılarak yapılmalıdır. Özellikle de bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kavramları dikkatle incelenmeli, gözlemlenmeli ve somut gerçeklere dayalı olarak davranış kazandırma yoluna gidilmelidir (Gülyüz, 2000, Akt. Sanlı, 2006: 12). İlköğretim, okumayı sevme ve iyi okuma alışkanlığı kazanmada başlangıç dönemidir. Bu nedenle ilköğretim çağındaki çocuklar için yazılacak ve basılacak kitapların niteliğine büyük özen gösterilmelidir (Kaptan,1999, Akt. Ünsal ve Güneş, 2002: 110).

Türkçe ders kitabında yer alan bütün metinler, öğrencilere istendik davranış kazandırmak için hazırlanmış materyallerdir. Öğrenciler farklı kişilik ve zekâ durumlarına sahip bireyler oldukları için metin seçilirken öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilerek, sınıftaki bütün öğrencileri kapsayacak metinler seçilmeli ve öğrencilere metinler düzenlenip, en doğru ve etkili şekilde sunulmalıdır. Türkçe dersi diğer bütün derslerle bağlantılıdır. Bu derste öğrenci okuma, anlama, konuşma, yazma, dinleme gibi becerileri kazanmışsa diğer derslerde de başarılı olacaktır. Türkçede en önemli ve yaygın olan materyal ders kitabıdır. Bu nedenle kitapların her açıdan kaliteli olması gerekmektedir (Kaya, 2005: 1). Türkçe dersinde en çok kullanılan materyal ders kitabıdır.

Ders kitabı, öğretmen ve öğrenciler için temel kaynaktır. Öğretmen bir yıl içinde işleyeceği konuları kitap sayesinde belirlemekte ve yıllık ders plânını buna göre hazırlamaktadır. Öğrencilerin de elinde bulunması nedeniyle en yaygın kaynak ders kitabıdır. Kitaptaki sorular, dersin gidişatını değiştirir, yeni yeni konulara kapı açar, öğretmeni ve öğrenciyi aktif kılar. Bu sebeple kitaplarda yer alan soruların niteliği, çok önemlidir (Kaya, 2005: 1). Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri planlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi

kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel bir ortamdır. Ders kitapları, öğretim sürecinin vazgeçilmez araçları olan tamamlayıcı öğretim materyalleridir (Ünsal ve Güneş, 2002: 110). Ders kitabının öğrenci ve öğretmen için sağladığı faydalar arasında şunlar sayılabilir:

Ders kitabının öğrenciye sağladığı faydalar (Duman ve Ark., 2001, Akt. Özer, 2008: 2):

- 1) *Ders kitabı, öğretmenin sözlü dersini tamamlar.*
- 2) *Ders kitabı, sözlü öğretimin boşlukların, eksikliklerini giderir.*
- 3) *Bilgiler arasındaki bağlantısızlıkları ortadan kaldırır.*
- 4) *Öğrenilen bilgileri tekrar gözden geçirmeyi mümkün kılar.*
- 5) *Ders kitabından çalışılırken öğrenci, daha aktif düşünen ve sorumluluk hisseden bir yapı içindedir.*
- 6) *Öğrenciyi farklı soru tipleri, sorularla ilgili farklı çözüm yolları ve konu anlatımında ileriye sürülen farklı yaklaşımlarla yüz yüze getirir.*
- 7) *Öğretimi sıkıcılıktan kurtarır, ilginin devamını sağlar.*
- 8) *Ders kitabı öğrencinin derse önceden hazırlanmasını sağlar.*

Ders kitabının öğretmene sağladığı faydalar (Şahin, 2004: 368):

- 1) Öğretmen kitap sayesinde çeşitli okullarda ve çok olan ders yükünde gücünü iyi kullanır.
- 2) Ders kitabı içeriği, birçok ödev konuları ile öğretmeni birçok araştırmadan kurtarır.
- 3) Öğretmenlerin çalışmalarını planlamada ders kitabı önemli bir işlev görür.

2.1.2.1. Ders Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler

Ders kitapları ile eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin 2589 sayılı yönergede, ders kitaplarında olması gereken niteliklere yer verilmiştir.

Madde 5- Ders kitapları, Yönetmelikte belirtilenlerle birlikte aşağıdaki nitelikleri taşır:

Ders Kitapları;

a) Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.

b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.

c) Atatürk İlke ve İnkılâpları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.

d) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerleri kapsar.

e) Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.

f) Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.

g) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı değer, tutum ve yeterlikleri kapsar. Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.

h) Ön yargı ve normatif önermelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.

i) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.

j) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.

k) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

2.1.2.2. İlköğretim 1-5 Türkçe Ders Kitaplarının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Ünsal ve Güneş'e (2002: 111) göre bir ders kitabı genel olarak dört ana başlık altında incelenebilir:

1. Fiziksel özellikler (fiziksel standartlara uygunluk)
2. Eğitsel tasarım (içerik-sunum sıralaması)
3. Görsel sunum
4. Dil, anlatım (ifade gücü) ve imla

2589 sayılı Tebliğler Dergisinde de ders kitaplarının hazırlanmasında aynı başlıklar kullanılmıştır. Bu başlıklara 6. maddede aşağıdaki gibi yer verilmiştir.

Madde 6- Bakanlık ve özel kesim tarafından hazırlanacak ders kitabı; alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme-değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan ekipçe;

- a) İçerik,
- b) Dil, Anlatım ve Üslup,
- c) Öğrenme ve Öğretme,
- d) Teknik, Tasarım ve Düzenleme yönlerinden aşağıdaki hususlara göre hazırlanır:

2.1.2.3. Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretimdeki Yeri ve Önemi

Ders kitapları öğretmenlerin derste kullandıkları materyallerin başında gelir. İlköğretimde okutulan Türkçe ders kitapları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar kazanmalarında belirlenen niteliklere sahip olmalıdır (Sanlı, 2006: 16). Bu kazanımlara sahip olmaları için öğretim sürecinde ders kitaplarının hazırlanmasındaki temel ilkeler şöyledir; kitapların öğretim programında belirlenen davranışları yani; bilgi, beceri ve özellikleri öğrencilere kazandıracak faaliyetleri içermesi ve bu faaliyetlere rehberlik edici nitelikte olmasıdır. Kitaplar, öğrenciye öğrenme yaşantıları sunabilmeli, bu konuda rehberlik etmelidir. Bu da öğrencilerin mümkün olduğunca çok ve değişik etkinliklere yöneltilmesi ile sağlanabilir. Ders kitaplarında konu ya da ünite başlangıcında öğrencilerin dikkat ve ilgisini o konuya çekmek, onları istekli kılarak hazırlamak, ünite sürerken davranışın kazandırılması aşamasındaki öğrenme yaşantılarını sunmak ve ünite sonunda kontrolü sağlamak ve pekiştirmeyi sağlamak amaçlarıyla öğrencinin gözlem, deney ve araştırma yapmasına ve belli sonuçlara kendi kendine ulaşmasına fırsat verilmelidir (Kaptan, 1999, Akt. Ünsal, Güneş, 2002: 111). İlköğretimde öğrenim gören birey okumaya ve öğrenmeye diğer bireylerden daha açıktır. Çünkü okul öncesi dönemde sadece ailesinden ve çevresinden gördükleriyle yetinmektedir. Okula başladığında ise farklı bir ortama girmekte, farklı beceriler kazanmaya başlamakta ve her geçen gün istenen davranışları gerçekleştirerek hedeflenen düzeye gelmektedir. Bunun farkına varan bireyde, öğretmenin söylediğine ve derste öğrendiklerine daha çok önem vermeye başlamaktadır. Böylesine öğrenme ihtiyacı içerisinde olan bireylerin öğretmenden sonra üzerinde etkili olan en önemli yol gösterici ise, ders kitapları olacaktır. Kitaplar, özellikle de Türkçe kitapları konular hakkında düşünebilmeyi, düşünceden zevk alabilmeyi, çıkarımda bulunabilmeyi ve ders ortamında öğrendiklerimizi yaşadığımız ortama aktarabilmeyi sağlamalıdır. Böylece hedefler daha etkili ve kalıcı bir şekilde öğrencide yerleşir.

2.1.3. Metinler

Harfler bir araya gelerek kelimeleri, kelimeler bir araya gelerek cümleleri, cümleler bir araya gerekte paragrafları oluşturur. Paragrafların etkili ve düzenli bir şekilde bir araya gelmesiyle de metinler oluşur. Metin, bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan anlamlı yapıya denir (TDK, 1994: 524). Erkul'a (2007: 96) göre ise metin, cümlelerden oluşmayıp, onlarla şifrelendirilen, yoğun, karmaşık bir anlam ünitesidir. Metinler, konuların düzenlenip, bireye sunulmuş halidir. Bu nedenle bir metin oluştururken, konuları da göz ardı etmemeliyiz. Konu, üzerinde söz söylenen yazı yazılan, eser oluşturulan olay, durum ya da sorun olarak tanımlanmaktadır (Yakıcı vd., 2005: 38). Konu öğrenciyi hedefe ulaştırmada oldukça önemlidir bu nedenle konu seçimi öğrencinin ilgisini çekecek yönde olmalıdır. Yazmadan önce konuyu seçmek ve onu sınırlandırmak gerekmektedir. Neyin ele alınacağı, neyin anlatılacağı, üzerinde durulacak olayın ne olduğu ve konunun mesajı belirlenmelidir (Yıldız, 2008: 266). Ünalın'a (2001: 49) göre bir metin seçilirken dikkat edilmesi gereken unsurlardan bazıları şunlardır:

1. Metinler konu bakımından ilgi çekici olmalıdır.
2. Metindeki tema ve fikirler öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
3. Metindeki kelimeler o yaş grubu çocukların kelime dağarcıklarına uygun olmalıdır.
4. Metinler kısa olmalıdır.
5. Öğrenci seviyesine uygun resimler seçilmelidir.

Metin seçiminde kazanımların gerçekleştirilmesi göz önüne alınarak hareket edilmelidir (MEB, 2005: 182). İstenen türe ve temaya uygun olan metin, içerik açısından da öğrenci düzeyine uygun olduğunda istenen amacı gerçekleştirmeye hazır olur. Metin; tema, tür ve içeriğin sistemli olarak birleşmesiyle oluşmaktadır. Metnin ne kadar sağlam olduğu, bu üç kriterin sağlamlılığıyla doğru orantılıdır. Eğer metnin, bununla bağlantılı olarak da ders kitabının öğrenci için ideal olması isteniyorsa, ders kitapları hazırlanırken bu üç ölçütün dikkate alınması gerekmektedir.

2.1.4. Temalar

Bir metinde sadece düşünce değil, duygu ve hayal de iletilir. Yaratıcı kurgusal yazılarda düşünceler, duygusallaştırılarak veya duyguların arkasına gizlenerek verilir. Bir metnin okuyucu üzerinde bıraktığı duygusal izlenime tema denir (Yakıcı vd., 2005: 50). Temanın tanımıyla ilgili bir diğer görüş ise Akyol'a (2008: 155) aittir. Temaların bazen açıkça bazen de ima yoluyla ifade edildiğini belirten Akyol (2008: 155) temayı; bir sanat eserinin merkezinde yer alan temel duygu ve düşünce, hikâyenin konusu altında yatan anlam veya mesaj olarak tanımlamaktadır. 2005 (1-5. sınıflar) öğretim programı önceki programdan farklı olarak metinlerin seçiminde tematik yaklaşımı esas almıştır. Bu yaklaşıma göre ders kitaplarına alınacak metinler, her sınıf için belirlenen seçmeli ve zorunlu temalara bağlı olarak seçilecektir.

Programlarda her sınıf düzeyi için zorunlu ve seçmeli temalar ve bu temalara ait içerik örnekleri belirtilmiştir. Bu bakımdan 2005 ve 2006 programlarında kullanılacak metinlerin içeriği diğer programlarla kıyaslandığında çok daha belirli hâle gelmiştir (Coşkun ve Taş, 2008: 67). 2005 programında (1-5. sınıflar) eğitim-öğretim yılı içerisinde ele alınacak tema sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Bu temaların dördü zorunlu, dördü seçmelidir. Seçmeli dört tema, önerilen seçmeli temalar arasından seçilebileceği gibi, seçmeli temaların birleştirilmesi yoluna gidilmemesi kaydıyla yeni temalar oluşturulabilir (MEB, 2005: 180). Bu araştırma temalar açısından, 2005 yılı Türkçe öğretim programına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken temaların dağılımı nasıldır ve 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temaların ders kitaplarındaki dağılımı nasıldır sorularına cevap bulmak için yapılmıştır.

Zorunlu temalara Tablo 1’de, seçmeli temalar Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Zorunlu Temalar

Zorunlu Temalar	İçerik İçin Öneriler
Atatürk	Atatürk’ün Hayatı ve Eserleri (Hayatı, Ailesi, Öğrenim Hayatı, Askerlik Hayatı, Fikir ve Siyasi Hayatı, Atatürk ve Milli Mücadele), Atatürk’ün Kişilik Özellikleri, Atatürkçü Düşünce Sisteminde Yer Alan Konular (Milli Eğitim, Atatürk ve Güzel Sanatlar, Türkiye Cumhuriyeti’nin Temel Amaç ve Görevleri, Milli Kültür Türk Kadını, Çevre Bilinci, Planlı Çalışması, Türk Dış Politikası, Diğer Din, Örf ve Adetlere Hoşgörülü Olma), Atatürk ve Cumhuriyet Eğitimi, Milli Bayramlar vb.
Değerlerimiz	Türk kültürü, Türkçemiz, önemli değerlerimiz (Mevlana, Fatih Sultan Mehmet, Yunus Emre, Mimar Sinan, Nasreddin Hoca, Hacı Bektaş-ı Veli), bayramlar ve törenler, türkü, halk oyunları, vatan, kahramanlık, bayrak vb.
Sağlık ve Çevre	Temizlik, ağız ve diş sağlığı, vücudumuz, sağlık alanında çalışanlar (doktor, hemşire, eczacı...), sağlık hizmetleri, beslenme, yaşadığımız yer (köy,kasaba, şehir), çevre bilinci, toprak, ağaç, su, hava olayları, bitkiler, hayvanlar vb.
Birey ve Toplum	Duygular, (mutluluk, sevgi, üzüntü...), beğeniler, büyüme, aile, ev, okul, misafir, engelliler, yaşlılar, barış, dayanışma, hoşgörü, kurallar vb.

Tablo 2: Seçmeli Temalar

Seçmeli Temalar	İçerik İçin Öneriler
Hayal Gücü	Düşler, rüyalar, başka dünyalara yolculuk, gökkuşağı vb.
Doğal Afetler	Deprem, sel, çığ, kasırga, arama ve kurtarma, doğal afetlere karşı alınacak önlemler vb.
Güzel Ülkem Türkiye’im	Tarihi ve turistik yerler, coğrafya, iklim, ürettiklerimiz, şehirler, akarsular vb.
Kurumlar ve Sosyal Örgütler	TBMM, belediyeler, valilik, kaymakamlık, güvenlik kurumları, dernekler, üniversiteler, yardım kurumları vb.
Güzel Sanatlar	Resim, ebru, tezhip, hat, ressamlar, bale, seramik, heykel, müzik, Aşık Veysel, Barış Manço, ozanlar vb.
Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	Sinema, tiyatro, düğün, kutlama, sirk, lunapark, kamp, gezi, sınıf ve okul seçimleri, deneyler, tatil vb.
Yenilikler ve Gelişmeler	Bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler (telefon, bilgisayar vb.) sosyal değişimler, keşifler, buluşlar vb.
Oyun ve Spor	İzcilik, takım sporları, bireysel sporlar, yüzme, oyunlar, başarılı sporcular, oyuncaklar vb.
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	Meslekler, reklam, alışveriş, iş yaşamı, giysiler, yiyecekler, tasarruf vb.
Dünyamız ve Uzay	Gökyüzü, yıldız, ay, gezegen, güneş, bulut, volkanlar, okyanus, iklim, kıt’a, astronot vb.

2.1.5. Metin Türleri

1–5. sınıflar Türkçe Öğretim Programı'nda metin türü olarak öyküleyici, bilgilendirici ve şiir türleri belirlenmiştir. Öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin hangi edebî türler (fabl, masal, hikâye, anı; deneme, biyografi, köşe yazısı, sohbet, eleştiri, makale vb.) arasından seçileceği hususuna değinilmemiştir. Ders kitaplarına alınan metinlerin çeşitli özellikleri yanında türlerinin de eğitim açısından önemli bir yeri vardır. Sadece türlerle ilgili bilginin kavratılması salt tür bilgisi, türün özellikleri vs. değildir. Akyol'a (2008: 147) göre hikâye edici metinler; okuyucunun yorum yapma, anlamı açıklama, organize etme, hatırlama ve problem çözme fırsatlar sunan etkili okuma metinleridir. Ayrıca gerçek veya tasarlanmış bir olayın belli bir noktadan alınıp geliştirildiği ve sonuca ulaştırıldığı anlatım biçimine öyküleyici anlatım (Yakıcı vd., 2005: 52), bu anlatımların metinlerde yer almış haline ise öyküleyici metin denilmektedir.

Akyol'a (2008: 147) göre öyküleyici metinlerin pek çok yararı vardır. Bu yararlardan bazıları şöyledir; çocukların kişilik ve dil gelişimini sağlar, kendisi ve başkalarının hareketleri üzerine yorum yapar, kelime hazinesini zenginleştirir, içinde yaşadığı kültürün ve sosyal değerlerin aktarılmasını sağlar. Öyküleyici metin türlerinden masal, fabl, hikâye, efsane, destan, roman, tiyatro, anı ve gezi yazısından masal, fabl, hikâye, anı ve gezi yazısı metin türlerini kullanmak ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha etkili, zevkli ve heyecanlıdır. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak için masal, fabl, hikâye metin türünün daha çok üzerinde durulması gerekir. Özellikle masalın çocuklarda hayal ve duygu gücünü arttırdığı ve zenginleştirdiği, anadilin kavranması ve geliştirilmesinde büyük payı olduğu görüşünde uzmanlar birleşmektedir (Kolaç vd., 2012: 208). Türün taşıdığı dil ve anlatım özellikleri de bu yolla kavratılabilir. Masalla, öğrenilen geçmiş zaman kipi; hikâyeyle, anlatım biçimi olarak betimleme ve betimleme sırasında sıfatlar, zarflar; makaleyle açıklama; şiirle mecazlar ve söz sanatlarını kavratmak mümkündür. Dolayısıyla Türkçe dersleri açısından metinleri ve bu metinlerin türlerini, yalnızca belli kazanımlara ulaşmak için kullanılan araçlar olarak görmemek gerekir (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 41).

Bilgilendirici metinler; bilgi verme amacı taşıyan, içerisinde olay barındırmayan metinlerdir. Bilgi vermeye dayalı metinlerin öğretimi ve anlaşılması, yapılarından dolayı hikâye etmeye dayalı metinlerden daha zordur (Akyol, 2008: 168). Bu sebeple ilköğretim birinci kademe Türkçe dersi ders kitaplarında olaya dayalı veya öyküleyici metin türlerinin bilgilendirici metin türlerinden fazla kullanılması daha uygun olur.

Şiir ise; ölçü ve kafiye gibi biçimsel kurallara uyarak yazılan, dizelerden oluşan ve sanat değeri taşıyan yazılara denir (Yakıcı vd., 2005: 190). Şiirler duygularla sesleri bir araya getiren etkileyici yazılımlardır. Şiirsellik çocuğun doğasında mevcuttur (Akyol, 2008: 127). Çocuktaki bu mevcut durumu ortaya çıkarmak, uygun şiirleri seçerek, öğrencilere sunan yayınevlerine düşmektedir. Yayınevleri şiirlerdeki dilin yalın ve öğrencinin anlayabileceği düzeyde olmasına dikkat etmelidir. Ayrıca şiir öğretici bir nitelik taşımasının yanında öğrencinin okumaya ilgisini de artırmalıdır.

2.1.6. İçerik

Metinler, Türkçe eğitimi ve öğretiminde vazgeçilmez araçlardır. Metinler; okuma, dinleme, dil bilgisi çalışmalarında kullanılmasının yanı sıra içeriği ile bireylere değer aktarımında da etkili olmaktadır. İçerik; bir şeyin içinde bulunan öğelerin bütünü, muhteva, bir anlatımda verilmek istenen öz; düşünce ve duyu bütünü demektir (TDK, 1994: 379). Eğitimde içerik seçimine, günümüz dünyasında yaşanan iki baskın özellik etkide bulunmaktadır. Bunlardan biri, yeni bilgi birikimlerinin programlara yansıtılmaması, diğeri ise bilim ve teknolojiye hızlı gelişme ve bilgi patlamasıdır (Demirel, 2010: 136). Bu sebeple içerik seçiminde güncel olayların gerisinde kalınmamalıdır.

Anlamaya dayalı yaklaşımların hemen hemen hepsi, içeriğin çocuğun yaşantılarına uygun metinlerden oluşması taraftarıdır (Akyol, 2007: 45). İçerik öğrencilerin beklentilerine, amaçlarına uygun ise öğrencinin ilgisi ve etkin katılımı artarak, öğrenme düzeyi yükselmektedir. Konu içeriğinin zenginliği arttıkça da öğrenci başarısı artacaktır (Tan, 2007: 39).

İçerik; tür ve tema dışındaki birçok unsuru kapsar. Bunlardan araştırmada yer alanlar şöyle sıralanabilir;

1. Metin - başlık uyumu
2. Ana fikir

2.1.6.1. Metin – Başlık Uyumu

Başlık, metinde verilmek isteneni en sade şekilde anlatan kelime ya da kelime grubudur. Doğru bir başlık, metinle ilgili gizli bir içerik barındırır ve metin hakkında ön bilgi edinmemize yardımcı olur. Bu nedenle metin başlık uyumu çok önemlidir. Metin başlıkla uyumlu olursa, öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlar tam anlamıyla öğrenciye sunulmuş olur.

2.1.6.2. Ana Fikir

Bir metnin açık veya örtük olarak iletildiği mesaja düşünce denir. Bir metinde birden çok düşünce bulunur; ama bunlardan biri daha baskındır ve diğerlerini belirler. Metindeki baskın düşünceye ana düşünce yani ana fikir denir (Yakıcı vd., 2005: 48). Metin içerisinde ana fikrin sabit bir yeri yoktur. Bazen ilk paragrafta, bazen son paragrafta, bazen orta kısımda, bazen de birden fazla yerde ana fikir bulunabilir (Akyol, 2008: 57). Burada önem olan ana fikrin nerede bulunduğundan çok metnin ana fikrinin olup olmadığıdır. Çünkü ana fikri olmayan metin, mesaj içermediği için mevcut kazanımını öğrenciye ulaştıramayacaktır. Bu da öğrencide o davranışın eksik olmasına neden olacaktır. Bir metni okumak için nedene gerek vardır (Çavuş, 2005: 114). Bu neden metnin ana fikridir. Çünkü ana fikir demek, metni hem okumak hem de yazmak için bir neden demektir. Verecek bir mesajı olmayan metnin öğrenciye sunulması doğru değildir.

2.1.7. Metnin Şekil Özellikleri

Metnin şekil özelliği, okuyucuya metni okumadan önce metinle ilgili bilgiler sunan unsurlardır. Metnin biçim ve görünüş açısından öğrenci düzeyine uygun olup olmadığını okuyucuya bildirir. Metnin şekil özelliklerinden araştırmada yer alanlar şöyle sıralanabilir;

1. Yazı Büyüklüğü (Punto)
2. Kelime Sayısı
3. Cümle Uzunluğu

2.1.7.1. Yazı Büyüklüğü (Punto)

Metinlerin yazı büyüklüğü (punto) sınıf düzeyine göre farklılık göstermektedir. Akyol'a (2007: 30) göre gerektiğinden büyük ve küçük yazılan metinler okuma hızını düşürmektedir.

Okuma hızının düşmesi öğrencinin o metinden aldığı zevki azaltmakta, öğrencinin derse karşı güdülenmesini engellemektedir. Bu sebeple metin puntosu öğrenci seviyesinin altında ya da üstünde olmayıp, tamamen öğrenci düzeyine uygun olmalıdır. 2589 sayılı Tebliğler Dergisi'nde (2006) yer alan **“İlköğretim 1-5 Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar”** başlıklı metinde sınıf düzeylerine göre olması gereken metin puntoları aşağıdaki şekilde verildiği gibidir.

Birinci sınıflar için en az 20 punto,

İkinci sınıflar için en az 18 punto,

Üçüncü sınıflar için en az 14 punto,

Dördüncü sınıflar için en az 12 punto,

Beşinci sınıflar için en az 11 punto, olmalıdır.

2.1.7.2. Kelime Sayısı

İçerik incelerken ele alınan bir diğer başlık ise metinlerin kelime sayılarıdır. Sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ile ilgili Akyol'un (2008: 89) ve Güneş'in (2000: 236) görüşleri şöyledir:

Akyol'a (2008: 89) göre öğrencilerin seviyesine göre metinlerdeki kelime sayıları şu şekilde olmalıdır:

1. Birinci ve ikinci sınıflar, 25-100 kelime arası
2. Üçüncü ve dördüncü sınıflar, 100-200 kelime arası
3. Beşinci sınıflar, 200-300 kelime arasında olmalıdır.

Mc Cullough' nin Fransa için belirlediği ölçüleri Türkçeye uyarlayan Güneş'e (2000: 243) göre ise metindeki kelime sayısı şu şekilde olmalıdır:

3. İlköğretim birinci sınıf için ortalama 200 kelime,
4. İlköğretim ikinci sınıf için ortalama 250 kelime,
5. İlköğretim üçüncü sınıf için ortalama 300 kelime,
6. İlköğretim dördüncü sınıf için ortalama 400 kelime,
7. İlköğretim beşinci sınıf için ortalama 500 kelime olmalıdır.

2.1.7.3. Cümle Uzunluğu

Metnin anlamıyla ilgili birçok görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan biri de metnin, cümleler topluluğu olmasıdır. Metnin cümleler topluluğu olması demek rastgele cümlelerin bir araya gelmesi demek değildir. Cümleler seçilirken, cümlenin hem içerik hem de uzunluk yönünden öğrencinin düzeyine uygun olmasına dikkat edilir. Bu şekilde olduğunda metnin, öğrenci tarafından anlaşılabilirliği artırılmış olur.

Mc Cullough'dan aktaran Güneş'e (2000: 244) göre bir cümledeki ortalama kelime sayısı sınıf düzeylerine göre aşağıda verildiği gibi olmalıdır:

- Birinci sınıf için bir cümledeki ortalama kelime sayısı 5,
- İkinci sınıf için bir cümledeki ortalama kelime sayısı 8,
- Üçüncü sınıf için bir cümledeki ortalama kelime sayısı 9,
- Dördüncü sınıf için bir cümledeki ortalama kelime sayısı 10,
- Beşinci sınıf için bir cümledeki ortalama kelime sayısı 11 olmalıdır.

2.2. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Çeçen ve Çiftçi'nin (2007), 'İlköğretim 6. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi' başlıklı çalışmasının amacı, ilköğretim altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan altmış iki metni tür ve tema bakımından incelemektir. Bu amaçla öncelikle 2005 Öğretim Programına göre okuma metinlerinin taşıması gereken özellikler belirtilmiştir. Bunun yanında metin türlerinin önemine ve temaların programdaki yerine değinilmiştir. Bütün öğrencilerin aynı türlerle tanışması için, sınıflar düzeyinde türlerin belirlenmesi, her türe mümkün olduğunca eşit oranda yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Makalede, metin seçiminde öğrenci görüşlerine de yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca metnin yeterince kavranması için o türle bir metinde karşılaşmanın öğrencinin o türün özelliklerini kavramaya yetmeyebileceği sonucuna varılmıştır.

Zorbaz (2007) çalışmasında ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime ve cümle uzunluklarının sınıflara göre değişimi ve metinlerin okunabilirlik düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre; ders kitaplarına alınan masalların kelime ve özellikle cümle uzunluklarının, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre düzenli bir artış göstermediği, cümle uzunluğu ve okunabilirlik açısından metinlerde altıncı sınıfa geçişte bir değişiklik olduğu, bunun dışında sınıflara göre belirli bir değişimin olmadığı söylenebilir. Genel olarak ilköğretimde, metinlerin okunabilirlik düzeyi kolaydır. Yapılan t-testi sonucunda cümle uzunluğu ve okunabilirlik yönüyle, yalnızca kademeler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Kolaç'ın (2003) yaptığı çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada evrene giren ders kitaplarına ilişkin bilgiler, öğretmenlerin kitabın fiziksel özelliklerine, içeriğine ilişkin ve kitabın alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin görüşleri ele alınmış ve bu görüşlerin her biriyle ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgulardan bazıları şöyledir:

- Kitabın albenisi, kapak kartonunun kalitesi, kitabın boyutunun öğrencilerin yaş grubuna uygunluğu, kitabın cildi, punto büyüklüğü ve harf özelliği, grafik ve şekillerin öğrenci düzeyine uygunluğu, kitaptaki resimlerin toplumsal değerlere uygunluğu açısından kitapların olumlu özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.
- Kitaptaki resimlerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olması, kitaptaki resimlerin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu, kitaptaki resimlerin metin içeriğine uygunluğu açısından kitapların kısmen olumlu özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.
- Metinlerin, Atatürk ilke ve devrimlerini kavratıcı ve benimsetici nitelik taşıyor olması, ilköğretim Türkçe programında yer alan amaçlarla tutarlı olması, öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyine uygun olması, konuya uygun olması, metinlerin öğrencilerin ilgisini çekme düzeyi ve metin sayısının yıllık ders saatiyle orantısı açısından kitapların olumlu özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.
- Metinlerin sanat değeri, öğrencileri okumaya özendirme, ünitelerin ilişkili, ünitelerle ilgili sıraya konuluşu, uzunluk bakımından sınıf düzeyine uygunluğu, günlük yaşamla ilişkisi, öğrencileri düşünmeye, araştırmaya, tartışmaya yöneltmesi, dünya edebiyatının seçkin örneklerine yer vermesi açısından kitapların kısmen olumlu özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.
- Türkçeyi doğru ve akıcı kullanabilmek için yeterli alıştırmalara yer verilmesi, test maddeleri ölçme tekniklerine uygun olarak hazırlanması, alıştırma ve soruların öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme açısından kitapların olumsuz özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Solak ve Yaylı'nın (2009) 'İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Tür Açısından İncelenmesi' adlı çalışmasının amacı, ilköğretim altı, yedi ve sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan edebi türleri incelemektir. Araştırmanın evrenini; MEB, Koza, Pasifik ve Batu yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarında bulunan toplam 155 metin oluşturmaktadır. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. 2006 Öğretim Programına göre Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin taşıması gereken özellikler belirtilmiş ve metin türlerinin önemi üzerinde durulmuştur. 2008-2009 eğitim öğretim yılında okutulan dört farklı yayınevinden çıkan altı ders kitabındaki bütün metinlerin incelendiği bu çalışmada kullanılan türlerin sıklığı belirlenmiş, bulgular üzerinde tartışılmış ve konuyla ilgili önerilerde bulunulmuştur. Ancak serbest okuma metinleri araştırma kapsamına alınmamıştır. Çalışmada yeni program ile eski programın karşılaştırması da yapılmıştır. Araştırmada; Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında gerekli özenin gösterilmediği, türlerin dengeli dağıtılmadığı, önemli türlere kitaplarda yer verilmediği, öğrenci seviyesinin göz ardı edildiği, gerçek hayatın kitaplara aktarılamadığı, metinlerin çok uzun olduğu ve metinler arası okumaya önem verilmediği, türlerin dağılımının kitaplarda farklılık oluşturduğu, kitapları okuyan öğrenciler arasında farklı türlerle karşılaşmaları açısından dengesizliğe neden olduğu, kitaplara alınan bazı metinlerde öğrenci seviyesine uygunluğun göz ardı edildiği ve Türkçe kitaplarında çok uzun metinlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Baş'ın (2003) 'Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Türleri Üzerine Bir İnceleme' adlı çalışmasında biri Millî Eğitim Bakanlığı biri de özel bir yayınevince hazırlanmış 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler tür yönüyle incelenmiştir. MEB yayınevine ait Türkçe ders kitabında otuz altı, diğer yayınevinde otuz beş metin yer almaktadır. MEB'nce yayımlanmış ders kitabında 16, özel yayınevince yayımlanan ders kitabında 15 tür metin yer almaktadır. Araştırmada; her iki ders kitabında da kurgusal, yazınsal türler yeterli sayıda bulunurken, bilgi veren yazınsal türlere yeteri kadar yer verilmediği, MEB ve özel yayınevince hazırlanan 6.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin türlerinin, 6. sınıf öğrencisinin bilişsel ve sosyal gelişim seviyesine uygun olduğu ve ders kitaplarının tür çeşitliliği açısından bir fark göstermediği sonucuna varılmıştır.

Özbay ve Çeçen'in (2012) 'Türkçe Ders Kitaplarında (6-8. sınıflar) Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi' adlı çalışmasının amacı, ilköğretim 6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinleri tür ve tema açısından incelemektir. Araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmada 2010-2011 eğitim öğretim yılında okutulan MEB ve Pasifik yayınevlerince hazırlanan 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin türleri ve temaları, kılavuz kitaplardan yararlanılarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin frekansları değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, kitapların hem tür hem de tema çeşitliliği açısından zengin olduğu görülmüştür. Bazı kitaplarda programda yer almayan didaktik metin, düşünce yazısı, bildirme yazısı gibi ana türlere ve manzum hikâye gibi iki türün özelliklerini taşıyan bir türe yer verilmiştir.

Semerci'nin (2004) 'İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği' isimli araştırmasının amacı, "İlköğretim Türkçe ve Matematik ders kitaplarını genel değerlendirme ölçeği" geliştirmektir. Araştırmada, survey yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Elazığ ili ilköğretim okulları, örneklemini, Elazığ ilinde bulunan ilköğretim okullarından 52'sinde görev yapan 74 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma, öğretmenlere 25 soruluk 231 ölçek formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, maddelerin faktör analizi için uygun olduğu, yapı geçerliğinin sağlandığı ve güvenilir olduğu yani, geliştirilen ölçeğin, ilgili ders kitaplarının daha iyi ölçülmesini sağladığı sonucuna varılmıştır.

Şen'in (2008) 'Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi' adlı çalışmasının amacı, altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin hangi değerleri ilettiğini tespit etmek ve bu değerlerin kitaplara göre dağılımlarını belirlemektir. Araştırmada; MEB, Özgün Matbaacılık, A Yayınları, Koza Yayın Dağıtım, Evrensel İletişim Yayınları'na ait Türkçe ders kitabındaki bütün metinler incelenmiştir. Araştırmada, tarama modeli uygulanmıştır. "Değerler İnceleme Formu" oluşturulmuş ve ders kitaplarındaki metinlere uygulanmış, bu yolla değerler tespit edilmiştir. Metinlerin seçimi sırasında herhangi bir tür ayrımı yapılmadan bütün metinler incelenmiştir. Metinlerde tespit edilen değerler; SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; ders kitaplarında yer alan metinlerin belirlenen değerleri iletmede yetersiz olduğu tespit edilmiş, ders kitaplarındaki metinlerin en çok sevgi, duyarlılık ve vatanseverlik

değerlerini, en az misafirperverlik, aile birliğine önem verme ve barış değerlerini ilettiği sonucuna varılmıştır.

Kolaç'ın (2009) 'İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür Açısından Değerlendirmesi' adlı araştırmasının temel amacı, Türkçe ders kitaplarında (1-5; 6-8) yer alan metinlerin türlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemektir. Araştırmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmış örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Türkçe ders kitaplarında yer alan toplam 237 metin tür özellikleri açısından tek tek incelenmiş, metinlerin türlere göre dağılımına bakılmıştır. Elde edilen bulgular frekanslarla tablolar hâlinde sunularak, incelenen metinlerden doğrudan alıntılar yapılmış ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda birinci sınıf ders kitabında sayıca daha az olan bilgilendirici metinlerin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda sayısının arttığı gözlenirken, sınıf düzeyi ilerledikçe bu tür metinlerdeki tanımların daha kapsamlı hâle geldiği görülmüştür. Kitaplarda yer verilen şiir sayıları sınıf düzeyleri açısından kıyaslandığında birinci sınıfın altı şiirle sıralamada son sırada yer aldığı dikkati çekmektedir gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgulardan bazıları şöyledir:

- Öyküleyici metinlerin 23'ünde ana düşünceye rastlanamamıştır.
- Bazı metinlerde başlıkla içerik arasında ilişkinin kurulamadığı gözlenmiştir.
- Her ne kadar öyküleyici gibi görünse de bu tür metinlerde sıkça bilgiye odaklanıldığı, bilginin merkeze alındığı, bilgi vermenin öncelikli olduğu görülmüştür.
- Kitaplarda yer verilen şiir sayıları sınıf düzeyleri açısından kıyaslandığında 1. sınıfın 6 şiirle sıralamada son sırada yer aldığı dikkati çekmektedir.
- Öğreticilik amacının düz yazıda olduğu gibi şiirlerde de zaman zaman ön plana çıktığı gözlenmiştir.
- Türkçe öğretim programında yer alan ve 6. sınıf düzeyindeki kitapta yer alması zorunlu tutulan türlerin tamamına kitapta yer verildiği dikkat çekmektedir.

- Türler kendi aralarında birbirleriyle kıyaslandığında olaya bağlı türlerden en fazla öyküye, düşünceye dayalı türlerden ise en fazla denemeye örnek verilmiştir. Duyguya dayalı tür olarak nitelendirdiğimiz şiir türüne ise 3 örnek verilmiştir.
- Olaya, düşünceye ve duyguya dayalı türler arasında en fazla üzerinde durulan ve örneklendirilen tür ise deneme olmuştur.
- Türkçe öğretim programında yer alan ve 7. sınıf düzeyindeki kitapta yer alması zorunlu tutulan türlerden biyografiye yer verilmemiştir.
- Programda 7. sınıf düzeyinde verilmesi zorunlu olmayan türlerden fabl ve makaleye yer verilmiştir.

Durukan'ın (2011) 'Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi' adlı çalışmasının amacı, Türkçe ders kitaplarındaki metinleri uzunluk, anlaşılabilirlik, okunabilirlik ve görsellerle / etkinliklerle desteklenme bakımlarından öğrenci görüşlerine göre değerlendirmektir. Araştırmada, betimsel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Trabzon ilinde öğrenim gören 297 ilköğretim 2. kademe öğrencisine uygulanmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından on üç soruluk güvenilirliği olan 'Türkçe Ders Kitaplarına İlişkin Görüşler Anketi' geliştirilmiş, geçerliliği ise alan uzmanlarının görüşleriyle sağlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16 programında değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda; öğrencilerin kitaptaki metinlerle ilgili olumlu görüş bildirdikleri, sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle de ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin bütün sınıf seviyelerinde metinlere yönelik olumlu görüşe sahip oldukları sonucuna varılmaktadır.

Taş ve Coşkun'un (2008) 'Ders Kitaplarının Metin Seçimi Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi' adlı çalışmanın amacı, Cumhuriyet döneminde hazırlanan 15 Türkçe öğretim programını, Türkçe ders kitaplarına metin seçiminde tür, tema, içerik, uzunluk, kaynak ve yazar tercihi bakımından değerlendirmektir. Bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Değerlendirmede kategorisel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışmada ulaşılan en genel sonuç, geçmişten günümüze yaklaştıkça Türkçe öğretim programlarında

kitaplara alınacak metinlerin seçimi ile ilgili daha çok değişkene ve daha belirleyici ifadelere yer verildiğinin görülmesidir. Araştırmada ulaşılan bulgulardan bazıları şöyledir:

- 2005 ve 2006 Programları dışındaki Türkçe öğretim programlarında ders kitaplarına alınacak metinlerin türleri hakkında doğrudan bir bilgiye yer verilmemiştir. Ancak bazı programlarda öğrencilere ders kitapları dışında farklı türlerde kitaplar okumalarının tavsiye edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
- 2005 ve 2006 Programlarında tematik yaklaşımın esas alınması metin seçiminde önemli bir değişiklik sağlamıştır. Aynı tema çerçevesinde arka arkaya işlenen metinlerin öğrencilerin konuyla ilgili bilgilerini yapılandırmada önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Bu uygulama aynı zamanda öğrencinin sözcük dağarcığını geliştirmesine de katkı sağlayacaktır.
- 2005 ve 2006 Programlarına kadar Türkçe öğretim programlarında metinlerin alınacağı yazarlar ve kaynaklar ile ilgili olarak bir değerlendirme yapılmamıştır. 2005 Programı'nda (1–5. sınıflar) bir yılda bir yazardan en fazla üç metin alınabileceği belirtilirken 2006 Programı'nda (6–8. sınıflar) ise bu sayı 2 olarak belirtilmiştir.

Yapıcı'nın (2004) 'İlköğretim 1. Kademe Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğu' adlı çalışmasında, öğretmen adaylarının ders kitaplarını içerik analizi yöntemini kullanarak, ders kitaplarına ilişkin raporları irdelenerek, ders kitaplarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmaktadır. 1999-2000 öğretim yılında 60 (28 Kız, 32 Erkek), 2000-2001 öğretim yılında 91 (50 Kız, 41 Erkek), 2001-2002 öğretim yılında 115 (62 Kız, 53 Erkek) olmak üzere; 266 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma, ilköğretim kademesinin ilk beş sınıfında okutulan ders kitapları ve öğrencilerin değerlendirme raporları ile sınırlıdır. Her öğrenci, ilköğretim kademesinin ilk beş yılında yer alan ders kitaplarından (Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi ve Din Bilgisi Ve Ahlak Kültürü) ilgi duyduğu bir tanesini seçmiştir. Çalışmada, öğrenciler tarafından incelenen ders kitapları; Türkçe (93 öğrenci), Hayat Bilgisi (87 öğrenci), Matematik (47 öğrenci) ve Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi'dir (39 öğrenci). Araştırmada; ilköğretim 1. kademe ders kitaplarının; çocukların bilişsel,

duyuşsal düzeyine ve biçimsel özelliklerine uygun olup olmadığı sorularına yanıt aranmaktadır. Araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Kitaplarda yer alan resimlerin, içerik ile bağlantılı olmadığı (% 45) ileri sürülmektedir.
- Ders kitaplarında yer alan konular; dersin işlendiği esnada çocukta öğrenme zevkine (% 73) yol açmadığı gibi; ders sonrasında verilen konu ile ilgili ödevlerin yapılmasında da öğrenme merakını (% 61) oluşturmamaktadır.
- Ders kitaplarında yer alan; metin, öykü ve okuma parçaları çocuğun ilgisini uyandırmamaktadır (% 51).
- Öğrencilerin % 95'i ders kitaplarındaki konuların müfredata uygun olduğunu belirtmektedirler.
- Bilişsel düzeye uygunluk açısından; öğretmen adayı öğrencilerin üzerinde önemle durdukları temel konu; ders kitaplarında yer alan soyut kavramların (% 91) çokluğudur.
- Ders kitaplarındaki içerik fazlasıyla yoğundur (% 84).
- Ders kitaplarında yer alan soyut kavramlar öğretmen desteği ile somutlaştırılabilir (% 52).

Öğretmen adaylarına göre; incelenen ders kitapları biçimsel açıdan uygun görülmemekte, bilişsel ve duyuşsal düzeye uygunluk açısından da önemli eksiklikler taşımaktadır.

Konu ile ilgili yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde, en fazla 6. sınıf öğrencileri üzerinde çalışma yapıldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmalarda daha çok metinlerin tür açısından incelenmesine yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ile veri toplama aracı yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden, doküman analizi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 2004: 153). Araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır.

3.2. Evren - Örneklem

Araştırmanın evreni, TTK tarafından kabul edilen 1-5. sınıf tüm Türkçe ders kitaplarını kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini, bütün ders kitapları içerisinde seçilen 15 Türkçe ders kitabında yer alan 492 metin oluşturmaktadır.

1.sınıflarda: E, O ve L

2.sınıflarda: E, V ve D

3.sınıflarda: E, T ve K

4.sınıflarda: E, A ve M

5.sınıflarda: E, V ve R yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitapları kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi

İlköğretim 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri tür, tema ve içerik açısından değerlendirmek amacıyla araştırmanın alt problemleri doğrultusunda veri toplama araçları geliştirilmiştir.

Veri Toplama Araçlarında Kullanılan Ölçütler

3.3.1. Metin Türü Ölçeği

2005 yılı 1-5. sınıf Türkçe Öğretim Programına göre Türkçe ders kitaplarında yer alması zorunlu metin türlerinin dağılımında kullanılan ölçekler, ilköğretim Türkçe ders kitaplarını (1-5. sınıf) inceleme ve değerlendirme ölçütleri dikkate alınarak belirlenmiştir.

Bu ölçekte; “Her bir temada bir öyküleyici metin, bir bilgilendirici metin, bir şiir, bir de bu türlerden herhangi birinden olmak üzere (dinleme metni dâhil) 4 metin bulunmalıdır.” ibaresi yer almaktadır.

Tablo 3: Temalara Göre Metin Türlerinin Dağılımı

Sınıf Düzeyi			
Yayınevi			
Metin Sayısı			
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 1
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 2
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 3
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 4
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 5
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 6
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 7
	Öyküleyici		
	Şiir		
	Bilgilendirici	Metin Türleri	Tema 8
	Öyküleyici		
	Şiir		

3.3.2. Tema Ölçeği

2005 yılı 1-5. sınıf Türkçe öğretim programında eğitim-öğretim yılı içerisinde ele alınacak tema sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Bu temalardan dördü zorunlu, dördü seçmelidir.

Tema ölçeği, MEB 2005 programı ve uzman görüşleri dikkate alınarak hazırlanmış ve bu ölçek doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 4: Tema Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Zorunlu Temalar			Seçmeli Temalar		
		Uygun	Uygun Değil	Kısmen Uygun	Uygun	Uygun Değil	Kısmen Uygun
1	E						
	L						
	O						
2	E						
	V						
	D						
3	E						
	T						
	K						
4	E						
	A						
	M						
5	E						
	V						
	R						

3.3.3. Metinlerin Yazı Büyüklüğü Ölçeği

Metinlerin yazı büyüklüğü yönüyle sınıf düzeyine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla kullanılan ölçek, 2589 sayılı Tebliğler Dergisi'nde (2006) yer alan **'İlköğretim 1-5 Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar'** başlıklı metinden alınmıştır. Sınıf düzeylerine göre metin puntoları aşağıdaki şekildedir. Metin puntolarını belirlemek için metin taraması yapılmıştır.

Tablo 5: Metin Puntosu Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Punto (en az)	Yayınevi	Uygun	Uygun Değil			Kısmen Uygun		
				f	Punto	Sayfa No	f	Punto	Sayfa No
1	20	E							
		L							
		O							
2	18	E							
		V							
		D							
3	14	E							
		T							
		K							
4	12	E							
		A							
		M							
5	11	E							
		V							
		R							

Yazı puntosunun uygun olması: Sınıf düzeyine göre önerilen yazı büyüklüğünün metnin başından sonuna kadar aynı kalması olarak kabul edilmiştir.

Yazı puntosunun kısmen uygun olması: Sınıf düzeyine göre önerilen yazı büyüklüğüne metnin bazı kısımlarında uyulup, bazı kısımlarında uyulmaması olarak kabul edilmiştir.

Yazı puntosunun uygun olmaması: Sınıf düzeyine göre önerilen yazı büyüklüğüne uyulmaması olarak kabul edilmiştir.

*Resim altı yazıları, dipnotlar ve benzeri kullanılan yazılar hariç tutulmuştur.

3.3.4. Metin - Başlık Uyumu Ölçeği

Metnin başlığıyla uyumu belirlenen aşağıdaki ölçüt ve puanlamaya göre yapılmıştır. Buna göre:

Metnin başlığının uyumlu olması: 3 puan,

Metin başlığının kısmen uyumlu olması: 2 puan,

Metin başlığının uyumsuz olması: 1 puan.

Puan Aralıkları:

1,0-1,6= Metin başlıkla uyumsuz

1,7-2,3= Metin başlıkla kısmen uyumlu

2,4-3,0= Metin başlıkla uyumlu

1) Metnin başlığının uyumlu olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri tam olarak yansıtır nitelikte olmasıdır.

Örnek 1’de verilen ‘Sütün Yolculuğu’ adlı metnin içeriğinde ve başlığında sütün tüketiciye ulaşana kadar yaptığı yolculuktan bahsedildiği için metin başlıkla uyumludur, diyebiliriz.

2) Metin başlığının kısmen uyumlu olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri belirli ölçüde yansıtır nitelikte olmasıdır.

Örnek 2’de ‘Dünya ve Kuyruklu Yıldız’ adlı metin yer almaktadır. Metnin son kısımlarında Dünya ve Kuyruklu yıldızın diyaloglarına yer verilirken, metnin başlarında kuyruklu yıldızdan bahsedilmeyip, Dünya ve Ay’ın konuşmasına yer verilmiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumludur, diyebiliriz.

3) Metin başlığının uyumsuz olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri hiç yansıtmamasıdır.

Örnek 3’de ‘Kalemin Dileği’ metni bulunmaktadır. Metnin başlığından kalemin dileğinden bahsedilirken, metin içerisinde böyle bir dilekten bahsedilmediği için metin başlıkla uyumsuzdur, diyebiliriz.

Örnek 1:

Serbest Okuma Memi

SÜTÜN YOLCULUĞU

Bir ahır dolusu inek bir süt fabrikası gibidir. Bu fabrikaya ihtiyacımız var. Çünkü süt, sağlığımız için çok önemli bir besindir. Özellikle büyüme döneminde bol bol süt tüketmemiz gerekir. Süt, yalnızca ineklerden değil, koyun, keçi gibi memeli hayvanlardan da elde edilir. Ancak çiftliklerde yetiştirilen hayvanların en çok süt vereni ineklerdir. Bir ahır dolusu inek, yılda tonlarca süt verir.

Mooooo!

Anlaşamadım, biraz daha açık konuşabilir misin lütfen?

Bu makineler iyi ki çıktı. Acaba 1 Günde üç defa mı gelecek?

Hayır Sarı kız! Biraz da yavrularına kalsın.

İnekler günde iki kez sağımhanede toplanıp otomatik meme başlıklarıyla sağılır. Bu yöntem, elle süt sağma yöntemine göre daha sağlıklı ve verimlidir.

52

53

Sağılan süt bidonlarda ya da büyük depolarda toplanır. Bu kapların içinde soğutulmuş sütün sıcaklığı düşürülür. Bu, sütün fabrikaya gidinceye kadar bozulmamasını sağlar.

Acele etmeliyim, binlerce çanak süt bekliyor!

Bonim büyük büyük büyükannem. Marmelad Okur için zamanında!

Bizi kim içecek. Biz kimin büyümesini hızlandıracağız acaba?

Süt, hava ve ışıkla karşılaşmayacak şekilde paketlenir. Artık uzun süre bozulmadan satın alınmayı bekleyeceği market raflarındaki yerini almaya hazırdır.

Bilgin ERSÖZLÜ
(Düzenlemiştir.)

54

55

Örnek 2:

DÜNYA VE KUYRUKLU YILDIZ

Şimdi sizlere çok ilginç bir hikâye anlatacağım: Hikâyemiz uzayda geçiyor; hanı sözcüklerle tanımlanamayacak kadar büyük olan uzayda...

Dünya, binlerce yıldır yaptığı gibi yine Güneş'in çevresinde dönüyordu. Onun yerinde başka biri olsaydı, çoktan başı dönerdi. Ancak Dünya, tam bir yıl süren bu dönüğe alışkındı: Bir tur tamamlanır tamamlanmaz, hemen ikincisine başlıyordu. Üstelik bu süre boyunca bir yandan da kendi çevresinde dönüyordu. Tıpkı kuyruğunu yakalamaya çalışan bir köpek yavrusu gibi! Kendi çevresinde dönmesi, yirmi dört saat sürüyordu. Bunu yalnızca, Güneş'in her tarafını aynı oranda aydınlatabilmesi için yapıyordu. Çünkü Güneş'e arkasını döndüğü yerlerde, kapkara bir gece oluyordu.

Yani, Dünya'nın yapacak epey işi vardı, üstelik Ay'a da dikkat etmesi gerekiyordu. Gerçi Ay, rahatlıkla kendi başının çaresine bakabiliirdi. Çünkü kendi çevresinde dönerken, bir de Dünya'nın çevresinde dönmekten başka işi yoktu. Ayrıca, Dünya'dan çok daha küçüktü.

Ay, otuz günde bir tam yuvarlak olurdu, buna dolunay denirdi. Böyle zamanlarda, ablak suratıyla öyle bir sırtırdı ki Dünya öfkelenirdi.

"Şuna bak, nasıl da parlıyor, yaygaracı uydul!" derdi Dünya. "Kendini sahici bir yıldız sanıyor."

Ay'ın bu durumu hiçbir zaman fazla uzun sürmezdi. Sonra ansızın ortadan kaybolur, bir süre görünmez olurdu. Ardından yine ortaya çıkarak yavaş yavaş büyümeye başlardı. Bu, yeniden dolunay olana kadar devam ederdi.

"Beni izleyebiliyor musun?" diye sorardı Dünya.

"Elbette!" diye yanıtlardı Ay.

"Umarım zamanlanan doğrudur," derdi Dünya. "Unutma sakın! Ben Güneş'in çevresinde bir kez dönene kadar, sen benim çevremde on üç kez döneceksin. Yoksa, takvimler karmakarışık olur."

Onlar sürekli aynı yolları katederken yıllar da birbirini kovalardı.

Bir mart günü, uzaya yabancı bir yıldız geldi. Ne Dünya ne de Ay onu daha önce görmüşlerdi. Öteki yıldızlara hiç benzemiyordu. Upuzun, ışıl ışıl parlayan bir kuyruğu vardı.

"Nasıl bir yaratık bu?" diye sordu Dünya.

"Böyle bir şeyi daha önce hiç görmedim," dedi Ay.

Yabancı yıldız öyle çok yaklaştı ki Dünya onun kendisine çarpmasından korktu.

"Merhaba!" diye seslendi. "Benim yolunda ne arıyorsunuz? Kimsin? Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?"

"Ben yalnızca küçük bir kuyruklu yıldızım," diye yanıtladı yıldız. "Peki, sen kimsin?"

"Ben Dünya'yım."

"Aslına bakarsan, gerçekten anladığımı söyleyemem," diye yanıtladı kuyruklu yıldız. Daha önce burada hiç bulunmadım, yıldızların hiçbirleriyle de tanışmıyorum."

"Öyleyse doğru yerdesin," dedi Dünya dostça. "Haydi gel, Güneş'in çevresinde yapacağım turda bana eşlik et! Nasıl olacak dersene... Tam tamına bir yıl sürecek. Bu arada da güzel sohbet ederiz."

"Sen buna hız mı diyorsun? Benim hızım yanında lafı bile olmaz!"

Dünya kıskançlıkla, "Yani sen ateşten başka bir şey değilsin. Biliyor musun, ben de bir zamanlar aynı durumdaydım," dedi.

"Herhâlde çok eskiden!" dedi kuyruklu yıldız inanmayarak. "Şu anda kutuplarında buzlar görüyorsun da..."

"Doğru!" diye yanıtladı Dünya. "Her kutupta birer tane ama bunun hiçbir zarar yok! Gövdemi sıcak tutabildiğim sürece, başımın ve ayaklarımın soğuk olması önemli değil."

"Peki, ateş nerede?" diye sordu kuyruklu yıldız.

"O içimde!" dedi Dünya. "İstersen gösterebilirim..."

Hiç beklemeden, en büyük iki volkanından ateş püskürttü.

"Bak, hele!" diye bağırdu kuyruklu yıldız. "Gerçekten de biraz ateşin varmış."

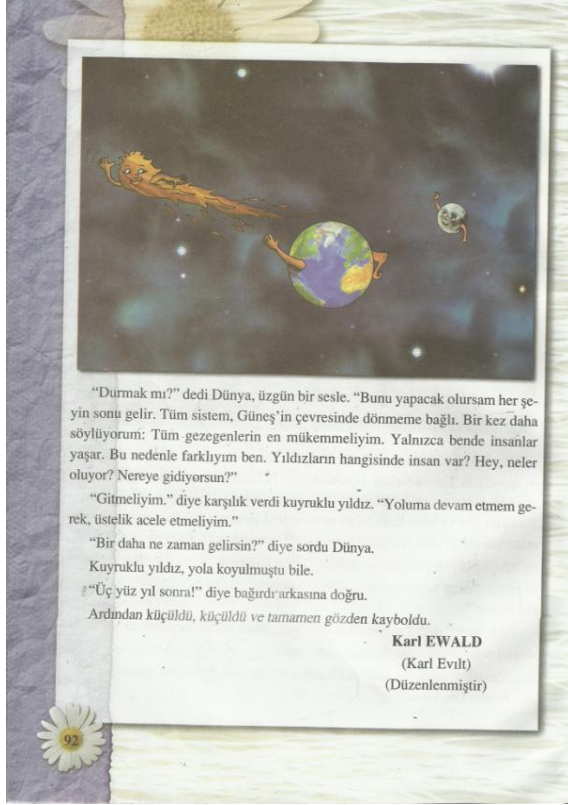
Dünya biraz alınmıştı. "Övünmek gibi olmasın ama tüm gezegenler içinde en ilginçiyim. Uzaya bir bak, benim gibisini bulabilecek misin? İleride parlayan Venüs'e bak, Jüpiter'e, Mars'a, Güneş'in çevresinde dönen tüm gezegenlere... Sonra da dön ve bana bak! Derin denizlerime ve ormanlarımın bakmayı da ihmal etme sakın..."

"Açıkçası, tüm bunları görebildiğimi söyleyemem," diye yanıtladı kuyruklu yıldız. "Ama anlatığın gibi olmalı. Sanırım senin çevrende kalın bir sis tabakası var."

"Ah, evet," dedi Dünya, biraz üzülerek, "Onu tamamen unutmuşum. Gördüğün şey, benim atmosferim."

"Zavallı Dünya, yorulduğun kadar var doğrusu. Kabuğun, insanların, atmosferin... Dur biraz."

Örnek 3:

Tablo 6: Metnin Başlıkla Uyumu Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Başlıkla Uyumlu	Başlıkla Uyumsuz Değil		Başlıkla Kısmen Uyumlu	
		f	f	Sayfa No	f	Sayfa No
1	E					
	L					
	O					
2	E					
	V					
	D					
3	E					
	T					
	K					
4	E					
	A					
	M					
5	E					
	V					
	R					

Tablo 7: Metnin Başlıkla Uyum Derecesi Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Metin Sayısı	$\bar{X}$	Başlıkla Uyum Derecesi
1	E			
	L			
	O			
2	E			
	V			
	D			
3	E			
	T			
	K			
4	E			
	A			
	M			
5	E			
	V			
	R			

1) Ana fikrin var olması: Ana fikir metin içinde açık veya gizli bir şekilde verilmesidir.

a) Ana fikir metin içerisinde açık şekilde verilebilir:

Örnek 4’de verilen ‘Yiyecekler Konuşuyor’ adlı metinde, yiyeceklerin bize sağladığı faydalardan bahsedilmiştir. Ana fikir metnin içerisinde geçtiği içi metin ana fikrinin olduğunu söyleyebiliriz.

a) Ana fikir öğrenciye hissettirme yoluyla verilebilir:

Örnek 5’de verilen ‘Yaşlı Meşe Ağacı’ adlı metinde, ağaçların öneminden bahsedilmiştir. Ana fikir metnin içerisinde örtük bir şekilde geçtiğinde de metnin ana fikrinin olduğunu söyleyebiliriz.

2) Ana fikrin kısmen olması: Ana fikrin metin içerisinde önemli ölçüde bulunmasıdır.

Örnek 6’de verilen ‘Karagöz-Hacivat ‘Okuryazarlık’’ adlı metin yer almaktadır. Bu metnin bir kısmında Hacivat’ın; Karagözün okuma-yazma öğrenmesinden mutlu olduğundan bahsedilmektedir. Diğer bir kısmı da okuryazarlıkla alakalı olmayıp, Hacivat ve Karagözün bilindik atışmalarıdır. Metnin bazı kısımları ana fikri yansıtmadığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır, diyebiliriz.

3) Ana Fikrin Olmaması: Metnin gizli veya açık ana fikrinin olmamasıdır.

Örnek 7’de verilen ‘Güneş Nereye Gidiyor?’ metni yer almaktadır. Bu metnin kahramanı, rüyasında Güneş’in arkasından koştuğunu ve Ay ile konuştuğunu görüyor. Daha sonra annesi ve babası tarafından uyandırılıyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur, diyebiliriz.

Örnek 4:

YİYECEKLER KONUŞUYOR

Annem pazardan geldi. Sesini duyunca, hemen kapıya koştum. Pazar arabasını iyice doldurmuş. Arabayı birlikte mutfığa taşıdık. Annemin aldıklarını dolaba yerleştirdik.

O sırada, bizim mutfak manava döndü. Anneme gülererek:

- Anneciğim! Bütün pazarı eve taşımışsın, dedim. Portakal, annemden önce davrandı:
- Meyveler adına konuşuyorum. Bizde bol vitamin var. Meyve yiyen insanlar hasta olmazlar. Biz sizi hastalıklardan koruruz, dedi.

14

Meyveler adına konuşuyorum.

Bizleri unutmayın...

Ben çok yararlıyım.

Ispanak araya girdi:

- Bizleri unutmayın. Vitaminler bizde de var. Hastalıklardan biz de koruruz. Ayrıca büyüyüp gelişmenize de yardımcı oluruz. Her çeşit sebzedен yeterli kadar yemelisiniz, dedi.

Ispanaktan sonra yumurta söz aldı:

- Ben çok yararlıyım. Sizi büyütüp geliştiririm. Kahvaltıda mutlaka yumurta yemelisiniz, dedi.

15

Biz buzdolabında bekliyoruz.

Sesimi duyuyor musun Arda?

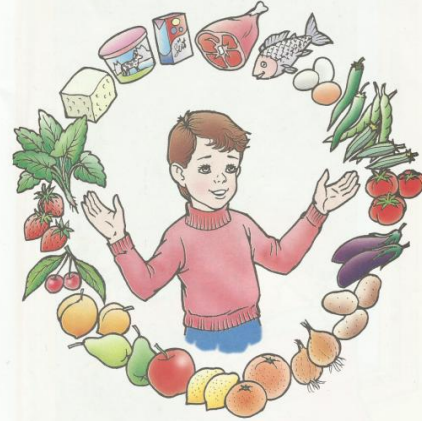
Konuşmaları duyan süt, buzdolabından seslendi:

- Biz buzdolabında bekliyoruz. Yanımda peynirle yoğurt da var. Bizimle beslenen çocukların boyunu uzatır, kemiklerini geliştiririz.

Buzdolabındaki et, bütün konuşmaları duymuştu. Daha fazla dayanamadı:

- Sesimi duyuyor musun Arda? Beni de unutma. Et yiyen çocuklar kuvvetli olur, dedi.

16

Yiyecekleri dikkatle dinledim. Onlara:

- Bütün yiyeceklerin yararlı olduğunu anladım. Hepinizi çok seviyorum. Büyümek ve sağlıklı olmak için iyi beslenmek istiyorum. Hepinizden de yeterli kadar yiyeceğim, dedim.

Necati YILDIRIM
Güzel Türkçem

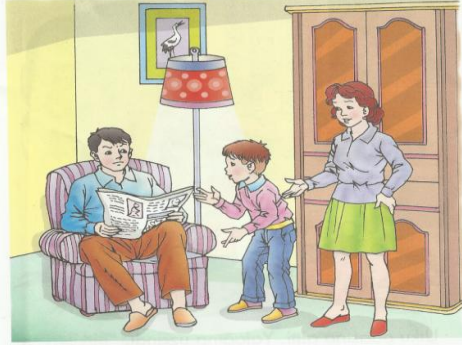
17

Örnek 5:

YAŞLI MEŞE AĞACI

Utku, pencereden dışarı bakıyordu. Bahçedeki söğüt ağacı, iyice büyümüşü. Utku'nun, sokağı görmesini engelliyordu.

18

Utku:

- Babacığım! Pencerenin önündeki ağacı lütfen keser misin? Hiçbir yeri göremiyorum, dedi.

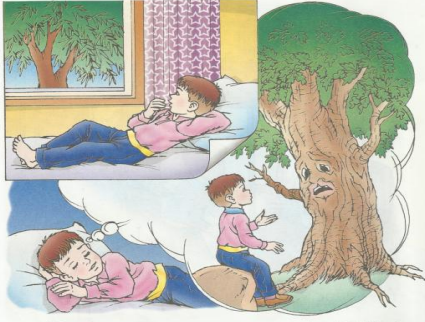
Babası şaşırmişti:

- Sana doğanın önemini anlatmıştık. Bu konuda bilinçli olduğumu sanıyordum. Ağaç kesilir mi?

Annesi söze karıştı:

- Ağaçlar havayı temizler. Çevreye güzellik verir. Herkes bir ağaç keserse dünya ne hâle gelir? Biraz düşün lütfen!

19

Utku odasına gitti. Yatağına uzandı. "Bitkileri seviyorum. Ama bir ağaç kesilse, sanki ne olur?" diye düşündü. Söğüt ağacına bakarken uyuyakaldı.

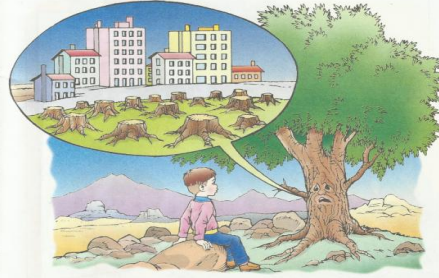
Rüyasında, yaşlı bir meşe ağacı gördü. Ağaç:

- Sen bizim önemimizi yeterince anlayamamışsın. Şimdi beni dikkatle dinle, dedi.

Yaşlı meşe ağacı, üzgün üzgün:

- Eskiden dünya çok güzeldi. Her yer ormanlarla kaplıydı. Buralarda pek çok hayvan barınırdı. İnsanlar, hayvanlar ve bitkiler dostça yaşarlardı.

20

Yaşlı ağaç biraz durakladı. Sonra anlatmaya devam etti:

- Daha sonra insanlar, kendilerine ev yapmak için ağaçları kestiler. Ormanları yok ettiler. Kocaman binalar yaptılar. Ama ağaç dikmeyi unuttular. Ağaçlar azalınca yağmurlar da azaldı. Biz binalara karşı değiliz. Yalnız, binalara bahçe de yapınlar. Bahçelere ağaç diksinler.

Yaşlı ağaç, Utku'ya en son şunları söyledi:

- Bahçedeki ağaç, seni rahatsız etmesin. Sokağı görmek için dışarı çıkabilirsin. Ama o ağacın serinliğini hiçbir yerde bulamazsın.

21

Utku, söğüt ağacındaki kuşların sesiyle uyandı. Kalkıp pencerenin önüne gitti. İlk defa pencereden giren esintiği hissetti. Söğüt ağacı yapraklarını sallıyordu. Utku da gülümseyerek ona el salladı.

Nuran MUSTAFAOĞLU
Yaşlı Meşe Ağacı
(Kısaltılmıştır.)

22

Örnek6:

KARAGÖZ - HACİVAT
"OKURYAZARLIK"

(Hacivat, Karagöz'e yetişir.)

HACİVAT — Uğurlar olsun Karagöz'üml Ben de dükkanıma gidiyordum, birlikte yürüyelim.

KARAGÖZ — Birlikte yürüyelim.

HACİVAT — Ne yürümesi canım, yani beraber gidelim.

KARAGÖZ — Hangi berbere gidelim?

HACİVAT — Aaaa, hemen sinirlendirme Beni! Yolda yanyana ve konuşarak gidelim diyorum.

KARAGÖZ — İyi ya, gidiyoruz işte!

HACİVAT — Neyse, senin hakkında iyi haberler duydum. Çok memnun oldum.

KARAGÖZ — Çok maymun aldunsa bana nel!

HACİVAT — Maymun değil, memnun oldum. Yani duyduğum habere sevindim.

KARAGÖZ — Hangi gazete yazıyor?

HACİVAT — Gazete haberi değil. Senin cahillikten kurtulmak istediğini öğrendim.

KARAGÖZ — Benim Cahitlerde kurt bulmak istediğimi mi öğrendin? Ben onları tanımıyorum.

HACİVAT — Allah Allah! Bir lâfı da doğru anlasan olmaz mı? Diyorum ki bilgini artırmak ve okuma yazma öğrenmek istemişsin.

KARAGÖZ — Öyle söylese nel...

HACİVAT — Öğlunla çalışmaya başlamışsin.

KARAGÖZ — Başladımca ne olacak?

HACİVAT — Ne olacağı var mı? Çok sevindim. Okur-yazar olursan daha kolay iş bulursun.

KARAGÖZ — Öyleyse bulduğum işlerin hepsinde birden çalışırım Hacı Cavcav!

HACİVAT — Hah hah hah!.. Öyle şey olur mu? Yine tek işte çalışırsın ama daha başarılı olursun.

KARAGÖZ — Okuyazar olunca başı sarılı mı olacağı mı? Yine şapka giysem olmaz mı?

HACİVAT — Canım saçmalamal!.. Daha başarılı olursun, yani işlerini daha iyi yaparsın.

KARAGÖZ — Şey, okuma yazma öğrenince memurluğa da girerim Hacı Cavcav!

HACİVAT — Karagözüm, önce ilköğretimden diploma al!

KARAGÖZ — Su mu taşıyacağım?

HACİVAT — Yine ne anladın, ne suyu taşıyorsun?

KARAGÖZ — "İlköğretimden dipli kova al!" dedin ya!

HACİVAT — Diploma diyorum, yani ilköğretimi bitirdiğini gösterir, imzalı, mühürlü bir kâğıt!..

KARAGÖZ — Hacı Cavcav, ben oğlumun müdürünü iyi tanıyorum. Beni çok seviyor. Söylesen o kâğıttan bir tane bana vermez mi?

HACİVAT — Vermez efendim! Oğlum yardım edecek, biz yardım edeceğiz. Sen de çalışıp ilköğretim derslerini öğreneceksin. O zaman alırsın!

KARAGÖZ — İmza atmayı da öğrendim.

HACİVAT — Aferin, aferin Karagözüm! Nasıl yapıyorsun?

KARAGÖZ — İsmim Karagöz değil mi? Gözü kara bir Karagöz resmi çiziyorum. İmza oluyor.

HACİVAT — Öyle imza olur mu?

KARAGÖZ — Eski insanlar resim yaparak yazı yazıyormuş ya!

HACİVAT — Efendim, biz artık eski insanlar değiliz. Yazı yazmak için harflerimiz ve rakamlarımız var, noktalama işaretlerimiz var.

KARAGÖZ — Okkalama işaretleri de ne demek?

HACİVAT — Okkalama değil, noktalama.. Nokta, virgül, falan...

KARAGÖZ — Hacı Cavcav, yazı yazmayı öğrenince dünyanın her yerinden gelenlere de istediğimi yazıp anlatırım.

HACİVAT — Efendim, onlar Türkçe bilmiyor ki senin yazdığını anlasınlar!

KARAGÖZ — Öyleyse ben de önce Türkçe öğretirim.

HACİVAT — Karagözüm, önce kendin yazı yazmasını öğren bakalım! (Gider.)

KARAGÖZ — Şimdi öğrenip gelirim. (Gider.)

www.kultur.gov.tr
(Düzenlenmiştir.)

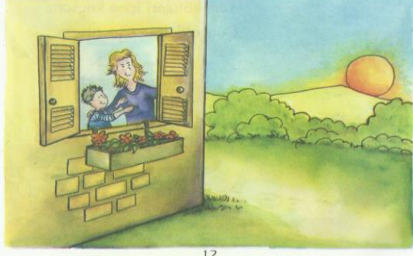
Örnek 7:

GÜNEŞ NEREYE GİDİYOR?

—Anne, her akşam Güneş nereye gidiyor, diye sordu çocuk.

—Yavrum, hiç merak etme, Güneş yine gelecek. Çünkü Güneş sabahları doğar. Dünya'yı hem aydınlatır hem ısıtır. Akşam olunca da uzaktaki başka çocukları aydınlatmaya ve ısıtmaya gider.

Ama çocuk annesinin anlattıklarıyla yetinmedi. Çünkü çok meraklıydı.

12

O akşam, ayakkabılarını giydi. Güneş'in peşine düştü. Güneş tepenin arkasına gitmişti. Çocuk tepeye doğru yürüdü, yürüdü. Tepeye geldiğinde alaca karanlık basmıştı. Güneş'i ovanın ötesinde yine gördü, gidiyordu. Kıpkırmızı Güneş'e doğru koştu, koştu ama yetişemedi.

Hava kararmaya devam ediyordu. Çok yorgun düşüp otların arasına sırt üstü uzandı. Biraz sonra üşüdüğünü hissetti ve kalktı.

13

Gökyüzünde kocaman bir top gibi duran Ayı gördü. Etraf gündüz gibi aydınlıktı. Ay birden konuştu:

— Güneş seni bekleyemediği için çok üzüldü. "Ona benim nereye gittiğimi söyle. Çok merak ediyorsa daha çok kitap okusun. Orada her şey yazılı." dedi.

Çocuk şaşkın şaşkın etrafına bakındı. Annesinin, babasının "Halil! Halil!" diyen seslerini duydu.

14

Yatağından kalktı. Annesine, babasına sarıldı. Gördüklerinin bir rüya olduğunu anladı. Pencereden dışarıya baktı. Güneş'i gördü. Güneş tıpkı rüyasında gördüğü gibiydi. Etrafı aydınlatıyor ve ısıtıyordu. "Demek ki rüyalar da gerçek olabilir." diye düşündü. Halil. Acaba rüyasında olduğu gibi Ay ile konuşabilecek miydi? Ancak bunun cevabını bulabilmesi için akşamı beklemesi gerekiyordu...

Ahmet CAĞLAYAN
Evinizdeki Öğretmen
(Düzenlemiştir.)

15

3.3.6. Kelime Sayısı Ölçeği

Metinler; öğrenciye verilmek istenen bilgi, düşünce ve davranışı yazılı olarak öğrenciye sunan materyallerdir. Metinlerin oluşmasını cümleler, cümlelerin oluşmasını ise kelimeler sağlar. Kelimeler rastgele yerleştirilememeli, cümlelerdeki kelime sayıları da sınıf düzeylerine uygun bir dağılım göstermelidir. Metinlerdeki kelime sayısının sınıf düzeyine uygunluğunun belirlenmesinde Akyol'un (2008: 89) ölçütü esas alınmıştır. Akyol'a (2008: 89) göre öğrencilerin sınıf seviyesine göre metinlerdeki kelime sayıları şu şekilde olmalıdır:

Tablo 9: Metinlerin Kelime Sayısı Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Metinlerin Kelime Sayısı	Yayınevi	Toplam Metin Sayısı	Uygun		Uygun Değil		
				f	%	f	%	Sayfa No
1	25-100	E						
		L						
		O						
2	25-100	E						
		V						
		D						
3	100-200	E						
		T						
		K						
4	100-200	E						
		A						
		M						
5	200-300	E						
		V						
		R						

3.3.7. Metinlerin Cümle Uzunluğu Ölçeği

Metinlerin cümle uzunlukları, Mc Clullough'den aktaran Güneş'in (2000: 244) sınıf düzeyine göre belirlemiş olduğu ölçüt esas alınarak incelenmiştir.

Tablo 10: Cümlelerin Kelime Sayısı Ölçeği

Sınıf Düzeyi	Cümledeki Kelime Sayısı	Yayınevi	Toplam Metin Sayısı	Uygun		Uygun Değil			Kısmen Uygun		
				f	%	f	%	Sayfa No	f	%	Sayfa No
1	5	E									
		L									
		O									
2	8	E									
		V									
		D									
3	9	E									
		T									
		K									
4	10	E									
		A									
		M									
5	11	E									
		V									
		R									

Açıklama: Bir cümlede olması gereken kelime sayısı, tablodaki ölçütte ifade edilen ortalamanın bir altı ve bir üstü alınarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

İlköğretim 1-5. sınıf Türkçe öğretim programında her temada bir bilgilendirici, bir öyküleyici, bir şiir ve bir de bu üç türün herhangi birinden olmak üzere toplam 4 metin bulunması gerektiği ifade edilmektedir. Bu ölçüt dikkate alınarak 11 yayınevine 15 ders kitabındaki 492 metin tür açısından incelenmiş, her ders kitabında bulunana metin türlerinin frekansları çıkartılmıştır. Ders kitaplarında yer alan zorunlu ve seçmeli temalar programda belirtilen ölçüte uygunluk düzeyleri açısından incelenmiştir. Ders kitaplarında yer alan metinlerin yazı büyüklüğü, araştırmacı tarafından ders kitaplarındaki metinlerin taranıp, bilgisayar ortamına aktarılıp, frekans değerlerinin belirlenmesiyle tespit edilmiştir. Metnin başlıkla uyumu ve metnin ana fikrinin olup-olmaması araştırmacı tarafından belirlenmiş, frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Yayınevlerine ait 15 ders kitabında bulunan metinlerin başlıkla uyum yüzdesi belirlenirken, aritmetik ortalama kullanılmıştır. Metinlerdeki kelime sayısı ve metinlerin cümle uzunluğunun frekans ve yüzde değerleri yapılarak bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama yapılmıştır. Bulgular alt problemlere göre tablolar halinde verilmiştir.

4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

Birinci Alt Problem: 2005 yılı Türkçe öğretim programlarına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması zorunlu metin türlerinin dağılımı nasıldır?

İkinci Alt Problem: 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin kitaplarındaki kullanım sıklığı nedir?

4.1.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Açıklama: İlköğretim birinci kademe birinci sınıf Türkçe ders kitaplarının ilk dört teması ilk okuma-yazmayla ilgili olduğu için araştırmada bu temalara yer verilmemiştir.

Tablo 11: 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri

1			Sınıf Düzeyi		
T	L	E	Yayınevi		
16	20	16	Metin Sayısı		
-	1	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Hayal Gücü
-	2	2	Öyküleyici		
-	2	2	Şiir		
-	-	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler
-	-	3	Öyküleyici		
-	-	1	Şiir		
0	-	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Değerlerimiz
2	-	2	Öyküleyici		
2	-	2	Şiir		
0	2	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Oyun ve Spor
3	2	3	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
0	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Doğal Afetler
3	-	-	Öyküleyici		
1	-	-	Şiir		
0	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Sağlık ve Çevre
3	-	-	Öyküleyici		
1	-	-	Şiir		
-	1	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Üretim, Tüketim ve Verimlilik
-	3	-	Öyküleyici		
-	1	-	Şiir		
-	1	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Dünya'mız ve Uzay
-	2	-	Öyküleyici		
-	2	-	Şiir		

Tablo 11'e genel olarak bakıldığında ise şu bulgulara ulaşılmaktadır; E ve O yayınevlerinde her temada bir tane yer alması gereken bilgilendirici metin türüne hiçbir temada yer verilmemiştir. Bunun yanında ilköğretim birinci kademe birinci sınıf Türkçe ders kitaplarının ilk dört temasına yer verilmediği için sadece dört tema ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Tabloda bu bulgulara baktığımızda ise; üç yayınevinde de zorunlu ve seçmeli temalar dışına çıkılmadığını görülmektedir.

Ayrıca E ve O yayınevlerinde her temada olması gerektiği gibi 4'er metinden toplamda 16 metne yer verilirken, L yayınevinde yer alan temalarda ise, istenen ölçüte uyulmamış ve fazladan bir metne daha ver verilmiştir. Böylece 1. sınıf L yayınevinde toplam 20 metin yer almıştır

4.1.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 12: 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri

2			Sınıf Düzeyi		
D	V	E	Yayınevi		
40	40	32	Metin Sayısı		
1	2	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Birey ve Toplum
2	2	2	Öyküleyici		
2	1	1			
2	2	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Atatürk
2	2	1	Öyküleyici		
1	1	2	Şiir		
2	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Üretim, Tüketim ve Verimlilik
2	3	2	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
1	0	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Sağlık ve Çevre
2	3	2	Öyküleyici		
2	2	1	Şiir		
1	1	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Hayal Gücü ve Gizemler
2	2	1	Öyküleyici		
2	2	1	Şiir		
2	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Oyun ve Spor
2	2	2	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
2	0	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Değerlerimiz
2	3	2	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
-	2	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler
-	2	2	Öyküleyici		
-	1	1	Şiir		
1	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Dünya'mız ve Uzay
2	-	-	Öyküleyici		
2	-	-	Şiir		

Tablo 12'ye genel olarak bakıldığında ise şu bulgulara ulaşılmaktadır; E yayınevinde her temada olması gerektiği gibi 4'er metinden toplamda 32 metne yer

verilirken, V ve D yayınevlerinde yer alan temalarda ise, istenen ölçüte uyulmamış ve fazladan bir metne daha ver verilmiştir. Böylece 2. sınıf V ve Y yayınevinde toplam 40 metin yer almıştır. Ayrıca tabloya baktığımızda tabloda verilen üç yayınevinde de olması gereken zorunlu temalar dışına çıkılmamış. Seçmeli temalarda ise E ve V yayınevlerinde Hayal Gücü ve Gizemler, Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler, Üretim-Tüketim ve Verimlilik, Oyun ve Spor kullanılırken, D yayınlarında Hayal Gücü ve Gizemler, Üretim-Tüketim ve Verimlilik, Dünya'mız ve Uzay, Oyun ve Spor temaları kullanılmıştır.

4.1.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 13: 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri

3			Sınıf Düzeyi		
T	K	E	Yayınevi		
40	40	32	Metin Sayısı		
1	0	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Birey ve Toplum
3	4	3	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
3	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Atatürk
1	3	2	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
1	2	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Dünya'mız ve Uzay
2	1	3	Öyküleyici		
2	2	1	Şiir		
2	1	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Sağlık ve Çevre
1	3	1	Öyküleyici		
2	1	1	Şiir		
2	0	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Üretim, Tüketim ve Verimlilik
2	3	3	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
1	0	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Hayal Gücü ve Gizemler
2	4	3	Öyküleyici		
2	1	1	Şiir		
2	1	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Değerlerimiz
2	2	2	Öyküleyici		
1	2	2	Şiir		
1	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Oyun ve Spor
2	2	2	Öyküleyici		
2	2	1	Şiir		

Tablo 13'e genel olarak bakıldığında ise şu bulgulara ulaşılmaktadır; E yayınevinde her temada olması gerektiği gibi 4'er metinden toplamda 32 metine yer verilirken, K ve T yayınevlerinde yer alan temalarda ise, istenen ölçüde uyulmamış ve fazladan bir metine daha ver verilmiştir. Böylece 3. sınıf K ve T yayınevinde toplam 40 metin yer almıştır. Ayrıca tabloya baktığımızda tabloda verilen üç yayınevinde de olması gereken zorunlu ve seçmeli temalar dışına çıkılmamış.

4.1.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 14: 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri

4			Sınıf Düzeyi		
M	A	E	Yayınevi		
40	40	32	Metin Sayısı		
0	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Birey ve Toplum
4	2	2	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
2	2	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Atatürk
2	1	1	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
0	1	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Sağlık ve Çevre
3	3	1	Öyküleyici		
2	1	1	Şiir		
-	2	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Üretim, Tüketim ve Verimlilik
-	2	2	Öyküleyici		
-	1	1	Şiir		
-	1	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Yenilikler ve Gelişmeler
-	3	1	Öyküleyici		
-	1	1	Şiir		
-	-	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Güzel Sanatlar
-	-	2	Öyküleyici		
-	-	1	Şiir		
1	1	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Değerlerimiz
2	2	2	Öyküleyici		
2	2	1	Şiir		
1	2	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Güzel Ülkem Türkiye
2	2	1	Öyküleyici		
2	1	2	Şiir		
2	1	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Hayal Gücü
1	2	-	Öyküleyici		
2	2	-	Şiir		
2	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Doğal Afetler
2	-	-	Öyküleyici		
1	-	-	Şiir		
2	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler
2	-	-	Öyküleyici		
1	-	-	Şiir		

Tablo 14'e genel olarak bakıldığında ise şu bulgulara ulaşılmaktadır; E yayınevinde her temada olması gerektiği gibi 4'er metinden toplamda 32 metne yer verilirken, A ve M yayınevlerinde yer alan temalarda ise, istenen ölçüte uyulmamış ve fazladan bir metine daha ver verilmiştir. Böylece 4. sınıf A ve M yayınevinde toplam 40 metin yer almıştır. Ayrıca tabloya baktığımızda tabloda verilen üç yayınevinde de olması gereken zorunlu ve seçmeli temalar dışına ıkılmamış.

4.1.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 15: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin Türlerinin Temalara Göre Dağılımının Frekans Değerleri

5			Sınıf Düzeyi		
R	V	E	Yayınevi		
40	40	32	Metin Sayısı		
1	1	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Birey ve Toplum
2	3	3	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
1	2	3	Bilgilendirici	Metin Türü	Atatürk
2	1	0	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
2	3	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Sağlık ve Çevre
1	1	1	Öyküleyici		
1	1	2	Şiir		
2	2	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Yenilikler ve Gelişmeler
1	1	1	Öyküleyici		
1	2	1	Şiir		
3	2	3	Bilgilendirici	Metin Türü	Güzel Sanatlar
0	2	0	Öyküleyici		
1	1	1	Şiir		
2	1	2	Bilgilendirici	Metin Türü	Değerlerimiz
1	3	0	Öyküleyici		
1	1	2	Şiir		
-	-	1	Bilgilendirici	Metin Türü	Doğal Afetler
-	-	2	Öyküleyici		
-	-	1	Şiir		
-	-	0	Bilgilendirici	Metin Türü	Oyun ve Spor
-	-	2	Öyküleyici		
-	-	2	Şiir		
-	1	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Dünya'mız ve Uzay
-	2	-	Öyküleyici		
-	2	-	Şiir		
3	3	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Güzel Ülkem Türkiye
0	0	-	Öyküleyici		
1	2	-	Şiir		
1	-	-	Bilgilendirici	Metin Türü	Kurumlar ve Sosyal Örgütler
2	-	-	Öyküleyici		
1	-	-	Şiir		

Tablo 15'e genel olarak bakıldığında ise şu bulgulara ulaşılmaktadır; E ve R yayınevinde her temada olması gerektiği gibi 4'er metinden toplamda 32 metine yer verilirken, V yayınevinde yer alan temalarda ise, istenen ölçüte uyulmamış ve fazladan bir metne daha ver verilmiştir. Böylece 4. sınıf V yayınevinde toplam 40 metin yer almıştır. Ayrıca tabloya baktığımızda tabloda verilen üç yayınevinde de olması gereken zorunlu ve seçmeli temalar dışına çıkılmamış.

4.2. Üçüncü ve Dördüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular:

Üçüncü Alt Problem: 2005 yılı Türkçe öğretim programına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken temaların dağılımı nasıldır?

Dördüncü Alt Problem: 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temaların ders kitaplarındaki dağılımı nasıldır?

Tablo 16: Metinlerin Zorunlu ve Seçmeli Temalara Uygunluk Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Zorunlu Temalar			Seçmeli Temalar		
		Uygun	Uygun Değil	Kısmen Uygun	Uygun	Uygun Değil	Kısmen Uygun
1	E	X			X		
	L	X			X		
	O	X			X		
2	E	X			X		
	V	X			X		
	D	X			X		
3	E	X			X		
	T	X			X		
	K	X			X		
4	E	X			X		
	A	X			X		
	M	X			X		
5	E	X			X		
	V	X			X		
	R	X			X		

Zorunlu temalar; Atatürk, Değerlerimiz, Sağlık ve Çevre, Birey ve Toplum'dur.

Seçmeli temalar; Oyun ve Spor, Üretim-Tüketim ve Verimlilik, Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler, Kurumlar ve Sosyal Örgütler, Güzel Ülkem Türkiye, Doğal

Afetler, Dünyamız ve Uzay, Bilim ve Teknoloji, Hayal Gücü ve Gizem, Güzel Sanatlar, Yenilikler ve Gelişmeler temalarıdır.

Temaların;

Uygun Olması: 2005 yılı Türkçe öğretim programında yer verilen Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken zorunlu ve seçmeli temalara uygun olması.

Uygun Olmaması: 2005 yılı Türkçe öğretim programında yer verilen Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken zorunlu ve seçmeli temalara uygun olmaması.

Kısmen Uygun Olması: 2005 yılı Türkçe öğretim programında yer verilen Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken zorunlu ve seçmeli temalara kitaptaki bir kısım temaların uygun olup, bir kısım temaların uygun olmaması.

Tablo 16'da birinci sınıfta E, L ve O; ikinci sınıfta E, V ve D; üçüncü sınıfta E, D ve K; dördüncü sınıfta E, A ve M; beşinci sınıfta E, V ve R yayınevine ait Türkçe ders kitapları zorunlu ve seçmeli temalara uygunluğu açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda bu yayınevlerine ait ders kitaplarının 2005 yılı Türkçe öğretim programında yer verilen Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken zorunlu ve seçmeli temalara uygun olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.3. Beşinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

Beşinci Alt Problem: Metinlerin yazı büyüklüğü, sınıf düzeyine göre uygun mudur?

Tablo 17: Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Sınıf Düzeyi Puntosuna Uygunluğu

Sınıf Düzeyi	Metin Puntosu (en az)	Yayınevi	Uygun		Uygun Değil			Kısmen Uygun		
			f	Punto	f	Punto	Sayfa No	f	Punto	Sayfa No
1	20	E	16	24	-	-	-	-	-	-
		L	20	24	-	-	-	-	-	-
		O	16	24	-	-	-	-	-	-
2	18	E	32	22	-	-	-	-	-	-
		V	39	24	-	-	-	1	15 ve 24	52
		D	40	20	-	-	-	-	-	-
3	14	E	32	22	-	-	-	-	-	-
		T	40	14	-	-	-	-	-	-
		K	40	18	-	-	-	-	-	-
4	12	E	32	18	-	-	-	-	-	-
		A	40	14	-	-	-	-	-	-
		M	40	14	-	-	-	-	-	-
5	11	E	32	14	-	-	-	-	-	-
		V	39	13	-	-	-	1	10 e 13	94
		R	32	14	-	-	-	-	-	-

Tablo 17 incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

4.3.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 17’de 1. sınıf Türkçe ders kitaplarını hazırlayan yayınevleri genel olarak incelendiğinde; her üç yayınevindeki bütün metinlerin metin puntolarının 24 olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bu tablo; kısmen uygun ya da uygun değildir seçeneklerinde hiçbir metnin olmadığını, bu yayınevlerinin metinleri istenen ölçüde uygun olarak hazırladığını göstermektedir.

4.3.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 17’de 2. sınıf Türkçe ders kitaplarını hazırlayan yayınevleri genel olarak incelendiğinde; E yayınevindeki metinlerin 22, V yayınevindeki metinlerin 24 (52. sayfada yer alan metin hariç), D yayınevindeki metinlerin 20 puntoda olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bu tablo; genel olarak bu yayınevlerinin metinleri istenen ölçüte uygun olarak hazırladığını göstermektedir.

4.3.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 17’de 3. sınıf Türkçe ders kitaplarını hazırlayan yayınevleri genel olarak incelendiğinde; E yayınevindeki metinlerin 22, T yayınevindeki metinlerin 14, K yayınevindeki metinlerin metin puntolarının 18 olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bu tablo; kısmen uygun ya da uygun değildir seçeneklerinde hiçbir metnin olmadığını, bu yayınevlerinin metinleri istenen ölçüte uygun olarak hazırladığını göstermektedir.

4.3.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 17’de 4. sınıf Türkçe ders kitaplarını hazırlayan yayınevleri genel olarak incelendiğinde; E yayınevindeki metinlerin 18, A ve M yayınevindeki metinlerin metin puntolarının 14 olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bu tablo; kısmen uygun ya da uygun değildir seçeneklerinde hiçbir metnin olmadığını, bu yayınevlerinin metinleri istenen ölçüte uygun olarak hazırladığını göstermektedir.

4.3.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

Tablo 17’de 5. sınıf Türkçe ders kitaplarını hazırlayan yayınevleri genel olarak incelendiğinde; E ve R yayınevindeki metinlerin 14, V yayınevindeki metinlerin 13 (94. sayfada yer alan metin hariç) puntoda olduğunu görmekteyiz. Ayrıca bu tablo; genel olarak bu yayınevlerinin metinleri istenen ölçüte uygun olarak hazırladığını göstermektedir. Tablo 17’de bulunan 1-5. sınıf ait bütün yayınevlerine bir bütün olarak baktığımızda ise şu sonuçlara ulaşılmaktadır; 2. ve 5. sınıf V yayınevinde yer alan birer metin dışındaki bütün metinler sınıf düzeyine göre olması gereken punto düzeyi dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu iki metinde ise; metnin bazı bölümlerinde olması gereken punto dışına çıkıldığından dolayı kısmen uygun olarak alınmıştır.

4.4. Altıncı Alt Probleme Dayalı Bulgular

Altıncı Alt Problem: Metin, başlıkla ne derece uyumludur?

Tablo 18: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Başlıkla Uyumu

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Metin Sayısı	Uygun		Uygun Değil			Kısmen Uygun		
			f	%	f	Sayfa No	%	f	Sayfa No	%
1	E	16	11	68,75	2	33,45	12,5	3	11,65,66	18,75
	L	20	16	80	1	42	5	3	16,34,86	15
	O	16	13	81,25	-	-	-	3	34,55,65	18,75
2	E	32	28	87,5	2	38,118	6,25	2	68,54	6,25
	V	40	33	82,7	3	72,78,139	7,5	4	44,49,66,96	10
	D	40	35	87,5	-	-	-	5	59,70,94,132,140	12,5
3	E	32	29	90,6	2	54,107	6,25	1	104	3,13
	T	40	33	82,5	4	40,72,136,148	10	3	51,88,93	7,5
	K	40	35	87,5	1	113	2,5	4	47,63,70,86	10
4	E	32	31	96,88	-	-	-	1	98	3,13
	A	40	38	95	-	-	-	2	96,106	5
	M	40	36	90	1	36	2,5	3	67,111,124	7,5
5	E	32	31	96,88	-	-	-	1	111	3,13
	V	40	38	95	-	-	-	2	46,118	5
	R	32	28	87,5	1	80	3,13	3	76,98,114	9,38

Tablo 18 ile ilgili şu bulgulara ulaşılmaktadır:

4.4.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

1. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinde başlıkla uyumlu olan 11 metin, başlıkla uyumsuz olan 2 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 68,75'inin başlıkla uyumlu, % 12,5'inin başlıkla uyumlu olmadığı ve % 18,75'nin ise başlıkla

kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 1. sınıf E yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

33. sayfada ‘Kamp Arkadaşları’ metni yer almaktadır. Bu metin başlıkla uyumlu bulunmamaktadır. Çünkü başlık Kamp Arkadaşları olmasına rağmen metinde kamp arkadaşlığıyla ilgili bir bölüme yer verilmemiştir (Bkz: Ek-3).

45. sayfada ‘Kırmızının Sevinci’ metni başlıkla uyumlu bulunmamıştır. Bunun sebebi; metinde yer alan paragrafların hiçbirinde kırmızının sevincine yer verilmemiş ya da bu durum hissettirilmemiştir (Bkz: Ek-4).

11. sayfada ‘Şemsiye’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir ve iki kıtadan oluşmaktadır. İlk kıta şemsiyeyle ilgili iken, ikinci kıta balonla ilgili olduğu için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-5).

65. sayfada ‘Oynuyorum’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir ve sekiz mısradan oluşmaktadır. Sekiz mısranın ilk altı mısrası spor dalları ilgili iken, son iki mısrasında oyun oynamaktan bahsedildiği için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-6).

66. sayfada ‘Kitap Sevgisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde başlık metin içinde geçen ifadeleri yarı yarıya yansıttığı için başlıkla kısmen uyumlu olarak alınmıştır (Bkz: Ek-7).

1. Sınıf L Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre L yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 20 metin yer almaktadır. Bu 20 metinde başlıkla uyumlu olan 16 metin, başlıkla uyumsuz olan 1 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf L yayınlarında yer alan metinlerin % 80’inin başlıkla uyumlu, % 5’inin başlıkla uyumlu olmadığı ve % 15’nin ise başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 1. sınıf L yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

42. sayfada ‘Reklamların Etkisi’ metni yer almaktadır. Bu metin başlıkla uyumlu bulunmamaktadır. Çünkü başlık metnin reklamların etkisinden bahsedileceğinin sinyallerini verirken, metinde reklam nedir, reklam araçları nelerdir gibi başlıkla ilgili olamayan bölümlere yer verilmiştir (Bkz: Ek-8).

16. sayfada ‘Sporun Önemi’ metni yer almaktadır. Bu metinde başlık metin içinde geçen ifadeleri yarı yarıya yansıttığı için başlıkla kısmen uyumlu olarak alınmıştır (Bkz: Ek-9).

34. sayfada ‘Besinler’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir ve üç kıtıdan oluşmaktadır. Metinde besinlere yer vermesine rağmen daha çok toprağın bize sağladığı faydalar üzerinde durulmuştur. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-10).

86. sayfada ‘Mavi Deniz’ metni yer almaktadır. Metnin bir kısmı deniz ile ilgili iken, bir kısmı tatille ilgili olduğu için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-11).

1. Sınıf O Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre O yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinde başlıkla uyumlu olan 13 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin bulunurken, başlıkla uyumsuz metin bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf O yayınlarında yer alan metinlerin % 81,25’inin başlıkla uyumlu ve % 18,75’nin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 1. sınıf O yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, 1. sınıf O yayınlarındaki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

34. sayfada ‘Sel Suları’ metni yer almaktadır. Metnin bir kısmı sel sularıyla ilgili iken, bir kısmı sel felaketi sonrası ile ilgili olduğu için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-12).

55. sayfada ‘Bayram Sevinci’ metni yer almaktadır. Bu metinde bayram sevincinden daha çok bayramlaşmadan bahsedilip, kahramanın bayramın gelmesiyle

yaşadığı sevince kısmen yer verilmiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu olarak alınmıştır (Bkz: Ek-13).

65. sayfada ‘Çocuk ve Oyun’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir ve sekiz mısradan oluşmaktadır. Sekiz mısranın ilk dört mısrasında sebze ve meyvelerden bahsediliyor iken, son dört mısrasında oyundan bahsedildiği için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-14).

1. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri başlıkla uyumu açısından genel olarak ele aldığımızda bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; metin-başlık uyumuna daha uygun olan yayınevinin O (% 81,25) olduğunu daha sonra bunu L (% 80) ve E (% 68,75) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca bu yayınevleri arasında başlık-metin uyumu yok kabul edilen metin bulunmayan tek yayınevi O yayınevidir.

4.4.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

2. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden başlıkla uyumlu olan 28 metin, başlıkla uyumsuz olan 2 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 2 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 87,5’inin başlıkla uyumlu, % 6,25’inin başlıkla uyumlu olmadığı ve % 6,25’inin ise başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 2. sınıf E yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

38. sayfada ‘Sihirli Pasta’ metni yer almaktadır. Metnin başlığı sihirli pastadan bahsederken, metinde sihirli pastadan değil, bin kişinin hazırladığı bir pastadan bahsedilmektedir. Bu pastanın sihirli olduğu anlamına gelmemektedir. Bu sebeple metin başlıkla uyumlu bulunmamıştır (Bkz: Ek-15).

118. sayfada ‘Anlayışlı Olmak’ metni başlıkla uyumlu bulunmamıştır. Bunun sebebi; metinde yer alan paragraflarda anlayışlı olmaya yer verilmemiş ya da bu durum hissettirilmemiştir (Bkz: Ek-16).

54. sayfada ‘Doktor Şekeri’ metni yer almaktadır. Bu metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur. Çünkü başlıkta doktor şekerinden bahsedilirken, metinde bazı bölümlerde bundan bahsedilmiştir (Bkz: Ek-17).

68. sayfada ‘Büyük Nedir? Küçük Nedir?’ metni yer almaktadır. Başlığa göre metin içinde büyük-küçük tanımına yer verileceğinin sinyalleri verilirken, metinde bunun üzerinde fazla durulmamış, daha çok canlılar ve nesnelere arası büyüklük-küçüklük karşılaştırmasına yer verilmiştir (Bkz: Ek-18).

2. Sınıf V Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 33 metin, başlıkla uyumsuz olan 3 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 4 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerin % 82,5’inin başlıkla uyumlu, % 7,5’inin başlıkla uyumlu olmadığı ve % 10’unun ise başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 2. sınıf V yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

72. sayfada ‘Apartmanlar Arasında’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir. Metinde hayallere yer verilmiş ve apartmanla ilgili bir bölüme yer verilmemiştir. Metinde başlıkla uyumlu bir bölüm bulunmadığı için metin-başlık uyumu yoktur (Bkz: Ek-19).

78. sayfada ‘Kalemin Dileği’ metni yer almaktadır. Metinde kalemin dileğine yer verilmeyip, nasıl yapıldığı ve işlevinin ne olduğu üzerinde durulmuştur. Bu sebeple metin başlıkla uyumlu değildir (Bkz: Ek-20).

139. sayfada ‘Kütüphanede Doğan Hikâye’ metni yer almaktadır. Başlığa baktığımızda kütüphanede başlayan bir olay akla gelmektedir ama metin incelendiğinde hikâyenin sokakta doğduğu, kütüphanede doğan bir hikâyenin olmadığı görülmektedir. Bu, metnin başlıkla uyumlu olmadığı göstermektedir (Bkz: Ek-21).

44.sayfada ‘Ayça Mutfakta’ metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümleri Ayça’nın mutfakta olmasıyla ilgili olmayıp, sebzelerin konuşmasını kapsamaktadır. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-22).

49. sayfada ‘Bebek Takımı’ metni yer almaktadır. Metin başlıkla kısmen uyumludur. Çünkü metnin ilk bölümleri bebek takımıyla ilgili olmayıp, kahramanımız halasından bahsetmektedir (Bkz: Ek-23).

66.sayfada ‘Kuyruklu Yıldız’ metni yer almaktadır. Metin şiir türünde olup, altı kıtadan oluşmaktadır. Metnin bazı bölümlerinde kuyruklu yıldızdan bahsedilirken, bazı kısımlarında Ay dede, Güneş, Bulutlar ve Devlerin oyunlar oynamasından bahsetmektedir. Bu nedenle metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-24).

96. sayfada ‘Ağaçlar Konuşuyor’ metni yer almaktadır. ‘Ağaçlar Konuşuyor’ metninin ilk kısımlarda farklı türdeki ağaçların birbirleriyle diyaloglarına yer verilirken, daha sonraki kısımlarda öğrenciler ve öğretmen arasındaki konuşmalara yer verilmiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-25).

2. Sınıf D Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre D yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 35, başlıkla kısmen uyumlu olan 5 metin yer almaktadır. Başlıkla uyumsuz metin ise bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf D yayınlarında yer alan metinlerin % 87,5’inin başlıkla uyumlu, % 12,5’inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 2. sınıf D yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

59. sayfada ‘Küçük Futbolcu’ metni yer almaktadır. Metnin ilk kısımlarında başka mesleklere yer verilirken, metnin sonunu doğru kahramanın futbolcu olmak istemesi üzerinde durulmuştur. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-26).

70. sayfada ‘Kutup Yıldızı ile Deniz Yıldızı’ metni yer almaktadır. Metnin ilk kısımlarında kutup yıldızı ve denizyıldızının diyaloglarına yer verilirken, metnin sonunu doğru denizyıldızından bahsedilmeyip, kutup yıldızının martı ve yunusla konuşmasına yer verilmiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-27).

94. sayfada ‘Sağlıklı Yaşama’ adlı metin bulunmaktadır. Metin şiir türündedir. Metnin ilk kısımlarında sağlıklı yaşamla ilgili bölümlere yer verilmezken, daha sonraki kısımlarda sağlıklı yaşamın önemi ve sağlıklı yaşam için yapılması gerekenler üzerinde durulmuştur. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-28).

132. sayfada ‘Hacivat’ın Öğütü’ metni yer almaktadır. Metnin ilk ve son kısımlarında Hacivat’ın öğütleri yer almazken, metnin orta kısmında Hacivat’ın Karagöz’e öğütleri yer almaktadır. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-29).

140. sayfada ‘Pembe Yel Değirmeni’ metni yer almaktadır. Pembe Yel Değirmeni adlı metnin ilk bölümlerinde farklı durumlardan bahsedilirken, metnin sonuna doğru başlıkla uyumlu olaylardan bahsedilmeye başlanmıştır. Bu metinde başlık metin içinde geçen ifadeleri yarı yarıya yansıttığı için başlıkla kısmen uyumlu olarak alınmıştır (Bkz: Ek-30).

2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri başlıkla uyumu açısından genel olarak ele aldığımızda bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; metin-başlık uyumuna daha uygun olan yayınevinin E ve D (% 87,5) olduğunu daha sonra bunu V (% 82,5) yayınevinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca bu yayınevleri arasında başlık-metin uyumu yok kabul edilen metin bulunmayan tek yayınevi D yayınevidir.

4.4.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

3. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden başlıkla uyumlu olan 29 metin, başlıkla uyumsuz olan 2 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 1 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 90,6'sının başlıkla uyumlu, % 6,25'inin başlıkla uyumsuz ve % 3,13'nün başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 3. sınıf E yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

54. sayfada 'Alican'ın Dişleri' metni yer almaktadır. Metnin başlığı dişlerle ilgili iken, metin dişlerdeki bakterilerden bahsetmektedir. Bu sebeple metin başlıkla uyumlu bulunmamıştır (Bkz: Ek-31).

107. sayfada 'Cengiz'in Yeni Arkadaşları' metni yer almaktadır. Metin başlıkla uyumlu bulunmamıştır. Metinde Cengiz'in yeni arkadaşlarından değil, edindiği arkadaşlarına bencil davrandığından ve onlardan nasıl özür dilediğinden bahsedilmektedir (Bkz: Ek-32).

104. sayfada 'Ben Daha Küçüküm' metni yer almaktadır. Metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur. Bunun sebebi; metinde kahramanın küçük olmasının yanında, büyüklerin dediğini yapmaktan, arkadaşlarıyla zaman geçirmekten ve vücudumuzun sağlığını korumaktan bahsedilmiştir (Bkz: Ek-33).

3. Sınıf T Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre T yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 33 metin, başlıkla uyumsuz olan 4 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf T yayınlarında yer alan metinlerin % 82,5'inin başlıkla uyumlu, % 10'unun başlıkla uyumsuz ve % 7,5'inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 3. sınıf T yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından

daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

40. sayfada ‘Dedem Atatürk’ü Anlatıyor’ metni yer almaktadır. Başlığa baktığımızda metnin Atatürk’ü anlatan bir metin olduğu izlenimini verse de, metine baktığımızda metnin aslında Atatürk’le değil, Cumhuriyetin nasıl kurulduğuyla ilgili olduğunu görmekteyiz. Bu sebeple metin-başlık uyumu bulunmamıştır (Bkz: Ek-34).

72. sayfada ‘Bana Bir Rüya Ver’ metni yer almaktadır. Metindeki kahraman rüyasında farklı ülkelere yolculuk yapmaktadır. Metnin başlıkla bir ilgisi bulunmadığı için metin-başlık uyumsuz bulunmuştur (Bkz: Ek-35).

136. sayfada ‘Vücudumuzu Tanıyalım’ metni bulunmaktadır. Metinde vücudumuzun bölümlerinden sadece burun organına yer verildiği için metin başlıkla uyumlu değildir sonucuna varılmıştır (Bkz: Ek-36).

148. sayfada ‘Apartmanlar Arasında’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir. Metinde hayallere yer verilip, apartmanla ilgili bir bölüme yer verilmemiştir. Metinde başlıkla uyumlu bir bölüm bulunmadığı için metin-başlık uyumu yoktur (Bkz: Ek-37).

51. sayfada ‘Ekin’in Sevinci’ adlı metin bulunmaktadır. Metnin ilk kısımlarında Ekin’in heyecan yaşadığı durumla ilgili bölümlere yer verilirken, daha sonraki kısımlarda başka konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-38).

88. sayfada ‘Dünya ve Kuyruklu Yıldız’ adlı metin bulunmaktadır. Metnin son kısımlarında Dünya ve Kuyruklu yıldızın diyaloglarına yer verilirken, metnin başlarında kuyruklu yıldızdan bahsedilmeyip, Dünya ve Ay’ın konuşmasına yer verilmiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Ek-39).

93. sayfada ‘Gece’ metni yer almaktadır. Metinde olay gece geçse de, üzerinde durulan konu aslında gökyüzü ve yıldızlardır. Bu sebepten dolayı metin-başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-40).

3. Sınıf K Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre K yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 35 metin, başlıkla uyumsuz olan 1 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 4 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf K yayınlarında yer alan metinlerin % 87,5'inin başlıkla uyumlu, % 2,5'inin başlıkla kısmen uyumlu ve % 10'unun başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 3. sınıf K yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

113. sayfada 'Sihirli Pasta' metni yer almaktadır. Metnin başlığı sihirli pastadan bahsederken, metinde sihirli pastadan değil, bin kişinin hazırladığı bir pastadan bahsedilmektedir. Bu pastanın sihirli olduğu anlamına gelmemektedir. Bu sebeple metin başlıkla uyumlu bulunmamıştır (Bkz: Ek-41).

47. sayfada 'Uçtu Uçtu Hamdi Uçtu' metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümlerinde kahramanın uçmasına yer verilse de, sonraki bölümlerde kahramanın başına farklı olaylar gelmektedir. Başlık metnin tamamını kapsamadığı için metnin başlıkla kısmen uyumlu olduğu görülmektedir (Bkz: Ek-42).

63. sayfada 'Şah ve Pat' metni yer almaktadır. Metinde iki şah arasındaki çatışma anlatılmaktadır. Başlığın 'Şah' kısmı metinle uyum göstermektedir. Fakat başlığın 'Pat' kısmı metinle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle metin başlıkla kısmen uyumlu deriz (Bkz: Ek-43).

70. sayfada 'Hapşuu' metni yer almaktadır. Metnin ilk kısımlarında hapşurmaktan ve hapşırmanın yaydığı mikroplardan bahsedilirken, metnin diğer kısımlarında hastalıktan korunma yolları hakkında bilgi verilmektedir. Bu nedenle metin-başlık uyumu kısmen vardır deriz (Bkz: Ek-44).

86. sayfada 'Dillerde İstiklal Marşı' metni yer almaktadır. Metin şiir türünde olup, beş kıtadan oluşmaktadır. Metinde başlıkla uyumlu olan kısım sadece son kıtadır. Metnin tamamında bir nasihat, istek söz konusudur. Bu sebeple başlık metinle kısmen uyumludur (Bkz: Ek-45).

3. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri başlıkla uyumu açısından genel olarak ele aldığımızda bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; metin-başlık uyumuna daha uygun olan yayınevinin E (% 90,6) olduğunu daha sonra bunu K (% 87,5) ve T (% 82,5) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.4.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

4. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden başlıkla uyumlu olan 31, başlıkla kısmen uyumlu olan 1 metin yer almaktadır. Başlıkla uyumsuz metin ise bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 96,88'inin başlıkla uyumlu, % 3,13'ünün başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 4. sınıf E yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

98. sayfada 'Kaybolan Çocuklar' metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümleri geziye giden öğrencilere öğretmenin gezi hakkında bilgi vermesini kapsarken, daha sonraki bölümlerde kaybolan öğrencilerden bahsedilmektedir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-46).

4. Sınıf A Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre A yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 38, başlıkla kısmen uyumlu olan 2 metin yer almaktadır. Başlıkla uyumsuz metin ise bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf A yayınlarında yer alan metinlerin % 95'inin başlıkla uyumlu, % 5'inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 4. sınıf A yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu

yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

96. sayfada ‘‘Zeytinin ocuğu’ Zeytinyağı’ metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümlerinde zeytinyağıyla ilgili bilgilere yer verilse de, sonraki bölümlerde zeytin ağaçlarından bahsedilmiştir. Başlık metnin tamamını kapsamadığı için metnin başlıkla kısmen uyumlu olduğu görülmektedir (Bkz: Ek-47).

106. sayfada ‘Atatürk ocuk Olmuş’ metni yer almaktadır. Bu metin şiir türündedir. Metnin başlarında Atatürk’un çocuklarla ocuk olup, salıncakta sallanmasından bahsederken, metnin kalan kısımlarında Ulusal Egemenlik ve ocuk Bayramından bahsedilmektedir. Bu sebeple metin-başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-48).

4. Sınıf M Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre M yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 36 metin, başlıkla uyumsuz olan 1 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf M yayınlarında yer alan metinlerin % 90’ının başlıkla uyumlu, % 2,5’inin başlıkla uyumsuz ve % 7,5’inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 4. sınıf M yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

36. sayfada ‘ağdaş Yaşantı’ metni yer almaktadır. Başlık ağdaş yaşantı ile alakalı iken, metin Atatürk’un yaşamından ve akıl ve bilimden bahsetmektedir. Bu sebeple metin başlıkla uyumlu değildir (Bkz: Ek-49).

67. sayfada ‘Dost Irmak’ nehri yer almaktadır. Başlık, metinde ırmakların insan hayatı için olumlu yönlerinden bahsededeği izlenimi vermektedir. Fakat metine baktığımızda ilk paragraflarında metin başlıkla uyumlu görülürken, diğer paragraflarda ırmak sularının yükselmesi ve aşırı akıntısı nedeniyle olumsuz durumlardan bahsedilmektedir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-50).

111. sayfada ‘Başarılı Olmak’ metni yer almaktadır. Metnin son bölümlerinde başarılı olmaktan bahsedilmiştir. Metnin ilk bölümlerinde ise; başarılı olmaktan bahsedilmeyip, metinde verilen olgulardan hangisinin daha önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumludur (Bkz: Ek-51).

124. sayfada ‘Düş Kurmak’ metni yer almaktadır. Metnin ilk kısımlarında düş kurmaktan bahsedilirken, diğer bölümler düş kurmakla alakalı olmayıp, kahramanın hayat öyküsünden bahsettiği için metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-52).

4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri başlıkla uyumu açısından genel olarak ele aldığımızda bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; metin-başlık uyumuna daha uygun olan yayınevinin E (% 96,88) olduğunu daha sonra bunu A (% 95) ve M (% 90) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca bu yayınevleri arasında başlık-metin uyumu yok kabul edilen metin bulunmayan yayınevleri E ve A yayınevleridir.

4.4.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

5. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden başlıkla uyumlu olan 31, başlıkla kısmen uyumlu olan 1 metin yer almaktadır. Başlıkla uyumsuz metin ise bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 96,88’inin başlıkla uyumlu, % 3,13’ünün başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 5. sınıf E yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

111. sayfada ‘Dağın Tepesindeki Bulutlar’ metni yer almaktadır. Metnin ilk kısmında dağın tepesindeki bulutlardan bahsedilirken, diğer bölümlerde kahramanın sele kapılıp, selden kurtulmasından bahsetmektedir. Başlık metni tamamen kapsamadığı için metin-başlıkla kısmen uyumlu bulunmaktadır (Bkz: Ek-53).

5. Sınıf V Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden başlıkla uyumlu olan 38, başlıkla kısmen uyumlu olan 2 metin yer almaktadır. Başlıkla uyumsuz metin ise bulunmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerin % 95'inin başlıkla uyumlu, % 5'inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 5. sınıf V yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

46. sayfada 'Çöp Ev' metni yer almaktadır. Metnin ilk ve son bölümleri başlıkla ilgili olmadığı için metin başlıkla kısmen uygun bulunmuştur (Bkz: Ek-54).

118. sayfada 'Güneş'in Doğduğu Her Yer' metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümleri başlıkla alakalı olmayıp, diğer bölümleri başlıkla alakalıdır. Başlık metni tamamen kapsamadığı için metin-başlıkla kısmen uyumlu bulunmaktadır (Bkz: Ek-55).

5. Sınıf R Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre R yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden başlıkla uyumlu olan 28 metin, başlıkla uyumsuz olan 1 metin, başlıkla kısmen uyumlu olan 3 metin yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf R yayınlarında yer alan metinlerin % 87,5'inin başlıkla uyumlu, % 3,13'inin başlıkla uyumsuz ve % 9,38'inin başlıkla kısmen uyumlu olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 5. sınıf R yayınlarında başlıkla uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve kısmen uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevindeki metinlerin büyük kısmının metin-başlık uyumuna uygun olarak hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

80. sayfada ‘Erzurum Halkının Halleri’ metni yer almaktadır. Metinde Erzurum halkının hallerinden değil, Erzurum’dan bahsedilmektedir. Bu sebeple metinde metin-başlık uyumu bulunmamaktadır (Bkz: Ek-56).

76. sayfada ‘Her Derde Deva’ metni yer almaktadır. Metinde her derde deva diye bahsedilen madde bor’dur. Fakat metnin tamamında bu maddenin faydalarına yer verilmemiştir. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-57).

98. sayfada ‘Tiyatronun Değeri’ metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümlerinde tiyatronun değerinden bahsedilmezken, diğer bölümleri başlıkla uyumlu bulunmamıştır. Bu sebeple metin başlıkla kısmen uyumlu bulunmuştur (Bkz: Ek-58).

114. sayfada ‘Hayatımızın Işıyan Yanı’ metni yer almaktadır. Metnin ilk bölümleri başlıkla ilgili olup, ışığın hayatımıza girişinden bahsedilmektedir. Metnin diğer bölümlerinde ise iki kişinin başlıkla ilgili olmayan konuşmalarına yer verilmiştir (Bkz: Ek-59).

5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri başlıkla uyumu açısından genel olarak ele aldığımızda bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; metin-başlık uyumuna daha uygun olan yayınevinin E (% 96,88) olduğunu daha sonra bunu V (% 95) ve R (% 87,5) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca bu yayınevleri arasında başlık-metin uyumu yok kabul edilen metin bulunmayan yayınevleri E ve V yayınevleridir.

Tablo 19: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Başlıkla Uyum Derecesi

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Metin Sayısı	$\bar{X}$	Başlıkla Uyum Derecesi
1	E	16	2,56	Uyumlu
	L	20	2,75	Uyumlu
	O	16	2,65	Uyumlu
2	E	32	2,81	Uyumlu
	V	40	2,70	Uyumlu
	D	40	2,88	Uyumlu
3	E	32	2,78	Uyumlu
	T	40	2,62	Uyumlu
	K	40	2,80	Uyumlu
4	E	32	2,90	Uyumlu
	A	40	2,87	Uyumlu
	M	40	2,77	Uyumlu
5	E	32	2,90	Uyumlu
	V	40	2,92	Uyumlu
	R	32	2,78	Uyumlu

Açıklama 1: Metnin başlığının uyumlu olması: 3 puan,

Metin başlığının kısmen uyumlu olması: 2 puan

Metin başlığının uyumsuz olması: 1 puan

2: Puan Aralıkları: 1,0-1,6= Metin başlıkla uyumsuz

1,7-2,3= Metin başlıkla kısmen uyumlu

2,4-3,0= Metin başlıkla uyumlu

3: Metnin başlığının uyumlu olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri tam olarak yansıtır nitelikte olması.

Metin başlığının kısmen uyumlu olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri yarı yarıya yansıtır nitelikte olması.

Metin başlığının uyumsuz olması: Başlığın içerikte geçen ifadeleri hiç yansıtmaması.

Tablo 19'a genel olarak baktığımızda; incelenen bütün yayınevlerinin uyum derecelerinin 2,4 ile 3,0 arasında olduğunu görmekteyiz. Bu yayınevlerinin metinleri hazırlamada metin-başlık uyumuna büyük oranda dikkat ettiğini göstermektedir.

4.5. Yedinci Altıncı Alt Probleme Dayalı Bulgular

Yedinci Alt Problem: Metinler, verilmek istenen ana fikri açıkça yansıtmıyor mu?

Tablo 20: 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Ana Fikre Uygunluğunun Frekans ve Yüzde Değerleri

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Metin Sayısı	Ana Fikir Var		Ana Fikir Yok			Ana Fikir Kısmen Var		
			f	%	f	%	Sayfa No	f	%	Sayfa No
1	E	16	6	37,5	5	31,3	12,17,33,45,56	5	31	24,28,37,49,66
	L	20	8	40	9	45	12,20,24,36,58,60,64,86,92	3	15	42,66,82
	O	16	12	75	1	6,25	65	3	19	55,66,71
2	E	32	17	53,1	7	21,9	18,44,54,73,90,118,124	8	25	30,36,42,52,59,68,78,109
	V	40	23	57,5	7	17,5	56,66,72,74,88,132,139	10	25	31,52,62,78,80,84,104,106,115,122
	D	40	20	50	12	30	25,59,75,78,90,94,106,115,120,132,145,155	8	20	21,70,77,86,98,116,124,140,150
3	E	32	27	84,4	2	6,25	40,77	3	9	31,80,96
	T	40	32	80	6	15	51,72,78,93,140,150	2	5	56,88
	K	40	34	85	5	12,5	38,44,47,54,120	1	3	16
4	E	32	27	84,4	2	6,25	75,98	3	9	23,34,69
	A	40	30	75	5	12,5	14,52,90,94,125	12,5	5	65,96,98,102,118
	M	40	26	65	8	20	15,48,52,67,76,104,134,146	6	15	36,84,88,94,124,130
5	E	32	29	90,6	2	6,25	24,56	1	3	93
	V	40	34	85	4	10	10,23,88,92	2	5	18,130
	R	32	24	75	7	21,9	10,20,30,112,114,118,120	1	3	80

Tablo 20'ye genel olarak baktığımızda 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin büyük çoğunluğunun ana fikrinin olduğu görülmektedir.

Tablo 20 ile ilgili şu bulgulara ulaşılmaktadır:

4.5.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

1. Sınıf E Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinden 6 tanesinde ana fikir var, 5 tanesinde ana fikir kısmen var ve 5 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 37,5'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 31,25'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 31,25'lik kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

12. sayfada 'Güneş Nereye Gidiyor' metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanı rüyasında Güneş'in arkasından koştuğunu ve Ay ile konuştuğunu görüyor. Daha sonra annesi ve babası tarafından uyandırılıyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-60).

17. sayfada 'Ayla'nın Bulut Oyunu' metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanı ablasıyla birlikte balkona çıkıp, bulutları değişik nesnelere benzetiyorlar. Ortalığı sisin kaplaması üzerine ablası kahramanımızı odasına geçirip, masal anlatarak uyutuyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-61).

33. sayfada 'Kamp Arkadaşları' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın dedesi kahramanımızı arkadaşının yanına tatile götüreceğini söylüyor ve kahramanımız buna çok sevinip, hemen arkadaşını arıyor ve geleceklerinin haber veriyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-3).

45. sayfada 'Kırmızının Sevinci' metni yer almaktadır. Bu metinde, kırmızı renkten bahsediliyor. Kırmızı renkli nesnelere örnek verilip, kırmızıyla ilgili bir

hikâye anlatılıyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Ayrıca, metnin bölümleri arasında kopukluk vardır. Metnin bütün bölümleri ayrı ayrı incelendiğinde de, bütün halinde incelendiğinden de metinden çıkarılabilecek ana fikir yoktur (Bkz: Ek-4).

56. sayfada ‘Futbolcu Fil’ metni yer almaktadır. Bu metinde, tavşanlarla tilkilerin maç yaptığından, tavşanların kalecisi olmadığı için tavşanların fili kaleci olarak aldığından, filin takıma girmesiyle maçı kazandıklarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-62).

24. sayfada ‘Bora’nın Telefonu’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanı okulda öğrendiği bardak ve ipten telefon yapmayı evde annesine ve kardeşine göstermek istiyor. Metnin ilk bölümleri ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer bölümler ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-63).

28. sayfada ‘Deniz Kızı Okulda’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanı okulda öğrendiği bardak ve ipten telefon yapmayı evde annesine ve kardeşine göstermek istiyor. Metnin giriş ve gelişme bölümleri ana fikri yansıtmamasına rağmen, sonuç bölümü ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-64).

37. sayfada ‘Palyaço’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, palyaçoları sevdiğinden, onlara dokunmak istediğinden bahsediliyor. Ana fikir metnin içinde geçmese de hissettirilmeye çalışıldığı için ana fikir kısmen var olarak alınmıştır (Bkz: Ek-65).

49. sayfada ‘İki Arkadaş’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, Hacivat ve Karagöz kendilerini tanıtmaktadır. Şiir 6 mısradan oluşmaktadır. Metnin ilk 5 mısrası mesaj içermese de, 6. mısra mesaj içerdiği için metnin ana fikri kısmen var olarak alınır (Bkz: Ek-66).

66. sayfada ‘Kitap Sevgisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, çocukların oynayacak oyun bulamayıp, hep birlikte parkta kitap okumalarından

bahsedilmektedir. Ana fikir metnin içinde geçmese de hissettirilmeye çalışıldığı için ana fikir kısmen var olarak alınmıştır (Bkz: Ek-7).

1. Sınıf L Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre L yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 20 metin yer almaktadır. Bu 16 metinden 8 tanesinde ana fikir var, 3 tanesinde ana fikir kısmen var ve 9 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf L yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 40'lık bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 15'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 45'lik kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf L yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf L yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınmadan hazırlanmıştır.

12. sayfada 'Ebe Ebe Gel Bize' metni yer almaktadır. Bu metinde, ebe ebe gel bize oyununun nasıl oynandığı anlatılmıştır. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-67).

20. sayfada 'Güreş' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanın ile babası birlikte meydana güreş izlemeye gittiklerinden ve orada gördüklerinden bahsediliyor. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-68).

24. sayfada 'Dedemin Bahçesi' metni yer almaktadır. Bu metinde, dedemin bahçesi oyununun nasıl oynandığı anlatılmıştır. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-69).

36. sayfada 'Meslekler' metni yer almaktadır. Bu metinde, öğrencilere hangi mesleği seçmek istedikleri sorulmuştur. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-70).

58. sayfada 'Melek Gibi' metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, şairin rüyasında annesini bir melek olduğunu gördüğünden, annesinin

uçuğundan ve başına yıldızlardan taç yaptığundan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-71).

60. sayfada ‘Üç Uçan Çocuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde, üç tane çocuğun oynarken yanlarına bir uzaylı çocuğun geldiğinden ve onunla birlikte uçtuklarından, daha sonra uzaylı çocuğun gezenine bindiklerinde ve tekrar dünyaya geri döndüklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-72).

64. sayfada ‘Gökkuşığı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, gökkuşığının ne zaman ve nasıl oluştuğundan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-73).

86. sayfada ‘Mavi Deniz’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanın ve ablasının deniz kenarına çadır kurmasından ve orada edindikleri arkadaşlar ile iyi zaman geçirmelerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-11).

92. sayfada ‘Ay Dede’ metni yer almaktadır. Metin şiir türünde yer almaktadır. Bu metinde, şair ay dedenin güzelliğinden bahsederken, aynı zamanda da ay dedeye onunla ilgili bazı sorular sormaktadır. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-74).

42. sayfada ‘Reklamların Etkisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, reklamın ne demek olduğundan, nerelerde verildiğinden, reklamın faydalarından bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-8).

66. sayfada ‘Nine ve Sepetleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde, köyde sepet ören bir nine ile Zehra’nın arasında geçen konuşmadan bahsedilmektedir. Metnin ilk bölümleri ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer bölümler ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-75).

82. sayfada ‘Gökyüzü’ metni yer almaktadır. Bu metinde, gökyüzünün ne olduğundan ve içinde neleri barındırdığından bahsedilmektedir. Metnin kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer bölümler ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-76).

1. Sınıf O Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre O yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinden 12 tanesinde ana fikir var, 3 tanesinde ana fikir kısmen var ve 1 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf O yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 75’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 18,75’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 6,25’lik kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf O yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf O yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

65. sayfada ‘Çocuk ve Oyun’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, şairin sevdikleri meyvelerin, sebzelerin arasında oyun olduğundan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-14).

55. sayfada ‘Bayram Sevinci’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metindeki kahramanın bayram sabahı kalkıp, ailesi ile bayramlaşmasından ve bayram harçlığı almasından, bahsedilmektedir. Aynı zamanda dargın olan arkadaşıyla bayramlarda barışılması gerektiğinden bahsedilmektedir. Metinde bayramlaştıktan sonra çevremizdekilerden alınan paraya özellikle vurgu yapılmıştır. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-13).

66. sayfada ‘Küçük Yüzücü’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanın yüzmeyi çok sevdiğinden ve okullar arasında yapılan yüzme yarışına katılıp ve birinci olduğundan bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-77).

71. sayfada ‘Maçın Yıldızı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanın spor yapmayı çok sevdiğinden ve okul basketbol takımına katılıp, maçın yıldızı olduğundan bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-78).

1. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından baktığımızda bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi göremiyoruz. Ana fikri olan metin sayısı en fazla O (12), daha sonra L (8) ve son olarak E (6) yayınevinde olduğunu, ana fikir yüzdesi açısından baktığımızda da ana fikir yüzdesi en fazla olan yayınevinin O (% 75) olduğunu daha sonra bunu L (% 40) ve ardından E (% 37,5) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.5.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

2. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 17 tanesinde ana fikir var, 8 tanesinde ana fikir kısmen var ve 7 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 53,13’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 25’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 21,88’lik kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

18. sayfada ‘Ağabeyim ve Ben’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanını abisiyle oynamak istemesine rağmen, abisi onunla oynamak istememektedir. Bunun üzerine metnin kahramanı her defasında annesine söylemekte, abisine istediğini yaptırmaktadır. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-79).

44. sayfada ‘Babamla Pazara Gittik’ metni yer almaktadır. Bu metinde, pazar alışverişlerinde eşinin çok para harcadığını düşünen baba bu defa da oğlunu yanına

alıp, kendisi gider alışveriŖe ve pazardaki her Ŗeyin ne kadar pahalı olduğunu görünce eli boŖ döner evine. Malzeme olmadığı için yemekte yapılamayınca hep birlikte akŖam yemeğine dıŖarıya çıkarlar. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-80).

54. sayfada ‘Doktor Ŗekeri’ metni yer almaktadır. Bu metinde, doktora muayeneye giden kahramanımıza doktor bey muayene ettikten sonra her defasında Ŗeker vermektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-17).

73. sayfada ‘Kitap Perisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, bir kitaptan diğer kitaba seyahat eden bir periden bahsedilmektedir. Bu peri kitaptaki çocukların dileklerini gerekleŖtirmekte ve o kitaptaki öyküleri okumaktaymıŖ. Güzel dilekte bulunacak bir ocuk bulana kadar kitaplarda yaŖamaya devam etmiŖ. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-81).

90. sayfada ‘ocuk ve Oyun’ metni yer almaktadır. Metin Ŗiir türündedir. Bu metinde, Ŗairin sevdikleri meyvelerin, sebzelerin arasında oyun olduğundan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-14).

118. sayfada ‘AnlayıŖlı Olmalı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, anne ve babanın bir yolculuğa çıkacağından ve oğullarını da yanlarında sıklır diye kampa göndermek istediklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-16).

124. sayfada ‘Bir Tatil Gezisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, bir ailenin hep birlikte tatile çıktıklarını ve oraya giderken yolda gördüklerini konu edinmiŖtir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiŖtir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-82).

42. sayfada ‘Meslekler’ metni yer almaktadır. Metin şiir türünde olup, metnin bir kısmında mesleklerin öneminden bahsedilirken, bir kısmından da ne iş yaptıklarından bahsedilmiştir. Bu nedenle metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-83).

52. sayfada ‘Kedi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kedilerin özelliklerinden bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-84).

59. sayfada ‘Mevsimler’ metni yer almaktadır. Bu metnin bir kısmında, mevsimlerin kendine özgü durumlarından bahsedilmiştir. Bu sebeple metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısmı ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-85).

68. sayfada ‘Büyük Nedir? Küçük Nedir?’ metni yer almaktadır. Bu metinde, küçük ve büyük kavramları öğrenciye sunulurken, metnin bazı kısımlarında ana fikir dışına çıkmıştır. Bu nedenden dolayı metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-18).

78. sayfada ‘Kalem’ metni yer almaktadır. Bu metinde, farklı türde kalemlerin olduğundan, kalem almanın güzel olduğundan bahsedilmiştir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-86).

109. sayfada ‘Karagöz-Hacivat ‘Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Bu metnin bir kısmında Hacivat’ın; Karagözün okuma-yazma öğrenmesinden mutlu olduğundan bahsedilmektedir. Diğer bir kısmı da okuryazarlıkla alakalı olmayıp, Hacivat ve Karagözün bilindik atışmalarıdır. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-87).

2. Sınıf E Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 23 tanesinde ana fikir var, 10 tanesinde ana fikir kısmen var ve 7 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 57,5'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 25'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 17,5'lik kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

56. sayfada 'Eski Ayakkabılar' metni yer almaktadır. Bu metinde, eski ayakkabıların birbiriyle konuşmasından ve buldukları yerden çıkmak istemelerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-88).

66. sayfada 'Kuyruklu Yıldız' metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, gökteki yıldızların birlikte körebe oynadıklarından ve kuyruklu yıldızın kuyruğunu saklanırken dışarıda unuttuğundan, güneş doğmadan önce de bütün yıldızların uykuya daldığından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-24).

72. sayfada 'Apartmanlar Arasında' metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, kahramanımızın apartmanların arasına çizgiler çizip, oynadığından ve insanların bakmadan basıp geçtiklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-37).

74. sayfada 'Kutu Kutu Pense' metni yer almaktadır. Bu metinde, kutu kutu pense oyununun nasıl oynandığından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-89).

88. sayfada ‘Kitap Perisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, bir kitaptan diğer kitaba seyahat eden bir periden bahsedilmektedir. Bu peri kitaptaki çocukların dileklerini gerçekleştirmekte ve o kitaptaki öyküleri okumaktaymış. Güzel dilekte bulunacak bir çocuk bulana kadar kitaplarda yaşamaya devam etmiş. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-90).

132. sayfada ‘Kır Gezisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, Gülçin ve sınıfı pikniğe gitmek için hazırlık yaparlar ve pikniğe gidip orada güzel vakit geçirirler. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-91).

139. sayfada ‘Kütüphanede Doğan Hikâye’ metni yer almaktadır. Bu metinde, Orhan’ın arkadaşları Orhan’a kütüphanedeki teyzeden bahsederler ve Orhan da o teyzeyi görmek için kütüphaneye gider ve kütüphanedeki teyzeye aralarında hangi kitabı seçeceğiyle ilgili bir konuşma geçer. Daha sonra Orhan, seçtiği kitabı alıp, kütüphanedeki teyzeye teşekkür eder ve eve döner. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-21).

31. sayfada ‘Atatürk Hasta Bebeğime Doktor Getirmişti’ metni yer almaktadır. Bu metinde, yazar metnin ilk bölümünde kendinden bahsederken, diğer bölümlerde Atatürk’le ilgili başından geçen bir olayı anlatmıştır. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-92).

52. sayfada ‘Sütün Yolculuğu’ metni yer almaktadır. Bu metinde, sütün hayvanlardan sağılmasından sonra geçtiği aşamalara yer verilmiştir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-1).

62. sayfada ‘Tavşan ile Kaplumbağa’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kimsenin kendisinin yenemeyeceğini düşünen tavşan ile kaplumbağa yarış yapar ve kaplumbağa yener. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-93).

78. sayfada ‘Kalemin Dileği’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kalemin özelliklerinden, türlerinden, kullanımından bahsedilmiştir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-20).

80. sayfada ‘Renklerin Ülkesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin son kısımlarında her rengin önemli olduğundan bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-94).

84. sayfada ‘Masal Ağacı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, masallarda bulunan kahramanlardan bahsedilmektedir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-95).

104. sayfada ‘Kır Şarkısı’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Metnin bazı bölümlerinde kırlarda geçen zamanın insanı dinlendirdiğinden bahsedilmiştir. Bu sebeple metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-96).

106. sayfada ‘Sabun Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, bir sabunun banyodan kaçışını, sokağa çıkışını, herkesin onu yakalamak için peşinden koştuğundan bahsedilmektedir. Aslında metnin ana fikri temiz olmanın ne kadar zor bir şey olduğudur. Ama buna metnin sadece son bölümünde yer verilmiştir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-97).

115. sayfada ‘Merhaba Vatanım’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metnin bazı bölümlerinde şair vatanından bazı şeyler istemektedir. Bu da metnin ana fikrini oluşturmaktadır. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-98).

122. sayfada ‘Karagöz-Hacivat ‘Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Bu metnin bir kısmında Hacivat’ın; Karagözün okuma-yazma öğrenmesinden mutlu olduğundan bahsedilmektedir. Diğer bir kısmı da okuryazarlıkla alakalı olmayıp,

Hacivat ve Karagözün bilindik atışmalarıdır. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-87).

2. Sınıf D Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre D yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 20 tanesinde ana fikir var, 10 tanesinde ana fikir kısmen var ve 8 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf D yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 50'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 20'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 30'luk kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf D yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf D yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

25. sayfada 'Akıllı Keçiler' metni yer almaktadır. Bu metinde, keçilerin köprüden kimin geçeceğine karar veremeyip, birlikte suya düşmelerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-99).

59. sayfada 'Küçük Futbolcu' metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin kahramanının hangi mesleği seçeceğine karar verememesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-26).

75. sayfada 'Uzay Gemimiz Dünya' metni yer almaktadır. Bu metinde, Dünya ve Atmosfer ile ilgili bilgi vermektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-100).

78. sayfada 'Rüzgâr ve Çocuk' metni yer almaktadır. Bu metinde, rüzgârın çok esmesi üzerine tarlalarında ürün yetişmeyeceğini öğrenen çocuk dışarı çıkar ve rüzgâra bağırır bunun üzerine rüzgâr oradan uzaklaşır. Aradan biraz zaman geçtikten sonra o çocuğu merak eder ve hafif hafif eserek geri gelir. Metinde ana fikirle ilgili

herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-101).

90. sayfada ‘Gecelerin Kuşu: Baykuş’ metni yer almaktadır. Bu metinde, baykuşlar hakkında bilgi vermektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-102).

94. sayfada ‘Sağlıklı Yaşama’ metni yer almaktadır. Bu metinde, arkadaşının hastalanması üzerine Esin’in bahçeden çiçek koparıp ona götürmesinden ve arkadaşının annesinin Esin’e teşekkür etmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-28).

106. sayfada ‘Gökkuşağıyla Yolculuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde, Onurun yağmur yağarken gördüğü gökkuşağının üzerine çıkıp farklı yerlere yolculuk yaptığından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-103).

115. sayfada ‘Rüyam’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, şair rüyasından bahsetmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-104).

120. sayfada ‘Peri Padişahının Üç Misafiri’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, üç küçük çocuğun peri padişahını ziyarete gittiğinden, padişahın da onları hediyelere boğduğundan ve daha sonra da eve geri döndüklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-105).

132. sayfada ‘Hacivat’ın Öğüdü’ metni yer almaktadır. Bu metinde, Hacivat ile Karagözün olağan tartışmalarının yanı sıra Hacivat’ın Karagöze okula geri dönmesini tavsiyesinden de bahsedilmiştir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-29).

145. sayfada ‘Uçurtma Nasıl Uçar?’ metni yer almaktadır. Bu metinde, uçurtmanın uçması için neler yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-106).

155. sayfada ‘El El Üstünde Kimin Eli?’ metni yer almaktadır. Bu metinde, el el üstünde kimin eli oyununun nasıl oynandığından bahsedilmiştir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-107).

21. sayfada ‘Çiftek’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin birinci bölümü yardımlaşma ana fikrini yansıtırken, ikinci bölümde herhangi bir ana fikre yer verilmemiştir. Metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-108).

70. sayfada Kutup Yıldızı ile Denizyıldızı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, metnin ilk kısımlarında ana fikre yer verilmemesine rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-27).

77. sayfada ‘Gece ile Gündüz’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Metnin ana fikri gece ve gündüzün birbirini göremediğinden, biri gittiğinde ancak diğerinin yerine geldiğinden bahsedilmektedir. Bu metinde, metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-109).

86. sayfada ‘Deniz Kızı’ metni yer almaktadır. Metnin ana fikri çocukların denizin kirlenmesini engellemeye çalışmasıdır. Bu metinde, metnin son bölümleri ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıtmadığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-110).

98. sayfada ‘Düş Macunu’ metni yer almaktadır. Metnin ana fikri çocuklara dış firçalamayı aşılmasıdır. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-111).

116. sayfada ‘Kıskanç Gelincik’ metni yer almaktadır. Metnin ana fikri bencilliktir. Metinde, metnin ilk kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer

kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-112).

124. sayfada ‘Saka Mustafa’ metni yer almaktadır. Metnin ana fikri; karşılıksız yapılan iyilik her zaman karşılığını bulur. Metnin ilk kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-113).

150. sayfada ‘Zeynep’in Rüyası’ metni yer almaktadır. Metnin ana fikri; insanların sahip olduklarının değerini bilmesi gerektiğiyle ilgilidir. Metnin bir kısmı ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-114).

2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından baktığımızda bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi göremiyoruz. Ana fikri olan metin sayısı en fazla V (23), daha sonra D (20) ve son olarak E (17) yayınevinde olsa da, ana fikir yüzdesi açısından baktığımızda ana fikir yüzdesi en fazla olan yayınevinin V (% 57,5) olduğunu daha sonra bunu E (% 53,13) ve ardından D (% 50) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.5.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

3. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 27 tanesinde ana fikir var, 3 tanesinde ana fikir kısmen var ve 2 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 84,38’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 9,38’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 6,25’lik kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

40. sayfada ‘Gece Gökyüzü’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımız ile dayısının gece bahçeye çıkıp, gökyüzü hakkında konuşmalarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir.

Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-115).

77. sayfada ‘Küçük Beyaz Bulut’ metni yer almaktadır. Bu metinde, Hasan ve kardeşi Esra’nın bulutları değişik şekillere benzetmelerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-116).

31. sayfada ‘Cansu’nun Günlüğü’ metni yer almaktadır. Metinde Cansu’nun günlüğünde dedesinin okula gelip, konuşma yapmasından ve dedesinin bu günlere nasıl geldiğini anlattığından bahsedilmektedir. Metnin tamamı ana fikri yansıtmadığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-117).

80. sayfada ‘Arıcan’ metni yer almaktadır. Metinde Arıcan adlı kahramanın farklı zamanlarda dolaşarak, oradaki kişilere okuma ile ilgili öğrenmek istediklerini sormasından bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-118).

96. sayfada ‘Karagöz İle Hacivat’ metni yer almaktadır. Metinde Hacivat ve Karagözün trafik ışıklarıyla ilgili konuşmalarına yer verilmiştir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-119).

3. Sınıf T Yayınine Ait Bulgular:

Tabloya göre T yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 32 tanesinde ana fikir var, 2 tanesinde ana fikir kısmen var ve 6 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf T yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 80’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 5’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 15’lik kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf T yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf T yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

51. sayfada ‘Ekin’in Heyecanı’ metni yer almaktadır. Bu metinde üçüncü sınıf öğrencisi olan Ekin’in hangi mesleği seçeceğine karar verememesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-38).

72. sayfada ‘Bana Bir Rüya Ver’ metni yer almaktadır. Bu metinde rüyasında farklı ülkelere yolculuk yapan kahramanımızın orada gördüklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-35).

78. sayfada ‘Uzaydan Gelen Dostlar’ metni yer almaktadır. Bu metinde kahramanımız Emre’nin uzaylı dostlar edinmesinden ve onlarla yaşadığı olaydan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-120).

93. sayfada ‘Gece’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımız ile arkadaşının gece dama çıkıp, yıldızlar hakkında konuşmalarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-40).

140. sayfada ‘Futbol’ metni yer almaktadır. Bu metinde futbol oynayan büyük çocukların, kendilerinden küçük çocukları hor görüp onlarla maç yapmak istemediklerini söylemesi üzerine, küçük çocuklardan birinin babasının gelip onlara taktik vermesi ve maç yapacaklarını kararlaştırmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-121).

150. sayfada ‘Top’ metni yer almaktadır. Bu metinde bir top olmasını çok isteyen kahramanımızın annesinden aldığı harçlıkları biriktirmesi üzerine gidip kendine bir top alması ve aldığı topu oynarken başka bir bahçeye kaçırıp, geri alamamasından duyduğu üzüntüden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-122).

56. sayfada ‘Sarı Manto’ metni yer almaktadır. Metinde mantoları olmayan kızlarına manto almak için alış-verişe çıkan bir ailenin bütçelerine uygun mantoyu almak için yaşadıklarından bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-123).

88. sayfada ‘Dünya ve Kuyruklu Yıldız’ metni yer almaktadır. Metinde Dünya ile Kuyruklu Yıldız arasında geçen konuşmaya yer verilmiştir. Her ikisinin de kendine ait özellikleri hakkında bilgi verilip, karşılaştırmalar yapılmıştır. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-39).

3. Sınıf K Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre K yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 34 tanesinde ana fikir var, 1 tanesinde ana fikir kısmen var ve 5 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf K yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 85’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 2,5’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 12,5’lik kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf K yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf K yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

38. sayfada ‘Sağım Solum Sobe’ metni yer almaktadır. Bu metinde bir çocuğun gökyüzüne merdivenlerle çıktığını hayal etmesinden ve orada yıldızları toplamasından, güneşi eline almasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-124).

44. sayfada ‘Mor Ülkenin Kuşları’ metni yer almaktadır. Bu metinde içinde mordan başka renk bulunmayan bir ülkeden ve bu ülkeye daha sonra bütün renklerin gelmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-125).

47. sayfada ‘Uçtu Uçtu Hamdi Uçtu’ metni yer almaktadır. Bu metinde kahramanımızın rüyasında şemsiyeyle başka yere uçmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-42).

54. sayfada ‘Kardan Adam’ metni yer almaktadır. Bu metinde kışın gelmesiyle her tarafın karlarla kaplanması ve çocukların çocuklardan birinin babasıyla birlikte kardan adam yapmalarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-126).

120. sayfada ‘Ağustos Böceği İle Karınca’ metni yer almaktadır. Bu metinde ağustos böceğinin karıncalar çalışırken onlara yardım etmemesi üzerine, ağustos böceği ihtiyaç duyduğunda da karıncaların ona yardım etmemesinden bahsedilmektedir. Metin olumsuz bir ana fikir içermektedir (Bkz: Ek-127).

16. sayfada ‘Kendine Hayran Olan Geyik’ metni yer almaktadır. Metinde boynuzlarını diğer organlarından daha değerli gören geyiğin, koşarken ayağının onun için ne kadar önemli olduğunu anlamasından, boynuzunun ise dallara takılarak kendini engellediğini görmesinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-128).

3. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından baktığımızda bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi göremiyoruz. Ana fikri olan metin sayısı en fazla K (34), daha sonra T (32) ve son olarak E (27) yayınevinde olsa da, ana fikir yüzdesi açısından baktığımızda ana fikir yüzdesi en fazla olan yayınevinin K (% 85) olduğunu daha sonra bunu E (% 84,38) ve ardından T (% 80) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.5.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

4. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 27 tanesinde ana fikir var, 3 tanesinde ana fikir kısmen var ve 2 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 87,38'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 9,38'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 6, 25'lik kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

75. sayfada 'Resim' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın annesiyle birlikte resim sergisine gitmesinden ve sergiyi gezdikten sonra ressam olmaya karar vermesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-129).

98. sayfada 'Kaybolan Çocuklar' metni yer almaktadır. Bu metinde, öğretmenleriyle birlikte pikniğe giden öğrencilerden birkaçının kaybolmasından, arkadaşlarının onlar için endişelenip aramaya çıkmasından ve arkadaşlarını mağarada bulmalarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-46).

23. sayfada 'Bir Haber' metni yer almaktadır. Metinde Atatürk'ün çok yönlülüğünden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-130).

34. sayfada 'Koku' metni yer almaktadır. Metinde, insanların eksiklerini onları kırmadan söylememiz gerektiğinden ve başkalarını yargılamadan önce kendi yanlışlarımızın da olabileceğini düşünerek hareket etmemiz gerektiğinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-131).

69. sayfada 'Tiyatro' metni yer almaktadır. Metinde duygudaşlık (empati) kurmanın öneminden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-132).

4. Sınıf A Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre A yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 30 tanesinde ana fikir var, 5 tanesinde ana fikir kısmen var ve 5 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf A yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 75'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 12,5'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 12,5'lik kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf A yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf A yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

14. sayfada 'Maçı Biz Kazandık' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın ve çevresindeki insanların takımlarının maçı kazanması üzerine yaşadığı sevinçten bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-133).

52. sayfada 'Mucit Dedemin Müthiş İcatları' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın dedesinin yaptığı icatlardan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-134).

90. sayfada 'Meraklı Gezgin Kaplumbağa Rize'de' metni yer almaktadır. Bu metinde, Adana'dan Rize'ye giden ve Rize'de gördüklerini annesine mektup yazarak bahseden bir kaplumbağadan bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-135).

94. sayfada 'Bir Efsanedir Amasya' metni yer almaktadır. Bu metinde, Amasya'nın ejderha ile ilgili efsanesinden bahsedilmektedir. Metnin konusu, Amasya halkının ejderhadan kurtulmak için katıra tuz çuvalları bağlaması, ejderhanın tuz çuvallarını yemesi ve çok susayan ejderhanın ırmaktaki bütün suyu içip, çatlayıp ölmesidir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş

ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-136).

125. sayfada ‘Beyaz Kızın Kolyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın kırlarda gezerken birçok hayvanla ve son olarak da bir kızla karşılaşmış, onlara yardım etmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-137).

65. sayfada ‘Soru Balonları’ metni yer almaktadır. Metinde soru sormanın öneminden ve soru sormadan bir şey öğrenilemeyeceğinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-138).

96. sayfada ‘Zeytinin Çocuğu ‘Zeytinyağı’’ metni yer almaktadır. Metinde zeytinyağının öneminden, nerede yetiştiğinden, faydalarından bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-47).

98. sayfada ‘Safranbolu Evleri’ metni yer almaktadır. Metinde Safranbolu evlerinin görülesi özelliklerinden, oraya gitmek için sebeplerden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-139).

102. sayfada ‘Bir Kitabın Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Metinde Divanü Lugati’t-Türk’ün günümüze kadar nasıl geldiğinden ve kitabın yazarı Kaşgarlı Mahmut’un kim olduğundan bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-140).

118. sayfada ‘Okula Giden Robot’ metni yer almaktadır. Metinde okula gitmek istemeyen kahramanımızın dayısından kendisi yerine okula giden bir robotu yapmasını istemesi, dayısının da kendi robotunu kendisi yapması gerektiği ve bunun için okulu gitmesi gerektiğini söylemesi ve bunun üzerine kahramanımızın okula artık gitmek istemesinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-141).

4. Sınıf M Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre M yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 26 tanesinde ana fikir var, 6 tanesinde ana fikir kısmen var ve 8 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf M yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 65'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 15'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 20'lik kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf M yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf M yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

15. sayfada 'Ayşegül' metni yer almaktadır. Bu metinde kahramanımızın Hatay'da Ayşegül adlı bir köylü kızıyla konuşmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-142).

48. sayfada 'Dumanlı Baca' metni yer almaktadır. Bu metinde fabrika bacasının kendini krallar gibi, her şeyden büyük görmesi ve etrafındaki güzellikleri yok etmekten gururlanmasından ve kimsenin onunla arkadaş olmak istemesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-143).

52. sayfada 'Haydi Süngere' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın, babası ve diğer tayfalarla denize çıkması üzerine havanın bozulması ve denizin ortasında ölüm-kalım savaşı verirken yaşadıklarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-144).

67. sayfada 'Dost Irmak' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızı ailesiyle birlikte mutlu bir şekilde kenarında yaşadığı ırmağın, bir gün aniden başkalaşması sonucu oradan ayrılmak zorunda kalmalarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye

hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-50).

76. sayfada ‘Fırtınanın Ettikleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımız ve babasının ağaç kesmek için ormana gittiğinde fırtınanın başlaması ve baba ile oğlun bir mağaraya sığınıp, fırtınanın geçmesini beklerken, yardımlarına köylülerin gelip, onları kurtarmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-145).

104. sayfada ‘Pinokyo’ metni yer almaktadır. Bu metinde, tahtadan yapılan bir kuklaya peri tarafından hayat verilmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-146).

134. sayfada ‘Boğa İle Kurbağa’ metni yer almaktadır. Bu metinde, boğaya benzemek için kendini şişiren kurbağanın en sonunda patlayıp, ölmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-147).

146. sayfada ‘Anı Çiçekleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde, öğrencilerim her birinin farklı bir türde çiçek olup, tiyatro yaptıklarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-148).

36. sayfada ‘Çağdaş Yaşantı’ metni yer almaktadır. Metinde, Atatürk’ün çağdaş yaşantıya verdiği önemden ve bunun için bilimsel ve akılcı yaklaşımlar kullanmamız gerektiğinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-49).

84. sayfada ‘Söğütlü Ali’ metni yer almaktadır. Metinde, Söğüt Ali gibi Türk evlatlarının bu ülkeyi almak için canla başla çalıştıklarından, ellerinden geleni yaptıklarından bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına

rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-149).

88. sayfada ‘Nasrettin Hoca’nın Köyünde’ metni yer almaktadır. Metinde, Nasrettin Hocadan ve Nasrettin Hoca’nın yaşadığı yeri görmek için dünyanın dört bir yanından insanların onun köyüne akın ettiğinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-150).

94. sayfada ‘Forsa’ metni yer almaktadır. Metinde, bir Türk forsasının yaşlanması sonucu korsanların onu bir adaya bırakmasından ve daha sonra tesadüfen oğlunun o adaya gelip, yaşlı forsayı bulmasından bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-151).

124. sayfada ‘Düş Kurmak’ metni yer almaktadır. Metinde, düş kurmanın insan için yemek içmek gibi hayatımızın bir parçası olduğundan bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıtmadığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-52).

130. sayfada ‘Yağmur Gözlü Çocuk’ metni yer almaktadır. Metinde, çok hassas olduğu için yağmur gözlü çocuk olarak adlandırılan kahramanımız canlılara kıyamadığı için hasta annesine çiçek götürememesinden ve bunun üzerine ay ona yıldızlardan bir demet yapıp gece kuşuyla göndermesinden ve kahramanımız ve annesinin buna çok sevinmesinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-152).

4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından baktığımızda bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi göremiyoruz. Ana fikri olan metin sayısı en fazla A (30), daha sonra E (27) ve son olarak M (26) yayınevinde olsa da, ana fikir yüzdesi açısından baktığımızda ana fikir yüzdesi en fazla olan yayınevinin E (% 84,38) olduğunu daha sonra bunu A (% 75) ve ardından M (% 65) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.5.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

5. Sınıf E Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 29 tanesinde ana fikir var, 1 tanesinde ana fikir kısmen var ve 2 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 90,63'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 3,13'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 6,25'lik kısmı oluşturmaktadır. 5. sınıf E yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

24. sayfada 'Balon' metni yer almaktadır. Metinde insanların verdiği sözleri yerine getirmemesinin doğal bir şey olduğundan bahsedilmektedir, bundan dolayı metin olumsuz bir ana fikre sahiptir. Metinden çıkarılabilecek olumlu bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-153).

56. sayfada 'Mucit Çocuk' metni yer almaktadır. Bu metinde, yıldızlara ve uzaya meraklı olan kahramanımızın teleskop yapmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-154).

93. sayfada 'Nasrettin Hoca'nın Güneş Gözlüğü' metni yer almaktadır. Metinde Nasrettin Hoca'nın çok zeki olmasından ve eşeğe ters binmesinin bile mantıklı bir açıklaması olduğundan bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-155).

5. Sınıf V Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 34 tanesinde ana fikir var, 2 tanesinde ana fikir kısmen var ve 4 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 85’lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 5’lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 10’luk kısmı oluşturmaktadır. 5. sınıf V yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf V yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

10. sayfada ‘Uçurtma’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın kendisine bir uçurtma yapmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-156).

23. sayfada ‘Semender Toplantısı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanımızın seminer toplantısını semender toplantısı diye anlaması sonucu yaşadıklarından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-157).

88. sayfada ‘Ay’da Bir Küçük Serçe’ metni yer almaktadır. Bu metinde, bir seçenin uçmayı öğrenmesiyle gökyüzüne doğru yolculuğa çıkmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-1158).

92. sayfada ‘Güzel Bulut’ metni yer almaktadır. Metin şiir türündedir. Bu metinde, şairin bir bulutun sırtına oturup, dünyayı dolaşmayı istemesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-159).

18. sayfada ‘Şeker Dede’ metni yer almaktadır. Metinde yaşlı bir dedenin kendisine yardım eden kişilere şeker vermesinden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-160).

130. sayfada ‘Küçük Ebru Sanatı’ metni yer almaktadır. Metinde ebru sanatını yapmak için kahramanımızın kursa yazılmasından ve bu kursta her yaptıkları

ebrunun bir diğ erinden farklı olduğ undan bu sanatla uğ raş manın kahramanımızı mutlu ettiğ inden bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğ er kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-161).

5. Sınıf R Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre R yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 24 tanesinde ana fikir var, 1 tanesinde ana fikir kısmen var ve 7 tanesinde de ana fikir yoktur.

Tablo incelendiğ inde 5. sınıf R yayınlarında yer alan metinlerden ana fikri olanlar % 75'lik bir kısmı, ana fikri kısmen olanlar % 3,13'lik bir kısmı, ana fikri olmayanlar ise % 21,88'lik kısmı oluşturmaktadır. 5. sınıf R yayınlarında ana fikri olan metin sayısı, ana fikri olmayan ve kısmen olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf R yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı ana fikir dikkate alınarak hazırlanmıştır.

10. sayfada 'Evin Hangi Hali' metni yer almaktadır. Bu metinde, öğretmenin derste hal eklerini anlatırken 'ev' in hangi halde olduğ unu sınıftan bir öğrenciye sorması üzerine o öğrencinin kendi evlerindeki durumu sordüğ unu düşünüp iyi değil demesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-162).

20. sayfada 'İmece' metni yer almaktadır. Bu metinde, kahramanın imece günü gördüklerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-163).

30. sayfada 'Bahsi Sen Kazandın' metni yer almaktadır. Bu metinde, Atatürk'ün Muhsin Ertuğ rul ile bahse girip bu bahsi kaybetmesinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-164).

112. sayfada ‘Büyük Başarı’ metni yer almaktadır. Bu metinde, dünyadaki Türk hekimlerinden bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-165).

118. sayfada ‘Robot ve Masal’ metni yer almaktadır. Bu metinde, robotların masallardaki gibi her işi yapmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-166).

120. sayfada ‘Robot Karıncalar’ metni yer almaktadır. Bu metinde, karıncaların hareketlerinden yola çıkarak yapay karıncalar oluşturulmasından ve bunların programlanmasından bahsedilmektedir. Metinde ana fikirle ilgili herhangi bir bölüme yer verilmemiş ya da öğrenciye hissettirilmemiştir. Metinden çıkarılabilecek bir mesaj olmadığı için metnin ana fikri yoktur (Bkz: Ek-167).

80. sayfada ‘Erzurum Halkının Halleri’ metni yer almaktadır. Metin başlığı her ne kadar Erzurum halkı ile ilgili gibi görünse de metnin genelinde Erzurum’un ikliminden, bitki örtüsünden, sebzelerinden, meyvelerinden... bahsedilmektedir. Metnin ilk kısımları ana fikri yansıtmamasına rağmen, diğer kısımları ana fikri yansıttığı için metinde ana fikir kısmen bulunmaktadır (Bkz: Ek-56).

5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından baktığımızda bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi göremiyoruz. Ana fikri olan metin sayısı en fazla V (34), daha sonra E (29) ve son olarak R (24) yayınevinde olsa da, ana fikir yüzdesi açısından baktığımızda ana fikir yüzdesi en fazla olan yayınevinin E (% 90,63) olduğunu daha sonra bunu V (% 85) ve ardından R (% 75) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.6. Sekizinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

Sekizinci Alt Problem: Metinlerin kelime sayısı sınıf seviyesine göre standartlara ne derece uygundur?

Tablo 21: Metinlerdeki Kelime Sayılarının Sınıflara Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

Sınıf Düzeyi	Kelime Sayısı	Yayınevi	Metin Sayısı	Uygun		Uygun Değil		
				f	%	f	%	Sayfa No
1	25-100	E	16	7	43,75	9	56,25	12,17,24,28,33,42,45,56,61
		L	20	13	65	7	35	24,36,46,50,60,66,86
		O	16	5	31,25	11	68,75	14,18,23,31,34,39,50,55,66,71,75
2	25-100	E	32	8	25	24	75	10,13,18,26,30,36,38,42,44,52,54,60,68,73,78,83,91,97,102,105,109,117,118,124
		V	40	13	32,5	27	67,5	12,17,20,24,28,31,36,38,44,49,52,56,62,68,74,78,80,88,96,100,106,112,122,128,132,138,139
		D	40	10	25	30	75	12,18,21,25,28,32,37,41,48,56,59,64,70,75,78,86,90,94,98,106,112,116,124,129,132,136,140,147,150,155
3	100-200	E	32	13	40,63	19	59,38	10,17,25,31,40,42,45,57,59,65,69,77,80,85,93,96,104,107,112
		T	40	18	45	22	55	10,14,22,27,32,37,40,48,51,56,68,72,78,88,93,102,112,122,128,140,146,150
		K	40	14	35	26	65	11,16,20,26,29,31,40,42,44,47,54,58,63,70,74,78,82,88,90,94,100,104,107,113,116,120
4	100-200	E	32	11	34,38	21	65,63	11,14,17,23,26,31,34,43,48,52,57,60,62,66,69,75,81,86,88,91,98
		A	40	12	30	28	70	10,14,20,24,28,32,36,40,44,46,52,56,62,65,70,76,80,85,90,94,96,98,102,108,112,118,122,125
		M	40	15	37,5	25	62,5	12,22,28,36,40,48,52,56,67,72,76,84,88,94,104,108,111,116,124,130,136,140,146,150,154
5	200-300	E	32	16	50	16	50	10,18,31,35,46,50,56,62,66,75,79,85,93,105,111,124
		V	40	17	42,5	23	57,5	10,14,18,23,30,34,39,46,54,56,60,66,72,74,80,84,88,94,100,106,112,118,122
		R	32	15	46,88	17	53,13	10,16,26,38,40,46,52,66,70,76,80,84,94,98,120,130,134

Tablo 21'e genel olarak baktığımızda 1. sınıf L ve 5. sınıf E yayınları haricindeki Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin büyük çoğunluğunun metinlerde olması gereken kelime sayısı kriterine uygun olarak hazırlanmamış olduğu görülmektedir. 1. sınıf L yayınlarda metindeki kelime sayısı ölçütüne

uygun olan metin sayısı fazlalıkta iken, 5. sınıf E yayınlarında bu ölçüte uygun olan ve olmayan metin sayısının eşit olduğunu görmekteyiz.

Tablo 21 ile ilgili şu bulgulara ulaşılmaktadır:

4.6.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

1. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinden 7 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 9 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 1. Sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 43,75'lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 56,25'lik bir kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf E yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

12. sayfada 'Güneş Nereye Gidiyor' metni yer almaktadır. Bu metinde 194 kelime bulunmaktadır. 1. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-60).

17. sayfada 'Ayla'nın Bulut Oyunu' metni yer almaktadır. Bu metinde 119 kelime bulunmaktadır. 1. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-61).

24. sayfada yer alan 'Bora'nın Telefonu' metninde 264 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-63).

28. sayfada yer alan 'Deniz Kızı Okulda' metninde 219 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-64).

33. sayfada yer alan ‘Kamp Arkadaşları’ metni, metninde 150 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-3).

42. sayfada yer alan ‘Keloğlan ve Çocuk Bayramı’ metninde 139 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

45. sayfada yer alan ‘Kırmızının Sevinci’ metninde 159 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-4).

56. sayfada yer alan ‘Futbolcu Fil’ metninde 250 kelime yer almaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-62).

61. sayfada ‘Mızıkçı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 249 kelime bulunmaktadır. Bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

1. Sınıf L Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre L yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 20 metin yer almaktadır. Bu 20 metinden 13 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 7 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf L yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar %65’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 35’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf L yayınlarında uygun olan metin sayısı uygun olmayan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf L yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmıştır.

24. sayfada ‘Dedemin Bahçesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 156 kelime bulunmaktadır. 1. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-69).

36. sayfada ‘Mesleğimiz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 128 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-70).

46. sayfada ‘Bayram Alışverişi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 121 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir.

50. sayfada ‘Bir Kum Taneciği’ metni yer almaktadır. Bu metinde 270 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-170).

60. sayfada ‘Üç Uçan Çocuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-72).

66. sayfada ‘Nine ve Sepetleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 188 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-75).

86. sayfada ‘Mavi Deniz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 175 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4.sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-11).

1. Sınıf O Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre O yayınevi tarafından hazırlanan 1.sınıf Türkçe ders kitabında toplam 16 metin yer almaktadır. Bu 16 metinden 5 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 11 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf O yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 31,25’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 68,75’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 1. sınıf O yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 1. sınıf O yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

14. sayfada ‘Yiyecekler Konuşuyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 164 kelime bulunmaktadır. 1. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-168).

18. sayfada ‘Yaşlı Meşe Ağacı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 216 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-169).

23. sayfada ‘Ormanda Bir Gün’ metni yer almaktadır. Bu metinde 131 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

31. sayfada ‘Deprem’ metni yer almaktadır. Bu metinde 108 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

34. sayfada ‘Sel Suları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 172 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-12).

39. sayfada ‘Çığ Altında’ metni yer almaktadır. Bu metinde 189 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

50. sayfada ‘Nöbetçi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 181 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3.veya 4.sınıf düzeyindedir.

55. sayfada ‘Bayram Sevinci’ metni yer almaktadır. Bu metinde 147 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-13).

66. sayfada ‘Küçük Yüzücü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 182 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-77).

71. sayfada ‘Maçın Yıldızı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 200 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibarıyla 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-78).

75. sayfada ‘Kardeşimin Oyuncağı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 160 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibarıyla 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

1. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere sınıf düzeylerine göre metinlerdeki kelime sayısı kriterine uygunluğu açısından baktığımızda bütün metinleri istenen ölçüte uyan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; istenen kritere diğerlerine göre daha uygun olan yayınevinin L (% 65) olduğunu daha sonra bunu E (% 43,75) ve ardından O (% 31,25) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz.

4.6.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

2. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 8 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 24 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 25’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 75’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf E yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada ‘Ben Kimim?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 155 kelime bulunmaktadır. 2. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibarıyla 3. veya 4.sınıf düzeyindedir.

13. sayfada ‘Top Tavşan’ metni yer almaktadır. Bu metinde 308 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den

fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-171).

18. sayfada ‘Ağabeyim ve Ben’ metni yer almaktadır. Bu metinde 270 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-79).

26. sayfada ‘Atatürk’ün Hayatı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

30. sayfada ‘Atatürk Hasta Bebeğime Doktor Getirmişti’ metni yer almaktadır. Bu metinde 138 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-92).

36. sayfada ‘Giysilerimiz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 122 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

38. sayfada ‘Sihirli Pasta’ metni yer almaktadır. Bu metinde 161 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-15).

42. sayfada ‘Meslekler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 110 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-83).

44. sayfada ‘Babamla Pazara Gittik’ metni yer almaktadır. Bu metinde 433 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-80).

52. sayfada ‘Kedi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 134 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-84).

54. sayfada ‘Doktor Şekeri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 450 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-17).

60. sayfada ‘Uzaylıların Gördükleri Dünya’ metni yer almaktadır. Bu metinde 389 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

68. sayfada ‘Büyük Nedir? Küçük Nedir?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 393 kelime bulunmaktadır. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-18).

73. sayfada ‘Kitap Perisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 387 kelime bulunmaktadır. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-81).

78. sayfada ‘Kalem’ metni yer almaktadır. Bu metinde 129 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3.veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-86).

83. sayfada ‘Mikro Hüseyin’ metni yer almaktadır. Bu metinde 406 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-172).

91. sayfada ‘Bizim Hikâyemiz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 341 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

97. sayfada ‘Küçük Dev Adam’ metni yer almaktadır. Bu metinde 143 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

102. sayfada ‘Atabarı’nın Öyküsü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

105. sayfada ‘Kuyruksuz Demokrasi Olmaz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 420 kelime bulunmaktadır. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

109. sayfada ‘Karagöz-Hacivat ’Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Bu metinde 378 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-87).

117. sayfada ‘Kuşları Besleyelim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 135 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

118. sayfada ‘Anlayışlı Olmalı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 480 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-16).

124. sayfada ‘Bir Tatil Gezisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 446 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-82).

2. Sınıf V Yayınine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 2.sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 13 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 27 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 32,5'lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 67,5'lik bir kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf V yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf V yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

12. sayfada 'Yaramaz Pırpır' metni yer almaktadır. Bu metinde 328 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-173).

17. sayfada 'Üç Kelebek' metni yer almaktadır. Bu metinde 237 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

20. sayfada 'Top Tavşan' metni yer almaktadır. Bu metinde 250 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

24. sayfada 'Engelli Olmak' metni yer almaktadır. Bu metinde 258 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

28. sayfada 'Atatürk'ün Hayatı' metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

31. sayfada 'Atatürk Doktor Getirmişti' metni yer almaktadır. Bu metinde 232 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-92).

36. sayfada 'Burada Bir İğde Ağacı Vardı, Ne Oldu?' metni yer almaktadır. Bu metinde 265 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

38. sayfada 'Büyük Gazi ve Cumhuriyetin İlanı' metni yer almaktadır. Bu metinde 230 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

44. sayfada ‘Ayça Mutfakta’ metni yer almaktadır. Bu metinde 415 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-22).

49. sayfada ‘Bebek Takımı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 185 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-23).

52. sayfada ‘Sütün Yolculuğu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 205 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-1).

56. sayfada ‘Eski Ayakkabılar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 452 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-88).

62. sayfada ‘Tavşan ile Kaplumbağa’ metni yer almaktadır. Bu metinde 196 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-93).

68. sayfada ‘Oyuncakların Öyküsü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 189 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

74. sayfada ‘Kutu Kutu Pense’ metni yer almaktadır. Bu metinde 229 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-89).

78. sayfada ‘Kalemin Dileği’ metni yer almaktadır. Bu metinde 214 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-20).

80. sayfada ‘Renklerin Ülkesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 340 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim ikinci kademe düzeyinde yer almaktadır (Bkz: Ek-94).

88. sayfada ‘Kitap Perisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 389 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim ikinci kademe düzeyinde yer almaktadır (Bkz: Ek-90).

96. sayfada ‘Ağaçlar Konuşuyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 230 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-25).

100. sayfada ‘Selim’in Çürük Dişi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 322 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim ikinci kademe düzeyinde yer almaktadır.

106. sayfada ‘Sabun Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 251 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-97).

112. sayfada ‘Atabarı’nın Öyküsü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

122. sayfada ‘Karagöz ile Hacivat ‘Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Bu metinde 367 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-87).

128. sayfada ‘Kuşları Besleyelim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 157 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3.veya 4. sınıf düzeyindedir.

132. sayfada ‘Kır Gezisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 405 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-91).

138. sayfada ‘Halk Oyunlarımız’ metni yer almaktadır. Bu metinde 133 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

139. sayfada ‘Kütüphanede Doğan Hikâye’ metni yer almaktadır. Bu metinde 203 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-21).

2. Sınıf D Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre D yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 10 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 30 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf D yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 25’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 75’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 2. sınıf D yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 2. sınıf D yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

12. sayfada ‘Bıktım Şu Kurallardan’ metni yer almaktadır. Bu metinde 498 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-174).

18. sayfada ‘Mutluluk Nedir?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 184 kelime bulunmaktadır. 2. sınıfta 25 ile 100 kelime kullanarak metin yazılması gerekirken; bu metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

21. sayfada ‘Çifttek’ metni yer almaktadır. Bu metinde 300 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-108).

25. sayfada ‘Akıllı Keçiler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 119 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-99).

28. sayfada ‘Atatürk’ün Yaşamı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 286 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

32. sayfada ‘Oktay, Atatürk’ü Öğreniyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 256 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

37. sayfada ‘Ata’mızın Bazı Özellikleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 285 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

41. sayfada ‘Işık Saçlı, Mavi Gözlü Adam’ metni yer almaktadır. Bu metinde 508 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

48. sayfada ‘Mutluluk Pınarı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 460 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

56. sayfada ‘Kumbara, İçi Dolu Para’ metni yer almaktadır. Bu metinde 238 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

59. sayfada ‘Küçük Futbolcu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 377 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-26).

64. sayfada ‘Çikolatanın Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 327 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

70. sayfada ‘Kutup Yıldızı ile Denizyıldızı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 368 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin,

içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-27).

75. sayfada ‘Uzay Gemimiz Dünya’ metni yer almaktadır. Bu metinde 158 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-100).

78. sayfada ‘Rüzgâr ve Çocuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 398 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-101).

86. sayfada ‘Deniz Kızı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 335 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-110).

90. sayfada ‘Gecelerin Kuşu: Baykuş’ metni yer almaktadır. Bu metinde 279 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-102).

94. sayfada ‘Sağlıklı Yaşama’ metni yer almaktadır. Bu metinde 181 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-28).

98. sayfada ‘Düş Macunu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 402 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-111).

106. sayfada ‘Gökkuşağıyla Yolculuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 400 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-103).

112. sayfada ‘En Karlı Alışveriş’ metni yer almaktadır. Bu metinde 251 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

116. sayfada ‘Kıskanç Gelincik’ metni yer almaktadır. Bu metinde 360 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-112).

124. sayfada ‘Saka Mustafa’ metni yer almaktadır. Bu metinde 385 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-113).

129. sayfada ‘Hoca’dan Mektup Var’ metni yer almaktadır. Bu metinde 180 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

132. sayfada ‘Hacivat’ın Öğüdü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 339 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-29).

136. sayfada ‘İstiklal Marşı ve Mehmet Akif’ metni yer almaktadır. Bu metinde 199 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

140. sayfada ‘Pembe Yel Değirmeni’ metni yer almaktadır. Bu metinde 391 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-30).

147. sayfada ‘Niçin Spor Yapmalıyız?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 167 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 3. veya 4. sınıf düzeyindedir.

150. sayfada ‘Zeynep’in Rüyası’ metni yer almaktadır. Bu metinde 327 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-114).

155. sayfada ‘El El Üstünde Kimin Eli?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 211 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-107).

2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere sınıf düzeylerine göre metinlerdeki kelime sayısı kriterine uygunluğu açısından baktığımızda bütün metinleri istenen ölçüte uyan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; istenen kritere diğerlerine göre daha uygun olan yayınevinin V (% 32,5) olduğunu daha sonra bunu E (% 25) ve O (% 25) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca 2. sınıflar için hazırlanan; E yayınevinin 13., 44., 54., 60., 68., 73., 83., 91., 105., 109., 118., 124. sayfalarındaki 12 metin; V yayınevinin 12., 44., 56., 80., 88., 100., 122., 132. sayfalarındaki 8 metin ve D yayınevinin 12., 41., 48., 59., 64., 70., 78., 86., 98., 106., 116., 124., 132., 140., 150. sayfalarında yer alan 15 metin, toplamda 35 metin, 2. sınıf düzeyinde bir metinde olması gereken kelime sayısına (25-100 kelime) uygun yazılmamıştır. Bu metinlerin diğer uygun olmayan metinlerden farkı ise; bu metinlerde 300’den fazla kelime bulunmasıdır. Bu demek oluyor ki bu metinler ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) düzeyinde bile yer almamalıdır.

4.6.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

3. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 13 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 19 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 40,63’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 59,38’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf E yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada ‘Ödev’ metni yer almaktadır. Bu metinde 400 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den

fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

17. sayfada ‘Apartmanda Yaşıyoruz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 359 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

25. sayfada ‘Atatürk’ün Çocuk Sevgisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 266 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

31. sayfada ‘Cansu’nun Günlüğü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 380 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-117).

40. sayfada ‘Gece Gökyüzü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 281 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-115).

42. sayfada ‘Kar Tanesinin Öyküsü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 457 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

45. sayfada ‘Uzayda Dostluk Bayramı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 447 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

57. sayfada ‘Süt’ metni yer almaktadır. Bu metinde 259 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

59. sayfada ‘Mektup’ metni yer almaktadır. Bu metinde 247 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

65. sayfada ‘Zamanı İyi Kullanmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 253 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

69. sayfada ‘Ağustos Böceği ile Karınca’ metni yer almaktadır. Bu metinde 440 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

77. sayfada ‘Küçük Beyaz Bulut’ metni yer almaktadır. Bu metinde 299 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-116).

80. sayfada ‘Arıcan’ metni yer almaktadır. Bu metinde 637 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-118).

85. sayfada ‘Güneşin Gücü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 445 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

93. sayfada ‘Nasrettin Hoca’ metni yer almaktadır. Bu metinde 386 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

96. sayfada ‘Karagöz ile Hacivat’ metni yer almaktadır. Bu metinde 545 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-119).

104. sayfada ‘Ben Daha Küçüğüm’ metni yer almaktadır. Bu metinde 340 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-33).

107. sayfada ‘Cengiz’in Yeni Arkadaşları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 382 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-32).

112. sayfada ‘Canı Sıkılan İkizler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 476 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

3. Sınıf T Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre T yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 18 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 22 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf T yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 45’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 55’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf T yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf T yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada ‘Konuşabilmek Ne Güzel’ metni yer almaktadır. Bu metinde 425 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

14. sayfada ‘Bilmek ve Bilmemek’ metni yer almaktadır. Bu metinde 302 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

22. sayfada ‘Elif’in Sıkıntısı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 421 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer

alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

26. sayfada ‘Anmalık’ metni yer almaktadır. Bu metinde 295 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

32. sayfada ‘Atatürk’ün Yaşamı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 328 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

37. sayfada ‘Atatürk Halkla Beraber’ metni yer almaktadır. Bu metinde 298 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

40. sayfada ‘Dedem Atatürk’ü Anlatıyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 592 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-34).

48. sayfada ‘Çikolata Nasıl Üretiliyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 257 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

51. sayfada ‘Ekin’in Heyecanı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 355 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-38).

56. sayfada ‘Sarı Manto’ metni yer almaktadır. Bu metinde 621 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-123).

68. sayfada ‘Düşler Ülkesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 333 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

72. sayfada ‘Bana Bir Rüya Ver’ metni yer almaktadır. Bu metinde 373 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-35).

78. sayfada ‘Uzaydan Gelen Dostlar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 773 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-120).

88. sayfada ‘Dünya ve Kuyruklu Yıldız’ metni yer almaktadır. Bu metinde 624 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-39).

93. sayfada ‘Gece’ metni yer almaktadır. Bu metinde 325 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-40).

102. sayfada ‘Bir Bayram Sabahı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 627 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

112. sayfada ‘Kahramanlarımız’ metni yer almaktadır. Bu metinde 479 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

122. sayfada ‘Hıdırbey Ağacı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 245 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

128. sayfada ‘Depremzede Köpek’ metni yer almaktadır. Bu metinde 632 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

140. sayfada ‘Futbol’ metni yer almaktadır. Bu metinde 582 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-121).

146. sayfada ‘Hem Oyun Hem Spor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 294 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

150. sayfada ‘Top’ metni yer almaktadır. Bu metinde 373 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-122).

3. Sınıf K Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre K yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 14 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 26 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf K yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 35’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 65’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 3. sınıf K yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 3. sınıf K yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

11. sayfada ‘Yaşasın Demokrasi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 412 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

16. sayfada ‘Kendine Hayran Olan Geyik’ metni yer almaktadır. Bu metinde 372 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-128).

20. sayfada ‘Güneş’le Rüzgâr’ın İddiası’ metni yer almaktadır. Bu metinde 315 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

26. sayfada ‘Atatürk Olmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 323 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

29. sayfada ‘Atatürk’ün Çocuk Sevgisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 223 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibarıyla 5. sınıf düzeyindedir.

31. sayfada ‘Dedem Anlatıyor’ metni yer almaktadır. Bu metinde 482 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

40. sayfada ‘Ay Avcısı Eskimolar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 311 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

42. sayfada ‘Uçan İlk İnsan’ metni yer almaktadır. Bu metinde 354 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

44. sayfada ‘Mor Ülkenin Kuşları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 548 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-125).

47. sayfada ‘Uçtu Uçtu Hamdi Uçtu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 482 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin,

içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-42).

54. sayfada ‘Kardan Adam’ metni yer almaktadır. Bu metinde 425 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-126).

58. sayfada ‘Birdirbir Oyunu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 418 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

63. sayfada ‘Şah ve Pat’ metni yer almaktadır. Bu metinde 571 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-43).

70. sayfada ‘Hapşuu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 495 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-44).

74. sayfada ‘Kar Tanesinin Maceraları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 430 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

78. sayfada ‘Eylül ve Diş Dostları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 485 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

82. sayfada ‘Deliceler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 347 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

88. sayfada ‘Yıldızla Isınmış’ metni yer almaktadır. Bu metinde 231 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

90. sayfada ‘Nevruz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 456 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

94. sayfada ‘Hoş Mu Erim?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 341 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

100. sayfada ‘Ay’la Güneş’in Oyunu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 485 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

104. sayfada ‘Uzayda Yaşam’ metni yer almaktadır. Bu metinde 394 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

107. sayfada ‘Dağlar Neye Yarar?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 336 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

113. sayfada ‘Sihirli Pasta’ metni yer almaktadır. Bu metinde 333 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-41).

116. sayfada ‘Seyfi Dede’ metni yer almaktadır. Bu metinde 488 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

120. sayfada ‘Ağustos Böceği ile Karınca’ metni yer almaktadır. Bu metinde 413 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-127).

3. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere sınıf düzeylerine göre metinlerdeki kelime sayısı kriterine uygunluğu açısından baktığımızda bütün metinleri istenen ölçüte uyan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; istenen kritere diğerlerine göre daha uygun olan yayınevinin T (% 45) olduğunu daha sonra bunu E (% 40,63) ve ardından K (% 35) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca 3. sınıflar için hazırlanan; E yayınevinin 10.,17.,31.,42.,45.,69.,80.,85.,93.,96.,104.,107.,112.sayfalarındaki 13 metin; T yayınevinin 10., 14., 22., 32., 40., 51., 56., 68., 72., 78., 88., 93., 102., 112., 122., 128., 140., 146., 150. sayfalarındaki 19 metin ve K yayınevinin 11., 16., 20., 26., 29., 31., 40., 42., 44., 47., 54., 58., 63., 70., 74., 78., 82., 88., 90., 94., 100., 104., 107., 113., 116., 120. sayfalarında yer alan 26 metin, toplamda 58 metin, 3. sınıf düzeyinde bir metinde olması gereken kelime sayısına (100-200 kelime) uygun yazılmamıştır. Bu metinlerin diğer uygun olmayan metinlerden farkı ise; bu metinlerde 300 ’den fazla kelime bulunmasıdır. Bu demek oluyor ki bu metinler ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) düzeyinde bile yer almamalıdır.

4.6.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

4. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 11 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 21 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 34,38’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 65,63’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf E yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf E yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

11. sayfada ‘Kendine İnandığın Kadarsın’ metni yer almaktadır. Bu metinde 413 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

14. sayfada ‘Kazların Uçuşu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 248 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

17. sayfada ‘Ödül’ metni yer almaktadır. Bu metinde 790 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-175).

23. sayfada ‘Bir Haber’ metni yer almaktadır. Bu metinde 439 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-130).

26. sayfada ‘Ben Mustafa Kemal’ metni yer almaktadır. Bu metinde 567 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

31. sayfada ‘Atatürk ve Sanat’ metni yer almaktadır. Bu metinde 278 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

34. sayfada ‘Koku’ metni yer almaktadır. Bu metinde 806 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-131).

43. sayfada ‘Renkler Olmasaydı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 374 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

48. sayfada ‘Neyi Seviyorsan O’ metni yer almaktadır. Bu metinde 464 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

52. sayfada ‘Tüketici Ailesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 630 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

57. sayfada ‘Bulduk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 407 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

60. sayfada ‘Haberleşme’ metni yer almaktadır. Bu metinde 351 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

62. sayfada ‘Teknolojinin Hayatımızdaki Yeri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 460 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

66. sayfada ‘Çocuklar Doğuştan Bilim Adamıdır’ metni yer almaktadır. Bu metinde 246 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

69. sayfada ‘Tiyatro’ metni yer almaktadır. Bu metinde 475 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-132).

75. sayfada ‘Resim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 818 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer

alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-129).

81. sayfada ‘Bayram Heyecanı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 404 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

86. sayfada ‘Para’ metni yer almaktadır. Bu metinde 228 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

88. sayfada ‘Mektup Örneği’ metni yer almaktadır. Bu metinde 409 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

91. sayfada ‘Türkiye’ m’ metni yer almaktadır. Bu metinde 337 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

98. sayfada ‘Kaybolan Çocuklar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 718 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-46).

4. Sınıf A Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre A yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 12 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 28 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf A yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 30’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 70’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf A yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf A yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada ‘Altın Öğütler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 524 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

14. sayfada ‘Maçı Biz Kazandık’ metni yer almaktadır. Bu metinde 623 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-133).

20. sayfada ‘Küçük Limon Ağacı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 396 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

24. sayfada ‘Ben Mustafa Kemal’ metni yer almaktadır. Bu metinde 556 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

28. sayfada ‘Atatürk’ün Yüksek İnsanlık Duygusu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 252 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

32. sayfada ‘Atatürk ve Çocuklar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 222 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

36. sayfada ‘Kış Hazırlıkları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 232 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

40. sayfada ‘Konuşan Eşyalar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 581 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

44. sayfada ‘Tarladan Fabrikaya Pamuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 260 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

46. sayfada ‘Çömlek Ustası Kaplumbağa’ metni yer almaktadır. Bu metinde 757 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

52. sayfada ‘Mucit Dedemin Müthiş İcatları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 515 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-134).

56. sayfada ‘Geçmiş Zaman Misafirleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 658 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

62. sayfada ‘Sıra Sıra Boncuklardan Mini Mini Bilgisayarlara’ metni yer almaktadır. Bu metinde 444 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

65. sayfada ‘Soru Balonları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 441 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-138).

70. sayfada ‘Mutlu Park’ metni yer almaktadır. Bu metinde 794 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

76. sayfada ‘Dedemden Öğrendiklerim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 951 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin,

içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

80. sayfada ‘Midemin Dostuyum’ metni yer almaktadır. Bu metinde 748 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

85. sayfada ‘Diş Çürükleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 468 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

90. sayfada ‘Meraklı Gezgin Kaplumbağa Rize’de’ metni yer almaktadır. Bu metinde 395 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-135).

94. sayfada ‘Bir Efsanedir Amasya’ metni yer almaktadır. Bu metinde 302 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-136).

96. sayfada ‘Zeytinin Çocuğu’ Zeytinyağı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 327 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-47).

98. sayfada ‘Safranbolu Evleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 421 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-139).

102. sayfada ‘Bir Kitabın Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 857 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-140).

108. sayfada ‘Atasözlerimiz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 294 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

112. sayfada ‘Gözlük Takan Yıldızlar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 554 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

118. sayfada ‘Okula Giden Robot’ metni yer almaktadır. Bu metinde 934 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-141).

122. sayfada ‘Neden Rüya Görürüz?’ metni yer almaktadır. Bu metinde 293 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

125. sayfada ‘Beyaz Kızın Kolyesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 574 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-137).

4. Sınıf M Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre M yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 15 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 25 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf M yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 37,5’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 62,5’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 4. sınıf M yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 4. sınıf M yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

12. sayfada ‘Müzeler’ metni yer almaktadır. Bu metinde 259 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

22. sayfada ‘Peri Bacaları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 422 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

28. sayfada ‘Atatürk ve Güzel Sanatlar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 261 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

36. sayfada ‘Çağdaş Yaşantı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 323 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-49).

40. sayfada ‘Atatürk ve Çoban’ metni yer almaktadır. Bu metinde 419 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

48. sayfada ‘Dumanlı Baca’ metni yer almaktadır. Bu metinde 258 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-143).

52. sayfada ‘Haydi Süngere’ metni yer almaktadır. Bu metinde 328 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-144).

56. sayfada ‘Dedemin Köyü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 291 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

67. sayfada ‘Dost Irmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 419 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-50).

72. sayfada ‘Dünya’mızın Düzeni’ metni yer almaktadır. Bu metinde 471 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

76. sayfada ‘Fırtınanın Ettikleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 483 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-145).

84. sayfada ‘Söğütlü Ali’ metni yer almaktadır. Bu metinde 269 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-149).

88. sayfada ‘Nasrettin Hoca’nın Köyü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 304 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-150).

94. sayfada ‘Forsa’ metni yer almaktadır. Bu metinde 604 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-151).

104. sayfada ‘Pinokyo’ metni yer almaktadır. Bu metinde 460 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-146).

108. sayfada ‘Çivi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 264 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

111. sayfada ‘Başarılı Olmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 302 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-51).

116. sayfada ‘Sevinme Oyunu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 640 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

124. sayfada ‘Düş Kurmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 318 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-52).

130. sayfada ‘Yağmur Gözlü Çocuk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 299 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir (Bkz: Ek-152).

136. sayfada ‘Dünya’nın Sonu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 389 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

140. sayfada ‘Deneyci Bora’ metni yer almaktadır. Bu metinde 293 kelime bulunmaktadır. Metin, içinde yer alan kelime sayısı itibariyle 5. sınıf düzeyindedir.

146. sayfada ‘Anı Çiçekleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 342 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-148).

150. sayfada ‘Cambaz Parası’ metni yer almaktadır. Bu metinde 344 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

154. sayfada ‘Anadolu Davulu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 402 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere sınıf düzeylerine göre metinlerdeki kelime sayısı kriterine uygunluğu açısından baktığımızda bütün metinleri istenen ölçüte uyan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; istenen kritere diğerlerine göre daha uygun olan yayınevinin M (% 37,5) olduğunu daha sonra bunu E (% 34,38) ve ardından A (% 30) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca 4. sınıflar için hazırlanan; E yayınevinin 11., 17., 23., 26., 34., 43., 48., 52., 57., 60., 62., 69., 75., 81., 88., 91., 98. sayfalarındaki 17 metin; A yayınevinin 10., 14., 20., 24., 40., 46., 52., 56., 62., 65., 70., 76., 80., 85., 90., 94., 96., 98., 102., 112., 118., 125. sayfalarındaki 22 metin ve M yayınevinin 22., 36., 40., 52., 67., 72., 76., 88., 94., 104., 111., 116., 124., 136., 146., 150., 154. sayfalarında yer alan 17 metin, toplamda 56 metin, 4. sınıf düzeyinde bir metinde olması gereken kelime sayısına (100-200 kelime) uygun yazılmamıştır. Bu metinlerin diğer uygun olmayan metinlerden farkı ise; bu metinlerde 300'den fazla kelime bulunmasıdır. Bu demek oluyor ki bu metinler ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) düzeyinde bile yer almamalıdır.

4.6.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

5. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 16 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 16 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar ve olmayanlar toplam metin sayısının %50'lik kısmını oluşturmaktadır. 5. sınıf E yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısına eşittir. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf E yayınlarındaki metinlerin yarısı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır. 5. sınıf E yayınlarında sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısına uygun olmayan metinler ve bu metinlerde bulunan kelime sayıları şöyledir;

10. sayfada 'Bir İnsan Kazanmak' metni yer almaktadır. Bu metinde 512 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5.sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime

sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

18. sayfada 'Yeni Çantalar Da Eskir' metni yer almaktadır. Bu metinde 526 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

31. sayfada 'Merhaba Asker' metni yer almaktadır. Bu metinde 346 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

35. sayfada 'Atatürk'ün Çalışmaları' metni yer almaktadır. Bu metinde 332 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

46. sayfada 'Yeşille Mavinin Ölümü' metni yer almaktadır. Bu metinde 612 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

50. sayfada 'Kalbimizin Sesi' metni yer almaktadır. Bu metinde 379 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

56. sayfada 'Mucit Çocuk' metni yer almaktadır. Bu metinde 535 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-154).

62. sayfada 'Dünya'dan Uzakta' metni yer almaktadır. Bu metinde 438 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

66. sayfada ‘Siz De Buluş Yapabilirsiniz’ metni yer almaktadır. Bu metinde 771 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-176).

75. sayfada ‘En İyiye ve En Güzele Ulaşmak’ metni yer almaktadır. Bu metinde 621 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

79. sayfada ‘Miniatürk’ metni yer almaktadır. Bu metinde 413 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

85. sayfada ‘Pantomima ve Beden Dili’ metni yer almaktadır. Bu metinde 416 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

93. sayfada ‘Nasrettin Hoca’nın Güneş Gözlüğü’ metni yer almaktadır. Bu metinde 446 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-155).

105. sayfada ‘Fayların Hareketi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 626 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

111. sayfada ‘Dağın Tepesindeki Bulutlar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 603 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-53).

124. sayfada ‘Yeni Kırmızı Topum’ metni yer almaktadır. Bu metinde 609 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin,

içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

5. Sınıf V Yayınine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Bu 40 metinden 17 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 23 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 42,5'lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 57,5'lik bir kısmı oluşturmaktadır. 5. sınıf V yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf V yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada 'Uçurtma' metni yer almaktadır. Bu metinde 843 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-156).

14. sayfada 'Pireyi Deve Yapmak' metni yer almaktadır. Bu metinde 411 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

18. sayfada 'Şeker Dede' metni yer almaktadır. Bu metinde 683 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-160).

23. sayfada 'Semender Toplantısı' metni yer almaktadır. Bu metinde 791 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300'den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-157).

30. sayfada ‘Merhaba Asker’ metni yer almaktadır. Bu metinde 349 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

34. sayfada ‘Atatürk’ün Çalışmaları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 321 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

39. sayfada ‘Atatürk ve Türk Dili’ metni yer almaktadır. Bu metinde 808 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300 ’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

46. sayfada ‘Çöp Ev’ metni yer almaktadır. Bu metinde 702 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-54).

54. sayfada ‘Yeterli ve Dengeli Beslenme’ metni yer almaktadır. Bu metinde 515 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

56. sayfada ‘Kanatlı Bal Kutusu’ metni yer almaktadır. Bu metinde 404 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

60. sayfada ‘Dilim Dilim Güzel Dilim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 1316 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-177).

66. sayfada ‘Hacı Bektaş Veli’ metni yer almaktadır. Bu metinde 606 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer

alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

72. sayfada ‘Karagöz Baba ve Hacivat Usta’ metni yer almaktadır. Bu metinde 485 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

74. sayfada ‘Tekerlemeci Dayı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 1230 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

80. sayfada ‘Küçük Kar Tanesi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 924 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

84. sayfada ‘Uzayda Yaşam’ metni yer almaktadır. Bu metinde 477 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

88. sayfada ‘Ay’da Bir Küçük Serçe’ metni yer almaktadır. Bu metinde 487 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-158).

94. sayfada ‘Uzay Teleskobu ve Edwin Powell Hubble’ metni yer almaktadır. Bu metinde 628 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-2).

100. sayfada ‘Dört Mevsimde Dört Güzellik: Abant’ metni yer almaktadır. Bu metinde 415 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

106. sayfada ‘Bin Pınarlı İda Dağı’nın Etekleri: Zeytinli’ metni yer almaktadır. Bu metinde 538 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

112. sayfada ‘Bir Tıkla Elektronik Posta’ metni yer almaktadır. Bu metinde 327 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

118. sayfada ‘Güneş’in Doğduğu Her Yer’ metni yer almaktadır. Bu metinde 650 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-55).

122. sayfada ‘Çocuk Doğru Söyledi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 802 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

5. Sınıf R Yayıninevine Ait Bulgular:

Tabloya göre R yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 32 metin yer almaktadır. Bu 32 metinden 15 tanesi sınıf düzeyine göre metinlerde bulunması gereken kelime sayısı ölçütüne uygun iken, 17 tanesi bu ölçüte uygun değildir.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf R yayınlarında yer alan metinlerden uygun olanlar % 46,88’lik bir kısmı oluştururken, uygun olmayan metinler % 53,13’lik bir kısmı oluşturmaktadır. 5. sınıf R yayınlarında uygun olmayan metin sayısı uygun olan metin sayısından daha fazladır. Bu gösteriyor ki; 5. sınıf R yayınlarındaki metinlerin büyük kısmı bu kritere uygun olarak hazırlanmamıştır.

10. sayfada ‘Evin Hangi Hali’ metni yer almaktadır. Bu metinde 678 kelime bulunmaktadır. Aldığımız ölçüt, ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) metinlerdeki kelime sayısını 25 ile 300 arasında tutmuştur. Bu metindeki kelime sayısı 300’den

fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-162).

16. sayfada ‘Akrabalık Bağları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 307 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

26. sayfada ‘Dil Bayramı’ metni yer almaktadır. Bu metinde 338 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

38. sayfada ‘Atatürk ve Eğitim’ metni yer almaktadır. Bu metinde 378 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

46. sayfada ‘Karagöz ile Hacivat’ metni yer almaktadır. Bu metinde 635 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

52. sayfada ‘Türk Misafirperverliği’ metni yer almaktadır. Bu metinde 334 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

66. sayfada ‘Küçük Canlılar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 348 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

70. sayfada ‘Yeşil Barış’ metni yer almaktadır. Bu metinde 344 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

76. sayfada ‘Her Derde Deva’ metni yer almaktadır. Bu metinde 305 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-57).

80. sayfada ‘Erzurum Halkının Halleri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 435kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-56).

84. sayfada ‘Abant’ metni yer almaktadır. Bu metinde 371 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

94. sayfada ‘Sinema Yılları’ metni yer almaktadır. Bu metinde 414 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

98. sayfada ‘Tiyatronun Değeri’ metni yer almaktadır. Bu metinde 469 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-58).

120. sayfada ‘Robot Karıncalar’ metni yer almaktadır. Bu metinde 356 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır (Bkz: Ek-167).

130. sayfada ‘Güçsüzler Evi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 518 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

134. sayfada ‘Türkiye Büyük Millet Meclisi’ metni yer almaktadır. Bu metinde 404 kelime bulunmaktadır. Metindeki kelime sayısı 300’den fazla olduğu

için metin, içinde yer alan kelime sayısı bakımından ilköğretim birinci kademe düzeyinde yer almamaktadır.

5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere sınıf düzeylerine göre metinlerdeki kelime sayısı kriterine uygunluğu açısından baktığımızda bütün metinleri istenen ölçüte uyan yayınevi göremiyoruz. Bu üç yayınevi arasından kıyas yaptığımızda ise; istenen kritere diğerlerine göre daha uygun olan yayınevinin E (% 50) olduğunu daha sonra bunu R (% 46,88) ve ardından V (% 42,5) yayınevlerinin izlediğini görmekteyiz. Ayrıca 5. sınıflar için hazırlanan; E yayınevinde bulunan 16 metin; V yayınevinde bulunan 23 metin ve R yayınevinde bulunan 17 metin, toplamda 56 metin, 5. sınıf düzeyinde bir metinde olması gereken kelime sayısına (200-300 kelime) uygun yazılmamıştır. Bu metinlerin diğer uygun olmayan metinlerden farkı ise; bu metinlerde 300'den fazla kelime bulunmasıdır. Bu demek oluyor ki bu metinler ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıf) düzeyinde yer almamalıdır.

4.7. Dokuzuncu Alt Probleme Dayalı Bulgular

Dokuzuncu Alt Problem: Metindeki cümle uzunlukları sınıf düzeyine uygun mudur?

Tablo 22: Türkçe Ders Kitaplarındaki Cümle Kelime Sayılarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Sınıf Düzeyi	Cümledeki Kelime Sayısı	Yayınevi	Şiir Dışındaki Metin Sayısı	Uygun		Uygun Değil			Kısmen Uygun		
				f	%	f	%	Sayfa No	f	%	Sayfa No
1	25-100	E	10	-	-	-	-	-	10	100	12,17,24,28,33,42,45,56,61,66
		L	14	-	-	-	-	-	14	100	12,16,20,24,36,42,46,50,60,64,66,78,82,86
		O	11	-	-	-	-	-	11	100	14,18,23,31,34,39,50,55,66,71,75
2	25-100	E	23	-	-	-	-	-	23	100	10,13,18,26,30,36,38,44,52,54,60,68,73,78,83,91,97,102,105,109,117,118,124
		V	28	-	-	1	3,57	138	27	96,4	12,17,20,24,28,31,36,38,44,49,52,56,62,68,74,78,80,88,96,100,106,112,118,122,128,132,139
		D	28	-	-	-	-	-	28	100	12,18,21,28,32,37,41,48,56,59,64,70,74,78,80,88,96,100,106,112,118,122,128,132,139
3	100-200	E	23	-	-	-	-	-	23	100	10,15,17,25,28,31,40,42,45,54,56,59,65,67,69,77,80,85,93,96,104,107,112
		T	28	-	-	-	-	-	28	100	10,14,22,27,32,37,40,45,48,51,56,60,68,72,78,84,88,93,102,109,112,118,122,128,136,140,146,150
		K	28	-	-	-	-	-	28	100	11,14,16,20,26,29,31,36,40,42,44,47,54,58,63,70,74,78,82,88,90,94,100,104,107,113,116,120
4	100-200	E	23	-	-	-	-	-	23	100	11,14,17,23,26,31,34,40,43,48,52,57,60,62,66,69,72,75,81,86,88,91,98
		A	28	-	-	2	7,14	28,105	26	92,9	10,14,20,24,32,36,40,44,46,52,56,62,65,70,76,80,85,90,94,96,98,102,112,118,122,125
		M	28	-	-	4	14,3	31,48,76,146	24	85,7	12,15,22,28,36,40,52,56,64,67,72,84,88,94,104,108,111,116,124,130,136,140,150,154
5	200-300	E	21	-	-	1	4,76	39	20	95,2	10,18,24,31,35,46,50,56,62,66,75,79,85,93,97,105,109,111,120,124
		V	28	-	-	-	-	-	28	100	10,14,18,23,30,34,39,46,50,54,56,60,66,72,74,80,84,94,98,100,106,110,112,118,122,126,130,132
		R	24	-	-	1	4,17	44	23	95,8	10,16,20,26,30,38,44,46,52,62,66,70,76,80,84,94,98,106,112,114,120

Açıklama 1: Bir cümlede olması gereken kelime sayısı, tablodaki ölçütte ifade edilen ortalamanın bir altı ve bir üstü alınarak hesaplanmıştır.

2: Metindeki cümle sayıları istene kritere uygun ise; Uygun

Metindeki cümle sayıları istene kritere kısmen uygun ise; Kısmen Uygun

Metindeki cümle sayıları istene kritere uygun değilse; Uygun Değil olarak alınmıştır.

3: Sınırlıklarda da belirtildiği gibi, şiirin kendine özgü yapısı olduğundan dolayı şiir türü metinler cümledeki kelime sayısı ölçütünden muaf tutulup, araştırma kapsamına alınmamıştır.

Tablo 22 incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

4.7.1. Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

1. Sınıf E Yayinevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayinevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 10'dur. Bu 10 metnin hepsi istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 100'ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

12. sayfada 'Güneş Nereye Gidiyor' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Anne, her akşam Güneş nereye gidiyor, diye sordu çocuk.' 'Yavrum, hiç merak etme Güneş yine gelecek.' 'Akşam olunca da uzaktaki başka çocukları aydınlatmaya ve ısıtmaya gider.' gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Çünkü Çok meraklıydı.' 'Güneş'in peşine düştü.' 'Yatağından kalktı.' gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-60).

17. sayfada 'Ayla'nın Bulut Oyunu' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Gökyüzünde bulutlar uçuyordu.' 'İncecik bir yağmur yağıyordu' 'Peri kızına

benziyor.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-61).

24. sayfada ‘Bora’nın Telefonu’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Anne, bana iki tane boş yoğurt kabı verir misin?’ ‘Ben de bu arada istediklerini hazırlayayım, dedi.’ ‘Haydi, gel birlikte yapalım, ister misin, dedi Bora.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir telefon yapacağım.’ ‘Ama küçük olsun.’ ‘Al bakalım.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-63).

28. sayfada ‘Deniz Kızı Okulda’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kısa bir süre sonra salonun ışıkları söndü.’ ‘Bazı arkadaşlarının henüz gelmemiş olduğunu fark etti.’ ‘İplerle asılı, büyüklü küçüklü rengarenk balıklar ve sahnede bulunan her şey canlı gibiydi.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Burak erkenden kalktı.’ ‘Kahvaltısını yaptı.’ ‘Burak etrafına baktı.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-64).

33. sayfada ‘Kamp Arkadaşları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Akdeniz’e gidip orada kamp yapacağız, dedi dedesi.’ ‘Senin derdin Mersin değil, arkadaşın Şerife öyle değil mi, dedi dedesi.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Nilgün’ün doğum günüydü.’ ‘Gözlerime inanamıyorum, dedeciğim!’ ‘Çok mutlu olmuştu.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-3).

42. sayfada ‘Keloğlan ve Çocuk Bayramı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Güneşli, güzel bir günde Keloğlan gezintiye çıkmıştır.’ ‘Onun için bu bayramı Atatürk çocuklara armağan etmiş.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Gözleriniz ışıl

ışıl.’ ‘Ne güzel giyinmişsiniz.’ ‘Merhaba çocuklar.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

45. sayfada ‘Kırmızının Sevinci’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kırmızı şeker, kırmızı bisiklet onların en sevdiğidir.’ ‘Karpuzun içi de kıpkırmızıdır, sulu ve tatlıdır’ ‘Geçenlerde çocuklar oyun oynarken yanlarına bir baloncu geldi.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çok sevindim.’ ‘Ceplerini karıştırdı.’ ‘Baloncu amca şaşırıldı.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-4).

56. sayfada ‘Futbolcu Fil’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kaptan tavşan, kenarda oturan küçük file gitti.’ ‘Küçük fil, havadan gelen topa güzel bir kafa vurdu.’ ‘Top, kalecinin şaşkın bakışları arasında kaleye girdi.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kalecileri eksikti.’ ‘Tam beş kişiydiler.’ ‘Gol oldu.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-62).

61. sayfada ‘Mızıkçı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Öyle arkadaşlarımız vardır ki oyun kurallarına hiç uymazlar.’ ‘Biz kendi aramızda böyle kişilere ‘mızıkçı’ deriz.’ ‘En çok oynadıkları ‘istop’ oyununda topu elinde tutar ve topu kimseye vermezdi.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Onu oyuna almadılar.’ ‘Yani oyunbozanlık yapardı.’ ‘Dokuz kişiydiler.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

66. sayfada ‘Kitap Sevgisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ne oynayalım diye düşünürken içlerinden biri ‘Buldum!’ dedi sevinçle.’ ‘Onun için bu oyunu hemen oynamak istediler.’ ‘Herkesin okuması bittikten sonra okuduklarını birbirlerine anlattılar.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Birbirlerinin kitaplarına

baktılar.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

1. Sınıf L Yayınine Ait Bulgular:

Tabloya göre L yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 14’dür. Bu 14 metinden 14’ü de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf L yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

12. sayfada ‘Ebe Ebe Gel Bize’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ellerimizi bırakmadan ileri geri yürüyerek halkayı daraltıp genişlettik.’ ‘El ele tutuşup büyük bir halka oluşturduk.’ ‘Hep birlikte bir oyun oynamaya karar verdik.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Burak, ebe oldu.’ ‘Onu ortaya aldık.’ ‘Hepimiz çok eğlendik.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-67).

16. sayfada ‘Sporun Önemi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Her spor dalının kendine göre kuralları vardır.’ ‘Spor, insanı eğlendiren, kurallı ve düzenli hareketlerdir.’ ‘Spor, vücudumuza canlılık, hareketlilik, çeviklik ve sağlamlık kazandırır.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir. (Bkz: Ek-9).

20. sayfada ‘Güreş’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Meydan çok kalabalıktı ve adım atacak yer yoktu.’ ‘Meydanın etrafında gittikçe daha çok seyirci toplanıyordu.’ ‘Köylerden gelenler, su satanlar, şerbet satanlar, herkes oradaydı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Birdenbire davullar gümbürdedi.’ ‘Ben çok heyecanlıydım.’

‘Bunlar pehlivanlar.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-48).

24. sayfada ‘Dedemin Bahçesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dedemin Bahçesi’ ülkemizde bilinen tekerlemeli bir tür ‘Tıp’ oyunudur.’ ‘Hemen hemen her ülkede ebenin işaretiyle herkesin donakaldığı bu tür oyunlar oynanır.’ ‘Tekerleme ve yanı sıra yapılan hareketler şöyledir.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Barış dersem barışıılır.’ ‘Küs dersem küsülür.’ ‘Açıl dersem açılır.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-69).

36. sayfada ‘Mesleğimiz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Öğretmenimiz, çemberin ortasına büyük harflerle ‘MESLEKLER’ yazdı.’ ‘Dün öğretmenimiz, sınıfa bir kutu ile geldi.’ ‘Öğretmenimiz, oklardan birinin ucuna bir öğretmen resmi yapıştırdı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Öğretmenim!’ ‘Çocuklar!’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-70).

42. sayfada ‘Reklamların Etkisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu ürünlerin güzellikleri, faydaları anlatılır ve gösterilir.’ ‘En önemli reklam araçları televizyon, gazete ve radyodur.’ ‘Reklamalarda gördüğümüz her şeyi almak zorunda değiliz.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Reklam, tanıtım demektir.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-8).

46. sayfada ‘Bayram Alışverişi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Aslı ile kardeşi Ali’nin içi içine sığmıyordu.’ ‘Aslı’nın gözüne şirin mi şirin pembe bir etek ilişti.’ ‘Sonra da başka bir dükkândan çikolata, şeker ve kolonya aldılar.’ gibi altı kelimedenden

fazla olan cümleler ve ‘Bunu babasına söyledi.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

50. sayfada ‘Bir Kum Tanesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Şimdi kulenin yanına bir fabrika inşa et.’ ‘İşte o sırada bir kum taneciği zıplayarak İdil’in yanağına kondu.’ ‘Avuçladığı kum çamurunu özenle dökerek dünyanın en görkemli kulesini yapıyordu.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kule güzel oldu.’ ‘Tabii konuşur.’ ‘Çevresine bakındı İdil.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

60. sayfada ‘Üç Uçan Çocuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sürekli birlikte oynayan üç küçük çocuk vardı.’ ‘Birlikte oynarken birden yanlarında uzaylı bir çocuk belirmiş.’ ‘Gözlerini açtıklarında farklı bir yerde olduklarını anlamışlar.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çocuklar denileni yapmışlar.’ ‘Çok şaşırmışlar.’ ‘Çabuk olun, demiş.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-72).

64. sayfada ‘Gökkuşuğu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Güneş ışınları henüz yere düşmemiş yağmur damlalarına çarpar.’ ‘Bu renler; kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, açık mavi, koyu mavi ve mordur.’ ‘Bazen şelale ve çağlayanların üzerinde de görebiliriz.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-73).

66. sayfada ‘Nine ve Sepetleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Güzel bir köyde, yaşlı bir nine yaşarmış.’ ‘Boyaları kurduktan sonra da değişik şekillerde sepetler örermiş.’ ‘Sepetlerin sayısı kırk olunca bunları o çocuklara dağıtacağım.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Nine!’ ‘İçerdeki ses:’ ‘Benim adım Zehra.’ gibi

dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-75).

78. sayfada ‘Güneş Tatile Çıktı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sıcakta iyice terlemiş.’ ‘Herkes, donarak öleyazmış’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

82. sayfada ‘Gökyüzü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Gökyüzünde güneş, ay, yıldızlar ve bulutlar vardır.’ ‘Akşamları da batarken gökyüzünü pembeye ve kırmızıya boyar.’ ‘Bitkiler, hayvanlar ve insanlar için yağmur getirir.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Gece de karanlıktır.’ ‘Gündüz gökyüzü aydınlıktır.’ ‘Yıldızlar da parlaktır.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-76).

86. sayfada ‘Mavi Deniz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Deniz kenarındaki çadır kamplarından birisinde, çadırımızı kuracaktık.’ ‘Güzelçamlı’ da deniz kıyısında böyle bir kamp yeri varmış.’ ‘Babam, bu haberi verince hemen koşup atlası getirdin.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Güzelçamlı’ yı buldum.’ ‘Ucuzmuş.’ ‘Sabah erken uyandık.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-11).

1. Sınıf O Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre O yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 11’dir. Bu 11 metinden 11’i de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 1. sınıf O yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

14. sayfada ‘Yiyecekler Konuşuyor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Her çeşit sebzedden yeteri kadar yemelisiniz, dedi.’ ‘Bizimle beslenen çocukların boyunu uzatır, kemiklerini geliştiririz.’ ‘Büyümek ve sağlıklı olmak için iyi beslenmek istiyorum.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yiyecekleri dikkatle dinledim.’ ‘Biz buzdolabında bekliyoruz.’ ‘Biz buzdolabında bekliyoruz.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-168).

18. sayfada ‘Yaşlı Meşe Ağacı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Herkes bir ağaç keserse dünya ne halde gelir?’ ‘Daha sonra insanlar, kendilerine ev yapmak için ağaçlar kestiler.’ ‘Ama o ağacın serinliğini hiçbir yerde bulamazsın.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ormanları yok etiler.’ ‘Bahçelere ağaç diksinler.’ ‘Utku odasına gitti.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-169).

23. sayfada ‘Ormanda Bir Gün’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İrem ile Kerem, amcalarıyla birlikte ormana gittiler.’ ‘Bir süre dolaştıktan sonra bir ağacın altına oturdular.’ ‘İrem, elindeki meyve suyu kutusunu atacak bir çöp kutusu aradı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sepetlerini çıkardılar.’ ‘Yemeklerini yediler.’ ‘Amcası, onu görmüştü.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

31. sayfada ‘Deprem’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Az önce konuşan, gülen insanlar yok oldular.’ ‘Televizyonlar, radyolar şehrimizde depremi bütün yurda duyurdu.’ ‘Çok geçmeden Kızılay’ın yardım kamyonları gelmeye başladı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Böylece yaralar sarıldı.’ ‘Battaniyeler dağıtıldı.’ gibi dört

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

34. sayfada ‘Sel Suları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kızılay; şeker, un, makarna gibi yiyecekler getirdiler.’ ‘Bu yaşlı halimle ben ne yaparım, diye ağlıyordu.’ gibi altı kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Geçmiş olsun!’ ‘Hiç üzülmeyin.’ ‘Evim yıkıldı!’ gibi dört kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-12).

39. sayfada ‘Çığ Altında’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bunun üzerine küçük çoban,’ ‘Tipi başlarsa sürüyü köye götüremem’ diye düşündü.’ ‘Ama anne keçi ile yavrusu çığ altında kalmıştı.’ ‘Hemen en arkadaki anne keçi ile yavrusunu çağırdı.’ gibi altı kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Kar atıştırmaya başladı.’ ‘Tipiye çevirebilirdi.’ ‘Onları çabuk kurtarmalıydı.’ gibi dört kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

50. sayfada ‘Nöbetçi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Cepheden yaralı taşıyan bir araba yolda kalmıştı.’ ‘Onun için Ankara’dan Afyonkarahisar’ a bozuk bir yoldan geliniyordu.’ ‘Daha sonra Recep, gözünü hastane çadırında açtı.’ gibi altı kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Onları yakaladık.’ ‘Gel uyandırırım, dedi’ ‘Dur!’ gibi dört kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

55. sayfada ‘Bayram Sevinci’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Tarık erkenden kalktı.’ ‘Sofrayı hazırlıyorlardı.’ ‘Sevindi.’ gibi dört kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-13).

66. sayfada ‘Küçük Yüzücü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O sabah Berk’in yüreği küt küt atmaya başladı.’ ‘Bir anda kendini havuzun karşı kıyısında buldu.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yarış bitti.’ ‘Çocuklar!’ ‘Başaracaksın, dedi.’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-77).

71. sayfada ‘Maçın Yıldızı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O gün Vişnelik Takımının, Yeni Kolej takımı ile basketbol maçı vardı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Maç bitti.’ ‘Alper!’ ‘Yeni Kolej!’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-78).

75. sayfada ‘Kardeşimin Oyuncağı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (4 ile 6 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Filmlerde görünce kardeşim de ‘Cıv cıv!’ diye ateş ediyor.’ ‘Ne kadar oyuncak tabanca varsa, çöpe atıldı.’ gibi altı kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Okula yeni başladı.’ ‘Ortalığı çınılatarak ağlıyordu.’ ‘Sus bakayım!’ gibi dört kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

4.7.2. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

2. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 23’dür. Bu 23 metinden 23’ü de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

10. sayfada ‘Benim Kimim?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Tatlı öyküler, sıcak masallar, sevgi dolu şiirler, ilginizi çekecek bilgiler..’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Merhaba çocuklar!’ ‘Beni daha çok seveceksiniz.’ ‘Hepiniz büyümüşsünüz.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

13. sayfada ‘Top Tavşan’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yürürken top gibi zıpladığı için herkes ona Top Tavşan derdi.’ ‘Ne yazık ki bu yol ormanın daha içlerine giden bir yoldu.’ ‘Birden Top Tavşan’ın arkasından ‘Huuu! Huuu!’ diye sesler gelmeye başladı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sol tarafta bir yol gördü.’ ‘Hemen o yanan gitti.’ ‘Burada çok büyük ağaçlar vardı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

18. sayfada ‘Ağabeyim ve Ben’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metin kısmen uygun olarak alınmıştır. ‘Benim adım Erkan.’ ‘Bu büyüklerin oyunu.’ ‘Ağlayarak eve giderim.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-79).

26. sayfada ‘Atatürk’ün Hayatı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanımın Selanik’te bir çocukları oldu.’ ‘Bin dokuz yüz dört yılında, kurmay yüzbaşı olarak orduya katıldı.’ ‘Atatürk, 10 Kasım bin dokuz yüz otuz sekizde, Dolmabahçe Sarayı’nda öldü.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yıl, bin dokuz yüz seksen birdi.’ ‘Ona da Makbule adını verdiler.’ ‘Türkiye Cumhuriyeti’ni kurdu.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

30. sayfada ‘Atatürk Hasta Bebeğime Doktor Getirmişti’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu

söylenbilir. ‘Onu kendimize dost edinmiştik.’ ‘Atatürk gitti.’ ‘Gündüzleri yüzerdik.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-92).

36. sayfada ‘Giysilerimiz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sonra, mevsime ve o gün yapacağımız işe uygun olan giysilerimizi giyeriz.’ ‘Bisiklete binerken kask takmak da olabilecek bir kazada başımızı korur.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bunları özel nedenlerle kullanırız.’ ‘Soğuk havada daha sıkı giyiniriz.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

44. sayfada ‘Babamla Pazara Gittik’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Evde yiyecek bir şey olmadığı için babam bizi lokantaya götürdü.’ ‘Annem babama ‘Haklısın, hesaplı olmak bazen çok iyi sonuçlar veriyor.’ dedi.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sonra babam.’ ‘Oradan uzaklaştık.’ ‘Arabaya gittik.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-80).

52. sayfada ‘Kedi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İnsanın olduğu her yerde kedi vardır.’ ‘Bazı kediler evcil, bazıları da yabaniidir.’ ‘Kedilerin çoğu oyun oynamayı sever.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-84).

54. sayfada ‘Doktor Şekeri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Eğer bir şey söylemezse, bu kez ben sorarım ‘Abla, komik hапşırdım mı?’.’ ‘Ablam ‘Çok komik hапşıırıyorsun.’ Demekten, annem de koltuk altına derece koymaktan yoruldu.’ ‘Bu sabah dereceye bakarken annemin kaşları çatıldı: ‘Doktora gitmemiz gerekiyor kızım. Ateşin de çıktı.’’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘En çok da ben yoruldu tabi.’

‘Annem bir şey söylemez.’ ‘Zaten benim çok güzel derslerim var.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-17).

60. sayfada ‘Uzaylıların Gördükleri Dünya’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Su öylesine duru ki nehirdeki rengârenk balık sürüleri bile görülüyor.’ ‘Bir gün, bu kâşif teleskobundan bakarken çok güzel bir görüntü yakalamış.’ ‘Bizim dünyalıların naylon torbaları, boş kutu ve kavanozları ortalığa atmak gibi kötü bir alışkanlıkları da var.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hata bende!’ ‘Gelin, gözlerinizle görün.’ ‘Bir de ne görsün!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

68. sayfada ‘Büyük Nedir? Küçük Nedir?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Eğer filin üzerine binip de gezmeye çıkarsan, aşağısı çok uzak görünür.’ ‘Fil hortumu yukarı kaldırırsa bile, büyük bir ağacın tepesine ulaşamaz.’ ‘Bir çok fil üst üste çıkarsa ancak büyük bir ağacın tepesine yetişebilir.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Büyük ne demek?’ ‘Küçük ne demek?’ ‘Dağdan daha küçüksün.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-18).

73. sayfada ‘Kitap Peri’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Elindeki yıldızlı değneği salladığı sırada hangi çocuk bir dilek dilerse, hemen gerçekleştirmiş.’ ‘Ama artık bu dileklerini, televizyonda izledikleri çizgi film kahramanlarına iletiyorlarmış.’ ‘O da sihirli değneğinden yıldızlar saçarak onların dileklerini yerine getiriyormuş.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dilekler hiç biter mi?’ ‘Bir varmış, bir yokmuş.’ ‘Kitaplar!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-90).

78. sayfada ‘Kalem’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime

sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dolma kalemler, kurşun kalemler, silgili kurşun kalemler, tükenmez kalemler, boya kalemleri, yaldızlı kalemlerle çıkacağım o dükkândan.’ ‘O kalemlerle resimler çizmek; öyküler, şiirler, mektuplar yazmak daha güzeldir.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Abarttım mı biraz?’ ‘Hiç sanmıyorum.’ ‘Kalem almak güzeldir.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-86).

83. sayfada ‘Mikro Hüseyin’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sınıfın en ufak boylusu olduğum için arkadaşlarım bana ‘Mikro Hüseyin’ diyor.’ ‘Evet evet, ne zaman basketbol oynasam, kendimi, o dev adamlar gibi hissediyorum.’ ‘Birinci devre bittiğinde, karşı takıma yirmi iki sayı fark yapmışız.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bana da soruyorlar.’ ‘Onlara kızmıyorum.’ ‘Beni, basketbol takımına aldı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

91. sayfada ‘Bizim Hikâyemiz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Eve dönmek zorunda kaldık.’ ‘Böylece ortaya bir hikâyeye çıkar.’ ‘İşte birini yaktı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

97. sayfada ‘Küçük Dev Adam’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Halil Mutlu, 1973 (Bin dokuz yüz yetmiş üç) yılında Bulgaristan’da doğdu.’ ‘Her gün okuldan sonra halter çalışmak için spor salonuna gitti.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu nedenle çok çalıştı.’ ‘On yaşındayken haltere merak sardı.’ ‘Kendisine başarılar diliyoruz.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

102. sayfada ‘Atabarı’nın Öyküsü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için

metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Artvin oyu ekibi, Atatürk’ün isteği ile Balkan Festivali’ne davet edilir.’ ‘Atatürk’e duydukları hayranlık karşısında barın hayranlık karşısında barın adının Atamızın adı ile özleşmesini isterler.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Oyunlarını oynarlar.’ ‘Atatürk yerinden kalkarak oyuna katılır.’ ‘Gösteriler başlar.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

105. sayfada ‘Kuyruksuz Demokrasi Olmaz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ablam, son günlerde, evimizde demokrasi olduğu gerekçesiyle benimle oyun oynamıyordu.’ ‘Büyük küçük, fakir zengin, kız erkek herkes istediğini düşünebilir, söyleyebilir ve yapabilir.’ ‘Demokrasinin nasıl bir şey olduğunu öğrenmekten vazgeçip nerede olduğunu sordum.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Şimdi git, ablanla oyna Selen!’ ‘Düşündüm, taşındım.’ ‘Onu kovmayalım.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

109. sayfada ‘Karagöz-Hacivat ‘Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hacı Cavcav, yazı yazmayı öğrenince dünyanın her yerinden gelenlere de istediğimi yazıp anlatırım.’ ‘Diploma diyorum, yani ilköğretimi bitirdiğini gösterir, imzalı, mühürlü bir kağıt...’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Birlikte yün yiyelim.’ ‘Hangi berbere gidelim?’ ‘Canım saçmalama!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-87).

117. sayfada ‘Kuşları Besleyelim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ya da ikinci şekildeki gibi bu tahta çubuğa yanlamasına bir tahta eklenir.’ ‘Kuş masası sayesinde, çevrenizde bulunan kuşları besleme ve inceleme fırsatı bulacaksınız.’ ‘Kuşların farklı cinslerde olduğunu anlamak için gagasına, pençelerine, kuyruğuna ve renklerine bakmayı unutmayınız.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve

‘Çevrenizdeki kuşları beslemek ister misiniz?’ ‘Ekmek, mısır, fıstık, üzüm, nar, buğday..’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

118. sayfada ‘Anlayışlı Olmalı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Annem, salonda oturuyordu.’ ‘Annem itiraz etti.’ ‘Babamın gülmesi birden kesildi.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-16).

124. sayfada ‘Bir Tatil Gezisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Pencereden görünen gökyüzü, annemin o güzel, yumuşak kazağının renginde; pespembeydi.’ ‘Önce, karşı tepelerin arkasından, küçük bir ateş parçası gibi göründü.’ ‘Güneş yükseldikçe gökyüzündeki pembelik de yavaş yavaş açık maviye dönüştü.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Artık kent dışındaydık.’ ‘Birine mi çarptık?’ ‘Kaza mı yaptık?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-82).

2. Sınıf V Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28’dir. Bu 28 metinden istenen kritere kısmen uygun 27, uygun olmayan 1 metin bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerin % 96,43’inin cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu, % 3,57’inin ise cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile uyumsuz olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 2. sınıf V yayınlarında kelime sayısı kısmen uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve uygun olan kelime sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevlerindeki metinlerin büyük kısmının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

138. sayfada ‘Halk Oyunlarımız’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir ‘Halk oyunlarımız yurdumuzun dört bir yanında coşkuyla, sevgiyle, heyecanla oynanan oyunlardır.’ ‘Genci, yaşlısı yöre halkı farklı sebeplerle bir araya gelir, bir olayı halk oyunları ile dillendirir.’ ‘Bu öğeler ise halk oyunlarının daha çabuk gelişmesine ve daha fazla yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

12. sayfada ‘Yaramaz Pırpır’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yayalara yeşil yakınca o zaman da yayalar geçer, taşıtlar beklemiş.’ ‘Bu ışıklı işaret cihazı taşıtlara yeşil ışık yakınca yayalara kırmızı ışık yakarmış.’ ‘Sonunda Pırpır’ın vidalarını kapatıp yeniden kontrol etmişler ki ne görsünler?’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir varmış, bir yokmuş.’ ‘Otomobiller beklemiş.’ ‘Pırpır çok eğlenmiş.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

17. sayfada ‘Üç Kelebek’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kelebekler güneşli havada uçuyor, bir çiçekten ötekine konarak dans ediyordu.’ ‘Bir an önce kendilerini ıslanmaktan kurtaracak kapalı bir yer bulmalıydılar.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir süre dışarıda kalmak zorundaydılar.’ ‘Hoşlanarak yaptıkları bu gezintiler çok sürmedi.’ ‘Fakat ötekileri istemem.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

20. sayfada ‘Top Tavşan’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yürürken top gibi zıpladığı için herkes ona Top Tavşan derdi.’ ‘Ne yazık ki bu yol ormanın daha içlerine giden bir yoldu.’ ‘Birden Top Tavşan’ın arkasından ‘Huuu! Huuu!’ diye sesler gelmeye başladı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Evet, bu bir kaplumbağaydı.’

‘Tak!’ ‘Orada çok ağaç var.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

24. sayfada ‘Engelli Olmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Onlar da kendilerine sağlıklı insanlardan farklı bir biçimde davranılmasını istemezler.’ ‘Engelli insanların sorunlarına dikkati çekmek, bu konuda insanları bilinçlendirmek amacıyla Dünya Sağlık Örgütü 1996 (Bin dokuz yüz altmış altı) yılında bir toplantı yapmıştır.’ ‘İnsanlar çeşitli nedenlerden dolayı engelli doğabilir ya da sonradan herhangi bir nedenle engelli olabilirler.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Engelli insanlara acıyarak bakmak onları incitir.’ ‘Kalıcı çözüm, onları topluma kazandırır.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

28. sayfada ‘Atatürk’ün Hayatı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım’ın Selanik’te bir çocukları oldu.’ ‘Mustafa Kemal, daha sonra, Manastır Askeri Lisesinde ve İstanbul Harp Okulunda okudu.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yıl, bin dokuz yüz seksen bir.’ ‘Bu okulda, kısa sürede, çalışkanlığı ile tanındı.’ ‘Ona da Makbule adını verdiler.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

31. sayfada ‘Atatürk Doktor Getirmişti’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Babam bin dokuz yüz yirmi bir yılında İstanbul’da Ticaret Ataşesi olarak görev yapıyordu.’ ‘Babam, Atatürk’ün büyük bir kişi olduğunu, onu böyle çağırمامızı söylerdi.’ ‘Şimdi bu büyük adamın biz çocukları kırmadan arkadaşlık etmesini düşünüyorum.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Biz İstanbul’da Maçka’da otururduk.’ ‘Doktor bebeğimin göğsünü dinledi.’ ‘Gel bizimle oyna ’ diye çağırдық.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-92).

36. sayfada ‘Burada Bir İğde Ağacı Vardı, Ne Oldu?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu nedenle önce var olan ağaçlar korunacak, sonra da yol kıyılarına yeni ağaç fidanları dikilecekti.’ ‘Kente biraz uzakta, ‘Orman Çiftliği’ adı verilen geniş arazi üzerinde çalışmalar hızla sürüyordu.’ ‘Çiftlik merkezine vardıkları zaman, yine sorumlu kişilere bu iğde ağacının ne olduğunu sordu.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu durum Atatürk’ü çok üzmüştü.’ ‘Onun için bu, önemli bir olaydı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

38. sayfada ‘Büyük Gazi ve Cumhuriyetin İlanı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Türk milleti için en mutlu olaylardan biri cumhuriyetin ilanı olmuştur.’ ‘Atatürk, anayasa da devletin yönetim şekliyle ilgili maddeyi değiştirmek için gece boyu çalıştı.’ ‘Gazi kürsüye çıkarak Türkiye Devleti’nin yönetim şeklinin cumhuriyet olduğunu belirtti.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Cumhuriyetin resmen kabulünü önerdi.’ ‘Sonra Meclisteki odasına çıktı.’ ‘Açıklamalarıyla onları aydınlattı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

44. sayfada ‘Ayça Mutfakta’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Buzdolabının karanlık raflarına konulan havuç, domates, marul ve limon zor günler geçiriyordu.’ ‘İki hafta önce Pazar tezgâhlarında sergilenirken hem çok taze hem de çok mutluydular.’ ‘Kendimizi düşünürken başkalarını da düşünmek zorundayız çünkü bu dünyada yalnızca bizler yaşamıyoruz, demişti.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu, açıkça bir israftı.’ ‘Yaa!’ ‘Haklısın kızım.’ ‘Ama anne!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-22).

49. sayfada ‘Bebek Takımı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin

kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kumaş parçaları, renk renk yünler, iplikler, iğneler, tığlar, şişler, düğmeler..’ ‘Bir gün annem, bir arkadaşının yeni doğan bebeğine hangi hediyeyi alacağını düşünüyordu.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çünkü hiçbir şeyi atmaya kıyamazdı.’ ‘Bunlar, günün birinde işe yarardı.’ ‘Entariler, hırkalar dikildi.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-23).

52. sayfada ‘Sütün Yolculuğu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Artık uzun süre bozulmadan satın almayı bekleyeceği market raflarındaki yerini almaya hazırdır.’ ‘Hayvanın salık durumu, elde edilecek sütün miktarını ve kalitesini etkilediği için bu kontroller çok önemlidir.’ ‘Süt yalnızca ineklerden değil, koyun, keçi, gibi memeli hayvanlardan da elde edilir.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu işleme ‘pastörizasyon’ denir.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-1).

56. sayfada ‘Eski Ayakkabılar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sonra ertesi sabah okula giderken giyebilmek için kışın sobanın önünde, yazın güneşte kurumaya bırakıyordu.’ ‘En kısa zamanda buradan çıkıp eskisi gibi yürüyeceğim, diyerek zıplaya zıplaya köşeye çekildi.’ ‘’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Benim de topuğum ağrıyor.’ ‘Tamirhanedeki en güzel ayakkabı benim.’ ‘Ahmet çok sevindi.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-88).

62. sayfada ‘Tavşan ile Kaplumbağa’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu sözler üzerine herkes birbirine bakarken kaplumbağa sakın bir sesle:’ ‘Bir süre sonra, tavşan derin uykusundan uyanıp, gözlerini açınca şaşırıp kalmış.’ ‘Koşmaktan nefes nefese kalan ve utançtan kimseye bakacak yüzü olmayan tavşan yarışın bitiş yerinde perişan olmuş.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Şimdi övünmeyi

bırak.’ ‘Bu güzel bir şaka.’ ‘Nasılmış?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-93).

68. sayfada ‘Oyuncakların Öyküsü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yapılan araştırmalar o zamanki oyuncakların da bugünlere benzediğini ortaya koyuyor.’ ‘Bizim ilk oyuncaklarımız arasında, bir et bebek, bir plastik kedi, bir de plastik tavşan var.’ ‘Eskiden insanlar da toplar, çingiraklar, oyuncak hayvanlar, oyuncak bebekler, topaçlar ve misketlerle oynuyorlardı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İlk oyuncağınızı hatırlıyor musunuz?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

74. sayfada ‘Kutu Kutu Pense’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Her gün akşama doğru arkadaşlarımdan biriyle yanınıza gelmemi ve onu sizinle tanıştırmamı ister misiniz?’ ‘Bir yandan oynuyor bir yandan da gelmesi için Güneş’e el ediyorlarmış.’ ‘Çocuklar, Güneş’in yanlarına gelmesine çok sevinmişler ve ondan bir istekte daha bulunmuşlar.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sevgili çocuklar!’ ‘Güneş de onları duymuş.’ ‘Bu oyun kırk gün kırk gece sürmüş.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-89).

78. sayfada ‘Kalemin Dileği’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bugün kimi mağaralarda, yazıtlarda benimle yazılan yazılar, yapılan şekiller önemli belgeler halinde korunuyor.’ ‘İnsanlar, duvarlara, taşlara, tahtalara beni kullanarak yazılar yazdılar, şekiller çizdiler.’ ‘Kâğıtla buluşup bir şiire dönüşmek, bir mektup halinde bir dosta, arkadaşına ulaşmak...’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ben kalemim.’ ‘Yüzyıllardan bu yana şeklim değişti.’ ‘İlk çağlarda bugünkü gibi değildim.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-20).

80. sayfada ‘Renkler Ülkesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kendilerine o güzel elbiseleri verenin Renk Sultan olduğunu geç de olsa anladılar.’ ‘Hepsi Renk Sultan’dan aldıkları ışığı kendi yeteneklerine göre yansıtmaya başladı.’ ‘Renklerin gerçekleri görmesine sevinen Renk Sultan yavaş yavaş ortaya çıktı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Diğer renkler de söze atıldı.’ ‘Esnemeye başladılar.’ ‘Hepsini karaya boyanmıştı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-94).

88. sayfada ‘Kitap Perisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O da sihirli değneğinden yıldızlar saçarak onların dileklerini yerine getiriyormuş.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Neresi biliyor musunuz?’ ‘Kitaplar!’ ‘Bir varmış, bir yokmuş.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-81).

96. sayfada ‘Ağaçlar Konuşuyor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çocuklar da o gün ormanların korunması için neler yapabileceklerini tartışıyorlardı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sevinç içindeydiler.’ ‘Çok yalnız kaldım, dedi.’ ‘Biz, dört kardeş fidandık.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-25).

100. sayfada ‘Selim’in Çürük Dişi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ayrıca dişlerle fındık, fıstık gibi sert yiyeceklerin kırılmaması gerektiğini anlattı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Selim yemeğini iştahla yedi.’ ‘Biraz kitap oku.’ ‘Ağlamaya başladı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

106. sayfada ‘Sabun Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki

cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bakkal amcanın, eczacı teyzenin, kasap amcanın elinden de aynı şekilde kurtuluverdi.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sonra ümidimizi kaybedip, vazgeçtik.’ ‘Caddeye çıktı.’ ‘Biz de peşinden.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-97).

112. sayfada ‘Atabarı’nın Öyküsü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Artvin oyun ekibi, Atatürk’ün isteği ile Balkan Festivali’ne davet edilir.’ ‘Atatürk’e duydukları hayranlık karşısında barın adının Ata’mızın adı ile ölümsüzleşmesini isterler.’ ‘Balkan Festival’inde ekibimizle lütfederek oynadığınız Artvin barının adını ATABARI olarak adınızla ölümsüzleştirmek istiyoruz.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

118. sayfada ‘Göle Maya Çalmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Köylünün biri Nasrettin Hoca’nın gölbaşında bir işle meşgul olduğunu görür.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sen deli misin Hoca?’ ‘Ya tutarsa.’ ‘Hiç göle çalınan maya tutar mı?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

122. sayfada ‘Karagöz-Hacivat ‘Okuryazarlık’’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Diploma diyorum, yani ilköğretimi bitirdiğini gösterir, imzalı, mühürlü bir kâğıt...’ ‘Hacı Cavcav, yazı yazmayı öğrenince dünyanın her yerinden gelenlere de istediğimi yazıp anlatırım.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Birlikte yün yiyelim.’ ‘Hangi berbere gidelim?’ ‘Canım saçmalama!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-87).

128. sayfada ‘Kuşları Besleyelim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kuşların farklı cinslerde olduğunu anlamak için gagasına, pençelerine, kuyruğuna ve

renklerine bakmayı unutmayınız.’ ‘Ya da ikinci şekildeki gibi bu tahta çubuğa yanlamasına bir tahta eklenir.’ ‘Kuş masası sayesinde, çevrenizde bulunan kuşları besleme ve inceleme fırsatı bulacaksınız.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çevrenizdeki kuşları beslemek ister misiniz?’ ‘Ekmek, mısır, fıstık, üzüm, nar, buğday..’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

132. sayfada ‘Kır Gezisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Anneleriniz gecedden hazırlayacakları yiyecekleri beslenme çantalarınıza koysun ve yarın öyle gelin okula.’ ‘Otobüs ana yoldan ayrıldı, bozuk ve meyilli bir yolu tırmanmaya başladı.’ ‘Bu yüzden biraz da çevremizi gezelim ve doğayı daha yakından tanıyalım.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çok güzel.’ ‘Ne istersen.’ ‘Gidiyoruz!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-91).

139. sayfada ‘Kütüphanede Doğan Hikâye’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bizim sokağın çocukları buna çok sevindiler, kütüphanede çalışan teyzeyi çok beğendiler, çok sevdiler.’ ‘Öyleyse ben sana hikâyeyi okuyayım, sen de beni dinle, olur mu?’ ‘Kapıda şöyle azıcık durdu, gözleriyle güldü, kütüphaneci teyzeyi oradan selamladı, hikâyeyi annesine anlatmak için eve koştu.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Nasıl, beğendin mi?’ ‘Hangisini?’ ‘Güzel mi?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-21).

2. Sınıf D Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre D yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28’dir. Bu 28 metinden 28’i de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 2. sınıf D yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu

durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

12. sayfada ‘Bıktım Şu Kurallardan’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘El yıkama, banyo yapma, yatma, kalkma kuralı ve daha neler var neler...’ ‘Başını kaldırıp çok ilgisiz bir tavırla ‘Olabilir.’ dedi ve okumaya devam etti.’ ‘Ablam da anlattı ve kendisinin de bazı kurallardan rahatsız olduğunu söyledi.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çok teşekkür ederim kızlar.’ ‘Ablamla kalakaldık.’ ‘Babam çok güldü.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

18. sayfada ‘Mutluluk Nedir?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yeni işe girdiğinde, ‘İnsanın evine ekmek götürebilmesi ne büyük mutluluk.’ demişti dayım.’ ‘Bulutlar için yağmur, kuşlar için uçmak, çiçekler için güzel kokmak olmalı mutluluk.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Düşündükçe cevaplar çoğalıyor.’ ‘Ablam, kitap okumayı çok sever.’ ‘Mutluluk ablam için okumak olmalı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

21. sayfada ‘Çiftek’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Celal Bey her gün tarlaya gider, oradaki otları biçip balya yaparmış.’ ‘Celal Bey’in eşi Cevher Hanım, bu otları ineklere ve koyunlara yedirirmiş.’ ‘Demek her gün bir balya otu bu eşeğe veriyordun, diyerek sırtını okşamış.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sen çok şefkatli bir hayvansın.’ ‘Çiftek önce korkmuş.’ ‘Ben gidip arabayı getireyim.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-108).

28. sayfada ‘Atatürk’ün Yaşamı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘1881 (Bin sekiz yüz seksen bir) yılında Selanik’te, üç katlı pembe bir evde dünyaya gelmişim.’

‘Annem bana baharda, mayıs ayının herhangi bir gününde doğduğumu söylerdi.’ ‘Önce annemin istediği gibi mahalle mektebine, sonra babamın tercih ettiği Şemsi Efendi Okuluna yazıldım.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Annem okula gidemediğim için üzüliyordu.’ ‘Trablusgarp ve Çanakkale Savaşlarına katıldım.’ ‘30 Ağustosta zafer bizimdi.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

32. sayfada ‘Oktay, Atatürk’ü Öğreniyor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir gün zor bir soruyu herkesten önce çözüverince matematik öğretmeni Mustafa Bey onun zekâsını çok beğendi.’ ‘Bu soyadını Soyadı Kanunu’ndan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi verdi.’ ‘Atatürk’ü andığımız için sanki yemekler daha bir lezzetliydi bu akşam.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Anlatayım, dedim.’ ‘Oktay, Almanya’da yaşıyordu.’ ‘Onu ödüllendirmek istedi.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

37. sayfada ‘Ata’mızın Bazı Özellikleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Alp, Atatürk’ün oda kapısının önünde nöbet tutar, onun izni olmadan kimseyi içeri sokmazdı.’ ‘Atatürk, bir gün 7-8 yaşlarında iki çocuğu, yakaladıkları kuşların canını acıtarak oynadığını gördü.’ ‘Mustafa Kemal’in Çankaya’daki evinden Meclis binasına giden yol üstünde bir tek ağaç vardı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bak, bak!’ ‘Atatürk kuşları da çok severdi.’ ‘Çankaya’da bir güvercinliği vardı.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

41. sayfada ‘Işık Saçlı, Mavi Gözlü Adam’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Doğrusu Mete ‘genç’ ve ‘delikanlı’ sözcüklerinin ne anlama geldiğini bilmiyordu.’ ‘Konuşmacı, ‘Yurdumuzun tüm gençleri bu büyük adamın emanetini sonsuza kadar koruyacaktır.’ diyerek sözünü bitirdi.’ ‘Mete’nin ağabeyi fotoğrafı görünce, ‘Mustafa Kemal Atatürk hakkında mı konuşuyorsunuz?’ diye sordu.’ gibi dokuz kelimedenden

fazla olan cümleler ve ‘Cumhuriyeti de kurdu.’ ‘Mete’nin akli iyice karıştı.’ ‘Ben emekli öğretmenim.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

48. sayfada ‘Mutluluk Pınarı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dahası, hiç tanımadıkları bu duygunun nasıl bir şey olduğunu da bilmiyorlarmış.’ ‘Kırda, bayırda önlerine ne kadar pınar, ne kadar dere, çay ve çeşme geldiyse hepsinden içmişler.’ ‘Ama ne can sıkıntıları geçmiş ne de küçük bir mutluluk duymuşlar.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Az gitmişler...’ ‘Uz gitmişler...’ ‘Mutluluk bir pınardan kaynar.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

56. sayfada ‘Kumbara, İçi Dolu Para’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Elbette her çocuk gibi kumbaranızı açar, içinde ne kadar para olduğunu sayarsınız.’ ‘Ardından bu parayı biriktirmek için harçlıklarınızdan ne kadar süreyle, kaç lira ayırmanız gerektiğini hesaplırsınız.’ ‘Biriktirmek istediğiniz para miktarını ‘gider’ olarak bir kenara ayırırsanız işiniz çok daha kolaylaşır.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sormaya bile gerek yok aslında!’ ‘Boya kalemleri mi, oyuncak mı?’ ‘Ancak üzülmeysin.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

59. sayfada ‘Küçük Futbolcu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Aslında pilot olmayı çok istiyorum ama o gün şoför olmayı daha çok istedim.’ ‘Ben hem bakkal hem de manav olsam bu paralar evde kalırdı.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Uyandım.’ ‘Daha doğrusu uyandırıldım.’ ‘Bu ev kirası.’ ‘Bu bakkala.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-26).

64. sayfada ‘Çikolatanın Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için

metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Burası aynı zamanda minik kakao ağaçlarına da ev sahipliği yaparmış.’ ‘Çiftçiler, meyve toplamak için ormana gitmeyelim diye tarlalarında kakao ağacı yetiştirmeye başlamışlar.’ ‘Çok geçmeden çikolata çiçeği, çiftçilerin hayatının çok önemli bir parçası olmuş.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İmparator bu içeceği çok beğenmiş.’ ‘Bu tüccarlara Aztekler deniyormuş.’ ‘Sonuç çok iyiymiş.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

70. sayfada Kutup Yıldızı ile Denizyıldızı” metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Eski zamanlarda insanlar, özellikle denizciler bu yıldıza bakarak yönlerini bulurlar.’ ‘Hızla gökyüzüne fırlayan Yunus, Kutup Yıldızı’nı bırakarak tekrar denize döndü.’ ‘Kutup Yıldızı’nı gören Güneş, Ay ve diğer yıldızlar sevinç içindeydiler.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Denizlere hayrandı.’ ‘Birçok gemi ise kaybolmuştu.’ ‘Kutup yıldızı çok üzüldü.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-27).

75. sayfada ‘Uzay Gemimiz Dünya’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu nedenle uzaydan bakıldığında Dünya, üzerinde beyaz bulutlar gezinen masmavi bir gezegen olarak görülür.’ ‘Hayatın var olması Dünya’yı çevreleyen ‘atmosfer’ adı verilen hava tabakası sayesinde.’ ‘Ama Ay’da ne nehir ne yağmur ne de rüzgâr olduğundan hiçbir ayak izi silinmez.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dünya’da olsa bu izler hemen kaybolur.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-100).

78. sayfada ‘Rüzgâr ve Çocuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yukarı Yayla köyündeki herkes, durmadan esip savuran rüzgârdan hiç memnun değilmiş.’ ‘Çocuğun çevresinde dans ederek dolaşan rüzgâr, onun elbisesini uçurur, yaptığı uçurtmaları gökyüzünün en görülmez noktalarına çıkarırmış.’ gibi dokuz kelimedenden

fazla olan cümleler ve ‘Hadi oradan, demiş.’ ‘Neler yapmazmış ki?’ ‘Horoz kardeş, demiş.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-101).

86. sayfada ‘Deniz Kızı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Köpek balıkları bir de bakmışlar ki bu düşen, plastik bir su şişesiymiş.’ ‘Bir gün yine deniz bahçesinde gezelerken yukarıdan yuvarlak, kara bir şeyin kendilerine doğru geldiğini görmüşler.’ ‘Saraya geri dönecekleri sırada köpek balıklarından birinin başına bir konserve kutusu düşmüş.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hemen sağa sola kaçışmışlar.’ ‘Köpek balıkları çok korkmuşlar.’ ‘Şimdi ne yapacağız biz?’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-110).

90. sayfada ‘Gecelerin Kuşu: Baykuş’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Değişik renklerdeki baykuş tüyleri, onların avlar ve düşmanları tarafından kolay fark edilmelerini engeller.’ ‘Tüylerini öyle bir kabartırlar ki normal büyüklüklerinin üç dört katı kadar olurlar.’ ‘Biz insanlar, dakikada yirmi ya da otuz kez gözlerimizi kırparız.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Gökyüzü, yıldızlarla kaplanır.’ ‘Bu bir baykuşun sesidir.’ ‘Ama baykuşlar uyumaz.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-102).

98. sayfada ‘Düş Macunu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Pamuk, bu sarı dişlerden nefret ediyordu ama nefret ettiği başka bir şey daha vardı.’ ‘Birinci gelecek beyaz tavşana ödül olarak kocaman bir havuçlu pasta ve havuç tarlasında istediği kadar havuç yeme izni verilecekti.’ ‘Bununla dişlerini fırçaladığı zaman gece uykuya daldığında hep güzel düşler göreceksin.’ dedi.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hey, bir dakika!’ ‘Ooo!’ ‘Sonunda yarışma başladı.’ gibi yedi

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-111).

106. sayfada ‘Gökkuşağıyla Yolculuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Öğrendiklerini kendi ağzından anlatması yüzünden arkadaşları ona bu adı koymuşlardı.’ ‘Başını öte yana çevirince balkonun çok yakınında küçük bir gökkuşağı belirdiğini gördü.’ ‘Onur, yere inince çevresini mızraklı, kalkanlı, yüzleri boyalı çocuklar sardı.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Gece onlarla uyudu.’ ‘Bacağını kaldırdı.’ ‘Yumurta yoktu yalnızca.’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-103).

112. sayfada ‘En Kârlı Alışveriş’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘En beğendiğiniz oyuncakçı alıp vakit geçirmeden oynamayı istediğiniz çok olmuştur.’ ‘Gözlerini kapatıp oturduğunuz sokağın köşesinde bir hayal dükkânı olduğunu düşünün.’ ‘Hayal dükkânından sık sık alışveriş yapmanın bir diğer kârı da hafızayı güçlendirmesiymiş.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Ne istiyorsanız alabilirsiniz.’ ‘Elbette, kim sevmez ki?’ ‘Niçin mi?’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

116. sayfada ‘Kıskanç Gelincik’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kış mevsiminin o karlı ve soğuk günleri geçip gitmeye, toprak yeşermeye başlamıştı.’ ‘Fakat bir de bakmışlar ki yedi renkli gökkuşağının kırmızı rengi eksik.’ ‘Sizi gayet iyi anlıyorum fakat bu konuda benim yapabileceğim bir şey yok.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Her yanı toprak kokusu bürümüştü.’ ‘Uğur böceği ağlayarak yanlarına gelmiş.’ ‘Al renkli nazlı kardeş!’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-112).

124. sayfada ‘Saka Mustafa’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin

kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Mustafa’nın görevi, yavrularına su taşıyan saka kuşu gibi taburdaki askere arkadaşlarına su taşımaktı.’ ‘Özellikle suyu doldurup geri dönerken yaptığı işten çok zevk alıyordu.’ ‘Bir yandan üzülüyor, bir yandan da nasıl kurtulacağını planlarını yapıyordu.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Burada ne arıyorsun?’ ‘Kastamonuluyum.’ ‘Birden bir çığlık koptu.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-113).

129. sayfada ‘Hoca’dan Mektup Var’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Daha sonra bazı medreselerde ders verdim ve kadılık görevlerinde bulundum.’ ‘Ama bugünün bilim insanları ışınlanma deneyleri yaparak bir orada bir burada olabilmeyi gerçekleştirdiler.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bendeniz Nasrettin.’ ‘Dersi nasıl verdim!’ ‘Hoşça kalın.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

132. sayfada ‘Hacivat’ın Öğüdü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hani ben okuma yazma bilmiyorum diye büyükler için açılan akşam okuluna başlamıştım ya.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Deme yahu.’ ‘Ben terlemiyorum Hacivat.’ ‘Hadi uğurlar ola!’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-29).

136. sayfada ‘İstiklâl Marşı ve Mehmet Akif’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1920 (Bin dokuz yüz yirmi) yılında bir milli marş yazılmasına karar vermişti.’ ‘Bunun için kasım ayında şairimize bir yarışma yapılacağı, kazanana beş yüz lira ödül verileceği duyurulur.’ ‘Ne kadar ihtiyacı olursa olsun Kurtuluş Savaşı’nın acılarını ve Türk milletinin kahramanlığını para ile anlatamaz.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bunun sebebi verilecek ödülü.’ ‘Kısa bir zamanda bitirdi.’ ‘Mehmet Akif bunu kabul etmedi.’ gibi yedi

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

140. sayfada ‘Pembe Yel Değirmeni’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Biz, mahallemizin çocukları Ahmet, Abdullah, Süleyman ve ben oyuncaklarımızı kendimiz yapardık.’ ‘Ağaç dalları, tahtalar, bez parçaları, tenekeler, küçük kutular bizim ellerimizde birer oyuncak olurdu.’ ‘Ambarın duvarlarını resimlerle süsler, orayı çok büyük bir salon gibi görürdük.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Ne yumuşak ne sertti.’ ‘Tam elimize göreydi.’ ‘Onunla günlerimizi geçiriyorduk.’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-30).

147. sayfada ‘Niçin Spor Yapmalıyız?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İnsanın sağlığını olumlu yönde etkileyen, yarışmalı ve eğlenceli etkinliklere ‘spor’ diyoruz.’ ‘Size uygun pek çok spor dalı var: kayak, atletizm, tekvando, yüzme, buz pateni, jimnastik...’ ‘Kim bilir, belki de içinizden bazıları büyüyünce iyi bir sporcu olacak ve ülkemize şampiyonluk kazandıracaksın.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Spor, tüm dünyayı heyecanlıdır.’ ‘Spor yapmanın faydaları saymakla bitmez.’ ‘Haydi, çocuklar!’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

150. sayfada ‘Zeynep’in Rüyası’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Zeynep okula başladığı günden beri çalışkanlığı ve terbiyesiyle sevilen bir öğrenci olmuştu.’ ‘Öğretmenleri onu seviyor, arkadaşları her oyunda onu aralarında görmek istiyorlardı.’ ‘Zeynep, hamamdakilerin bu ıslak yerde ne kadar özenseler de kayıp düşüklerini gördü.’ gibi dokuz kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Zeynep, çok iyi bir koşucuydu.’ ‘Gel bakalım küçük Zeynep.’ ‘Seninle bir yere gideceğiz.’ gibi yedi kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-114).

155. sayfada ‘El El Üstünde Kimin Eli?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (7 ile 9 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Onlar bir odada sohbet ederken biz de başka bir odada canımızın istediği oyunları oynuyoruz.’ ‘Ebe yüz üstü yere yatıyor ve diğerleri de ellerini yumruk yaparak ebenin sırtına kule gibi koyuyorlar.’ ‘O zaman da parmaklarının ucuyla ebenin vücuduna iğne batırır gibi dokunuyorlar.’ gibi dokuz kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çok eğlenceli bir oyundu.’ ‘El el üstünde kimin eli?’ ‘Belki siz de biliyorsunuzdur.’ gibi yedi kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-107).

4.7.3. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

3. Sınıf E Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 23’dir. Bu 23 metinden 23’ü de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

10. sayfada ‘Ödev’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metin kısmen uygun olarak alınmıştır. ‘Tatilde yapılanlar, yıl boyunca yapılacak etkinlikler, ilk ders başlangıç derken okula tekrar kavuşmanın coşkusuyla son ders girdi.’ ‘Ahmet her gittikleri yerde selam verecek ve birkaç da soru soracaktı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ne oldu çocuğum, dedi.’ ‘Yürü çocuğum!’ ‘Haydi dede, haydi çıkalım...’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

15. sayfada ‘Yaşasın Demokrasi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ranzanın üstünde

bir ay kardeşim yatacak, bir ay da ben yatacaktım.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Neden böyle düşünüyorsun?’ ‘Bu evde demokrasi yok diyorum.’ ‘Bu, birinci yanlış...’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

17. sayfada ‘Apartmanda Yaşıyoruz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Annem aşağı iner inmez, ‘Amaan! Bu kadın da...’ deyip oturmuş televizyonun karşısına.’ ‘Bunları anneme şimdiye kadar anlatmadım çünkü ben de kardeşimle dilediğim gibi oynayabilmek istiyordum.’ ‘Oldu olacak evi yıkında siz de rahat edin, biz de rahat edelim!’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Evi yıkacak, yeter artık!’ ‘Sakin ol!’ ‘Utaniyor musunuz?’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

25. sayfada ‘Atatürk’ün Çocuk Sevgisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atatürk bu sevimli, hareketli yavruyu kucağına alır, onunla saatlerce meşgul olurdu.’ ‘Çocuk, katıla katıla gülerek onun altın saçlarını çekiyor, burnuna yapışıyor, ara sıra yumuk yumuk elleriyle Atatürk’ün yanaklarını okşuyordu.’ ‘Küçük Ülkü de Atatürk’ün sağındaki sandalyede oturuyor ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda gördükleri Atatürk’e anlatmaya çalışıyordu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Atatürk çocukları çok severdi.’ ‘Oda çocuklaşmış gibiydi.’ ‘Yalancılık bilmezler.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

28. sayfada ‘Atatürk’ün Okuma Sevgisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Okuduğu kitaplarda, düşünce olarak katıldığı ve önemli gördüğü cümlelerin altını kırmızı kalemle çizerdi.’ ‘Bazen akşam davetlerinde şairlerimizin şiirlerini kendi seslerinden dinler, bazen de sevdiği şiirleri ezbere okurdu.’ ‘Bir gün eline geçen bir tarih kitabına o kadar dalmıştı ki...’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ayrıca, kurşun kalemle kağıtlara not alırdı.’ ‘Her gittiği yerde öğretmenlerle

görüşürdü.’ ‘Yorulmadınız mı Paşam, diye sordu.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

31. sayfada ‘Cansu’nun Günlüğü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu duruma çözüm bulmak amacıyla 19 Mayıs 1919’da Mustafa Kemal Paşa Samsun’a gitti.’ ‘Peki ama dedeciğim neden halk Mustafa Kemal Paşa ile birlik oldu?’ ‘Yurdunu, milletini ve halkını seven bütün insanlar onunla birlik olmak istiyordu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Cumhuriyet Bayramı yaklaşıyor.’ ‘Can da yanımıza oturdu.’ ‘Cumhuriyet ne demek, diye sordum.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-117).

40. sayfada ‘Gece Gökyüzü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Peki Doğan, gökyüzü gündüz açık mavi renkte de gece niye koyu mavi renkte oluyor?’ ‘Güneşin çevresinde dönerken, yeryüzünün bir kısmı daha çok güneş ışığı olur.’ ‘Diğer kısmı daha az güneş ışığı aldığından, buralarda da kış mevsimi yaşanır.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sana bir şey soracağım Doğan.’ ‘Başka ne görüyorsun Doğan?’ ‘Çok iyi anlattın.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-115).

42. sayfada ‘Kar Tanesinin Öyküsü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sağa sola doğru koşuyor, bazen dalga, bazen akıntı olarak kıyılarına çarpıp geri geri yüzüyorduk.’ ‘Benim gibi o kadar çok su damlacığı buharlaşıyordu ki tahmin edemezsiniz.’ ‘Her geçen saatte daha çok, daha hızlı daha birbirimize sarılmış olarak rüzgarların önüne kapılıp gidiyorduk.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Elimi dışarı uzattım.’ ‘Dinle öyleyse anlatayım sana...’ ‘Artık kocaman bulut yığınları olmuştuk.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

45. sayfada ‘Uzayda Dostluk Bayramı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için

metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir gün gezegenler, bir araya gelip yakalamaca oynamaya karar vermişler.’ ‘Üzerimde yaşayan insanlarda sık sık böyle olumsuz davranışlar görüyorum, deyince Merih merakla sormuş.’ ‘Satürn her gün aynanın karşısına geçiyor, aynada kendi güzelliğini gördükçe mutlu oluyormuş.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu gezenin başında ışıktan bir taç varmış.’ ‘Bunu çaresi yok.’ ‘Bu durum günlerce sürmüş.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

54. sayfada ‘Alican’ın Dişleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bakteriler, dişlerin üzerinde daha derinlere inmek için var güçleri ile çalışıyorlardı.’ ‘Bu arada diş fırçasının darbelerini yiyen bakteri ordusu panik içinde bağırışmaya başladı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hahaa!’ ‘Haydi Alican!’ ‘Dişlerini gösterdiğin gibi temizlemelisin.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-31).

57. sayfada ‘Süt’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Karton kutularda ya da şişelerde aldığımız sütün nerden geldiğini hiç düşündünüz mü?’ ‘Çok süt veren değişik cinsteki inekler yaklaşık günde kırk kilo yem tüketirler.’ ‘Sütümüzü içtikten sonra kalanını buzdolabına koymayı unutmamalıyız; çünkü süt, çabuk bozulan bir gıdadır.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu sizin kilonuzdan bile fazla olabilir.’ ‘Daha sonra süt sağma makineleri geliştirilir.’ ‘Bu kamyonları dev bir termosla benzetebiliriz.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

65. sayfada ‘Zamanı İyi Kullanmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sabah annesi onları kaldırıncaya Ali hemen kalkmış, giyinmiş, işlerini bitirip zamanında kahvaltıya gelmiş.’ ‘Böylece Ali ile Emel, o gün okula zamanında gitmişler, eve zamanında dönmüşler.’ ‘Ama sen bize gelince ayıp olmasın diye senin yaptıklarını

aynen yaptım.’ ‘Emelciğim, sen zaten benim yaptığım işleri tekrar ederek bana sorduğun soruyu cevaplamış oldun.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘O da ‘geç kalmakmış.’ ‘Bir de ne görsün!’ ‘Nasıl başarıyorsun tüm bunları?’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

67. sayfada ‘Bilinçli Tüketici’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hüsnü dede ile torunu Ozan, vitrini inceledikten sonra mağazadan içeri girdiler.’ ‘Görevli raftan birkaç gömlek indirip Hüsnü dede ile Ozan’ın önüne koydu.’ ‘Beraberce her zaman dinlenmek için gittikleri Mustafa Kemal Parkı’na doğru yöneldiler.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Torunuma gömlek almak istiyorum, dedi.’ ‘Bu nedir?’ ‘Ozan etikete baktı.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

69. sayfada ‘Ağustos Böceği ile Karınca’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yaz, o sıcak yüzünü bizlere gösterdiği zaman, bütün bir kışı geçirdiğimiz yuvalarımızdan çıkarız.’ ‘Bizim bu çalışma zevkimizi artıran da eksik olmasın sevgili dostumuz ağustos böceği kardeşimizdir.’ ‘Ağustos böceği olanca güzelliğiyle sazını çalıyor, o çaldıkça biz daha büyük bir zevkle çalışıyorduk.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dışarıda dondurucu bir soğuk vardı.’ ‘Demek bu konuda tek endişelenen ben değilim.’ ‘Birden ayağı takıldı, yere yuvarlandı.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-127).

77. sayfada ‘Küçük Beyaz Bulut’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Esmâ ‘Benim de uzun saçlı, kocaman bir bebeğim olur mu?’ diye düşündü.’ ‘Hasan’ın babası Cemal, elindeki sopayı cılız pamuk saplarının dibinde birkaç defa gezdirdi.’ ‘Küçük beyaz bulut bisiklet oldu, uzun saçlı kocaman bir bebek oldu, kamyon oldu ama ne Hasan’ın ne de Esmâ’nın öne eğilmiş başlarını yukarıya kaldıramadı.’ gibi on

kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Esmâ bak, küçük beyaz buluta bak!’ ‘Cemal belini tutarak doğruldu.’ ‘Zaman geçti.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-116).

80. sayfada ‘Arıcan’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Karşısında yeşil tarlalar, ovanın ortasında akan kocaman bir ırmak, ırmağın kenarında bilge bir adam...’ ‘Sizden binlerce yıl sonraki çocukların bir kısmı okumayı sevmiyor, bu da beni çok üzüyor, demiş.’ ‘Biz bu kadar kısa zamanda nasıl bu kadar çok yer gezdik?’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Bir varmış, bir yokmuş.’ ‘Adım Arıcan.’ ‘Arkasına da Ali’yi bindirmiş.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-118).

85. sayfada ‘Güneşin Gücü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dalgaları yapan, yelkenleri şişiren, değirmenleri döndüren, bulutları iten hep benim, demiş.’ ‘Damı uçan evlere, sökülen ağaçlara, devrilen bacalara, bozulan yuvalara, batırdığın gemilere ne demeli?’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Uçsuz bucaksız bir evren varmış.’ ‘Ya çocuklar!’ ‘Atkı da onun peşinden...’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

93. sayfada ‘Nasrettin Hoca’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dünyada açıklı şeyler o kadar çok ki insanları güldürmek, neşelendirmek ne güzel!’ ‘İşte ben, acıyan yerlerimi ovarken mahallenin çocukları eşekten düştüm diye bana gülmesinler mi!’ ‘İşimiz bittikten sonra ben kazanın içine bir de küçük tencere koyarak bunu komşuya götürdüm.’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Canım fena halde yanıyordu.’ ‘Birkaç gün oluyor.’ ‘Çamaşırdan sonra kazanı sakladım.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

96. sayfada ‘Karagöz ile Hacivat’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Her zaman

geldiğim için sevinirdi ama bu sefer herhalde geç kaldığım için kızdı.’ ‘Yollarda karşıya geçecek insanlar ve araçlar için renkli ışıklar yanıp söner.’ ‘Peki, ya bozulurda yeşil ışık sönmezse ben durmadan karşıya geçip geri mi döneceğim?’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Gelmezsen gidiyorum!’ ‘Hay hay...’ ‘Kavşak diyorum.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-119).

104. sayfada ‘Ben Daha Küçüğüm’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Minik vücudumun uzun yıllar iyi çalışabilmesi için de ona iyi bakmam gerektiğini biliyorum.’ ‘Büyüklerin bana spor yapmanın, vücudumuzu sağlıklı tutmanın çok önemli olduğu söylüyorlar.’ ‘Çoğu zaman iyi vakit geçirmek ve hareket etmek için arkadaşlarımızla oyunlar oynarız.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kendimi ve minik vücudumu seviyorum.’ ‘Kendimizi daha sağlıklı hissederiz.’ ‘Bu deliklerden çıkıyor terimiz.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-33).

107. sayfada ‘Cengiz’in Yeni Arkadaşları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Cengiz, böylesine oyun seven, içtenlikli ve neşeli bir arkadaş çevresi bulabildiği için çok mutluydu.’ ‘Aman oğlum, yeni arkadaşlarıyla iyi geçin, onların sevgisine ve ilgisine layık olmaya özen göster.’ ‘Utancından günlerce arkadaşlarının yanına gidemedi çünkü arkadaşlarına karşı çok bencil davranmıştı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Cengizler semte yeni taşınmıştı.’ ‘Ama biraz bencildi.’ ‘Cengiz ebeliği hiç sevmezdi.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-32).

112. sayfada ‘Canı Sıkılan İkizler’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir tatil günüydü.’ ‘Önce oturup ödevlerini yaptılar.’ ‘Haydi, bil bakalım nedir?’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

3. Sınıf T Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre T yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28'dir. Bu 28 metinden 28'i de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf T yayınlarında yer alan metinlerin % 100'ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

10. sayfada 'Konuşabilmek Ne Güzel' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Doktor, sonunda, 'Haydi Zeynep, ayakkabılarının bağını çöz ve tekrar bağla.' dedi.' 'Her gün dağlara doğru yürüyor, kendi kendime bir şeyler söylemeye çalışıyordum.' 'Hanım, kasadaki bütün bir para uzatıp 'Şeker, ekmek ve tuz.' dedi.' gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Kış geçti, tekrar yaz geldi.' 'Ama ben artık siteye gitmiyordum.' 'Uçarcasına koşarak eve geldim.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

14. sayfada 'Bilmek ve Bilmemek' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'O zaman, havada rüzgârın kendini götürmesine izin veren bir balona benzeriz.' 'Hem ayrıca, bir konuyu bilmek; olup bitenleri anlamamıza da yardımcı olur.' 'Eğer varlıklardan bile haberdar değilsek; müziğin, resmin ilgimizi çekip çekmediğini nasıl bilebiliriz?' gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Bilmek neye yarar?' 'Artık daha özgürdür.' 'Çünkü bal okulu diye bir şey yok.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

22. sayfada 'Elif'in Sıkıntısı' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Çünkü yazlığa giderdiler.' 'Kuşları kızdırdı.' 'Kitap okuma düşüncesi güzeldi.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

27. sayfada ‘Anmalık’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dün anneannemin odasına girdiğimde sanki bir yıldır birbirimizi görmemişiz gibi sarıldı boynuma.’ ‘Uçuk camgöbeği renginde, yer yer sararmış, incelmış, buruş kırış elbiseydi gösterdiği.’ ‘Eğildi, valizin içinden bir deste fotoğraf çıkardı, yatağın üstüne dizmeye başladı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Gözleri nemliydi.’ ‘Bu sen misin anneanne?’ ‘Bunu olabildiğini ilk kez o an algıladım.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

32. sayfada ‘Atatürk’ün Yaşamı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Selanik’in Ahmet Subaşı Mahallesi’nde iki katlı, pembe boyalı bir ev vardı.’ ‘Mustafa, okul çağına gelince önce mahalle mektebine, sonra da Şemsi Efendi Okuluna başladı.’ ‘Güç koşullar altında öğrenimini sürdüren Mustafa, sırayla askeri ortaokula sonra da Manastır Askeri Lisesine yazıldı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Üç yıllık öğrenimi başarı ile sona erdi.’ ‘Böylece milli mücadele başladı.’ ‘Cumhuriyet ilan edildi.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

37. sayfada ‘Atatürk Halka Beraber’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bütün devlet başkanları, bir yerden bir yere giderken çok sıkı güvenlik önlemleri alınır.’ ‘Geçit töreni için bütün sivil ve askeri erkân, diplomatlar yerlerini almışlar, Mustafa Kemal’i bekliyorlardı.’ ‘Halkın arasından biri ak sakallı ihtiyar, diğeri genç iki vatandaşı yanına çağırıldı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hiçbir zaman halktan saklanmadı.’ ‘Millet Meclisinin yanında tribünler hazırlanmıştı.’ ‘Geçit töreni saatler sonra bitti.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

40. sayfada ‘Dedem Atatürk’ü Anlatıyor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir.

‘Okulumuzdaki tören için trampet ve bando takımı durmadan çalıyor, yürüyüş yapıyorlar.’ ‘Ülkesini seven iyi insanlar bu duruma çok üzülüyor, ne yapacaklarını bilmiyorlardı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Can okula yeni başladı.’ ‘Dedemi okuldan çağırmışlar. ‘Sonra ne oldu?’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-34).

45. sayfada ‘Atatürk’ün Özellikleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu savaş sırasında Atatürk’e bir mermi isabet etmiş, cebindeki saat onu ölümden kurtarmıştı.’ ‘Milletine ve vatanına sonsuz bir sevgi duyan Atatürk, bu uğurda her türlü zorluğa katlanmıştır.’ ‘O, sorunlar karşısında önce düşünür, gerekli araştırmayı yapar, tartışır, kararını ondan sonra verir.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Atatürk, üstün kişilik özellikleri olan bir liderdi.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

48. sayfada ‘Çikolata Nasıl Üretiliyor?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yalnızca çikolatanın tadına varmakla yetinmeyin, o tadın nereden geldiğini de keşfedin.’ ‘Kristof Kolomb ve Hernanda Cortes (Kortez) gibi kâşifler 1500’lü yıllarda bu çekirdekleri Avrupa’ya getirmişler.’ ‘Bunun sonucunda üç ayrı madde elde ediliyor: acı sıvı, kakao yağı ve kakao tozu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Halk tarafından bu yüzden tüketilemiyormuş.’ ‘Biliyorsunuz, çikolatanın birçok çeşidi var.’ ‘Bunun içine acı sıvı konulmuyor.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

51. sayfada ‘Ekin’in Heyecanı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kendini büyümüş ve gerçekten de bir iş yerinde çalışıyormuş gibi hissetti.’ ‘Ama bu alışveriş yalnızca kendisine giysi ya da kitap almakla sınırlı değil.’ ‘Ekin o gün marketten eve yorgun ama fotoğraf çekmenin sevinciyle geldi.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ekin, üçüncü sınıfta okuyor.’ ‘Döner sandalye sağa sola döndü.’ ‘Acaba bir şey

söylerler miydi?’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-38).

56. sayfada ‘Sarı Manto’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Cumartesi günü, anne, baba ve kızlar çarşıya gitmek üzere yola çıktılar.’ ‘Tavandaki süsler, eski dönemlerden kalma oymalı lambalar ve avizeler öyle ilginçti ki...’ ‘Mağaza sahibi, elindeki sopayla dükkânın tavanına asılı çocuk mantolarını indirmeye başladı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Zeliha ve Zeynep’in mantoları yoktu.’ ‘Tamam, dedi.’ ‘Büyükler için de çeşitlerimiz çok.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-123).

60. sayfada ‘Tüketim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Biz insanlar yaşamımızı sürdürebilmek için çeşitli mal ve hizmetlere ihtiyaç duyarız.’ ‘Okula gitmek için taşıtlara, giysilere, kırtasiye malzemelerine ve daha birçok şeye ihtiyaç duyarız.’ ‘Aldığımız ürün ya da reklamlarda anlatılan özelliklere sahip değildir ya da sorunludur.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Saçlarımızı kestirmek için kuaföre gideriz.’ ‘Ancak bazen yaptığımız alışverişten memnun kalmayız.’ ‘Alışveriş yaparken bilinçli olmalıyız.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

68. sayfada ‘Düşler Ülkesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Gerçekten o masallardan mı tanıyoruz, yoksa halen yaşamakta olan dostlarımız mı?’ ‘Disneyland adını dünyaca ünlü çizgi film çizeri Walt Disney (Vult Dizney)’den alıyor.’ ‘Böylece ortaya Bayan Mini, Goofy (Gofi), Plauto (Plüto), Vak Vak Kardeşler, Donald (Danıld) vb. karakterler çıktı.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Mesleği desinatörlüktü.’ ‘Bu ülkenin hiçbir ülkeyle kavgası yok.’ ‘Tokyo Disneyland, beş ana bölümden oluşuyor.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

72. sayfada ‘Bana Bir Rüya Ver’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Karlı kış gecelerinde annesi ona özlediği sıcak kış güneşi ve mavi denizi hediye edermiş.’ ‘Çocuk rüyasında bazen kollarını çırparak uçar, bazen de uzay gemisiyle gökyüzünde dolaşmış.’ ‘Bir gece çocuk yatmadan önce gazetede ki resimlere şöyle bir göz atıyormuş.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu gece rüyamda ne göreceğim?’ ‘Göz göze gelmişler.’ ‘İki çocuğun olduğu ülkeye varmış.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-35).

78. sayfada ‘Uzaydan Gelen Dostlar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu doksan dokuz dişli şişman çocuk bizim gezegenimiz dünyayı gözüne kestirmişti.’ ‘Çok güçlü teleskopuyla Dünya’daki dağları, denizleri, ırmakları inceliyor oraya mutlaka gitmek istiyordu.’ ‘Emre, art arda iki karaltının gökyüzünden yere doğru hızla yaklaştığını gördü.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Oğlumuz, yine uzaya çıktı.’ ‘Bu hayal onun ağzını sulandırıyor.’ ‘Hemen dışarı koştu.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-120).

84. sayfada ‘Dört Mevsim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kar yağınca hemen dışarı çıkıp kartopu oynar, kardan adam yaparak eğlenirler.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hava ısınmaya başlar.’ ‘İlkbaharda ırmaklar suyla dolar.’ ‘Kış, soğuk bir mevsimdir.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

88. sayfada ‘Dünya ve Kuyruklu Yıldız’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hikayemiz uzayda geçiyor, hani sözcüklerle tanımlanamayacak kadar büyük olan uzayda...’ ‘Yani, Dünya’nın yapacak epey işi vardı, üstelik Ay’a da dikkat etmesi

gerekiyordu.’ ‘Ben Güneş’in çevresinde bir kez dönene kadar, sen benim çevremde on üç kez döneceksin.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ayrıca, Dünya’ndan çok daha küçüktü.’ ‘Öteki yıldızlara hiç benzemiyordu.’ ‘Ben Dünya’yım.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

92. sayfada ‘Gece’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Akşam olmuştu.’ ‘Kesinlikle korkmam.’ ‘Çıkarsan kendin görürsün.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-40).

102. sayfada ‘Bir Bayram Sabahı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Saçlarını iki örgü yapıp kurdeleyi de bağlayınca, her şey tamamlanmıştı işte.’ ‘Kayık salıncakların önüne gelince, ‘Ben de binebilir miyim?’ diye sordu görevliye.’ ‘Önce için için ağlarken sonra ip gibi akmaya başladı gözden yaşlar.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Üstelik daha da büyümüş sanki.’ ‘Kulaklarına inanamadı!’ ‘Canı sıkıldı.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

109. sayfada ‘Anadolu Davulu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘En mutlu anlara tanık olan davul, pehlivanlar güreşirken de onlara şevk verir, güç katar.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Anadolu’da bayram da seyran da davulla başlar.’ ‘Karşılama, uğurlamaya davul gerek.’ ‘Bilirsiniz, bir de ramazan davulu vardır.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

112. sayfada ‘Kahramanlarımız’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ben bildim bileli, bizim evde hiç kimse dedemi incitecek bir şey yapmazdı.’ ‘O yıllarda, Osmanlı Devleti tam yedi cephede birden düşmanla savaşmak zorunda kaldı.’ ‘Bütün hayatını

bilime dayayarak halkı için çalışan insanlar da birer kahramandır.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Başıyla radyoyu işaret etti.’ ‘Radyoda bir ağıt vardı.’ ‘Korkmuştum.’ ‘Desene, memlekette genç kalmamış dede.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

118. sayfada ‘Ramazan Pidesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Fakat bir dörtlü vardır ki mevsim ne olursa olsun ramazan sofrasındaki yerlerini kaybetmezler.’ ‘Oruç tutan vücudun tuz ve şeker ihtiyacını karşılayan zeytin, hurma ve güllaç, ramazanın olmazsa olmazlarıdır.’ ‘Ancak benzersiz tatlı güllaç gibi sadece ramazanda yapılan pidenin ayrı bir yeri vardır.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ramazan, sosyal hayatımızın önemli bir parçasıdır.’ ‘Anadolu’da pidenin bin bir türüsünden bahsedebiliriz.’ ‘Böylesi daha iyi...’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

123. sayfada ‘Hıdırbey Ağacı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yalnızca Türkiye’nin değil, galiba dünyanın tüm çınar ağaçlarının en yaşlısı sayılıyor.’ ‘Yaşının büyüklüğü yanı sıra gövdesinin görkemiyle de ‘çınarların dedelerinin dedesi’ konumunda.’ ‘Müze müdürlüğü tarafından hazırlanan ağacın tanıtım tablosunda bu efsane şöyle özetlenmektedir.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İki bin yıllık ömrüyle çınarların atası sayılır.’ ‘Döndüğünde asasının yeşerdiğini görür.’ ‘Her köyün çınarı köyün ortasına dikilmiştir.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

128. sayfada ‘Depremzede Köpek’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Acım o kadar büyük ki bunları ne ben anlatabilirim sana ne de sen anlayabilirsin.’ ‘Remzi Bey, akşam olunca Kıvırcık’ a karton kutularından güzel bir yer hazırladı.’ ‘Remzi Bey, içi daha fazla dayanamayınca Kıvırcık’ ı çekerek oradan uzaklaşmak istedi.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sen de mi içeri girmek istiyorsun?’ ‘Seni yaramaz, dedi.’ ‘Bir apartman yıkıntısının önüne gelince durdu.’ gibi sekiz

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

136. sayfada ‘Vücudumuzu Tanıyalım’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Burun, yüzün ortasında, alınla üst dudak arasında, iki delikli dışa doğru çıkıntılı bir organdır.’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Sorumuz çok kolay değil mi?’ ‘Bunumuzu temiz tutalım.’ ‘Burnumuza yabancı cisim sokmayalım.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-36).

140. sayfada ‘Futbol’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Orada konserve kutuları, taşlar, kediler, kâğıt parçaları ve hatta bir de hurda otomobil vardır.’ ‘Çünkü Ahmet, radyoda maç anlatan amcanın söylediği gibi sert bir oyuncudur.’ ‘Hem sonra gözlüklü olduğu ve çok kolay ağladığı için kimse ona vurmaya cesaret edemezdi.’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Harikadır!’ ‘Özellikle ayakkabılarından ötürü.’ ‘Çok eğleniyorduk.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-121).

146. sayfada ‘Hem Oyun Hem Spor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Disk biçiminde bir nesne, havada uçuyor ve çocuklardan biri bir sıçrayışta onu yakalıyor.’ ‘Diğer takımın elemanlarıysa frizbiyi havadayken yakalayıp karşı takımın gol atmasını engellemeye çalışır.’ ‘Umarız bu yaz frizbi oynamak, sizin için hem eğlenceli hem de geliştirici olur.’ gibi on kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Oyunu iki kişi karşılıklı olarak oynayabilir.’ ‘Kendi kendinize frizbiyi havaya fırlatıp yakalamaya çalışabilirsiniz.’ ‘Frizbi, tek başınıza da oynayabileceğiniz bir oyundur.’ gibi sekiz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

150. sayfada ‘Top’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime

sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çocuk, topu çevirince bu çizgiler sanki ak köpüklü bir deniz dalgası gibi oluyordu.’ ‘Ah, annesi, babası çok para kazanıyor olsalardı, ona çok harçlık verselerdi topu çoktan almış olurdu!’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Topun ak çizgileri vardı.’ ‘Çocuk düşlerinde hep top gördü.’ ‘Çocuğun yüreği küt küt atıyordu.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-122).

3. Sınıf K Yayinevine Ait Bulgular:

Tabloya göre K yayinevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28’dir. Bu 28 metinden 28’i de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. sınıf K yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayinevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

11. sayfada ‘Yaşasın Demokrasi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Biraz kendisine sert çıkışsak ‘Sizin bu yaptığınız çocuk haklarına aykırı.’ Diye karşımıza bilgiç bilgiç sözlerle çıkıyor.’ ‘Kendi istekleri ‘Bunlar benim hakkım, mutlaka yapılacak!’ diye dayatmak demokrasi değildir.’ ‘Demokrasi, adaletli davranmak ve karşılıklı olarak konuşarak anlaşmak, uzlaşmak üzerine kuruludur.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ne diyorsun?’ ‘Benim de söz hakkım var.’ ‘Kura çekelim, diye atıldı Uğur.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

14. sayfada ‘Eşek Arısının Başına Gelenler’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Eşek arıları içinde onun kadar çok gezen, oyun oynamayı seven bir başkası yokmuş.’ ‘Oysa bir eşek arısı yaşayacağı kovanları oluşturabilmek için mutlaka matematik bilmeliyiz.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir varmış bir yokmuş.’ ‘Bu

senin hakkın.’ ‘Ama ne görsün!’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

16. sayfada ‘Kendine Hayran Olan Geyik’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir zamanlar, yüce ağaçların bulutlara kadar yükseldiği görkemli bir ormanda bir geyik yaşarmış.’ ‘Öylesine hızlı koşarmış ki ne bir yaban hayvanı ne de avcı köpeği yetişebilirmiş ardından.’ ‘Toprağın derinlerinden çağlayan suyla oluşan bu küçük gölcük o kadar temizmiş ki ormanın bütün hayvanları su içmek için bu gölün etrafında toplanırlarmış.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Geyik de görmüş köpeği ama pek korkmamış.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-128).

20. sayfada ‘Güneş’le Rüzgar’ın İddiası’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kiminle konuşursa konuşsun hemen tartışmaya başlar, kavga çıkarır ve diğerini aşağılamış.’ ‘Sen öyle gökyüzünün ortasında bir o tarafa bir bu tarafa gelmekle büyük olduğunu hiç sanma!’ ‘Giderek fırtınaya dönüşerek döne döne esiyor, yoluna devam etmek isteyen adamın paltosunu sırtından almaya çalışıyormuş.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu kez de öyle olmuş.’ ‘Nasıl mı varıyorum?’ ‘Tamam!’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

26. sayfada ‘Atatürk Olmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Acaba babası gibi tuhafiyecilik yapıp o da renk renk düğmeler mi satsaymış?’ ‘Atatürk, yalnızca esir düşen ulusu özgürlüğe kavuşturmakla kalmadı, devrimler yaparak ülkemizi geleceğe hazırladı.’ ‘Atatürk’ün yaptıklarını anlar, düşüncelerini izler, ilkelerini korursan, sende ondan bir parça var demektir.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ama nasıl Atatürk olunur bilmiyorum.’ ‘Çocuk sevinmiş.’ ‘Öğretmen yine gülmüş.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

29. sayfada ‘Atatürk’ün Çocuk Sevgisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kendisinin çocuğu olmamıştı ama bütün Türk çocukları, onun öz çocukları gibiydi.’ ‘Ülkü, yeni yürümeye ve birkaç kelime ile yarım yamalak konuşmaya başlamıştı.’ ‘Bir yandan kahkahalarla gülüyor, bir yandan da güya başını korumaya çalışıyordu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Atatürk çocukları çok severdi.’ ‘O da çocuklaşmış gibiydi.’ ‘Çocukları söyletmez ve dinlemezler.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

31. sayfada ‘Dedem Anlatıyor’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Peki, ama dedeciğim neden halk Mustafa Kemal Paşa ile birlik oldu, diye sordum.’ ‘Yurdunu, milletini ve halkını seven bütün insanlar onunla birlik oldu, diye cevapladı.’ ‘Halk kendini nasıl yönetecek, herkes yönetici mi olacak, diye sorduğumda dedem:’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Adım Yonca.’ ‘Okşar gibi bakıyor.’ ‘Başımı ve saçlarımı okşuyor.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

36. sayfada ‘Bayrağa Saygı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atatürk, ergin insanlık duygusu ile milletin istiklali ilkesine olan gönülden saygı ve bağlılığını İzmir’e girdiği sıra göstermişti.’ ‘Evin sahibinin oğlu ile hazırlıkta çalışanların bazı yakın akrabası Yunanistan’da esir bulunuyorlardı.’ ‘Bu duyguların etkisi altında evin dış merdiveninin üzerine, muzaffer başkomutanın basıp geçmesi için ipek bir düşman bayrağı sermişlerdi.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Atatürk, yere serili bayrağın önünde durdu.’ ‘O, geçmişte hata etmiş.’ ‘Bu hak sizindir.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

40. sayfada ‘Ay Avcısı Eskimolar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Şu dağın

tepesine çıksam, Ay'ı yakalasam sonra da köye kadar yuvarlaya yuvarlaya götürsem ne güzel olur.' 'Nasıl olsa koca Ay, buzdan yaptığımız kulübenin içinde bizi hep aydınlatır, diye hayal kurmuş.' 'Çünkü her defasında onlar düzlükteyken dağın tepesine iniyor, zirveye tırmandıklarında ise gökyüzüne kaçıyormuş.' gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Dolunaylı bir gece balık avına çıkmış.' 'Hiçbirinin kolu o kadar uzun değilmiş.' 'Ay'a bir türlü ulaşamamışlar.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

42. sayfada 'Uçan İlk İnsan' metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Uçan halı, uçan süpürge, uçan at vb. gibi varlıklar masallarda en sevdiğimiz kahramanları başyardımcıları olmuştur.' 'İşte hayallerini gerçekleştirmek için denemeler yapıp da başarılı olanlardan biri de Hezarfen Ahmet Çelebi'dir.' 'Dokuz defa yaptığı bu uçuşların hepsinde de başarılı olunca yeni bir deneme yapmaya karar verdi.' gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Kimileri başarılı olmuş, kimileri başarısız.' 'Günlerce çalıştı.' 'Herkes nefesini tutmuş bekliyordu.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

44. sayfada 'Mor Ülkenin Kuşları' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Minik serçeler her renkten bir çiçek ve meyve tohumunu gagalarına almışlar.' gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Senin ülken ne renk peki?' 'Mor kuşlar şaşkınmış.' 'Ne kadar çok renk varmış meğer.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-125).

47. sayfada 'Uçtu Uçtu Hamdi Uçtu' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'O havada kuş mu olu?' 'Tekrar mahalleye doğru döndüm.' 'Güneş de çıktı.' gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-42).

54. sayfada 'Kardan Adam' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin

kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Arkadaşlarımın bir kısmı küçük bayırda kayarken bir kısmı da kardan adam yapmaya çalışıyordu.’ ‘Bir arkadaşım elindeki tahta parçasıyla kardan adamın sağını solunu iyice düzeltti.’ ‘Babam, Beyaz’ın kulağını çekerek onu cezalandırırken, söylene söylene başlığını alıp geri döndü.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kar yağmıştı.’ ‘Zıp zıp zıplıyor.’ ‘Bir ara Beyaz yine kayboldu.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-126).

58. sayfada ‘Birdirbir Oyunu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atladıktan sonra dengesini kaybeden ya da düşen oyuncu da yanmış sayılır.’ ‘Ebe her aşamada bir önceki duruşundan daha yüksek bir şekilde durur.’ ‘Beşinci atlayıştan önce baş, eline bir mendil ya da herhangi bir nesne alır.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Diğeri sadece tekerlemeyi söyleyip atlar.’ ‘Baş, sekerek diğerlerini istediği yere götürür.’ ‘Böylece başa dönülür.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

63. sayfada ‘Şah ve Pat’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, Beyaz Şah ve Siyah Şah adlarında iki padişah varmış.’ ‘Bir gün Beyaz Şah ve Siyah Şah arasında küçük bir anlaşmazlıktan dolayı bir kırgınlık yaşanmış.’ ‘Padişahların birer veziri, ikişer kalesi, ikişer atı, ikişer fili ve sekizer piyonu varmış.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Size yakışmıyor.’ ‘Topla o zaman askerlerini!’ ‘Tamam o zaman.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-43).

70. sayfada ‘Hapşuui’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ertesi gün ön sıramızdaki Serkan da ateşlendi; hem sesi değişti hem de öksürmeye başladı.’ ‘Çiğdem hapşırıklarıyla sınıfımızı inletirken aslında hastalığına yol açan virüslere havada gezinti imkânı veriyormuş.’ ‘Böylece sınıfta soluduğumuz hava pek çok mikropla birlikte grip virüslerine de ev sahipliği yapıyormuş.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve

‘Sınıfımızda tam kırk iki kişiyiz.’ ‘Ateşi otuz dokuz dereceymiş.’ ‘Bu yüzden de grip olmamış olabilirim.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-44).

74. sayfada ‘Kar Tanesinin Macerası’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Biz tam yağmur olup yere doğru ineceğimizi düşünürken hava birdenbire soğudu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dizlerimin bağı çözüldü.’ ‘Hafiflediğimi hissediyordum.’ ‘Artık su buharıydım.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

78. sayfada ‘Eylül ve Diş Dostları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu akşam da yeni fırçası ve macunuyla bir an önce tanışmak için yemekten sonra koşarak banyoya gitti.’ ‘İkiniz birlikte dişlerimin çürümesini önliyorsunuz, sizi çok seviyorum, dedi ve dişlerini fırçalamaya başladı.’ ‘Eylül üst çenesindeki dişlerini yukarıdan aşağıya, alt çenesindeki dişlerini ise aşağıdan yukarıya doğru dikkatle fırçalıyordu.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Eve geldiklerinde eylül koşarak banyoya gitti.’ ‘Evet fırça arkadaş!’ ‘Gülümseyerek birbirlerine iyi geceler dediler.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

82. sayfada ‘Deliceler’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metin kısmen uygun olarak alınmıştır. ‘Anadolu topraklarında, şu son yıllarda, birçok kuş, birçok hayvan kaybolup gidiyor.’ ‘Keklik, çil, bağırtlak, ördek, tavşan, tilki, sansar, porsuk gibi canlılar etleri ve kürkleri için tüketiliyor.’ ‘Yuvalarını, örenliklerde, ağaçlıklarda, bir de üzeri kiremitle örtülü evlerin çatı aralarında yaparlar.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Doğa, bitki örtüsü yönünden yoksul düşünür.’ ‘Onları evimizin uğuru diye benimsemiştik.’ ‘Ha düştü ha düşecek sanırsınız.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

90. sayfada ‘Nevruz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime

sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Nevruz ve Şenol, anne, baba, dede ve ninesiyle birlikte bir köyde yaşıyorlardı.’ ‘Karlı kış günleri çocuklar için kızak ve kartopu gibi eğlenceli oyunlara fırsat veriyordu.’ ‘Baharla birlikte her yer nevruz çiçekleriyle donanır ve güzel başlar.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Küçük Nevruz aniden sordu.’ ‘Nevruz demek bahar demektir.’ ‘Güneş önce damlardaki karları eritti.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

94. sayfada ‘Hoş Mu Erim?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Evdeki kıt malzemeyi değerlendirerek yeni yeni yemekler yapmakta kadınlarımızın bir benzeri yoktur.’ ‘Bir kabaktan Türk kadınları tuzlusu, dolması, tatlısı, hatta helvası ve çorbasına varıncaya kadar otuzdan fazla yemek yaparlar ki, bu onların yemek konusunda ne kadar yaratıcı olduklarının kanıtıdır.’ ‘Derler ki, bir vaktin birinde bir köy kadını, çift sürmeye giden kocasının önüne çıkaracak bir yemek yapamamış.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kadınlarımızın parmakları büyüldür.’ ‘Yok.’ ‘Ne pişirsin ki.’ ‘Adamın bir şey söylediği yok.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

100. sayfada ‘Ay’la Güneşin Oyunu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir varmış, bir yokmuş.’ ‘Hey Güneş kardeş, merhaba!’ ‘Ay geceye gizlenmiş.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

104. sayfada ‘Uzayda Yaşam’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Başka bir deyişle normalde her gün yaptığımız işleri uzayda yapmak biraz zordur.’ ‘Yanınızda size yetecek kadar yemek almanız, bu yiyecekleri de en uygun şekilde saklamanız gerekir.’ ‘Bu yüzden uyurken bir yere çarpmamak için kendilerini emniyet kemerleriyle uzay aracına bağlarlar.’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Uzay araştırmalarında görev yaparlar.’ ‘Uyurken de istemeden uçabilirler.’ ‘Uzay araçlarında çamaşır

makinesi yoktur.’ gibi sekiz kelimededen az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

107. sayfada ‘Dağlar Neye Yarar?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dağların bu faydalardan en ilginç olanı, onların yeryüzüne çakılmış kazıklar gibi olmasıdır.’ ‘Mesela dünyanın en yüksek yeri olan Everest’in yer kabuğunun derinliklerine doğru yüz kilometreden daha uzun kökleri vardır.’ ‘Binlerce kilometre yukarılardan tertemiz bulutlardan sağılan yağmur ve karlar kar ve buz olarak depo edilir.’ gibi on kelimededen fazla olan cümleler ve ‘Bu dağlar yalnız dağlardır.’ ‘Dağlar yeryüzünün temiz su depolarıdır.’ ‘Bu pınarlar birleşe birleşe büyür.’ gibi sekiz kelimededen az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

113. sayfada ‘Sihirli Pasta’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O gün bize bin kişinin hazırladığı bir pasta ikram edeceğini de sözlerine eklemişti.’ ‘İyi ama sen tam bin adamın hazırladığı pasta demiştin bize, dedi.’ ‘Yengeniz bu pastayı hazırlarken tüm bu malzemeleri uygun şekilde bir araya getirdi.’ gibi on kelimededen fazla olan cümleler ve ‘Aman Allahım...’ ‘Yemeğe oturduk.’ ‘Dahası var, dedi.’ gibi sekiz kelimededen az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-15).

116. sayfada ‘Seyfi Dede’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kapıdayım.’ ‘Bir şeyi yok.’ ‘Bu sökülmüş, dikeriz.’ gibi sekiz kelimededen az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

120. sayfada ‘Ağustos Böceği İle Karınca’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (8 ile 10 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘varmış, iki varmış, üç de varmış; ama dört ile beş yokmuş.’ ‘Balın hasından yedim, kovanın özünden yedim, anlatanın ağzından bal aksın, masal dinleyenin ağız tadı bozulmasın.’ ‘Soğuk, kar, yağmur, fırtına, bora hep kışın marifeti değil miymiş

zaten?’ gibi on kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Memleketin birinde bir karınca varmış.’ ‘Dünya döner, mevsimler de dönermiş.’ ‘Eh acından ölecek değil ya.’ gibi sekiz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-127).

4.7.4. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

4. Sınıf E Yayıninevine Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 23’dür. Bu 23 metinden 23’ü de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

11. sayfada ‘Kendine İnandığın Kadarsın’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kendi âleminde kalemle bir şeyler karalar, bazen insan portresi çizer, bazen de süslü yazılar yazardı.’ ‘Fakat bu kez de bileğinden dirseğine kadar iri puntolarla kollarına çizdiği şekiller belli olacaktı.’ ‘Elinde kalemle defterine şekiller karalayan Nuray, öğretmenin söylediği bu sözleri sınıfta can kulağıyla dinleyen tek kişiydi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sol elinden kalemi hiç düşürmezdi.’ ‘Bizimle hiç konuşmuyor!’ ‘Arkadaşımız için ne yapabiliriz?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

14. sayfada ‘Kazların Uçuşu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Uçan her kaz, kanat çırpıtığında arkasındaki kazların hareketlerini kolaylaştıran bir hava akımı oluşturuyor.’ ‘Sonuçta, bir kazın tek başına gidebileceği en fazla yolu, kaz grubu neredeyse ikiye katlıyormuş.’ ‘Kazlar dönüşümlü olarak yer değiştirerek binlerce kilometreyi daha az enerji harcayarak uçuyorlar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan

cümleler ve ‘Sonuçlar oldukça ilginç...’ ‘Kazların özellikleri bununla da bitmiyor.’ ‘Sadece adalet sistemleri mi?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

17. sayfada ‘Ödül’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hastayım ama burada bekleyen diğer insanlarda konser bileti almak için beklemiyor.’ ‘Etrafıma bakınırken arkamdaki uzun sıranın en sonunda hamile bir bayan dikkatimi çekti.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dün gece de çok öksürdüm.’ ‘Sen hastasın.’ ‘Evet, doğru.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

23. sayfada ‘Bir Haber’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Amerika Birleşik Devletleri’nde yayımlanan dünyaca ünlü bir dergi, Time (Taym), bir yarışma başlattı.’ ‘Öğretmenleri bu konuda söz alanlara sorularıyla yön veriyor, öğrencilerin günlük olaylarla ilgilenme düzeylerini tanımaya çalışıyordu.’ ‘Ama ben size düşsel bir kahramandan değil, gerçek bir kahramandan söz ediyorum.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bunları İstanbul’a çekiniz.’ ‘Ben, dedi.’ ‘Zil çalmıştı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-130).

26. sayfada ‘Ben Mustafa Kemal’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O evde babam Ali Rıza Efendi, annem Zübeyde Hanım ve kardeşim Makbule ile güzel anılarımız geçmişti.’ ‘Okuduğumu, askeri ve siyasi hayatın en yüksek yerlerine kadar çıktığımı tüm dünya gördü.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Daha çok çalıştım.’ ‘Tek güvencemiz Türk ulusu idi.’ ‘Din, bir vicdan işiydi.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

31. sayfada ‘Atatürk ve Sanat’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çünkü sanat insanların bir

arada, barış içinde yaşamalarını sağlayabilecek ortak bir dildi.’ ‘Atatürk’ün sanata ve sanatçıya verdiği değeri o dönemde İstanbul Şehir Tiyatrosunda görev alan Neyyire Neyir bir anısını şöyle anlatmıştır.’ ‘Eğer sadece bir tek benim için işinizi ihmal ettiyseniz, bu dalkavukluktan ileri gitmez ve beni çok üzer.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Fakat sanatçı olamazsınız.’ ‘Cumhuriyetin ilk yılları...’ ‘Ya, öyle mi?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

34. sayfada ‘Koku’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yaş pastayı yemek için içim gidiyor, ağzım sulanıyor ama burnum isyan ediyordu.’ ‘Biraz sonra o malum koku kılık değiştirip daha kötü bir şekilde burnuma gelmeye başlamıştı.’ ‘Kalabalık sınıflarda okuyan öğrencilerin, çok koşturan hareketli insanların temizliğe çok dikkat etmeleri gerekir.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Vedalaştık.’ ‘Sarımsak mı?’ ‘Doğru ya!’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-131).

40. sayfada ‘Vücudumuzun Davetsiz Misafirleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu fırsatçı canlılara karşı kanımızdaki akyuvar denilen savunma hücremiz de boş durmaz.’ ‘Tıpkı bir kapı alarmı gibi hemen harekete geçerek mikrobun etrafını sarar ve onu yok eder.’ ‘Aşı ile mikrobun kalabalık ve ani gelişlerini önleyip vücudu savunmaya hazır hale getirmişler.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Solucanlar yerde sürünür.’ ‘Peki ne yapar?’ ‘Aşığı bulmuşlar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

43. sayfada ‘Renkler Olmasaydı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İşte bu nedenle yeşil alanlarda dolaşmak ve denizi seyretmek bizlere sakinlik ve huzur verir.’ ‘Mesela böcekler, ilgilerini çeken rengârenk çiçeklerin tozlarını taşıyor ve onların çoğalmalarına yardım eder.’ ‘Renkler, insanlar için pek çok faydalar taşıırken, bitki

ve hayvanlar için de farklı farklı anlamlar ifade etmektedirler.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Renksiz bir dünyada yaşamayı düşündünüz mü?’ ‘ ‘ ‘ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

48. sayfada ‘Neyi Seviyorsanız O’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hepsi de ağaç!’ diyerek bahçedeki bütün ağaçlara aynı bakımı yapmaya alışsak ne oldu?’ ‘En büyük özeni de göstersek, en iyi bakımı da yapsak, istediğimiz sonucu alamayız değil mi?’ ‘Bilim adamı, mucit, matematikçi, mühendis, yargıç, bilgisayar programcısı, eleştirmen ya da ekonomist olabilirsiniz.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Birkaç tane çok yakın arkadaşım var.’ ‘Müzik aletleriyle ilgileniyorum.’ ‘Oturaktan sıkılır.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

52. sayfada ‘Tüketici Ailesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Elif ve Ahmet, bilgisayar ve bisikletin en yenisini almak için tüm ayrıntılara dikkat ediyorlardı.’ ‘Satıcıya, işletim sisteminin Türkçe olup olmadığından garanti süresine kadar birçok soru sordular.’ ‘Sonra da hem bilgisayarla hem de bisikletle ilgili ilk tecrübelerini anlatmaya başladılar. ’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ertesi gün kahvaltıdan sonra yola çıktık.’ ‘Rastgele dolaşmıyorlardı.’ ‘Herhangi bir sorun var mı?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

57. sayfada ‘Bulduk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Son derste de bu hazırladığımı söyledi.’ ‘Çok iyi olur!’ ‘Eee, faaliyetleri ne olacak?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

60. sayfada ‘Haberleşme’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘El-kol ve baş hareketleri (jest)

yaparak ya da kaş-göz işaretleriyle (mimik) de karşımızdakilere bir şeyler anlatmak mümkündür.’ ‘Buna rağmen jest ve mimikler, dünyanın hemen her yerinde insanların anlaşabilmesine yardımcı olur.’ ‘İnsanların birbirlerine söyleyecek sözleri olduğu sürece, haberleşme sistemleri gelişmeyi sürdüreceği gibi görünüyor.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Selamlaşırken başımızı eğimiz.’ ‘Bu alfabe telgrafla özdeşleşmiştir.’ ‘İnternet hızlı haberleşme olanağını sunar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

62. sayfada ‘Teknolojinin Hayatımızdaki Yeri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ay’a ilk adımını attığında Neil Armstrong (Neil Amstronk), ‘Benim için küçük, insanlık için büyük bir adım!’ demişti.’ ‘Bize yararlı olan bilgisayar ve cep telefonunun etrafa yaydığı radyasyonun etkilerini düşündün mü?’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sevgili arkadaşlar!’ ‘Soba olmasa nasıl ısınırdık?’ ‘O da ayağa kalktı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

66. sayfada ‘Çocuklar Doğuştan Bilim Adamıdır.’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ancak, gelecek diye soru sormaktan kaçınmak, insana pek de bir şey kazandırmaz.’ ‘Kimi sorular ilk bakışta insanlara çok değişik gelebilir ve sorduğumuzda değişik tepkilerle karşılaşabiliriz.’ ‘Bilimin temelinde, insanların çocukluğundan başlayan soru sorma ve merak etme duygusu yatar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ay neden yuvarlaktır?’ ‘Deniz neden mavidir?’ ‘Bıkmadan bilmediklerimizi sormayı sürdürmeliyiz.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

69. sayfada ‘Tiyatro’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Oyunun konusu güzel.’ ‘Başlama anonsu yapıldı.’ ‘Birilerini taklit etmede çok başarılı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

72. sayfada ‘Ebru’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bazen ipekli kumaşlara basılarak bir kravat, bir mendil, bir gömlek olarak göz zevkimizi okşa.’ ‘Kitre belli işlemlerden geçtikten sonra dinlenmiş içme suyuyla (eskiden yağmur suyuyla) karıştırılır.’ ‘Topraktan elde edilen boyalar, suyla buluşarak renklerin bu gizemli dansına imza atar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Renklerin suyla gizemli dansı...’ ‘Ebrunun yapılışı da çok zevklidir.’ ‘Üzerine boya damlaları serpiştirilir.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-132).

75. sayfada ‘Resim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Fakat bir sergi salonunun nasıl bir yer olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu.’ ‘Zühal, o gün, beyaz ve parlak ayakkabıları ile beyaz kemerini iyice belli eden kırmızı elbisesini giymişti.’ ‘Cam kapının önüne geldiklerinde, kapı yanındaki levhada ‘Sevim duran Resim Sergisi’ yazısını gördüler.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sergiyi açan, annesinin bir arkadaşıydı.’ ‘Annesi de çok şıktı.’ ‘Sevim Duran, izin isteyip ayrıldı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-129).

81. sayfada ‘Bayram Heyecanı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Doğuş ’un bu düşüncesini çok beğendim ama dereyi görmeden paçayı sıvamakta istemiyordum.’ ‘Bense bana alınan bayramlık giysilerimi, ayakkabılarımı giyip aynanın karşısında adeta mankenlik yapıyordum.’ ‘İkimiz paralarımızı birleştirerek yapmayı planladığımız her şeyi yapmak için program hazırlamaya koyulduk.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Nihayet günlerdir beklediğim bayram yaklaştı.’ ‘Bayrama bir gün kaldı.’ ‘Bak Yağmur!’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

86. sayfada ‘Para’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime

sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Pek çok insan, kendi için önemli olan, merak ettiği şeylerin koleksiyonunu yapar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘En önemli yapıları, doğa alanları...’ ‘O dönemde paralar İngiltere’de basılmış.’ ‘Türkiye’ye gemiyle taşınmış.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

88. sayfada ‘Mektup Örneği’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yerine kimse bakmayacak mı?’ ‘Efendim olur mu?’ ‘Neyse...’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

91. sayfada ‘Türkiye’ m’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye; bol güneşli, birbirinden güzel sahillerini size cömertçe sunar.’ ‘Bu topraklar, tanrıça ve tanrı heykelleri, tapınakları, tiyatroları, camileri, kiliseleri, türbeleri, medreseleri, sarayları ve kervansarayları ile geçmişi her an yaşar gibidir.’ ‘Kısaca coğrafyasıyla, kültürüyle, iklimiyle, ünlü düşünürleriyle, tarihe ışık tutan eserleriyle bir cennettir güzel ülkem Türkiye’ m.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Damak zevkimiz son derece gelişmiştir.’ ‘Ya geleneksel içeceklerimiz.’ ‘Hangisini tercih etmeli?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

98. sayfada ‘Kaybolan Çocuklar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Demek ki gelmek istemiyorlar diye düşünüp Ahlat ’tan Van Gölü’ne doğru yola çıkıldı.’ ‘Diğer yandan Hüseyin’le Reşat önlerine çıkan bir mağaraya girip girmemek arasında tereddüt ettiler.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Tüm hazırlıklar tamamlanmıştı.’ ‘Of ya!’ ‘Çocuklarımız nerede?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-46).

4. Sınıf A Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre A yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28'dir. Bu 28 metinden istenen kritere kısmen uygun 26, uygun olmayan 2 metin bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf A yayınlarında yer alan metinlerin % 92,86'inin cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu, % 7,14'inin ise cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile uyumsuz olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 4. sınıf A yayınlarında kelime sayısı kısmen uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve uygun olan kelime sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevlerindeki metinlerin büyük kısmının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

28. sayfada 'Atatürk'ün Yüksek İnsanlık Duygusu' metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. 'İçişleri bakanı Şükrü Kaya, Çanakkale bölgesini denetlemeye giderken Atatürk kendisine şöyle diyor: 'Orada, Çanakkale'de yalnızca bizim şehitleri değil bu toprak üstünde kanlarını döken insanları da o kahraman savaşçıları da saygıyla anacaksınız!' 'Meğer Mehmetçik anıtının başında söylenen bu sözleri not eden birkaç yabancı gazeteci varmış.' gibi on bir kelimedenden fazla olan ve 'Bu görevi yapacağına kuşku yok.' 'Evet, böyle konuşacağım!' 'Söyleyeceksin!' gibi dokuz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

108. sayfada 'Atasözlerimiz' metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. 'Tekerlemeler gibi dilimizden düşürmediğimiz, konuşmalarımızda ve yazılarımızda kullandığımız bu özlü sözlere 'atasözleri' adı verilir.' 'Atalarımız şöyle demiş' diyerek söze başlayan bir kişi, konuyla ilgili atasözlerini sıraladı mı akan sular durur.' 'Kökleri tarihimizin derinliklerine inen atasözlerimizin çoğu, zaman içinde Türk bilginlerince derlenmiş, dilden yazıya dökülmüştür.' gibi on bir kelimedenden fazla olan ve 'Atalarımız söylemiştir ve der geçeriz.' 'Son yıllarda Türk atasözleri konusunda çeşitli yayınlar

yapılmıştır.’ ‘Atasözlerinden söz açıldı mı sözün sonu gelmez.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

10. sayfada ‘Altın Öğütler’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Şimdi ben bu sözlerin neler olduğunu sorsam eminim hepiniz çok iyi bilirsiniz.’ ‘Görgü sahibi insanlar, hem yerinde konuşurlar hem de konuşurken ses tonlarına dikkat ederler.’ ‘Bir diğer güzel davranışta karşımızdaki konuşurken onun sözünü kesmeden sonuna kadar dinlemektir.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çevremize söyle bir bakalım.’ ‘Nasıl?’ ‘Özür dilerim!’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

14. sayfada ‘Maçı Biz Kazandık’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Gece geç saatlere kadar oturur, televizyon izler, elindeki iki şişe örgü örür, beğenmez, söker, baştan örür.’ ‘O, kendini böyle havaya kaldırıp yere atarken oğlu Metin kim bilir nasıl gülmüştür babasına.’ ‘Bizim Sarman her zaman olduğu gibi korktuğunda gittiği banyoya kaçmış, lavabonun altına saklanmıştı.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kalkın zelzele oluyor, diye bağırıyordu.’ ‘Bu gece milli maç vardı da dedim.’ ‘Yüz kilodan fazla.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-133).

20. sayfada ‘Küçük Limon Ağacı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Mayıs ayı sonlarında açan limon çiçekleri, bütün bahçenin havasını bir anda değiştirir ve apartmanlara hapsedilmiş insanlara baharın geldiğini müjdelerdi.’ ‘Günün birinde esen sert bir poyraz, karlı dağların yamaçlarındaki bir grup çiçek tohumunu iş adamının bahçesine uçurdu.’ ‘Bir an önce filizlenmek zorunda olan tohumlar, limon ağaçlarının yanına gelerek onların altında yeşermek için izin istedi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sizlerle birlikte olmak, bana mutluluk verir, dedi.’ ‘Bizler kuru kalmayı pek sevmeyiz.’ ‘Paylaşmaktan kimseye zarar gelmez, diye

tekrarlıyordu.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

24. sayfada ‘Ben Mustafa Kemal’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘O evde babam Ali Rıza Efendi, annem Zübeyde Hanım ve kardeşim Makbule ile güzel anılarımız geçmişti.’ ‘Okuduğumu, askeri ve siyasi hayatın en yüksek yerlerine kadar çıktığımı tüm dünya gördü.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Daha çok çalıştım.’ ‘Tek güvencemiz Türk ulusu idi.’ ‘Din, bir vicdan işiydi.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

32. sayfada ‘Atatürk ve Çocuklar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ve daha sayamayacak birçok özelliklere sahip, sözcüklerin anlatamayacağı kadar değerli bir insan...’ ‘1929 yılından itibaren de Atatürk’ün isteği ile bugün ‘Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’ olarak kutlanmaya başlanmıştır.’ ‘Atatürk, çocukları aydınlık, güvenli ve mutlu bir geleceğe kavuşturmanın eğitimle gerçekleştirebileceğini düşünüyordu.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yaşamı zaferle dolu bir insan.’ ‘Başöğretmenimiz...’ ‘Harf inkılâbını gerçekleştirdi.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

36. sayfada ‘Kış Hazırlıkları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yağan yağmurlar bahçeleri, bağları, evleri ve sokakları yıkayan, tertemiz yapan tabii bir banyodur.’ ‘Bu ayda, bağlarda üzümler toplanır; pekmez, pestil, sucuk ve kesme gibi kış tatlıları yapılır; küplere doldurulur.’ ‘Kışa, sanki uzun bir yolculuğa çıkılacakmış ya da çok uzaklara gidilecekmiş gibi hazırlanırdı.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çocukluğumuzda eşsiz bağ bozumlarını yapardık.’ ‘O vakitler yıl demek, kış demektir.’ ‘Kış ise adeta ölüm kadar ciddiye alınırdı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

40. sayfada ‘Konuşan Eşyalar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki

cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hemen her çocuk gibi Emre de yağmurun altında koşmak, oynamak, ıslanmak, biriken sulara ayaklarını şap şap vurmak istiyordu.’ ‘Bir de çatılarda, ağaç dallarında biriken sular tıp tıp diye hoş sesler çıkararak yere düşmeye başlamıştı.’ ‘Hiçbir işe yaramadan boşuna akıp giden su damlaları ‘Bizi boşuna akıtma, ziyan etme Emre, hiçbir işe yaramadan akıp gitmeyelim.’ diye haykırdılar ama seslerini duyuramadılar, dedi. ’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu.’ ‘Akıttıkça akıtıyordu.’ ‘Ne düşüneceğini şaşırmişti.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

44. sayfada ‘Tarladan Fabrikaya Pamuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Gel benim renk sevgim, biçim sevgim, çekidüzen gayretim, örgü muhabbetim, Allah rızası için el ele verin, imdadıma koşun, gelin de hep birlikte pamuğun iplik oluşunu anlatalım.’ ‘Ama insan bir defa fabrikaya girdi mi, bir defa pamuğun makinenin elinde ne hallere girdiğini seyre daldı mı, sen tarlayı da bulutu da manzarayı da bir kalem unut.’ ‘En büyük telaş, en büyük patırtı ve en büyük rutubet derecesi dokuma tezgâhlarının bulunduğu salonda.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Günlerden beri kafamda bir tek nakış var.’ ‘Pamuk nasıl iplik olurmuş?’ ‘Ama kıymetin böylesine can kurban!’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

46. sayfada ‘Çömlek Ustası Kaplumbağa’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu sırada kapıya yakın duran kaplumbağa, yavaşça dışarı çıkıp kapıyı onun üzerine kilitlemiş.’ ‘Durmaksızın çamurdan kaplumbağalara saldıran bey oğlu, epey sonra kapının üzerine kilitlendiğinin farkına varmış.’ ‘Bey oğlundan ertesi günü, daha ertesi gün, ondan sonrası gün hiçbir haber çıkmamış.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Biraz da cahilmiş.’ ‘Bey oğlunun emri var, demiş.’ ‘Nerede bu kaplumbağa?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

52. sayfada ‘Mucit Dedemin Müthiş İcatları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bahçenin bir köşesindeki karanlık, tozlu atölyesinde, dünyanın en muhteşem şeylerini icat etmek için uğraşır.’ ‘Havada uçan görüntülere bakıyor, çıkan sesleri dinliyor, aramızdan süzülen kokuları içimize çekiyorduk.’ ‘Dedem böyle dedikten sonra, bir çift müthiş tüylü mekanik pır pır kanat takmış küçük bir kızın bütün dünyayı gezerken yaşadığı sihirli maceralarla dolu harika bir masal anlattı.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Benim dedem çok yaşlı ve çok akıllıdır.’ ‘Dedem kafasını kaşdı.’ ‘Ya da Mars’ta piknik yapmak isteyen var mı?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-134).

56. sayfada ‘Geçmiş Zaman Misafirleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Okul müdürümüzün bu sözlerinden sonra sınıf arkadaşım Tuğrul heyecanla, misafirlerin kimler olduğunu sordu.’ ‘Çok eski zamanlarda yaşamış bu bilginler kimlerdi ve şimdi bizim yanımıza nasıl geleceklerdi?’ ‘Biraz sonra okul müdürümüzün hemen önünde tuhaf giyimli iki kişi salona girdi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sabırlı olun çocuklar.’ ‘Şaşırıp kalmıştık.’ ‘Sıfırı ilk kullanan bilginidir.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

62. sayfada ‘Sıra Sıra Boncuklardan Mini Mini Bilgisayarlara’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bundan yaklaşık 70 yıl öncesine kadar kimse bilgisayar diye bir aygıtın olabileceğini düşünemezdi.’ ‘Bu aygıtların ilk örneklerinden biri bundan binlerce yıl önce Babillerin geliştirdiği düşünülen ‘abaküs’ tür.’ ‘Üstelik bunlar, eskiden bir odayı dolduracak kadar kocaman olan bilgisayarlardan daha hızlı çalışıyor.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bilgisayarın tarihini adım adım keşfetmeye ne dersiniz?’ ‘Ancak planları doğruydu, makine çalışıyordu.’ ‘Sonuçlar da ışıklı göstergelerde görüntüleniyordu.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

65. sayfada ‘Soru Balonları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu gezegende yaşayan çocuklar, o kadar meraklı, o kadar meraklılarmış ki sabah uyanır uyanmaz soru sormaya başlar, akşam olup uyuyana kadar bilmedikleri ve öğrenmek istedikleri her konuyu araştırırlarmış.’ ‘Güneşle ilgili sorular turuncu balonlara girip uçuyor, toprakla ilgili sorular kahverengi balonlar olurmuş.’ ‘O küçük gezegenlerde büyüyen bu akıllı çocuklar, büyüklerin bile düşünemeyeceği çok ilginç, çok yararlı şeyler icat ederler, ülkelerini daha gelişmiş bir ülke haline getirirlermiş.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir varmış bir yokmuş’ ‘Her sorunun bir rengi varmış.’ ‘Ne dersiniz, onlara yardım edelim mi?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-138).

70. sayfada ‘Mutlu Park’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Evvel zaman içinde, belki sizin kentte belki de bizim kentte çok güzel bir park varmış.’ ‘Gür yapraklı, yemyeşil ağaçlarda barınan kuşlar, gün doğumundan gün batımına değin parkı cıvıltılarıyla doldururlarmış.’ ‘Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır koçanı, üç pasta kâğıdı, üç su şişesi, dört elma koçanı varmış.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Günlerden pazartesiymiş.’ ‘Ertesi gün, günlerden cumaymış.’ ‘Akşam olunca yaygılarını toplamışlar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

76. sayfada ‘Dedemden Öğrendiklerim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kar tanelerinin beyaz gülücükler dağıtarak süzüle süzüle yere inmesini seyretmekten büyük bir mutluluk duyuyordu.’ ‘Gel bakalım benim yüreği sevgi dolu torunum, seninle biraz konuşalım, dedi ve anlatmaya başladı.’ ‘Anlatacaklarımı dikkatli dinle de can kulağın var mı yok mu onu sonra konuşuruz.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Dede dede, bak!’ ‘Nasıl da büzülmüş öyle!’ ‘Birden üşüdüğünü hissetti.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

80. sayfada ‘Midemin Dostuyum’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Okul çantasında bile kola, gofret, çikolata, cips gibi yiyecekler hiç eksik olmazdı.’ ‘Bundan böyle çocuk ne zaman abur cubur şeyler yese mide de bir kurbağa gibi ‘vırak, vırak!’ vıraklayıp duracaktı.’ ‘Eğer onu yoran yiyecekleri çok yemeye devam edersen karnın sürekli vıraklayacak.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kilolu sayılırdı.’ ‘Bu obur çocuğun okulu iki sokak arasındaydı.’ ‘Tatlıların hepsini yedi ama tadına doyamadı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

85. sayfada ‘Diş Çürükleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Diş çürükleri daha çok koyu renklenmelerle kendini gösterir ve çürümeyle birlikte dişte oyuklar oluşmaya başlar.’ ‘Önlenebilir bir hastalık olmasına karşın dünyada diş çürüğü deneyimi yaşamayan çok az insan vardır.’ ‘Uzun yıllar, nedeni bilinmeyen bir hastalık gözüyle bakılan diş çürüğünün günümüzde pek çok sebebe bağlı bir hastalık olduğu anlaşılmıştır.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ağrı, soğuk, sıcak, tatlı veya ekşiden olur.’ ‘Evet önlenebilir.’ ‘Sağlıklı dişler ve mutlu gülücükler...’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

90. sayfada ‘Meraklı Gezgin Kaplumbağa Rize’de’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir baktım, bir kişi beni attı diğeri de kapıp kamyon kasasına koydu.’ ‘Duyduğuma göre burada her türlü ağaç yetiştirmiş: kayın, kestane, ıhlamur, gürgen, yabani Trabzon hurması, yabani karayemiş, defne, çınar, meşe.’ ‘Hamsisi, kadınların etekleri üzerine bağladıkları ‘dolaylık’ ları, omuzlarına örttükleri ‘keşan’ adını verdikleri şalları ile Rize ilginç ve güzel bir yer.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Akşamdan karpuzları yığın yaptılar.’ ‘Rize ve çevresinde gezmek zor.’ ‘Hani o ağaçları çok sever ya...’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-135).

94. sayfada ‘Bir Efsanedir Amasya’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Osmanlı devrinde şehzadeler şehri olarak tanınan Amasya’nın suları üzerine anlatılan efsanemiz şöyledir:’ ‘Günlerden bir gün, Amasya’nın Güllübağlarına akan ırmağın kaynağına bu azılı ejderha oturmuş, şehrin suyunu kesmiş.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Elmasının dünyada eşi yoktur.’ ‘Merak ettiniz değil mi?’ ‘Nasıl mı?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-136).

96. sayfada ‘‘Zeytinin Çocuğu’ Zeytinyağı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu cümleden de anlaşılacağı gibi zeytinyağı geçmişte, öncelikli olarak beslenme amacıyla kullanılmamış, bir güzellik malzemesi olmuş.’ ‘Ancak yine de tüm yararlarına karşın enerji değeri yüksek bir besin olduğundan zeytinyağının aşırı tüketilmemesi gerekiyor.’ ‘Bu kadar faydalı ve zengin bir yağın Türk mutfağındaki hak ettiği yerini alması hepimizin dileğidir.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Güzelliklerine meraklı insanlar onunla saçlarına parlaklık vermişler.’ ‘Ayrıca yakacak olarak kandillerde de kullanılmış.’ ‘Bu kabulleniş günümüzde de sürüyor.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-47).

98. sayfada ‘Safranbolu Evleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bizim ülkemizde dünyanın hiçbir yerinde bulunmayan kıyıları, ulaşılmaz dağlar, peribacaları gibi doğal güzellikler yanında evleriyle ünlü şirin kasabalarımız da vardır.’ ‘Şimdi, sizleri geleneksel Türk mimarisinin en güzel örneği olan Safranbolu evleri ile tanıştırmak istiyoruz.’ ‘Birincisi ‘şehir’ diye bilinen ve kışlık olarak kullanılan bölüm, ikincisi ‘bağlar’ diye bilinen ve yazlık olarak kullanılan bölümdür.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ticaret bölgesi şehrin merkezindedir.’ ‘Şehirdeki yollar taş kaplıdır.’ ‘Bu bölüm iki vadinin içindedir.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-139).

102. sayfada ‘Bir Kitabın Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çocuklar, bugün size Türkçemize ve Türk kültürüne büyük katkılar yapmış ünlü bir bilginden ve onun yazmış olduğu çok önemli bir eserden söz edeceğim.’ ‘Bundan yaklaşık yüz yıl önce, eski Maliye Bakanlarımızdan Nazif Bey, yakınlarından bir kadına, değerli olduğunu tahmin ettiği bir kitabı uzatarak:’ ‘Her hafta kitapçılar çarşısına gelip bütün kitapçıları tek tek dolaşmak onun vazgeçemediği alışkanlıklarındandır.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Türkçe dersinde bugün, yeni bir temaya başladık.’ ‘Bak, sana bir kitap veriyorum.’ ‘Bu kitabı iyi sakla...’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-140).

112. sayfada ‘Gözlük Takan Yıldızlar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hoca da ‘Tamam’ der gibi başını sallamış, semerine binip uçacağı sırada küçük bir yıldız ona yaklaşarak ‘Buyur Nasrettin Dede, gözlüğün parası.’ demiş.’ ‘Ayrılık vakti gelince Kutup Yıldızı da dünyaya dönünceye kadar ona eşlik etmiş. ‘Nasrettin Hoca, iyi yürekli Ay Dede’ye de kocaman bir gözlük hediye etmiş.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir varmış bir yokmuş.’ ‘Hoca, telaşla heybesini aramış.’ ‘Bu masal da burada bitmiş.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

118. sayfada ‘Okula Giden Robot’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir robot olacak, o benim yerime sabahleyin yataktan kalkacak ve okula gidecek.’ ‘Öğretmenim, benim çok uykum vardı ama annem önce dürte dürte uyandırmak istedi.’ ‘Aslında ben şu anda düş görüyorum öğretmenim, oh sıcacık yatağımın içinde, soba başında kestane yerken...’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ben çok şey istemiyorum ki canım.’ ‘Hepsi kahkahayla gülerler.’ ‘Kaşık sesleri...’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-141).

122. sayfada ‘Neden Rüya Görürüz?’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Rüyalar, mutluluk verici olabileceği gibi çok çılgınca, çok ürkütücü ya da öfkelenendirici olabilir.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kediler dans edebilir.’ ‘Elbette bizim güvenliğimiz için.’ ‘Bazı kimseler sık sık rüya gördüklerini söylerler.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

125. sayfada ‘Beyaz Kızın Kolyesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir zamanlar küçük bir çocuk, kırlarda gezerken bir çalıya kuyruğu kaptırmış olan bir tilkiyle karşılaşmış.’ ‘Köpek de ona kulaklarının duyma gücünü ve burnunun koku alma gücünü vermiş.’ ‘İşte bu kaya güneşin önünde durduğu için kızın evine hiç güneş gelmiyormuş.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çocuk tilkinin kuyruğunu kurtarmış.’ ‘Yoluna devam etmiş.’ ‘Çocuk kartalın kanatlarını temizlemiş.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-137).

4. Sınıf M Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre M yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28’dir. Bu 28 metinden istenen kritere kısmen uygun 24, uygun olmayan 4 metin bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 4. sınıf M yayınlarında yer alan metinlerin % 85,71’inin cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu, % 14,29’unun ise cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile uyumsuz olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 4. sınıf M yayınlarında kelime sayısı kısmen uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve uygun olan kelime sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevlerindeki metinlerin büyük kısmının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

31. sayfada ‘İğde Ağacı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. ‘Şimdi gölgeli ve bol yeşilliği ile çok güzel

olan bu yol boyu, o zamanlar henüz küçük, çelimsiz ağaçların sıralandığı yaz mevsiminde dahi pek gölgesi olmayan bir yerdirdi.’ ‘Atatürk, çıplak topraklar üzerindeki meyve bahçesi haline gelmiş olan bu yerlere neşe ile bakıyordu.’ ‘Şimdi o uzun kavak ağaçlarının bulunduğu yol kenarında işçiler çalışıyor ve fidan ekiyorlardı.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan ve ‘1937 yılının bahar mevsimi idi.’ ‘Fakat ne güzeldi!’ ‘Eski ağaçlar da korunacak ve bakılacaktı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

48. sayfada ‘Dumanlı Baca’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. ‘Fabrika, çalışmaya hazırda artık.’ ‘Gösteririm ben şimdi size, dedi.’ ‘Öyle yapmışlar beni.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan ve ‘Ormandaki türlü türlü çiçekler, kırmızı ve beyaz güller sanki onlara bakarak gülümsüyordu.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-143).

146. sayfada ‘Anı Çiçekleri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. ‘Ben, bütün mevsim beni sulayan kimsesiz bir öğretmene odasında arkadaşlık ettim.’ ‘Bu sıra da iki küçük tarla çiçeği, mahçup mahçup önlerine bakarlar, perde kapanır.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan ve ‘Ben istiyorum.’ ‘Buyurunuz.’ ‘Peki, içeriye alınız.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-148).

12. sayfada ‘Müzeler’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Denizi, manzaraları, iklimi, havası ve daha birçok üstün değerleri bakımından dünyanın güzel şehirlerinden biri.’ ‘İstanbul’u ele geçiren her millet başkent yapmış; sularla kuşatmış; saraylarla, tapınaklarla süslemiştir.’ ‘Tabaklar, çanaklar, vazolar öyle zarif, öyle canlı ki bugünün dev fabrikalarından bu incelikte eşya çıkacağına insan inanmıyor.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İstanbul’da büyüklü küçüklü bir hayli müze var.’ ‘Yürüye yürüye bir bölüme geldik.’ ‘Onu tanımak için gezip görmeli.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

15. sayfada ‘Ayşegül’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Benim altımda da bin metre aşağıda İskenderun Ovası, güneş altında dümdüz yatıyor.’ ‘Başı yemenili, saçları iki örgü, ayağı takunyalı, sarışın bir köylü kızı bana sordu:’ ‘’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hatay sırtlarında, çamlar altındayım.’ ‘Yer misin amca?’ ‘Kınalıtepe.’ ‘Ya senin adın nedir?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-142).

22. sayfada ‘Peri Bacaları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yoksa biz, Ürgüp ve Göreme’deki eski eserleri görmeye giderken petrol mü bulmuştuk?’ ‘Çevrenizde kocaman vapur bacalarına benzeyen hafif koni biçiminde açık renkli kayalar var.’ ‘Ayrıca başka bölgelerden buraya depolamak üzere gönderilen meyveler olduğunu da duyuyoruz; limon gibi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çevreye baktım, şaşırdım.’ ‘Bunlara ‘peri bacaları’ deniliyor.’ ‘Burada evlerin çoğu oyulmuş.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

28. sayfada ‘Atatürk ve Güzel Sanatlar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Dünyada medeni, ileri ve gelişmiş olmak isteyen bir millet, mutlaka heykel yapacak ve heykeltıraş yetiştirecektir.’ ‘Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz; hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat bir sanatkâr olamazsınız.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Atatürk’e göre sanat, güzelliğin anlatımıdır.’ ‘Müziksiz hayat, zaten mevcut olamaz.’ ‘O ülkeyi ve insanlarını tanırlar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

36. sayfada ‘Çağdaş Yaşantı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atatürk, vatanın ve milletin içinde bulunduğu bu duruma çok üzülüyor, kurtuluş çareleri arıyordu.’ ‘Atatürk, 5,

Ordu emrinde yüzbaşı rütbesi ile çalışırken arkadaşları ile birlikte Şam'da 'Vatan ve Hürriyet' adında bir dernek kurdu.' 'Atatürk, Selanik'teki 3.Orduya tayin edilince Vatan ve Hürriyet derneği İttihat ve Terakki derneği ile birleşip büyüdü.' gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Harp Okulunda okurken padişahın ülkeyi iyi yönetmediğini gördü.' 'Düşmanları, Çanakkale Boğazı'ndan geçirtmedi.' 'Akıl ve bilime inanan Atatürk, savaşı sevmezdi.' gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-49).

40. sayfada 'Atatürk ve Çoban' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Kendisinin ve yanındakilerin yardımıyla ayda üç liranın senede ne ettiğini hesaplayarak cevap verdim.' gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Adın ne senin?' 'Niçin Seversin?' '36 lira çok para' 'Hiç!' 'Almam ki!' gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

52. sayfada 'Haydi Süngere' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'En tepede olduğum halde damlaların güverteye cevizler gibi çatırdaya çatırdaya kırıldıklarını duyuyordum.' gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Kumanyamızı, dalgıç takımlarımızı hazırladık.' 'Sabaha karşı hava değişti.' 'Düz yürüyemiyorduk.' gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-144).

56. sayfada 'Dedemin Köyü' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. 'Ya da odalardan birine gider, sedire oturur, küçük penceresinden köyün meydanına bakardım.' 'Artık hiç kimsenin kalmadığı köy meydanını geçer, dar sokaklardan birine girerdi evine doğru.' gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve 'Hepsi kalaylı, ayna gibi.' 'Beğen bir tane bakalım, derdi.' 'Beni de yetiştirmişti.' gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

64. sayfada 'Niçin Deprem Oluyor?' metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için

metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İstasyona hızlı giren bir tren, yakınlarda patlayan bir top pencere camlarına sarsar.’ ‘Yer kabuğunun kırılmasından ya da önceleri kırılmış bu yerin oynamasından doğan depremlerdi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu olay, depreme yol açar.’ ‘Çankırı çevresinde bu tür depremler olmuştur.’ ‘Böyle bir olay da depremlere yol açar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

67. sayfada ‘Dost Irmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bütün hayatı boyunca Lan Yin; annesi, babası ve küçük erkek kardeşiyle birlikte ırmak kenarında yaşamıştı.’ ‘Balık ağlarının başında sabırla bekleyen Lan Yin; ırmağa, çok sevdiği annesi, babası kadar alışmıştı.’ ‘Dağların yukarılarındaki boğazlardan tekneleri ile inen kayıkçılar; dinmeyen sağanakları, çevreyi basan selleri anlatıyorlardı.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Tepede oturan ailelerin hepsi çiftçiydi.’ ‘Çoğu zaman içinde hiçbir şey bulunmazdı.’ ‘Bazen ağa çok küçük balıklar takılırdı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-50).

72. sayfada ‘Dünya’mızın Düzeni’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Onları büyük kayalara çarparak alt kısımları kesilmiş mantar şekilli kayaların, kemerlerin oluşmasına neden olurdu.’ ‘Şiddetli yağın yağmurlar, karlar ve buzulların erimesiyle ortaya çıkan sular, dik eğimlerden hızla inerek selleri oluşturur.’ ‘1958’den bugüne bilim adamları, kirliliğin çok uzağında bulunan Hawaii(Havai)’deki bir dağda atmosferdeki karbondioksit oranını gözlemliyorlar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çünkü içinde su vardır.’ ‘Bunu şöyle açıklayabiliriz:’ ‘Toprak, karadaki hayatın temelidir.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

84. sayfada ‘Söğütlü Ali’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bacılar!’ ‘Bağışlayın

kumandanım, dedi.’ ‘Acele geliniz.’ ‘Arabadan inmem gerekiyor.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-149).

88. sayfada ‘Nasrettin Hoca’nın Köyünde’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hoca, fıkralarında ‘Bozoğlan’ diye adı geçen eşeğinin üzerinde karşı yamaçlardaki bir köyü seyretmektedir.’ ‘Nasrettin Hoca’nın doğup büyüdüğü Hortu Köyü, şimdiki adıyla Hoca köyü vardır.’ ‘Yıkılmış, çökmüş de olsalar, kerpiçleri yine de aynı topraktan kesilmiş, aynı temeller üzerine bir yenisi yapılmıştır.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kimdir Nasrettin Hoca?’ ‘O, bu yüzden ölümsüzlüğe ulaşmıştır.’ ‘Parayı veren, düdüğü çalar.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-150).

94. sayfada ‘Forsa’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu yaşlı adam, daha yirmi yaşındayken Tarık Boğazı’ nı geçmiş, irili ufaklı donanmaları berbat etmişti.’ ‘Karaya çıkan askerler, ak sakallı bir ihtiyarın kendilerine doğru koştuğunu görünce ‘Dur!’ diye bağırdılar.’ ‘Elli yaşına gelince korsanlar onu, ‘Artık iyi kürek çekemez.’ diye çıkarıp bir adada satmışlar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Elleri, ayakları titriyordu.’ ‘Bu, eski bir Türk fosasıydı.’ ‘Acaba yaşıyor muydu?’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-151).

104. sayfada ‘Pinokyo’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Soğuktan tir tir titreyen bir cırcır böceğinden başka bütün kasaba derin uykudaydı.’ ‘O sırada merdivenlerden gelen bir ayak sesi duyunca hemen bir kenara gizlendi.’ ‘Yaşamı boyunca iyilik yapan bu insanın dileğini yerine getireceğim, diyerek değneğini Pinokyo’ ya hafifçe deşdirdi ve sonra ona şunları söyledi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Zavallı yaşlı usta.’ ‘O sırada saat gece yarısını vurdu.’ ‘Uyan Pinokyo!’ gibi dokuz

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-146).

108. sayfada ‘Çivi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Şimdi de her kalbini kırdığım, kırmaya çalıştığım kişi için tahtadan bir çivi sök.’ ‘Oğul, aradan bir süre geçtikten sonra sevinçle, elindeki boş tahtayla babasının karşısına dikilir.’ ‘İşte o zaman karşınızdakinin hevesini kırmış, yani tahtaya bir çivi çakmış oluruz.’ gibi on bir kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Baba, ben iyi konuşmalar yapamıyorum.’ ‘Oğul!’ ‘Bir torba çivi al.’ ‘İşte, çaktım baba.’ gibi dokuz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

111. sayfada ‘Başarılı Olmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Daha yetmiş seksen yıl önce insanlar Ankara’dan İstanbul’a atlı arabalarla on iki günde gidiyorlarmış.’ gibi on bir kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Yoksulluktan kurtulamaz.’ ‘Bir işin de uzmanı.’ ‘Mutlu mudur bu insan?’ gibi dokuz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

116. sayfada ‘Sevinme Oyunu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Nancy (Nensi), büyük kayanın en sivri noktasından aşağıya inen çocuğa yaklaşırken soluk soluğa.’ ‘Sevinme oyununun özelliği, karşımıza çıkan her şeyin sevinilecek bir yanını bulmaktan ibarettir.’ ‘İyi söylüyorsun ama küçük hanım, oyuncak bebek beklerken bir çift koltuk değneğiyle karşılaşmanın sevinilecek nesi var?’ gibi on bir kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Sevindin mi?’ ‘Oyun mu dedin?’ ‘Tam tersine sevindim.’ gibi dokuz kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

124. sayfada ‘Düş Kurmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Babamın gündüz nöbetine gittiği haftalar, okuldan koşa koşa gelir, annemin hazırladığı sefer tasını kaptığım

gibi istasyona koşardım.’ ‘Dağların eteklerindeki, ormanların içindeki göllerin kenarlarında bulunan ve ırmakların kıyıcığindeki istasyonlara gitmek..’ ‘Evet, evet oralarda daha bol toprak, daha çok ağaç, daha geniş kırlar vardır.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Güzel düşler de kurarlar.’ ‘Bir de kitap okurlar.’ ‘Biz çocuklar, bayılırız oyuna.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-52).

130. sayfada ‘Yağmur Gözlü Çocuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yüreciği o kadar hassastı ki bir kedinin ayağına diken batsa, onun için günlerce ağlardı.’ ‘Çiçekler o kadar güzel, o kadar nazlıydı ki Yağmur Gözlü Çocuk, hiçbirini koparmaya kıyamadı.’ ‘Hangi çiçeğe elini uzatsa yaprakların arasında minik bir böceğin veya arının dolaştığını görüyordu.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Göz pınarlarından yağmur tanesi gibi yaşlar boşalırdı.’ ‘Kurtlara, kuşlara selam verdi.’ ‘Küçük oğlunu bağrına bastı.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-152).

136. sayfada ‘Dünya’nın Sonu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yakın tarihlerde, bir haziran ayının ortalarına doğru Amerika’da insanlar gruplar halinde Colorado (Kolorado) dağlarında toplanmaya başlamışlardır.’ ‘Oysa İkarus dünyaya ne kadar yaklaşırsa yaklaşsın, en azından 6 milyar metre uzaktan geçirdi.’ ‘Ancak küçük gezegenlerden herhangi birinin bir gün dünyaya çarpması fikrini hafife almamaktadırlar.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Aslı astarı olmayan bir söylenti.’ ‘Bu gezegen parçalanmış.’ ‘Bir diğer tehlike de radyasyondur.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

140. sayfada ‘Deneyci Bora’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bora, okuldaki arkadaşlarını bilgisiyile şaşırtmak için birkaç deneyi onlara da göstermek istedi.’ ‘Daha sona toplu iğneyi parmağının ucuna yerleştirdi ve çatalları dengede tutmayı başardı.’ ‘Bora,

helezon şeklinde kestiği kağıdı bir kalemle doladı, kalemi de bir makaraya yerleştirdi.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bora, koşarak kapıyı açtı.’ ‘Nedeni vardı.’ ‘Boynuna sarılarak hemen kitabını istedi.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

150. sayfada ‘Cambaz Parası’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Haziran ayının başında kasabaya cambaz geldi.’ ‘Elçin ile Burak kalabalığa karıştılar.’ ‘Teldeki gösteri başlayınca sesler kesildi.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

154. sayfada ‘Anadolu Davulu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir zamanlar Anadolu beylerinden birinin içine dönük, konağından dışarı çıkmayan, kimseyle görüşüp konuşmayan güzel bir kızı varmış.’ ‘Ne gerek var ki değil sokağa, odasından bile dışarıya çıkmayan bu kızı kimlere versin?’ ‘Bu yüzden Türkler, savaş alanlarından davulun büyüğü olan ‘kös’ çaldırır, orduya şevk verirlermiş.’ gibi on bir kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Düğün mü var?’ ‘Önce davul gelsin.’ ‘Kızını evlendirmek gerek.’ gibi dokuz kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

4.7.5. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitapları İle İlgili Bulgular

5. Sınıf E Yayınlarına Ait Bulgular:

Tabloya göre E yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 21’dir. Bu 21 metinden istenen kritere kısmen uygun 20, uygun olmayan 1 metin bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf E yayınlarında yer alan metinlerin % 95,24’inin cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu, % 4,77’inin ise cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile uyumsuz olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 5. sınıf E yayınlarında kelime sayısı kısmen uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve uygun olan kelime sayısından daha fazladır. Bu durum,

bu yayınevlerindeki metinlerin büyük kısmının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

39. sayfada ‘Kadının Seçme ve Seçilme Hakkı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. ‘O güne kadar yapmış olduğu çalışmalara hız vererek bu kanunun bir an önce çıkması için gerekli tüm önlemleri aldı.’ ‘Cumhuriyetin kurucusu Ulu Önder Atatürk, büyük küçük, yaşlı genç, kadın erkek tüm ulusu için özverili birçok çalışma yapmıştır.’ ‘Ona göre Türk ulusu, çağdaş bir toplum düzeyine gelmek için gerekli tüm özellikleri taşımaktadır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan ve ‘Paşam, dedi.’ ‘Kadınların niçin seçim hakkı yok?’ ‘Niçin milletvekili olamıyorlar?’ gibi on kelimeden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

10. sayfada ‘Bir İnsan Kazanmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İki dut ağacının arasına bir de hamak kurup ders aralarında dinlenmesini sağlayalım.’ ‘Hemen hemen her yıl farklı bir okul, yani farklı sınıflar, farklı öğretmenler, farklı arkadaşlar...’ ‘Sanırım öğretmenimiz, onun bu başarısızlığını sık sık okul değiştirmek zorunda kalmış olmasına bağlıyorlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Alper, sınıfımıza yeni geldi.’ ‘Doğruya doğru!’ ‘Biz, beş yıldır birlikteyiz.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

18. sayfada ‘Yeni Çantalar Da Eski’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çocukların kimisi ayak burunlarına geçirilen özel demirlerle, kimisi marangoza yaptırdıkları kızak tahtalarıyla kayıyordu.’ ‘Hâlbuki komşumuzun oğlu, annemin verdiği o eski çantayı, kıymetli bir eşyayı taşır gibi kucağından indirmiyordu.’ ‘Asıl marifet, imkânsızlıklara rağmen böyle bir karne getirebilmektir diyerek yeniden Seyfettin’in karnesini gösterdi.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sonunda yalvara yakara kabul ettirdim.’ ‘Sevincimden göklere uçuyordum.’

‘Seyfettin!’ ‘Akşama kadar kızak kayacaktım.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

24. sayfada ‘Balon’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir ara adamın kendisine baktığını fark ederek ona doğru yaklaştı ve bütün cesaretini toplayarak:’ ‘Onu hayrete düşüren, ‘Bizim eve bile sığmaz.’ Dediği o güzelim balonların, adamı nasıl havaya kaldırmadığı idi.’ ‘Her nasılsa balonlar, adamın elinden kurtulmuş ve yol kenarındaki büyük bir kaysa ağacının dallarına takılmıştı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Baloncu amca, dedi.’ ‘Sen onu söyle.’ ‘Olsun, diye mırıldandı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-153).

31. sayfada ‘Merhaba Asker’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Askeri zaferlerde maddi faktörler kadar manevi kuvvet, moral ve inanç gücü de çok önemlidir.’ ‘Diğer yandan da eğitim ve iktisat alanında yaptığı yeniliklerle toplum hayatımızı yeni baştan düzenlemeye uğraşıyordu.’ ‘Bir millet kültür ordusuna sahip olmadıkça savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederlerse etsin, o zaferlerin sürekli sonuçlar vermesi; sizin ordularınızın zaferi için sadece zemin hazırladı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘1920 yılında Atatürk’ün Afyon’a geleceği haberi alındı.’ ‘Türk askeri, içinde doğduğu Türk milletinin temsilcisidir.’ ‘Atatürk, askeri zaferleri amaç değil araç olarak görmüştür.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

35. sayfada ‘Atatürk’ün Çalışmaları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atatürk, Türk ulusu için en iyi yönetim şeklinin cumhuriyet olduğuna inandı ve bu konudaki kararları, Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında uyguladı.’ ‘Atatürk’ün gece gündüz çalışarak kazandığı askeri, siyasi, toplumsal, kültürel zaferlerin hepsi onun adını ebedileştirdi.’ ‘Bu ilkeler doğrultusunda ulusun yanı sıra bütün insanlığı da kucaklayarak yurttan ve dünyada barışın sevgi ve saygıyla oluşabileceğine inanıp

Türk ulusuna da bu düşünceyi aşılacaktır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında uyguladı.’ ‘Toplumsal konulara ilgi duydu.’ ‘O, bize ışık oldu, yol gösterdi.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

46. sayfada ‘Yeşille Mavinin Ölümü’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çok heyecanlıydı.’ ‘Denizimiz nerede?’ ‘Başımı kaldırıp bakmıştım.’ ‘Bu binalar eski binalar değildi artık.’ ‘Çabuk olsana!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

50. sayfada ‘Kalbimizin Sesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çok korktuğumuz, heyecanlandığımız veya koştuğumuz zaman göğsümüzde ‘küt küt’ diye hızla çarpan bir ses duyarız.’ ‘O, gündüz dakikada yaklaşık 70 defa atarken, gece biz uyurken dakikada yaklaşık 55 defa atar.’ ‘Kalbimiz, çok uzun bir kanal sistemine kan gönderir ki bu sistemi oluşturan damarlar uç uca eklendiğinde uzunluğu ortalama 268.000 kilometreyi bulur.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu ses, kalbimizin sesidir.’ ‘Kalbimiz nasıl çalışıyor?’ ‘Sonra kalbe geri döner.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

56. sayfada ‘Mucit Çocuk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bununla birlikte oğlunu tam olarak reddetmeyen babası, ona bir teleskop yapmasını teklif etti.’ ‘Sonunda Yusuf ağabeyi, ana şirket merkezi uzmanlarından da destek alarak İlker’in ihtiyaç duyduğu mercekleri buldu.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İyi ama nasıl?’ ‘İnternete bakabiliriz, dedi.’ ‘Asistan önce şaşırdı ve gülümsedi.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-154).

62. sayfada ‘Dünya’dan Uzakta’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki

cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Ancak, bu zorlu yolculukları planlayıp gerçekleştiren insan, aynı zamanda bu yolculukların en zayıf noktası.’ ‘Uzayın yer çekimsiz ortamına girdiğinde insanın yaşadığı ilk farklılık, büyük bir hafiflik hissetmesi.’ ‘Acaba bu uçsuz bucaksız boşlukta yer çekimli bir Dünya’sı olan insan oğlunu bekleyen başka neler var?’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Eskiden beri evrendeki her şey insanların ilgisini çekmiştir.’ ‘Şüphesiz bu, insanlar için takdire değer bir başarı.’ ‘Uzay istasyonlarıyla canlı bağlantılar kuruluyor.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

66. sayfada ‘Siz De Buluş Yapabilirsiniz’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu problem, bulaşıkları elde yıkamanın zaman alması ve bulaşık yıkarken tabak çanağın sürekli kırılmasıydı.’ ‘Pervane üzerindeki deliklerden makinenin içine sıcak, sabunlu su fışkırır ve bulaşıkların üzerine yağar.’ ‘Basınç ölçmeye yarayan Toricelli (Toriçelli) barometresi; sıcaklığı ölçen Celsius (Selsius) termometresi; radyasyonu algılayabilen, Geiger (Gıgır) sayacı gibi...’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Her buluş düşünmekle başlar.’ ‘Herkesin bir düşüncesi vardır.’ ‘Hepsi buluş yapan kişinin adını taşıyor.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

75. sayfada ‘En İyiye ve En Güzele Ulaşmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Buna göre; Sinan, Şehzade Camisi’ni çıraklık; Süleymaniye Camisi’ni kalfalık; Selimiye Camisi’ni de ustalık devrinin eserleri olarak nitelendirilir.’ ‘Bundan başka evlerin yapımında belli kuralların uygulanması, kale yapımlarının denetimi gibi görevleri de vardı.’ ‘Fazla para alanların az para alanlara oranla çok daha fazla çekiç vurup taş yonttuğunu gördüler.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘En iyiye, en güzele ulaşmak için hep çalıştı.’ ‘Koca Sinan, dedi.’ ‘Gelin padişahım.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

79. sayfada ‘Miniatürk’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Tarihi ve tabiat güzellikleri bakımından ülkemizin en güzel yerlerinden biri hiç şüphesiz İstanbul’dur.’ ‘Pamukkale’nin yanında kule gibi görünüşleri ile Peri Bacaları karşılıyor ve sanki her bir baca başındaki komik şapkası ile bizlere gülümsüyor.’ ‘Burada sadece yapılar değil küçük olan; ağaçlar da küçük, nehirler de, göller de, dağlar da...’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yani minyatür Türkiye...’ ‘Ağaçlarsa yerden birkaç adım yükseklikte.’ ‘Bu güzel parkta başka dinlere ait başka yapılar da var.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

85. sayfada ‘Pantomima ve Beden Dili’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sözlerin olmadığı, olayların beden dili yardımıyla kullanıldığı pantomima sanatı, sanatın evrenselliğinin en iyi örneklerinden biridir.’ ‘Beden dilini konuşup, anlayabilmemiz için iki temel öğeye gerek duyarız: jestler ve mimikler.’ ‘Unutmayın el, kol ya da diğer beden hareketleriniz de sözleriniz kadar çok şey anlatabilir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çevremizdeki insanlar bizi bir bütün olarak algırlar.’ ‘Pantomimanın nasıl yapıldığını daha iyi anlamak istiyor musunuz?’ ‘Bu yüzden eve geç geldiniz.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

93. sayfada ‘Nasrettin Hoca’nın Güneş Gözlüğü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sadece Anadolu’nun değil; yüzlerce yıldır tüm bir insanlığın umudunu, sevincini, esprisini temsil eder Nasrettin Hoca...’ ‘Nasrettin Hoca’nın fıkralarında olaylar ve insanlar; gülünç, tuhaf ve tutarsız yanlarıyla karşımıza çıkar.’ ‘Elindeki ciğeri kapan çaylağa kızacağına ‘Bu gayretin boşuna, yemeğin tarifi ben de.’ diye bağırır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hatta kimi zaman içten bir kahkaha...’ ‘Yaşama sevinciyle doludur.’ ‘Nasrettin Hoca da bir çiftçiydi.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-155).

97. sayfada ‘Fikir ve Gönül Adamı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Onun ismini birçoğumuz duymuşuzdur.’ ‘Babası Horasan’ın en ünlü bilginiydi.’ ‘Bir gün oturdukları şehri terk ettiler.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

105. sayfada ‘Fayların Hareketi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir çantaya ilk yardım malzemeleri; pil, radyo, içme suyu, kuru gıdalar ve biraz da para koymalıyız.’ ‘Sarsıntıyı hissettiğimizde sakin olup paniğe kapılmadan kendimize güvenli bir yer bulmamız gerektiğini söyledi.’ ‘Sağlam bir masa veya mobilyanın yanına çömelmeli veya yan yatıp bacaklarımızı karnımıza iyice çekmeliyiz.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Peki çocuklar, fay nedir biliyor musunuz?’ ‘Eve rahatlamış olarak döndüm.’ ‘Bilgilerimi unutmadan aileme de aktarmalıyım.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

109. sayfada ‘Güvenli Yaşam’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Herkes arkanızdan merdivenden düşmemeniz, elinizi kapıya sıkıştırmamanı, hasta olamamanız için nefes nefese koşturup duruyordu.’ ‘Güvenli yaşam aynı zamanda hava, su ve gürültü kirliliğinden uzaklaştırmak ve her türlü afetten korunabilmektedir.’ ‘Güvenli yaşam için sizin olduğu kadar çevrenizdekiler, sivil toplum kuruluşlarının ve devletin yapabileceği işler vardır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ama şimdi neler neler yapabiliyor musunuz?’ ‘Peki, nedir güvenli yaşam?’ ‘Aslında hepsi de birbirinden önemli...’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

111. sayfada ‘Dağın Tepesindeki Bulutlar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yanına yığıldığı kap kacağı, ince dere kumuyla ovup parlatırken tatlı sesiyle şarkı

söylüyordu.’ ‘Kuşlar susmuş, yapraklar kıpırdamıyor, derenin sağında solunda yayılmaya çıkan davarlar, ağaç gölgelerinde yatıyordu.’ ‘Meryem, yakıcı güneşin başına geçmemesi için saçlarına sardığı yazmanın altına iri dut yapraklarından bir deste koymuştur.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Meryem, çalışmayı çok severdi.’ ‘Meryem, birden sustu.’ ‘Uzaklarda gök gürlüyordu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-53).

120. sayfada ‘Bir Başarının Örnek Hikâyesi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Okulu bitirmesine iki yıl kalmıştı ve en büyük düşü, basketbol takımına kabul edilmektedir.’ ‘Bir sonraki yıl, yine takımdaydı ve o sezon yurtdışından da teklifler almaya başladı...’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Düşünün...’ ‘Ne kadar?’ ‘Küçük çocuğun birden gözleri parladı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

124. sayfada ‘Yeni Kırmızı Topum’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kimi zaman ayakkabı tamircisine, kuru temizlemeciye ve bardak, tabak satılan züccaciye dükkânına da uğrarız.’ ‘İşte o gün de alışverişimizi çabucak bitirip eve dönerken yol üstünde yeni açılmış bir oyuncakçı dükkânı gördük.’ ‘Ama benim gözüme ilk çarpan, biraz gerilerde duran kırmızı kocaman bir top oldu.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘O gün hava çok güzeldi.’ ‘Şu kırmızı topu alabilir miyiz anne?’ ‘Niçin, dedi Aylin.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

5. Sınıf V Yayıninevine Ait Bulgular:

Tabloya göre V yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 28’dir. Bu 28 metinden 28’i de istenen kritere kısmen uygun bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf V yayınlarında yer alan metinlerin % 100’ü cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu bulunmaktadır. Bu

durum, verilen yayınevlerindeki metinlerin tamamının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

10. sayfada ‘Uçurtma’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Selçuk koşarak marangoz Servet amcanın dükkânına gitti, sevinerek çatıları aldı, arka sokaklardan eve geldi.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Selçuk heyecanlanmıştı.’ ‘Ya bir şey derlerse?’ ‘Baba şunlara baksana...’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-156).

14. sayfada ‘Pireyi Deve Yapmak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir ders dışında tüm derslerden zayıf alan öğrencinin başarılı olduğu ders için övünme karşısında demiyoruz da, yalnızca bir dersi zayıf öğrencinin hayıflanması karşısında ‘Pireyi deve yapıyorsun.’ diyebiliyoruz.’ ‘Her ne kadar pireye de deveye de haksızlık etmiş olsak da, bazılarının pireyi deve yapmakta çok usta oldukları su götürmez bir gerçektir.’ ‘Eline kâğıdı kalemi al, sınavda başarısızlıklarının gerekçeleri neler olabilir tek tek belirlemeye çalış.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Öğrenci dersten kırık not almış.’ ‘Sana bu konu da birkaç öneri de bulunabilirim.’ ‘Öyleyse yüzünü kendine döndür.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

18. sayfada ‘Şeker Dede’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yanında ikişer, üçer çoğalan insanlar da karşıya geçmek için yeşil ışığın yanmasını bekliyorlardı.’ ‘Işıkların hangi renkte yandığına bakmadan kendini karşıya atacaktı ki kendi elinin o yaşlı dedenin elinin içinde olduğunu farkına vardı.’ ‘Anlattıkları masallara gizli bir tat katmasını bilen dedeler, kim bilir verdikleri şekerlere de böylesi bir tat katıyorlardır belki.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bana bir şey mi dedin evlat?’ ‘Hoş bir lezzet bıraktı.’ ‘Ogün şaşırdı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-160).

23. sayfada ‘Semender Toplantısı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Oysa ben istersem üçer üçer yüze kadar sayıp geri dönerdim ama bunu bildiğimi onlara fark ettirirsem, sabah akşam önüme matematik problemi yığarlar diye ses etmedim.’ ‘Ben ansiklopedideki resimlere bakarak akvaryuma hangi semenderi alacağıma karar vermeye çalışıyordum ki annem telefonu kapayıp, ‘Ohhh, tamam!’ dedi.’ ‘Biz kuzenimle sarılıp sevinçle zıplarken anneannem valizi almak için görevliyi bekleyen enişteme seslendi:’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Sapına da kırmızı kurdele bağlamıştı.’ ‘O da ne?’ ‘Doğru valizi teslim etmek sizin görevinizdi!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-157).

30. sayfada ‘Merhaba Asker’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Askeri zaferlerde maddi faktörler kadar manevi kuvvet, moral ve inanç gücü de çok önemlidir.’ ‘Diğer yandan da eğitim ve iktisat alanında yaptığı yeniliklerle toplum hayatımızı yeni baştan düzenlemeye uğraşıyordu.’ ‘Bir millet kültür ordusuna sahip olmadıkça savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederlerse etsin, o zaferlerin sürekli sonuçlar vermesi; sizin ordularınızın zaferi için sadece zemin hazırladı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘1920 yılında Atatürk’ün Afyon’a geleceği haberi alındı.’ ‘Türk askeri, içinde doğduğu Türk milletinin temsilcisidir.’ ‘Atatürk, askeri zaferleri amaç değil araç olarak görmüştür.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

34. sayfada ‘Atatürk’ün Çalışmaları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Atatürk, Türk ulusu için en iyi yönetim şeklinin cumhuriyet olduğuna inandı ve bu konudaki kararları, Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında uyguladı.’ ‘Atatürk’ün gece gündüz çalışarak kazandığı askeri, siyasi, toplumsal, kültürel zaferlerin hepsi onun adını ebedileştirdi.’ ‘Bu ilkeler doğrultusunda ulusun yanı sıra bütün insanlığı da kucaklayarak yurtda ve dünyada barışın sevgi ve saygıyla oluşabileceğine inanıp Türk ulusuna da bu düşüncüyü aşılamaktadır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan

cümleler ve ‘Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında uyguladı.’ ‘Toplumsal konulara ilgi duydu.’ ‘O, bize ışık oldu, yol gösterdi.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

39. sayfada ‘Atatürk ve Türk Dili’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kurduğu cumhuriyeti Türk milletine armağan eden ve Türk gençliğine emanet eden Atatürk, aynı zamanda Türk kültür tarihinde çok önemli atılımları gerçekleştirmiş eşsiz bir düşünce adamıdır.’ ‘Atatürk, kültür ve düşünce sorunlarıyla sadece ilgilenmekle kalmamış, sürekli olarak bu konulardaki çalışmalara katkıda bulunmuş, pek çoğuna da öncülük etmiştir.’ ‘Atatürk’ün Türk dili, Türk tarihi ve Türk kültürü konularında araştırma ve çalışma yapmak üzere kurduğu ilk kurum Türkiyat Enstitüsüdür.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Türk milletinin dili Türkçedir.’ ‘Kurultay hazırlıklarına hemen başlanır.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

46. sayfada ‘Çöp Ev’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sayın seyirciler, son günlerde çoğalan çöp evlere bu gün bir yenisi daha eklendi.’ ‘Birkaç gün sonra ders çalışırken bir yandan da televizyondaki o yaşlı kadını düşünüyorum.’ ‘Günler geçip giderken bir akşam babam, oturduğumuz site yönetiminin çocuk parkına bir heykel yapılması için yarışma açtığını söyledi.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Haklısın ama bunu nasıl anlayabiliriz?’ ‘Biz ne olacağız?’ ‘Onu ikna etmeye çalıştım.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-54).

50. sayfada ‘Tırtıldan Kelebeğe’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İlkbaharda güneş kendini iyice hissettirmeye başladığı zaman tırtıllar uygun bir yer bulur ve buraya yapışırlar.’ ‘Bazı kelebekler bal özünün yanı sıra çiçek tozu, bitki öz suyu, çürümüş meyveler, toprakta çözünmüş minareler de yerler.’ ‘Bu mevsimde boyalı hanım, atalanta, lahana kelebekleri, kaplan, kırlangıçkuyruğu, yırtık pırtık ve tavus

kelebeklerini de kolaylıkla görebilirsiniz. ’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu, yalnızca bazıları için doğrudur.’ ‘Yumurta evresi çoğunlukla birkaç hafta sürer.’ ‘Artık kelebekler için uçuş zamanı!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

54. sayfada ‘Yeterli ve Dengeli Beslenme’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Sağlık, insan yaşamının sürdürülmesinde, yaşam kalitesinin yükseltilmesinde ve korunmasında özel bir öneme sahiptir.’ ‘Sağlığın korunması ve geliştirilmesi kişinin öncelikle kendi sağlığına sahip çıkması ve sağlık bilincini geliştirmesi ile mümkün olmaktadır.’ ‘Beslenme; sağlığı korumak, geliştirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek için vücudun gereksinimi olan besin maddelerini yeterli miktarlarda ve uygun zamanlarda almaktır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İnsanın yaşamı için birçok besin maddesine gereksinimi vardır.’ ‘Sık sık hasta olmazlar.’ ‘Açıkta satılan yiyecekleri ve öğün aralarında şekerli besinleri tüketmemelisiniz.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

56. sayfada ‘Kanatlı Bal Kutusu’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Soframızın tatlı gıdası balı üreten arılar, bizim için imkânsız olan bu ziyafetleri yapabiliyor.’ ‘Çiçek çiçek gezerek bal özü toplayan arılar, topladıkları bal özünü bala çevirip depoluyorlar.’ ‘Yuvaya bağlılık en önemli özellikleri olduğundan, herhangi bir nedenle kovana geri dönemeyen arı, tek başına yaşayamayarak ölür.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

60. sayfada ‘Dilim Dilim Güzel Dilim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Türkçe öğretmenimiz derste; Türkçenin son yıllarda çok bozulduğunu, birçok insanın ana diline saygısızlık ettiğini, farkına varmadan belki yok etmeye çalıştığını söyledi.’ ‘Ödevi ben alıp öğretmenimizin bu konuyu abarttığını, insanların Türkçeyi yerinde,

doğru ve severek kullandıklarını ispat etmek istedim.’ ‘Eve dönerken gözüm ister istemez, dükkânların tabelalarına takılıyor ve bugüne kadar bütün bunları nasıl olup da fark etmediğime şaşıyordum.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ödevi ben almak istiyorum öğretmenim.’ ‘Donald Amca, öğretmenim!’ ‘İş yerlerinin adından başlayabilirsin Onur.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

66. sayfada ‘Hacı Bektaş Veli’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.’ diyerek insanları iyi, doğru ve güzel davranışlara yönlendiriyordu.’ ‘Bu yüzden Hacı Bektaş Veli, Moğol istilasını ile perişan olmuş Anadolu halkını bir şuur ve bir gönül etrafında toplamaya çalışıyordu.’ ‘Nevşehir’in Hacıbektaş ilçesinde bulunan Hacı Bektaş Veli türbesini her yıl milyonlarca insan ziyaret etmektedir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Horasan’ın Nişabur kentinde Bektaş dünyaya gelmişti.’ ‘Ey oğul!’ ‘Halka öğüt vererek onların moralini yükseltti.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

72. sayfada ‘Karagöz Baba ile Hacivat Usta’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Osmanlı Devletinin kurucusu Osmangazi’nin oğlu Orhan Bey, Bursa’yı aldığı anda kırk yaşında güçlü bir kumandandı.’ ‘Orhan Bey, başa geçer geçmez hanlar, hamamlar, medreseler, okullar, köprüler ve bir de hisar yapılmasını emretti.’ ‘Padişaha Hacivat’la Karagöz’ün sözde şakalarla işçileri güldürdüğü bu yüzden de işlerin aksadığı haberi ulaştı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘O sıra da babası öldü.’ ‘Yine Orhan Bey, padişah oldu.’ ‘Kette büyük yapılar yoktu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

74. sayfada ‘Tekerlemeci Dayı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Annem o akşam valizlerimizi hazırlamaya girişti ‘Şu da gerekir, bu da gerekir!’ diyerek eline ne

geçerse koyuyordu.’ ‘Dayımın böyle bir tekerleme bilip bilmediğinden haberim yoktu elbette, hafızamda kalmış olan tekerlemelerden biriydi sadece.’ ‘Bir de defter ve kalemden birkaçını attım çantama, tekerlemeleri yazmak için gerekli olacak.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Türkçe ödevimi yapıyordum.’ ‘Annem önce olmaz gibilerinden baktı.’ ‘Tekerleme söylerken dudaklarını göremiyorum.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

80. sayfada ‘Küçük Kar Tanesi’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Annesi kar tanesine sabırlı olmasını, bir gün diğer kar taneleri gibi ona da sıra geleceğini söylerdi.’ ‘Çocuklar çığlık çığığa karların üstünde koşuyor bazıları gözlerini gökyüzüne dikmiş yağın karı seyrediyor bazıları ise kar topu yapıp arkadaşlarına fırlatıyordu.’ ‘Kardan adamı gören diğer çocuklar, anneler ve babalar da çocuksu bir merak ve heyecanla kardan adamın etrafında toplandılar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Küçük kar tanesi bu durumun farkındaydı.’ ‘Her yer cıvıl cıvıldı.’ ‘Çocuklar oyuna doymuyordu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

84. sayfada ‘Uzayda Yaşam’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Belgesellerde, bir duvardan ötekine zıplayan, hiç zorlanmadan çeşitli akrobatik hareketler yapan astronotlara imreniriz.’ ‘Kaslarımız ve kemiklerimiz, ayakta durduğumuz, yürüdüğümüz ya da başka fiziksel hareketleri yaparken yer çekimine karşı koyabilecek kadar güçlü.’ ‘Kardırabilecekleri yük çok azaldığından zayıflar öyle ki uzayda uzun süre kalan astronotlar, Dünya’ya döndüklerinde bir süre ayağa kalkamazlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Uzayda bulunmak hepimize çok çekici gelir.’ ‘Özellikle kan dolaşımında bazı değişiklikler olur.’ ‘Başınızı bir şeylere çarpmanız işten bile değil.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

94. sayfada ‘Uzay Teleskobu ve Edwin Powell Hubble’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu

için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Chicago (Şikago), Amerika Birleşik Devletleri, 1898, Küçük Edwin, okuduğu kitabın etkisiyle yine gökyüzüyle ilgili düşlere dalmıştır...’ ‘Neyse ki aldığı bu tepki Hubble’nin moralini bozmak yerine uzun yıllar sürecek çalışmalarına dört elle girişmesini sağlar.’ ‘Ünlü fizikçi Albert Einstein, bu buluşun 10 yıl önce kendisinin öne sürdüğünü ama bilim dünyası tarafından destek bulmamış kuramını doğruladığını görür.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘O gün, okulda fen dersinde Güneş Sistemi konusu işlenmektedir.’ ‘Siz de kimsiniz?’ ‘Ta kendisi!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-2).

98. sayfada ‘Burada Dur’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Oranın adının gerçekten böyle bir gerçek hikâyesi var mı yoksa insanımız mı yakıştırmış?’ ‘Rüyasında nur yüzlü, ak sakallı bir Türkmen kocası ortaya çıkar ve Sultan’a seslenir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bir gece rüya görür.’ ‘Köyler geçilir, obalar geçilir.’ ‘Ne kadar, kaç gün gidilmiş, bilinmez.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

100. sayfada ‘Dört Mevsimde Dört Güzellik: Abant’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Etrafı çeşitli ağaçlarla kaplı olan Abant Gölü; Bolu ilimizin güney batısında, Abant deresi vadisindedir.’ ‘Çevresinde çam ormanları, çiçek ve yemyeşil bitki örtüsüyle eşsiz güzelliklerin bulunduğu tatlı bir su gölüdür.’ ‘Kışın atların çektiği kızaklarla göl kenarında dolaşırken, çocuklar da kızaklarıyla karda kayarak gönüllerince eğlenebiliyorlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Arzu edenler de gölün çevresini bisikletleriyle dolaşabiliyorlar.’ ‘Gölde su bisikleti ve sandalla gezme imkânı da var.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

106. sayfada ‘Bin Pınarlı İda Dağı’nın Etekleri: Zeytinli’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu

söylenbilir. ‘Yolun deniz tarafına değil de, dağlara olan bölümüne ilerlediğinizde Zeytinli beldesi tüm şirinliğiyle karşımıza çıkıyor.’ ‘Bölgeye adını veren ağacın o ‘sağlık iksiri’ ürününü bir an önce almanız için davetiye çıkarıyor.’ ‘Meydandaki çınar altı kahvesi, onlarca yıldır burada yaşayanları gölgesinde soluklandığı gibi sizin de kısa bir mola vermeniz için iyi bir durak.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Neden üşüyorsunuz yaz sıcaklığında?’ ‘Kaç tonu var ki bu yeşilin?’ ‘Sütüven’e kadar araçla gidilebiliyor.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

110. sayfada ‘Her Şey Bir Uçurtmayla Başladı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Yirmili yaşlardaki iki kardeş tarafından işletilen bu dükkânda bisikletlerle ilgili ne gerekiyorsa bulunabiliyor.’ ‘Ancak, uçan bir makine yapmak için, önce uçurtma işini çok iyi anlamaları gerektiğine karar verdiler.’ ‘Bundan bir yıl sonra, tasarımları daha da iyileşmişti; yeni planörün bir de dümeni vardı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘1800’lü yılların sonunda, Amerika Birleşik Devletleri’ndeyiz.’ ‘Küçük bir bisikletçi dükkânı düşünün.’ ‘Öykümüzün sonuna yaklaşıyoruz.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

112. sayfada ‘Bir Tıkla Elektronik Posta’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Elektronik posta sayesinde, yazılı iletilerimizi dünyanın neresinde olursa olsun istediğimiz kişiye anında ulaştırabiliyoruz.’ ‘İnternet sayesinde yaygınlaşan elektronik posta, yazılı haberleşmenin çok daha hızlı ve kolay gerçekleşmesini sağlıyor.’ ‘Elektronik posta alıp gönderebilmek için öncelikle bir elektronik posta sunucusundan kendinize bir elektronik posta almanız gerekir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Ancak unutmayın, bu postane aslında bir bilgisayar!’ ‘Solundaki kısım ise elektronik posta adresinizdir.’ ‘Yani postanede sizin için ayrılmış posta kutusunu gösterir.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

118. sayfada ‘Güneş’in Doğduğu Her Yer’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Gülleri dermek gerek, can dostu görmek gerek.’ diye mırıldanarak bir demet gül topladı. ’ ‘Bir yıl sonra herkes gelip bana ne iş yaptığını, ne kadar para kazandığını anlatır.’ ‘Bu yıl paramız on kat arttı ama diğer yıllarda da artmaya devam edecek, dedikten sonra parayı babasının önüne bıraktı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Akşamüzeri Ahmet Bey’den telefon geldi.’ ‘Seçimi beraber yaparız.’ ‘Küçük kardeşin elinde para yoktu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-55).

122. sayfada ‘Çocuk Doğru Söyledi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Kanuni’nin yerine başa geçen oğlu II. Selim’in en çok hoşlandığı şey, sarayına bilginleri, şairleri toplayıp onlarla sohbet etmektir.’ ‘En çok saygı duyduğu kişi de sarayın mimarbaşı olan ak sakallı Koca Sinan’dı.’ ‘Ülkemizi baştan başa sayısız camiler, mescitler, medreseler, kemerler, köprüler, saraylar, kervansaraylar, aşhaneler, hastaneler, hamamlarla donattı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Daha gün ağarmamıştı.’ ‘Yaklaş bakalım Aksakal, dedi.’ ‘Ötekiler tez dışarı çıksın!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

126. sayfada ‘Şu Heykellere Bak’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘İlk insanlar, etkilendikleri, beğendikleri, saygı duydukları, onurlandırmak ya da anlamak istedikleri varlıkların heykellerini yaptılar.’ ‘Bu nedenle bir merdivene bakınca etkilenmiyoruz ama bir merdiven heykeline bakınca güzel duygular hissedebiliyoruz.’ ‘Bilim insanları da zaten bunu araştırıyorlar; yani neden sanat eserlerinin biz de güzel duygular uyandırdığını!’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Heykeller ne anlatıyor?’ ‘Yoksa bunlar birer düş ürünü mü?’ ‘Şimdi sıra sizde!’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

130. sayfada ‘Küçük Ebru Ustası’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Teklifinin nedenini sordum.’ ‘Kısa sürede hazırlandım.’ ‘Grup ikiye ayrıldı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-161).

132. sayfada ‘Sanat Eğitimi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Hatta güzel sanatlarla uğraşmanın başka mesleklerle uğraşmak gibi şerefli bir iş olduğunu kabul ederler.’ ‘Fakat hangi meslekten olursa olsun herkes sanat eseri karşısında anlayışlı hatta bilgili olmalıdır.’ ‘Yani güzel sanat eserleri hakkında bilgi almak, güzel sanat eserlerini okuyup görüp işitip tanımak güzel sanat eserleri ile sarılı olarak yaşamak ve onlardan tat almak...’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İnsan duygu ve düşünceleri ile birlikte bilhassa heyecanlarıyla yaşar.’ ‘Güzel sanatların hedefi, insanların bu yüksek lezzete eriştirmektir.’ ‘Bu kadarı genel kültürden sayılır.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

5. Sınıf R Yayınevine Ait Bulgular:

Tabloya göre R yayınevi tarafından hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiir dışında incelenecek metin sayısı 24’dir. Bu 24 metinden istenen kritere kısmen uygun 23, uygun olmayan 1 metin bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde 5. sınıf R yayınlarında yer alan metinlerin % 95,83’inin cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile kısmen uyumlu, % 4,17’inin ise cümlede bulunması gereken kelime sayısı ile uyumsuz olan metinlerden oluştuğu görülmektedir. 5. sınıf R yayınlarında kelime sayısı kısmen uyumlu olan metin sayısı başlıkla uygun olmayan ve uygun olan kelime sayısından daha fazladır. Bu durum, bu yayınevlerindeki metinlerin büyük kısmının cümlelerin kelime sayısına kısmen uygun olduğunu göstermektedir.

44. sayfada ‘İstiklal Marşı’nın Kabulü’ metni yer almaktadır. Metindeki cümleler istenen kritere (9 ile 19 kelime arası) uygun olmadığı için metindeki cümlelerin kelime sayılarının uygun olmadığı söylenebilir. ‘Milletin bağımsız

yaşama kararlılığını, ortak duygu ve düşüncesini dile getiren bir marşa ihtiyaç vardır.’ ‘Mehmet Akif Ersoy, kendisine verilen bu onurlu görevi milli bir borç bilip en güzel şiirini yazdı.’ ‘Mehmet Akif Ersoy, bu anıtsal şiirinde Kurtuluş Savaşı’ mızın kazanılacağına olan inancını coşkuyla ifade etti.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Yeni Türk devletinin henüz bir milli marşı yoktur.’ ‘Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı bir yarışma açtı.’ ‘Mehmet Akif Ersoy, para ödülü olduğu için yarışmaya katılmamıştır.’ ‘Görüşmeler, alkışlarla sık sık kesilerek yapıldı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun olmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

10. sayfada ‘Evin Hangi Hali’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bizim Hüseyin var ya, o da sizin sınıftaki Murat’a benzer bir yanlışlık yaparak, hepimizi gülmekten kırdı geçirdi.’ ‘Sana bir mektubumda, onun fedakârlığını, kendini ağaçtan itip düşüren arkadaşını ele vermediğini yazmıştım.’ ‘Bir de uyanıp bakmış ki, kendi evleri karşıda, pencereleri de altın gibi pırl pırl ışılıyor.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Anlattığın olaydan ötürü duyduğun üzüntüye katılıyorum.’ ‘Geçenlerde bir sabah, yine gözleri şiş şiş gelmişti.’ ‘Bu evin bir kızı varmış.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-162).

16. sayfada ‘Akrabalık Bağları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu aşamada bireyler aileyi, aileler akrabaları ve akrabalık bağları da toplumu meydana getirir.’ ‘Anne, baba, nine, kardeş, torun, amca, hala, dayı, teyze gibi aralarında kan bağı bulunan insanlara akraba denir.’ ‘En yakınımızdan başlayarak ailemizi, çevremizi ve akrabalarımızı sevmeli ve her zaman yakınlarımıza faydalı olmaya çalışmalıyız.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Üzüntüleriyle üzülmeli, sevinçleriyle sevinmeliyiz.’ ‘İnsanların her zaman birbirlerine muhtaç olduklarını unutmamalıyız.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

20. sayfada ‘İmece’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime

sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Büyük, üstü çiçekli otlarla kaplı alanda kocaman bir kazanla düğün yemeği gibi patatesli et pişiyordu’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Şimdiye kadar bu türküyü hiç duymamıştım.’ ‘Derken tarlaya geldik.’ ‘Bir türkü, bir kıyamettir gidiyordu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-163).

26. sayfada ‘Dil Bayramı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Çocuklar, Atatürk yurdumuzu düşmanlardan kurtardıktan sonra eğitim ve kültür alanında da yapılacakları tespit etmiştir.’ ‘Türkçe, o yıllarda Arapça, Farsça ve Batı dillerinden giren kelimeler yüzünden adeta anlaşılmaz durumdaydı.’ ‘İşte Atatürk, yepyeni bir devletin, Türkiye Cumhuriyeti’nin temellerini atınca, dilimizde de birlik sağlamak gerektiğine işaret etti.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Öğretmen gülümseyerek konuyu anlatmaya başladı.’ ‘Öğretmenim, bütün kelimelerin değiştirilmesi nasıl oldu?’ ‘Çocuklar, dilimizi daha güzel kullanmaya özen gösterebiliriz.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

30. sayfada ‘Bahsi Sen Kazandın’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir ara tiyatronun yönetmeni Muhsin Ertuğrul’dan oynadığı eserlerden herhangi birinin kısa bir parçasını canlandırmasını ister.’ ‘Muhsin Ertuğrul, bu öneriyi kabul eder, emri en iyi biçimde yerine getireceğini söyler.’ ‘Başta yönetmen olmak üzere oyunda rol alan tüm sanatçılar, eseri en iyi biçimde sahneye koymak için canla başla çalışmaya koyulurlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Muhsin Ertuğrul, büyük bir tiyatro oyuncusu ve yönetmenidir.’ ‘Peki, seninle bahse girelim.’ ‘Aradan uzunca bir süre geçer.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

38. sayfada ‘Atatürk ve Eğitim’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk, 29 Ekim 1923’te cumhuriyeti ilan ettikten sonra, çağdaş,

laik, demokratik ve milli bir eğitim sistemi kurmaya hız verdi.’ ‘9 Mayıs 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde okunan ilk programda, eğitimde milli karakterimize, tarih ve coğrafyamıza, sosyal özelliklerimize uygun ders kitaplarının yazılması gerektiği ifade edilmiştir.’ ‘Ülkenin savaşıardan yeni çıkmış olması ve halkın büyük zorluklarla karşı karşıya kalması, eğitim konusundaki çalışmaları zorlaştırıyordu.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

46. sayfada ‘Karagöz ve Hacivat’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Padişahın buyruğu üstüne caminin yapımı için, Anadolu’nun türlü şehirlerinden, köylerinden, pek çok yapı ustası, taşçılar, demirciler, duvarcılar, sıvacılar, çiniciler, işçiler, ırgatlar getirildi.’ ‘Bu kalabalık işçi topluluğu arasında iki kişi, daha ilk günden herkesin sevgilisi olup çıktı.’ ‘Caminin kubbesinde çalışan işçi keserini, minarenin taşlarını yerleştiren usta malasını bir an için bırakıp beklerdi.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Hemen yapıma başlandı.’ ‘Tok sözlüydü.’ ‘İş yavaş yürüyordu.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-119).

52. sayfada ‘Türk Misafirperverliği’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bazen aynı günde davet eden dostları darıltmamak için üç kere akşam yemeği yediğim bile oldu.’ ‘Ben, dünyanın en iyi mutfaklarından biri olan Türk mutfağını severim, ama özellikle Türk sofrasını severim.’ ‘Altın renkli börekler, gümüş balıklar, yeşil kırmızı çoban salataları, bembeyaz peynir, her çeşit et yemeği, imambayıldı, pilavlar, fasulye, tarhana ve tatlılar...’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Konya’da Selçuklu yemeği, Eskişehir’de Tatar yemeği yedim.’ ‘Büyük bir otelin çatısında Osmanlı yemeği yedik.’ ‘Anadolu yakası uzak, Topkapı Sarayı çok yakın gibiydi.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

62. sayfada ‘Sağlıklı Beslenme’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki

cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bir insanın sağlıklı ve dengeli beslenmesi; tahıl, süt, et, sebze, meyve, yağ ve şeker gibi besinler sayesinde mümkündür.’ ‘Şeker ve nişasta gibi yiyeceklerde bulunan karbonhidratlar, vücudun enerjisini sağlayan bazı besinlerin depolanmasıyla, zamanla enerjiye dönüşür.’ ‘Protein açısından zengin olan yumurta, et, balık, peynir ve süt gibi hayvansal yiyecekler ile ekmek, patates, fındık ve ceviz gibi kabuklu yemişler, bezelye, fasulye ve mercimek gibi bitkisel yiyecekler, temel besinlerimizdir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘İnsanların sağlıklı olması, yeterli kalori almalarına bağlıdır.’ ‘Enerji ihtiyacımızı karşıladığımız bir diğer besin de yağlardır.’ ‘Yağlar, hem hayvansal hem de bitkisel olabilir.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

66. sayfada ‘Küçük Canlılar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Mikroplar, yiyeceklerin üzerinde, temiz olmayan yerlerde, killi ellerde, özellikle de ılık ortamlarda yaşarlar.’ ‘İyi temizlenmeyen, sabunla veya deterjanla silinmeyen ve temiz suyla iyice yıkanmayan her şeyde mikrop olabilir.’ ‘İnsanları kaynatıp duramayacağımıza göre, onların beden temizliklerine dikkat edip mikroplardan arınmalarını sağlamalıyız.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Erhan, mikrop kelimesini duymuştu.’ ‘Mikrop ne demek?’ ‘Onlar ılık ortamları sever.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

70. sayfada ‘Yeşil Barış’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu konuda raporlar hazırlamak, hazırlanan raporları kamuoyuna basın aracılığı ile duyurmak, takip etmek ve önleyici çalışmalar yapmak.’ ‘Maceracı özelliği olmayan, şiddet içermeyen doğrudan eylemler yaparak çevre sorunlarını gündeme taşımak ve bu konuda kampanyalar yürütmek.’ ‘İklim değişikliğini durdurabilmek için fosil yakıtları kademeli olarak sonlandırmak, yenilenebilir enerji üretim ve tüketimini teşvik etmek.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çevreyi, doğayı ve doğal kaynakları korumayı amaç edinmiştir.’ ‘Çalışmanın kaynağı bireylerden alınan maddi ve manevi desteklerdir.’ ‘Nükleer silahlanma ve nükleer kirliliğe son vermek.’

gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

76. sayfada ‘Her Derde Deva’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Amacımız Batı Anadolu’daki, dünyanın en büyük boraks cevherini yakından görmek ve işletme tesislerini gezmek.’ ‘Açık, kirli beyaz renkteki boraks çamuruna bata çıka ocağın duvar kısmına doğru ilerliyoruz.’ ‘Bunların bir kısmı buz görünüşünde, renksiz, saydam, camsı parlaklıkta ve kırılımı düzgün olmayan bir yapıda.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Eskişehir’in Seyitgazi ilçesinde Kırka bucağına doğru ilerliyoruz.’ ‘Ülkemiz, dünyanın en zengin bor yataklarına sahiptir.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-57).

80. sayfada ‘Erzurum Halkının Halleri’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Vilayeti geniş ve mamur, buğday ve diğer mahsulleri meşhur, yiyecekleri güzel ve beğenilirdir.’ ‘Ekili yerleri çok, bereketli nimetleri bol, sayısız akarsuları ve pınarları olan bir şehirdir.’ ‘Koyun etini okkası kırk akçeye, sığır eti bir akçeye, bir tavuk bir akçeye, kırk yumurta bir akçeye satılır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Erzurum şiddetli bir kış bölgesidir.’ ‘İki at yemi, bir akçedir.’ ‘Diğer yiyecekler de bunlar gibidir.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-56).

84. sayfada ‘Abant’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Buz gibi suyu, mis kokan temiz havasıyla, tatil geçirmek için gelenlere uygun bir yer.’ ‘Daha sora gelen çamlar ise, yoldan geçenlere selam verircesine büyük bir heybetle göklerle kucaklaşır.’ ‘Gelenler, temiz havayı, çam kokusunu ciğerlerine doldurmak, günün tadını doya doya çıkarmak istercesine mutluluk içinde dolaşırlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Geçen yaz, tatilimizi geçirmek üzere Bolu’ya gittik.’ ‘Fakat bunlardan Abant bir başka güzeldir.’ ‘Adeta bu iki isim birbirini tamamlar.’ gibi on

kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

94. sayfada ‘Sinema Yılları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Semtin en canlı ve işlek Vodina Caddesi üzerinde küçük bir çıkmaz sokağın içinde, iki katlı, yani parteri ve balkonu hatta birkaç da locası olan bir sinema.’ ‘O çıkmaz sokağın girişinde de oynatılan filmlerin afişleriyle bazı çarpıcı sahneleri gösteren, parlak kartlara basılmış fotoğrafların yer aldığı büyük bir pano bulunurdu.’ ‘Daima beyaz veya parlak tüylü yağız atının üzerinde, geniş kenarlı şapkası bir kaşının üzerine eğilmiş yahut arkaya atılmış, belde çekilmeye hazır tabanca, şıkır şıkır mahmuzlar... ’ gibi on iki kelimeden fazla olan cümleler ve ‘Fakat artık sesli film saltanatı da başlamıştı.’ ‘O zamanın kovboyları da kovboydu hani.’ ‘Haydutu da hafiyesi de gözümüzde kahramandı.’ gibi on kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

98. sayfada ‘Tiyatronun Değeri’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Almanlar önce yakılıp yıkılan şehirlerinde hastaneden, üniversiteden, tapınaktan, okuldan, evden önce on beş yılda tam yüz yeni tiyatro yaptılar.’ ‘İstedığımız kadar küçükleri okutalım, büyüklerin eğitimi unutulursa, küçüklerde karanlığın etkisi altında geceye girecekler.’ ‘Çocuklar evlerinde ısınacak sıcak bir köşe bulamayınca nasıl rahatsız olurlarsa, tiyatrodaki birleşemeyen büyükler de kendilerini can sıkıntısından kurtaramazlar.’ gibi on iki kelimeden fazla olan cümleler ve ‘İşte bütün bunlar, birer ‘ilerleme’ dir.’ ‘O zamanki nüfus 160.000 imiş.’ ‘Dün böyle idi de bugün başka mı?’ gibi on kelimeden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-58).

106. sayfada ‘Halk Oyunları’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Genellikle eğlenmek, spor yapmak veya sanatsal bir etkinlikte bulunmak için yapılan danslardan biri de ‘halk dansları’ dır.’ ‘Ülkemizde bölgelerin hatta il, ilçe ve köylerin kendine özgü ayrı ayrı

dansları bulunmaktadır.’ ‘Düğünlerde ve mutlu alanlarda toplu olarak eğlenen insanlar, çeşitli danslar yaparak güzel vakit geçirirler.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Bu bakımdan bu tür danslar yerel niteli taşırlar.’ ‘Her yöredeki halk dansı diğerlerinden farklıdır.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

112. sayfada ‘Büyük Başarı’ metni yer almaktadır Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Amerika’da Wayne State (Veyn Steyt) Üniversitesi’nde kanser araştırmaları yapan Türk Doktor Ömer Küçük, domates özü içeren kapsüller ile bir çeşit kanser tümörünü küçültmeyi başarıyor.’ ‘Doktor Ayşe Yıldız, Mozart’ın da hastalığı olan manikdepresif bozukluğuna getirdiği yeni yaklaşımla ‘Dünyanın En Genç Bilim Adamı’ seçiliyor... ’ ‘Geliştirdiği by-pass (bay pas) yöntemiyle hastayı uyutmadan kalp ameliyatı yapıp bir günde ayağa kaldıran doktor Haldun Karagöz, yeni bir çığır aşmış ve özellikle kalp ameliyatında ölüm riskini azaltacak bir buluş gerçekleştirmiştir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-165).

114. sayfada ‘Hayatımızın Işıyan Yanı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Tabii radyo yok demekti, telefon yok demekti, buzdolabı, çamaşır makinesi, akıllı fırın ve benzeri.’ ‘Ben de o düğmelerden birini açmak istedim, babam beni kucağına aldı ve düğmeyi nasıl çevireceğimi gösterdi.’ ‘Ahşap evlerin tahta kokusu; özellikle temizlik ve çamaşır günlerinden sonra, unutulur gibi değildir.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Çocukluğumun ilk yıllarında bizim evde elektrik yoktu.’ ‘Elektrik yok demek...’ ‘Mutluydu her zaman.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-59).

120. sayfada ‘Robot Karıncalar’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu işler, bir yiyecek kaynağına giden en kısa yolu bulmak, büyük bir yiyecek parçasını kaldırabilmek için güçlerini birleştirmek olabilir.’ ‘Yiyecek bulan karınca, bunu

kolonideki öteki karıncalara haber vermek üzere, bıraktığı kokuyu izleyerek yuvaya geri döner.’ ‘Öteki karıncalar da, kısa sürede dönen karıncanın bıraktığı koku moleküllerini izleyerek yiyecek kaynağına ulaşırlar.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Onlar da bu yol üzerinde koku molekülleri bırakırlar.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir (Bkz: Ek-167).

130. sayfada ‘Güçsüzler Evi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bu sözcükleri ‘devlet memurluğu’ görevinin oluşturduğu büyümüşlük duygusuyla ve on sekiz yaşımın kıpır kıpır ürpertileriyle birkaç kez okudum.’ ‘Önce sordum, soruşturdum, sonra aradım, araştırdım ve ‘Darülaceze Müessesesi’nin ‘yaşlılar için kurulmuş bir çeşit bakım evi’ olduğunu öğrenebildim.’ ‘Birbirlerinden belli uzaklıklarda, iki katlı bloklar vardı ve çevreleri, dışarıdan görünmelerini önleyecek yüksek duvarlarla çevriliydi.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Oldukça geniş bir alanda kuruluydu Darülaceze.’ ‘Bana söylendiği gibi yalnızca yaşlılar kalmıyordu.’ ‘Deniz vardı.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

134. sayfada ‘Türkiye Büyük Millet Meclisi’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Bildiride; ‘Olağanüstü yetkiler taşıyan bir meclisin Ankara’da toplanacağı, meclise katılacak üyelerin nasıl seçilecekleri, seçimlerin en geç on beş gün içinde yapılması gereği’ kesin ve kararlı ifadelerle yer alıyordu.’ ‘Hacı Bayram Camii’nde kılınan öğlen namazından sonra, meclis binasının girişinde, gözleri yaşartan muhteşem bir tören yapıldı.’ ‘Parlamento geleneklerine göre, en yaşlı üye olan Sinop Milletvekili Şerif Bey, başkanlık kürsüsüne çıktı ve bir konuşma yaparak Meclis’in ilk toplantısını açtı.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler ve ‘Halk, kendi kaderine sahip çıkmanın coşkusu içindeydi.’ ‘Bu ad herkesçe benimsendi.’ ‘Meclis 19 Mayıs 1923 günü saat 20:30’da cumhuriyeti ilan etti.’ gibi on kelimedenden az olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

138. sayfada ‘Tema Vakfı’ metni yer almaktadır. Metindeki cümlelerin bir kısmı istenen kritere (9 ile 11 kelime arası) uygun olduğu için metindeki cümlelerin kelime sayılarının kısmen uygun olduğu söylenebilir. ‘Erozyonla mücadelede gençlerimiz, ülke genelinde, buldukları il ve ilçelerde bir araya gelerek, TEMA Vakfı amaç ve hedefleri doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır.’ ‘Bütün TEMA temsilcileri, kaybolan geleceği kurtarmayı, açlık ve yoksulluğu gidermeyi, topraktan gelen toplumsal barışı sağlamayı amaç bilir.’ ‘Bu amaçla okullarda, TEMA Gönüllüleri tarafından çeşitli eğitimler verilmekte, TEMA panoları hazırlanarak diğer öğrencilerin çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır.’ gibi on iki kelimedenden fazla olan cümleler metindeki uygun bulunmayan cümlelere örnek olarak verilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgu ve yorumlara bağlı olarak elde edilen sonuç ve önerilere yer verilmektedir.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada, İlköğretim 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür, tema ve içerik açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

5.1.1. Birinci ve İkinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın birinci ve ikinci alt problemini oluşturan metin türleriyle ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Birinci Alt Problem: 2005 yılı Türkçe öğretim programlarına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması zorunlu metin türlerinin dağılımı nasıldır?

İkinci Alt Problem: 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin kitaplarındaki kullanım sıklığı nedir?

1. İlköğretim 1. sınıf E ve O yayınlara ait Türkçe ders kitaplarındaki temalarda öyküleyici ve şiir türünde metin bulunurken, bilgilendirici türde metin bulunmamaktadır. L yayınlara ait Türkçe ders kitabındaki temalarda ise bütün türlerden metinler bulunmaktadır. Bu sebeple 1. sınıf L yayınevinin diğer iki yayınevine göre istenen ölçüde daha uygun ve tür açısından daha zengin olduğu görülmektedir.

2. İlköğretim 2. sınıf V yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki 'Değerlerimiz ve Sağlık' ve 'Çevre' temalarında öyküleyici ve şiir türünde metin bulunurken, bilgilendirici türde metin bulunmamaktadır. E ve D yayınlara ait Türkçe ders kitabındaki temalarda ise bütün türlerden metinler bulunmaktadır. Bu sebeple 2. sınıf E ve D yayınevinin diğer yayınevine göre istenen ölçüde daha uygun olduğu görülmektedir.

3. İlköğretim 3. sınıf E yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki bütün temalarda ve K yayınevine ait 'Birey ve Toplum', 'Üretim, Tüketim ve Verimlilik', 'Hayal Gücü ve Gizemler' temalarında öyküleyici ve şiir türünde metin bulunurken, bilgilendirici metin bulunmamaktadır. T yayınlarına ait Türkçe ders kitabındaki temalarda ise bütün türlerden metinler bulunmaktadır. Bu sebeple 3. sınıf T yayınevinin diğer iki yayınevine göre istenen ölçüte daha uygun ve tür açısından daha zengin olduğu görülmektedir.

4. İlköğretim 4. sınıf M yayınevine ait Türkçe ders kitabındaki 'Birey ve Toplum', 'Sağlık ve Çevre' temalarında öyküleyici ve şiir türünde metin bulunurken, bilgilendirici metin bulunmamaktadır. A ve E yayınlarına ait Türkçe ders kitaplarındaki temalarda ise bütün türlerden metinler bulunmaktadır. Bu sebeple 4. sınıf A ve E yayınevinin diğer yayınevine göre istenen ölçüte daha uygun olduğu görülmektedir.

5. İlköğretim 5. sınıf E yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki bütün temalarda bilgilendirici metin, V yayınevine ait 'Güzel Ülkem Türkiye' temasında ve R yayınevine ait 'Güzel Ülkem Türkiye' ve 'Güzel Sanatlar' temalarında öyküleyici türde metin bulunmamaktadır. Bu 5. sınıfa ait incelenen ders kitaplarının tekrar gözden geçirilip, olması gerektiği gibi düzenlemesi gerekmektedir.

6. 1. sınıflara ait yayınevlerinde yer alan toplam 52 metinden 5'i bilgilendirici, 30'u öyküleyici, 17'si şiir türündedir. 2. sınıflara ait yayınevlerinde yer alan 112 metinden 30'u bilgilendirici, 49'u öyküleyici, 33'ü şiir türündedir. 3. sınıflara ait yayınevlerinde yer alan 112 metinden 23'ü bilgilendirici, 56'sı öyküleyici, 33'ü şiir türündedir. 4. sınıflara ait yayınevlerinde yer alan toplam 112 metinden 32'si bilgilendirici, 47'si öyküleyici, 33'ü şiir türündedir. 5. sınıflarda ait yayınevlerinde yer alan toplam 104 metinden 42'si bilgilendirici, 31'i öyküleyici, 31'i şiir türündedir. 1-5. sınıflara ait 15 yayınevindeki toplam 492 metinden 131'i bilgilendirici, 213'ü öyküleyici türde ve 148'i şiir türündedir.

7. Yapılan araştırmada ve Kolaç'ın (2009: 621) yaptığı çalışmada birinci sınıf ders kitabında diğer metin türlerine göre sayıca daha az olan bilgilendirici metinlerin 2, 3, 4 ve 5. sınıflarda sayısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

8. Yapılan araştırma ve Solak ve Yaylı'nın (2009: 450) yaptığı çalışma sonucunda yayınevlerinin metin türlerinin dağılımı açısından yeterince titiz davranmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türlerin dağılımının kitaplarda farklılık oluşturması kitapları okuyan öğrenciler arasında farklı türlerle karşılaşmaları açısından dengesizlik oluşturmaktadır. Amaç kitaplara çok farklı sayıda tür koymak değil belli bir türü öğrencilere en iyi şekilde öğretmek olmalıdır (Solak ve Yaylı, 2009: 451). Ayrıca Çeçen ve Çiftçi'ye (2007: 46) göre bütün öğrencilerin aynı türlerle ve bütün türlerle tanışması bakımından sınıflar düzeyinde türler belirlenmelidir.

5.1.2. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü ve dördüncü alt problemini oluşturan temalarla ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Üçüncü Alt Problem: 2005 yılı Türkçe öğretim programına göre 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken temaların dağılımı nasıldır?

Dördüncü Alt Problem: 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temaların ders kitaplarındaki dağılımı nasıldır?

Araştırmaya konu olan yayınevlerine ait 1-5. sınıf ders kitaplarının 2005 yılı Türkçe öğretim programında yer verilen Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken zorunlu ve seçmeli temalara uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırmaya ve Özbay ve Çeçen'in (2012: 75) yaptığı çalışmaya göre metinlerin temaları bakımından ders kitaplarının zengin olduğunu söylemek mümkündür.

5.1.3. Beşinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemini oluşturan metin puntosu ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Beşinci Alt Problem: Metinlerin yazı büyüklüğü, sınıf düzeyine göre uygun mudur?

1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki 2. sınıf V yayınevine ait 52. ve 5. sınıf V yayınevine ait 94. sayfadaki metinler dışında kalan diğer metinler sınıf düzeyine uygun puntıyla yazıldığı görülmektedir. 52. ve 94. sayfadaki metinlerin bazı bölümleri sınıf düzeyine uygun olmadığı için kısmen uygun olduğu söylenebilir. İncelenen bütün kitaplarda uygun olmayan puntıyla yazılmış metin bulunmamaktadır. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarına punto açısından genel olarak incelendiğinde ise, metinlerin istenen ölçüte uygun olarak hazırlandığı görülmektedir.

5.1.4. Altıncı Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemini oluşturan başlık - metin uyumu ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Altıncı Alt Problem: Metin, başlıkla ne derece uyumludur?

1. 1. sınıf Türkçe ders kitaplarından başlıkla metnin uyum yüzdesi en yüksek olan yayınevinin O (% 81,25) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini L (% 80) yayınevi takip etmektedir. Başlıkla metin uyumu en düşük olan yayınevinin ise E (% 68,75) yayınevi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, 1. sınıf O yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

2. 2. sınıf Türkçe ders kitaplarından başlıkla metnin uyum yüzdesi en yüksek olan yayınevlerinin E ve D (% 87,5) olduğu, bunu V (% 82,5) yayınevinin izlediğini görülmektedir. Bu durumda 2. sınıf E ve D yayınevinin diğer yayınevine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı ifade edilebilir.

3. 3. sınıf Türkçe ders kitaplarından başlıkla metnin uyum yüzdesi en yüksek olan yayınevinin E (% 90,6) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini K (% 87,5) yayınevi takip etmektedir. Başlıkla metin uyumu en düşük olan yayınevinin ise T (% 82,5) yayınevi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, 3. sınıf E yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

4. 4. sınıf Türkçe ders kitaplarından başlıkla metnin uyum yüzdesi en yüksek olan yayınevinin E (% 96,88) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini A (% 95) yayınevi takip etmektedir. Başlıkla metin uyumu en düşük olan yayınevinin ise

M (% 90) yayınevi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, 4. sınıf E yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

5. 5. sınıf Türkçe ders kitaplarından başlıkla metnin uyum yüzdesi en yüksek olan yayınevinin E (% 96,88) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini V (% 95) yayınevi takip etmektedir. Başlıkla metin uyumu en düşük olan yayınevinin ise R (% 87,5) yayınevi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, 5. sınıf E yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

6. Yapılan araştırmada ve Kolaç'ın (2009: 621) yaptığı çalışmada bütün metinlerin başlıkla uyumlu olmadığı, bazı metinlerde başlıkla içerik arasında ilişkinin kurulamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. 1-5. sınıfa ait incelenen ders kitapları arasında başlık – metin sayısı uyumu en fazla olan metin 4. ve 5. sınıf E (% 96,88) yayınlarında bulunmuştur. Bu başlık – metin uyumu açısından en uygun yayınevinin E olduğunu göstermektedir.

8. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin başlıkla uyum dereceleri ölçüldüğünde ders kitaplarındaki bütün metinler başlıkla uyumlu bulunmuştur. Bu sonuç, genel olarak ders kitaplarının istenen kritere uygun olarak hazırlandığını göstermektedir.

5.1.5. Yedinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın yedinci alt problemini oluşturan ana fikir ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Yedinci Alt Problem: Metinler, verilmek istenen ana fikri açıkça yansıtıyor mu?

1. 1. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ana fikre uygunluk yüzdesi ve ana fikri olan metinler açısından incelendiğinde en uygun yayınevinin O (% 75) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini L (% 40) yayınevi takip etmektedir. Ana fikri olan metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise E

(% 37,5)'dir. İnceleme sonucunda, 1. sınıf O yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüde daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. 2. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ana fikre uygunluk yüzdesi ve ana fikri olan metinler açısından incelendiğinde en uygun yayınevini V (% 57,5) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 53,13) yayınevi takip etmektedir. Ana fikri olan metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise D (% 50)'dir. İnceleme sonucunda, 2. sınıf V yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüde daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ana fikre uygunluk yüzdesi ve ana fikri olan metinler açısından incelendiğinde en uygun yayınevini K (% 85) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 84,38) yayınevi takip etmektedir. Ana fikri olan metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise D (% 80)'dir. İnceleme sonucunda, 3. sınıf K yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüde daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ana fikre uygunluk yüzdesi ve ana fikri olan metinler açısından incelendiğinde en uygun yayınevini E (% 84,38) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini A (% 75) yayınevi takip etmektedir. Ana fikri olan metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise M (% 65)'dir. İnceleme sonucunda, 4. sınıf E yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüde daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ana fikre uygunluk yüzdesi ve ana fikri olan metinler açısından incelendiğinde en uygun yayınevini E (% 90,63) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini V (% 85) yayınevi takip etmektedir. Ana fikri olan metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise R (% 75)'dir. İnceleme sonucunda, 5. sınıf E yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüde daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. 1-5. sınıf Türkçe ders kitapları arasında ana fikir dikkate alınarak en uygun şekilde hazırlanan ders kitabının 5. sınıf E (% 90,63) yayınlarına ait olduğu söylenebilir.

7. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ana fikir bulunup-bulunmaması açısından bakıldığında ana fikir olmayan hiçbir metnin olmadığı tespit edilmiştir.

5.1.6. Sekizinci Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın sekizinci alt problemini oluşturan metinlerin kelime sayısı ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sekizinci Alt Problem: Metinlerin kelime sayısı sınıf seviyesine göre standartlara ne derece uygundur?

1. 1. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime sayısının sınıf düzeyine göre uygunluk yüzdesi ve metin sayısı açısından incelendiğinde en uygun yayınevini L (% 65) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 43,75) yayınevi takip etmektedir. Uygun metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise O (% 31,25)'dur. İnceleme sonucunda, 1. sınıf L yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. 2. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime sayısının sınıf düzeyine göre uygunluk yüzdesi ve metin sayısı açısından incelendiğinde en uygun yayınevini V (% 32,5) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 25) ve O (% 25) yayınevleri takip etmektedir. İnceleme sonucunda, 2. sınıf V yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime sayısının sınıf düzeyine göre uygunluk yüzdesi ve metin sayısı açısından incelendiğinde en uygun yayınevini T (% 45) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 40,63) yayınevi takip etmektedir. Uygun metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise K (% 35)'dir. İnceleme sonucunda, 3. sınıf T yayınevini diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime sayısının sınıf düzeyine göre uygunluk yüzdesi ve metin sayısı açısından incelendiğinde en uygun yayınevinin M (% 37,5) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini E (% 34,38) yayınevi takip etmektedir. Uygun metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise A (% 30)'dur. İnceleme sonucunda, 4. sınıf M yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime sayısının sınıf düzeyine göre uygunluk yüzdesi ve metin sayısı açısından incelendiğinde en uygun yayınevinin E (% 50) yayınevi olduğu görülmektedir. Bu yayınevini R (% 46,88) yayınevi takip etmektedir. Uygun metin sayısı en az ve yüzdesi en düşük olan yayınevi ise V (% 42,5)'dir. İnceleme sonucunda, 5. sınıf E yayınevinin diğer yayınevlerine göre istenen ölçüte daha uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. 1-5. sınıf Türkçe ders kitapları arasında sınıf düzeyine göre kelime sayısı en uygun şekilde hazırlanan ders kitabının 1. sınıf L (% 65) yayınlarına ait olduğu söylenebilir.

7. 1. sınıf L ve 5. sınıf E yayınevi dışında kalan, 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin yarısından fazlası istene kritere uygun olarak hazırlanmamıştır. Araştırma sonucu, 1-5. sınıfa ait incelenen tüm Türkçe ders kitaplarının kelime sayısı açısından tekrar düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir.

8. Yapılan araştırma ve Solak ve Yaylı'nın (2009: 451) yaptığı çalışma sonucunda Türkçe kitaplarında çok uzun metinler yer aldığı ve bu açıdan metin hazırlanırken öğrenci seviyelerinin dikkate alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Solak ve Yaylı, 2009: 451).

5.1.7. Dokuzuncu Alt Problemler İle İlgili Sonuçlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemini oluşturan cümledeki kelime sayısı ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Dokuzuncu Alt Problem: Metindeki cümle uzunlukları sınıf düzeyine uygun mudur?

1. 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarında şiir türündeki metin haricinde 1. sınıflarda E yayınevinde 10, L yayınevinde 14, ve O yayınevinde 11; 2. sınıflarda E yayınevinde 23, D ve V yayınevlerinde 28; 3. sınıflarda E yayınevinde 23, K ve T yayınevinde 28; 4. sınıflarda E yayınevinde 23, A ve M yayınevinde 28; 5. sınıflarda E yayınevinde 21, V yayınevinde 28 ve R yayınevinde 24 metin bulunmaktadır. 1-5. sınıflar için incelenen on bir yayınevine ait 15 Türkçe ders kitabında yer alan cümlelerdeki kelime sayısı bakımından uygun metnin bulunmadığı tespit edilmiştir. Yayınevleri arasında incelenen yayınevlerinden 1. sınıf E, L ve O yayınevinde; 2. sınıf E ve D yayınevinde; 3. sınıf E, T ve K yayınevinde, 4. sınıf E yayınevinde ve 5. sınıf V yayınevinde bulunan metinlerin % 100'ü kısmen uygun bulunmuştur. Ayrıca 2. sınıf E yayınevinde 1; 4. sınıf A yayınevinde 2 ve M yayınevinde 4; 5. sınıf E ve R yayınevinde 1 metnin istenen kritere uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İnceleme sonucunda 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplardaki metinleri oluşturan cümlelerin kelime sayısının sınıf düzeyine uygun olarak tekrar gözden geçirilerek düzeltilmesi gerektiği söylenebilir.

2. Şahin'in (2008: 144) yaptığı çalışmaya göre, birinci sınıf ders kitabındaki cümle uzunluklarının sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu düşünen öğretmenlerin, sınıf seviyesinde olduğunu düşünen öğretmenlerin oranından daha fazla olduğu (kısmen= %37,1 ve hayır= %16,1) sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Zorbaz'a (2007: 96) göre cümle uzunluğu yönünden, ilköğretim birinci sınıfla beşinci sınıf masal metinleri arasında çok az bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonuçları, bizim yaptığımız araştırma sonucuyla örtüşmektedir.

3.5. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

1. sınıf E ve O yayınevindeki hiçbir temada; 2. sınıf V yayınevinde 'Sağlık ve Çevre' ve 'Değerlerimiz' temalarında; 3. sınıf E yayınevinde 'Birey ve Toplum', 'Dünya'mız ve Uzay' 'Üretim, Tüketim ve Verimlilik', 'Hayal Gücümüz ve Gizemler', 'Değerlerimiz', K yayınevinde 'Birey ve Toplum', 'Üretim, Tüketim ve Verimlilik', 'Hayal Gücümüz ve Gizemler' temalarında; 4. sınıf M yayınevinde 'Birey ve Toplum', 'Sağlık ve Çevre'; 5. sınıf E yayınevinde 'Birey ve Toplum', 'Oyun ve Spor' temalarında, bilgilendirici metne verilmemiştir. Ayrıca 5. sınıf E

yayınevinde ‘Atatürk’, ‘Güzel Sanatlar’, ‘Değerlerimiz’ ve 5. sınıf R yayınevinde ‘Güzel Sanatlar’, ‘Güzel Ülkem Türkiye’ temalarında öyküleyici türde metne yer verilmemiştir. Belirtilen yayınevleri Türkçe ders kitabında her bir temada bir öyküleyici metin, bir bilgilendirici metin, bir şiir, bir de bu türlerden herhangi birinden olmak üzere (dinleme metni dâhil) 4 metin bulunmalıdır ibaresine uygun olmadığı için bu yayınevlerinin her temada her türden en az bir tane metin olacak şekilde kitaplarını düzenlemelidir.

1. sınıf L, 2. sınıf V ve D, 3. sınıf K ve T, 4. sınıf A ve M, 5. sınıf V yayınevlerindeki her temada beş metin yer almaktadır. Yayınevlerindeki bu durum her temada dört metin bulunmalıdır ifadesiyle çelişmektedir. Bu sebeple bu ders kitaplarının da her temada dört metin olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki 2. ve 5. sınıf V yayınevi tarafından hazırlanan birer metnin bir kısmı sınıf düzeyine uygun puntoda yazılmamıştır. Bu metinler üzerinde kitapların sınıf düzeyini dikkate alınarak gereken düzenleme yapılmalıdır.

Araştırmada sayfaları verilen ve başlıkla kısmen uygun bulunan ya da uygun bulunmayan metinler, istenen kritere uygun olarak tekrardan hazırlanmalı ve öğrenime sunulmalıdır. Bütün metinleri başlıkla uyumlu olan yayınevi bulunmadığı için bütün yayınevlerinin metin-başlık uyumuna dikkat ederek, metinleri düzenlemesi gerekmektedir.

Metinlerin ana fikir açısından değerlendirilmesinde sayfaları verilen ve ana fikri olmayan veya kısmen olan metinler, ana fikri olacak şekilde hazırlanmalıdır. Bütün metinlerinde ana fikir olan yayınevi bulunmadığı için yayınevleri hazırladıkları metinlerde ana fikir olmasına dikkat ederek, metinleri tekrar düzenlemelidir.

İncelenen metinler içerisinde bütün metinlerinin kelime sayısı ve cümlelerinin kelime sayısı sınıf düzeyine uygun olan yayınevi bulunmamaktadır. Yayınevleri, metinlerin kelime sayılarını ve metni oluşturan her cümlede ortalama olması gereken kelime sayısını dikkate alarak kitaplarını düzenlemeleri gerekmektedir. Ayrıca 1-5. sınıflardaki bazı metinler 300 kelimeyi aşmıştır, bu ilköğretim düzeyinin çok üstündedir. Bu metinler kısaltılmalı, kısaltılamıyorsa da kitaptan çıkartılmalıdır. Bu

metinlerin kitaplarda bulunması öğrencileri bedenen ve zihnen yormakta, öğrencilerin performansının düşmesine sebep olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akyol, Hayati (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akyol, Hayati (2007). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. 6. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baş, Bayram (2003). Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Türleri Üzerine Bir İnceleme. *TÜBAR-XIII-Bahar*.
- Coşkun, Eyyup ve Taş, Seda (2008). Ders Kitaplarına Metin Seçimi Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 5.10.
- Çavuş, Remzi (2005). *Çocuğumun Okul Başarısı*. İstanbul: Güvender Yayıncılık.
- Çiftçi Ömer, Çeçen, Mehmet Akif (2007). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. 173.
- Demirel, Özcan (2010). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. 12. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Durukan, Erhan (2011). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24.1. 209-216.
- Erkul, Rasih (2007). *Cümle Metin Bilgisi*. 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, Firdevs (2000). *Okuma – Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. 2. Baskı. Ankara: Ocak Yayıncılık.
- Kaya, Güldönü (2005). *2003- 2004 Eğitim- Öğretim Yılında İlköğretim 7. Sınıflarda Okutulacak Türkçe Ders Kitaplarındaki Hazırlık Çalışmaları ve Metni Anlama Sorularının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Keskinkılıç, Kadir ve Keskinkılıç, Sultan Bilge (2007). *Türkçe ve İlk Okuma yazma Öğretimi*. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kırkkılıç, Ahmet ve Akyol, Hayati (Ed.) (2007). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Kolaç, Emine (2003). İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 105-137
- Kolaç, Emine (2009). İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 6. 594-626.
- Kolaç, Emine, Demir, Tazegül ve Karadağ, Ruhan (2012). Öğretmen Adaylarının Dil Eğitiminde Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 16. 1. 195-212
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2005). İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). İlköğretim 1-5. Türkçe Ders Kitaplarının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi.
- Mert, Esra Lüle (2012). İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öykülerin Çocuk Yazınının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1 (1), 73-93.
- Özbay, Murat ve Çeçen, Mehmet Akif (2012). Türkçe Ders Kitaplarında (6-8. Sınıflar) Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*. 1. 1. 67-76.
- Özer, Gül (2008). Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders ve Çalışma Kitabı İnceleme Raporu. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.
- Sanlı, Hayri (2006). *İlköğretim 6. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Bilişsel Beceri ve Duyuşsal Özellikleri Kazandırma Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Semerci, Çetin (2004). İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. 28. 1. 49-54.

- Solak, Murat ve Yaylı, Derya (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Türler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2. 9. 444-453.
- Şahin, Ayfer (2008). İlköğretim Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 9. 3. 133-146.
- Şahin, Hasan (2004). Etkili Bir Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Nitelikleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9. 365-375.
- Şen, Ülker (2008). Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1-5.
- Şişman, Mehmet (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tan, Şeref (Ed.), (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (1994). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkçe Sözlüğü (2010). Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Ünalın, Şükrü (2001). *Türkçe Öğretimi*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Ünsal, Yasin ve Güneş, Bilal (2002). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB İlköğretim 4. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Eleştirel Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22. 3. 107-120
- Yakıcı, Ali, Yücel, Mustafa, Doğan, Mehmet ve Yelok, Savaş (2005). *Türkçe-1 Yazılı Anlatım*. Bilge Yayınları. Ankara
- Yapıcı, Mehmet (2004). İlköğretim Birinci Kademe Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6. 1.
- Yetkin, Düşlem ve Daşcan, Özer (2008). *İlköğretim Programı 1-5. Sınıflar*. 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 4. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık

- Yıldız, Cemal (Ed.) (2008). *Türkçe Öğretimi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Zorbaz, Kemal Zeki (2007). Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime – Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*. 3 (1). 87-101.

EKLER

Ekler listesine CD'de yer verilmiştir.